

Tereza Kyselovská

**MEZINÁRODNÍ PRÁVO
SOUKROMÉ
A PRÁVO K DUŠEVNÍMU
VLASTNICTVÍ –
PROCESNÍ OTÁZKY**

**MASARYKOVA
UNIVERZITA**

ACTA UNIVERSITATIS BRUNENSIS IURIDICA
EDITIO SCIENTIA

MUNI
PRESS

MUNI
LAW

MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ A PRÁVO K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ – PROCESNÍ OTÁZKY

Tereza Kyselovská

Masarykova univerzita
Brno 2023

Vzor citace

KYSELOVSKÁ, Tereza. *Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – procesní otázky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2023, 283 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Edice Scientia, sv. č. 750. ISBN 978-80-280-0466-8 (print), 978-80-280-0467-5 (online). DOI:<https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M280-0467-2023>.

CIP - Katalogizace v knize

Kyselovská, Tereza

Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – procesní otázky / Tereza Kyselovská – 1. vydání. – Brno: Masarykova univerzita, 2023. 283 stran. – Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Edice Scientia, sv. č. 750. ISBN 978-80-280-0466-8 (print), 978-80-280-0467-5 (online)

341.9* 347.77/.78* (048.8)*

- mezinárodní právo soukromé

- právo duševního vlastnictví

- monografie

341 – Mezinárodní právo [16]

Tisk této publikace byl hrazen v rámci projektu „Transfer a aplikace vědeckých výstupů III“ č. MUNI/A/1355/2022 podpořeného z prostředků účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum, kterou poskytlo MŠMT v roce 2023.

Recenzentka: JUDr. Nicole Grmelová, Ph.D.

Gratis Open Access – <https://www.press.muni.cz/open-access>

© 2023 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-280-0467-5 (online ; pdf)

DOI: <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M280-0467-2023>

OBSAH

Abstrakt a klíčová slova / Abstract and Keywords.....	9
Seznam zkratek.....	19
Seznam zkratek soudních rozhodnutí	23
1 Úvod.....	27
1.1 Úvodní poznámky	27
1.1.1 Odborné zaměření.....	27
1.1.2 Účel publikace	27
1.2 Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví jako samostatné disciplíny.....	28
1.3 Právo k duševnímu vlastnictví z pohledu otázek řešených mezinárodním právem soukromým.....	39
1.4 Význam teritoriality v mezinárodním právu soukromém a právu k duševnímu vlastnictví.....	41
1.5 Význam internetu a elektronizace pro mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví.....	47
1.6 Dosavadní stav zkoumání.....	59
1.7 Cíle publikace, její struktura a metodologie	62
1.7.1 Cíle publikace.....	62
1.7.2 Struktura publikace.....	65
1.7.3 Metodologie práce a použité prameny.....	67
1.8 Přínos publikace pro právní teorii a praxi.....	69
1.9 Závěrem k úvodu.....	71
2 Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – procesní otázky <i>de lege lata</i>.....	75
2.1 Úvod a cíle kapitoly	75
2.2 Procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví ve věcech smluvních i mimosmluvních.....	76
2.2.1 Nařízení Brusel Ibis.....	76
2.2.2 Obecná příslušnost dle článku 4	76

2.2.3	Alternativní příslušnost dle článku 7	77
2.2.4	Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 1	78
2.2.5	Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2	82
2.2.6	Alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv na internetu.....	88
2.2.7	Alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu.....	102
2.2.8	Alternativní příslušnost dle článku 8 odst. 1	112
2.2.9	Výlučná příslušnost dle článku 24 odst. 4.....	116
2.2.10	Příslušnost soudů týkajících se jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU.....	122
2.2.11	Nářízení Brusel Ibis a příslušnost Jednotného patentového soudu	127
2.2.12	Dílčí závěr k Nářízení Brusel Ibis.....	138
2.3	Nestátní prostředky právní úpravy (<i>soft law</i>)	139
2.3.1	CLIP Principy.....	141
2.3.2	Kjótská doporučení.....	142
2.3.3	Další prostředky nestátního původu.....	143
2.4	Závěr kapitoly	144
3	Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – procesní otázky <i>de lege ferenda</i>.....	149
3.1	Úvod a cíle kapitoly	149
3.2	Související otázky	152
3.2.1	Extraterritorialita.....	152
3.2.2	Nářízení o zákazu neoprávněné geoblokace.....	155
3.3	Mezinárodní příslušnost.....	161
3.3.1	Obecná příslušnost.....	161
3.3.2	Příslušnost ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů.....	163
3.3.3	Příslušnost ve sporech vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů.....	168
3.3.4	Forum delicti commissi.....	168
3.3.5	Forum damni infecti.....	171
3.3.6	Centrum zájmů poškozeného	189
3.3.7	Soft law	199
3.3.8	Dílčí závěr.....	202
3.4	Výlučná příslušnost.....	203

3.5	Dodatek ke kolizní úpravě: Rozsah účinků <i>lex loci protectionis</i>	205
3.6	Dodatek ke kolizní úpravě: Smluvní závazkové vztahy týkající se práv k duševnímu vlastnictví	209
3.6.1	Účel a cíl podkapitoly	209
3.6.2	Narižení Řím I	210
3.6.3	Soft law	214
3.6.4	Dílčí závěr	217
3.7	Dodatek ke kolizní úpravě: Mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví	218
3.7.1	Účel a cíl podkapitoly	218
3.7.2	Narižení Řím II	218
3.7.3	Soft law	221
3.7.4	Multistátní porušení	223
3.7.5	Volba práva	232
3.7.6	Dílčí závěr	238
3.8	Závěr kapitoly a návrhy <i>de lege ferenda</i>	238
4	Závěr	245
4.1	Úvodem k závěru	245
4.2	Mezinárodní právo soukromé není mrtvé	249
	Literatura a další použité zdroje	253
	Komentáře, monografie a kapitoly v kolektivních dílech	253
	Učebnice	262
	Odborné články	263
	Jiné zdroje	269
	Právní předpisy	273
	České právní předpisy	273
	Cizí právní předpisy	274
	Mezinárodní smlouvy	274
	Narižení EU	275
	Směrnice EU	276
	Judikatura	277
	Judikatura českých soudů	277
	Judikatura zahraničních soudů	277
	Judikatura Soudního dvora EU	278
	Stanoviska generálních advokátů Soudního dvora Evropské unie	282

ABSTRAKT A KLÍČOVÁ SLOVA / ABSTRACT AND KEYWORDS

Abstrakt

Tato publikace analyzuje vztah mezi mezinárodním právem soukromým a právem k duševnímu vlastnictví. Jedná se o dvě samostatná a intelektuálně náročná právní odvětví, která jsou ovládána vlastními cíli a principy. Cílem mezinárodního práva soukromého je mimo jiné zajistit právní jistotu a předvídatelnost v soukromoprávních poměrech s mezinárodním prvkem. Cílem práva k duševnímu vlastnictví je zajištění ochrany tvůrců a výsledků jejich tvůrčí duševní činnosti. Tato dvě právní odvětví se překrývají v situacích, ve kterých je přítomen mezinárodní (přeshraniční) prvek. V případě sporu s mezinárodním prvkem je nutné určit mezinárodní pravomoc (příslušnost) soudů.

Obě právní odvětví jsou výrazně ovlivněna dosahem a důsledky elektronizace a internetu. Internet ovlivňuje zejména přístup k uchopení principu teritoriality a zjednodušuje vznik soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem. Jednání, ke kterému dochází na internetu, může být obtížné „ukotvit“ k určitému státu a jeho právnímu řádu nebo sudišti, což může vést k multiplikaci potenciálních sudišť.

Mezinárodní právo soukromé i právo k duševnímu vlastnictví jsou ovlivněny principem teritoriality. Princip teritoriality v mezinárodním právu soukromém je nutné chápat odlišně od teritoriality v právech k duševnímu vlastnictví. Vychází z mnohosti právních řádů, je vyjádřen veřejným zájmem států a veřejné právo je základem vzniku některých deliktů. Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví vyjadřuje, že každý stát určuje, za jakých podmínek je uplatňována jejich ochrana, jakým způsobem se určuje nositelství práv, podmínky zisku, rozsahu a obsahu ochrany, způsob zániku nebo jejich převoditelnost. Princip teritoriality se v kolizním právu projevuje hraničním určovatelem *lex loci protectionis* a odkazuje na něj i judikatura Soudního dvora EU týkající se pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudů dle Nařízení Brusel Ibis.

Struktura publikace sleduje její cíle a výzkumné otázky. První kapitola vymezuje základy a výchozí úvahy týkající se mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví. V první kapitole jsou tyto dvě oblasti práva analyzovány z hlediska jejich cílů a principů jak samostatně, tak ve vzájemné souvislosti. V této kapitole jsou představeny dvě hlavní „linky“, které se prolínají celou publikací, a to princip teritoriality a vliv internetu a elektronizace. Hlavní výzvy a problémy, kterým mezinárodní právo soukromé ve 21. století čelí, je možné demonstrovat právě na příkladu práv k duševnímu vlastnictví. Tato publikace navazuje na současný stav bádání a je založena na rozsáhlém souboru pramenů domácího i zahraničního původu.

Druhá kapitola je zaměřena na analýzu procesních pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti *de lege lata* dle Nařízení Brusel Ibis.

Nařízení Brusel Ibis obsahuje pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů v občanských a obchodních věcech. Autonomie vůle stran se v procesním právu projevuje prostřednictvím prorogačních dohod podle čl. 25 Nařízení Brusel Ibis. V případě neexistence této dohody se aplikuje pravidlo obecné příslušnosti (článek 4 Nařízení Brusel Ibis) nebo pravidla alternativní příslušnosti pro smluvní závazkové vztahy (článek 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis) a mimosmluvní závazkové vztahy (článek 7 odst. 1 písm. 7 Nařízení Brusel Ibis). Pravidlo alternativní příslušnosti pro smluvní závazkové vztahy je založeno na místě plnění, což může být problematické v případě smluv uzavřených nebo plněných online. Tato část analyzuje nejnovější judikaturu týkající se článku 8 odst. 1 a článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis. Tato publikace se také zaměřuje na vztah mezi předpisy týkajícími se jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, Nařízením Brusel Ibis a jurisdikčními pravidly pro nově zřízený Jednotný patentový soud.

Publikace si klade za cíl identifikovat problematické oblasti procesních pravidel příslušnosti a navrhnout vhodnější výklad či pravidlo *de lege ferenda* na základě podrobné analýzy pravidel obecné a alternativní příslušnosti, zejména v článku 4 a 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis. Tento cíl souvisí s první výzkumnou otázkou, jak by bylo vhodné vykládat procesní kritérium místa plnění dle článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis v případě smluv souvisejících s právy duševního vlastnictví.

Nejzajímavější judikaturu Soudního dvora EU lze nalézt u pravidel o příslušnosti podle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Přestože je tato publikace zaměřena na právo k duševního vlastnictví, pro pochopení a úplnost výkladu je nutné začít rozbohem alternativní příslušnosti pro spory vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy. Alternativní příslušnost pro delikty a kvazidelikty je založena na procesním kritériu místa škodné události. Toto kritérium je však nutné revidovat v případě porušování práv duševního vlastnictví na internetu, zejména autorských práv. Publikace si klade za cíl identifikovat problematické oblasti tohoto procesního kritéria a navrhnout vhodnější pravidlo *de lege ferenda* prostřednictvím podrobné analýzy pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech týkajících se mimosmluvních závazkových vztahů týkající se porušení práv duševního vlastnictví. S tímto cílem souvisí druhá výzkumná otázka, jak je nutné vykládat článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritérium místa škodné události ve sporech z porušení práv k duševnímu vlastnictví.

Tato publikace se zabývá nejen platnou a účinnou právní úpravou, ale také prameny nestátního původu (*soft law*). Těmito prameny jsou zejména CLIP Principy a Kjótská doporučení, které slouží jako inspirace pro návrhy *de lege ferenda*.

Cílem této publikace je nejen rozbor právní úpravy *de lege lata*, ale i úvahy *de lege ferenda* o možné novelizaci kolizních a procesních předpisů mezinárodního práva soukromého EU, nebo alespoň návrhy výkladu existujících kolizních a procesních norem tak, aby byly zohledněny zvláštnosti právních vztahů s mezinárodním prvkem na internetu. Tyto návrhy jsou předmětem třetí kapitoly. V literatuře a judikatuře Soudního dvora EU je možné nalézt úvahy týkající se extraterritoriality a možnosti využití geoblokačních technologií. Jádrem této kapitoly je analýza příslušných ustanovení vybraných souborů *soft law* týkajících se pravidel mezinárodní příslušnosti soudů, *lex loci protectionis* a jeho účinků a smluvních a mimosmluvních závazkových vztahů. V každé podkapitole jsou shrnuty zásadní nedostatky stávající úpravy mezinárodního práva soukromého EU a navržena pravidla *de lege ferenda*. Tyto návrhy se týkají zejména alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 1 a 2 Nařízení Brusel Ibis (definice místa plnění u smluv souvisejících s právy duševního vlastnictví a výklad místa škodné události v případě porušení práv duševního vlastnictví)

a nařízení Řím II (výslovné vymezení, které otázky se řídí *lex loci protectionis*, volba práva a pravidla pro multistátní porušení).

Zhodnocení cílů publikace a výzkumných otázek je uvedeno v závěrečné kapitole.

První kapitola uvádí názory autorů, že mezinárodní právo soukromé je v 21. století mrtvé. V některých odborných kruzích, a to i na české akademické půdě, se lze setkat s pochybnostmi o významu mezinárodního práva soukromého, jeho nezávislosti na ostatních soukromoprávních disciplínách či údajné nedůležitosti jako samostatného předmětu v právním kurikulu. Z tohoto důvodu má závěrečná kapitola podtitul Mezinárodní právo soukromé není mrtvé. Ambicí autorky je touto publikací ukázat, že mezinárodní právo soukromé je jedním z nejvíce fascinujících, intelektuálně náročných a nejzajímavějších právních odvětví, jehož význam posiluje prohlubující se globalizace, elektronizace a internet.

Klíčová slova

Nařízení Brusel Ibis, judikatura, centrum zájmů, CLIP Principy, právo duševnímu vlastnictví Společenství/EU, Soudní dvůr EU, zákon o mezinárodním právu soukromém, delikt, elektronizace, výlučná příslušnost, extraterritorialita, *forum damni infecti*, *forum delicti commissi*, obvyklé bydliště, porušení, právo k duševnímu vlastnictví, mezinárodní příslušnost, internet, Kjótská doporučení, *lex loci protectionis*, licenční smlouva, multistátní, místo škodné události, místo protiprávního jednání, místo vzniku škody, mezinárodní právo soukromé, Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, *soft law*, teritorialita, smlouva o převodu práv, Jednotný patentový soud

Abstract

This publication analyses the relationship between private international law and intellectual property rights. These are two separate and intellectually demanding areas of law, whose legal regulation is influenced by their goals and principles, which in private international law manifest by the requirement to ensure legal certainty and predictability, and in intellectual property law by the need to protect individuals that participate in creative intellectual activity. The legal branches intersect in situations where an international element

is present. In these circumstances, it is necessary to determine international jurisdiction.

Both areas of law are affected by electronization and the internet. In particular, the internet influences the perception of the principle of territoriality and facilitates the emergence of private law relationships with an international element. In addition, transactions that take place on the Internet can lead to a multiplicity of potential fora due to the difficulty of “anchoring” them to the territory of a particular state and its courts.

Private international law and intellectual property rights are both influenced by the principle of territoriality. In private international law, it manifests itself in the plurality of legal orders, the reach of public interests through public order and connecting legal relations to the territory of a particular state to determine the applicable law and international jurisdiction. In intellectual property rights, the principle of territoriality manifests itself in the fact that these rights operate and are protected only in the territory of the given state that provides them with protection. The principle of territoriality is implemented in the conflict of law rules for intellectual property rights through *lex loci protectionis* and is also referred to by the jurisprudence of the Court of Justice of the EU regarding the rules for international jurisdiction of courts under the Brussels Ibis Regulation.

The structure of the publication follows its objectives and research questions. The first chapter defines the basics and initial considerations regarding private international law and intellectual property rights. In the first chapter, these two areas of law are presented from the point of view of their primary goals and principles separately and in relation to each other. In this chapter, two main “lines” are introduced that intertwine throughout the publication, namely the principle of territoriality and the impact of the Internet. It is possible to demonstrate the main challenges and problems that private international law faces in the 21st century using the example of intellectual property rights dominated by territoriality and operating in cyberspace without established borders between states. This publication builds on the current state of research and is based on a large set of sources of domestic and foreign origin.

The second chapter focuses on analysing procedural rules for determining international jurisdiction *de lege lata* in Brussels Ibis Regulation.

Brussels Ibis Regulation contains rules for determining the international jurisdiction of courts in civil and commercial matters. The autonomous will of the parties is manifested in the procedural law through prorogation agreements according to Article 25 of the Brussels Ibis Regulation. In the absence of this agreement, the rule of general jurisdiction (Article 4 of the Brussels Ibis Regulation) and the rules of alternative jurisdiction for contractual obligations (Article 7 Paragraph 1 of the Brussels Ibis Regulation) and non-contractual obligations (Article 7 Paragraph 7 Brussels Ibis Regulation) apply. The alternative jurisdiction rule is based on the place of performance, which can be problematic in the case of contracts created or performed online. This section also analyses the most recent jurisprudence regarding Article 8, Paragraph 1 and Article 24, Paragraph 4 of the Brussels Ibis Regulation.

This publication also analyses the relationship between regulations on the EU intellectual property rights and the Brussels Ibis Regulation, and jurisdictional rules for the newly established Unified Patent Court.

The publication aims to identify problematic areas of the procedural rules and to propose a more suitable interpretation or *de lege ferenda* rule based on a detailed analysis of the rules of general and alternative jurisdiction, especially in Articles 4 and 7 Paragraph 1 of the Brussels Ibis Regulation, and related jurisprudence of the Court of Justice of the EU. This aim is related to the research question of how it would be appropriate to interpret the procedural criterion of the place of performance according to Article 7 Paragraph 1 of the Brussels Ibis Regulation in the case of contracts related to intellectual property rights.

The most interesting case law of the Court of Justice of the EU can, however, be found for the jurisdictional rules under Article 7 Paragraph 2 of the Brussels Ibis Regulation. Although this publication is focused on intellectual property rights, for the sake of understanding and completeness of the interpretation, it is necessary to start with the analysis of alternative jurisdiction for disputes resulting from the violation of personality rights and defamation.

Alternative jurisdiction for torts and quasi-delicts is based on the procedural criterion of the place of the harmful event. This criterion, however, needs to be revised in case of violation of intellectual property rights on the Internet, especially copyright. The publication aims to identify problematic areas of this procedural criterion and to propose a more suitable rule *de lege ferenda* through a detailed analysis of the rules for determining the international jurisdiction of courts in disputes related to non-contractual obligation relationships arising from the violation of intellectual property rights regulated in the Brussels Ibis Regulation and the related jurisprudence of the Court of Justice of the EU. Related to this goal is the research question of how it is necessary to interpret Article 7 Paragraph 2 of the Brussels Ibis Regulation and the criterion of the place of the harmful event in disputes arising from the infringement of intellectual property rights.

This publication deals not only with binding and enforceable sources of state legislation, but also with non-state non-binding sources (*soft law*). These sources are the CLIP Principles and the Kyoto Guidelines, which serve as inspiration for *de lege ferenda* proposals.

The aim of this publication is not only an analysis of the legal regulation *de lege lata* but also considerations *de lege ferenda* regarding the possible “amendment” of conflict of law and procedural regulations of the EU private international law, or at least proposals for an alternative interpretation of existing conflict of law and procedural rules in such a way as to consider and implement the peculiarities of legal relations with international element on the Internet. These proposals are the object of the third chapter. In the literature and jurisprudence of the Court of Justice of the EU, it is possible to find considerations regarding extraterritoriality and the possibility of using geo-blocking technologies. The core of this chapter is the analysis of relevant *soft law* provisions regarding the rules of international jurisdiction of courts, *lex loci protectionis* and its effects, contractual obligations and non-contractual obligations. In each sub-chapter, the fundamental shortcomings of the current EU private international law regulations are summarised and, where appropriate, *de lege ferenda* rules are proposed. These proposals mainly relate to the alternative jurisdiction according to Article 7 Paragraphs 1 and 2 of the Brussels Ibis Regulation (definition of the place of performance for contracts related

to intellectual property rights and interpretation of the place of the harmful event in case of infringement of intellectual property rights) and Rome II Regulation (express definition of which issues are governed by the *lex loci protectionis*, choice of law rule and a rule for multi-state infringements).

The evaluation of the aims of the publication, research questions and working hypothesis is presented in the closing chapter.

The first chapter contains the opinions of some authors that private international law is dead in the 21st century. In some professional circles, even in the Czech academia, one can encounter doubts about the importance of private international law, its independence concerning other private law disciplines or the alleged non-importance as an independent course in the legal curriculum. For this reason, the closing chapter is titled Private International Law is Not Dead. The author's ambition is to use this publication to show that private international law is one of the most fascinating, intellectually challenging, and interesting branches of law, the importance of which is strengthened by deepening globalisation, electronization and the internet.

Keywords

Brussels Ibis Regulation; Case Law; Centre of Interest; CLIP Principles; Community (EU) Intellectual Property Rights; Court of Justice of the EU; Czech Private International Law Act; Delict; Electronization; Exclusive Jurisdiction; Extraterritoriality; *Forum damni infecti*; *Forum delicti commissi*; Habitual Residence; Infringement; Intellectual Property Rights; International Jurisdiction; Internet; Kyoto Guidelines; *Lex loci protectionis*; License Contract; Multistate; Place of a Harmful Event; Place of the Illegal Conduct; Place of the Damage; Private International Law; Regulation on Addressing Unjustified Geo-blocking; *Soft Law*; Territoriality; Transfer Contract; Unified Patent Court.

Poděkování

Děkuji prof. JUDr. Naděždě Rozehnalové, CSc., za její odborné vedení od počátku mého studia a akademické kariéry. Její znalosti, rozhled a nadhled, lidský přístup a rádcovství mě nadchlo a ukotvilo k oboru mezinárodního práva soukromého.

Děkuji všem bývalým a současným kolegyním a kolegům z katedry mezinárodního a evropského práva, oddělení mezinárodního práva soukromého, spřátelených kateder, oddělení a ústavů v ČR i zahraničí za podnětné debaty, motivaci a upřímnou kolegiálníitu.

Děkuji čtenářům mého díla za jejich čas, který mu věnovali, a případnou zpětnou vazbu.

Věnováno DKTN.

SEZNAM ZKRATEK

ALI Principy	<i>ALI Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law and Judgments in Transnational Disputes</i>
Bernská úmluva	Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 8. 7. 1980, o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886, doplněné v Paříži dne 4. 5. 1896, revidované v Berlíně dne 13. 11. 1908, doplněné v Bernu dne 20. 3. 1914 a revidované v Římě dne 2. 6. 1928, v Bruselu dne 26. 6. 1948, ve Stockholmu dne 14. 7. 1967 a v Paříži dne 24. 7. 1971
CISG	Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (<i>United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods</i>)
CLIP Principy	<i>Principles on Conflict of Laws in Intellectual Property</i>
Členský stát	Členský stát EU (27 členských států EU k datu odevzdání publikace)
Čínský ZMPS	<i>Law of the People's Republic of China on the Laws Applicable to Foreign-related Civil Relations. (Adopted at the 17th session of the Standing Committee of the 11th National People's Congress, 28 October 2010, entry into force from 1 April 2011)</i>
Doporučení WIPO	<i>WIPO Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet</i>
EU	Evropská unie
Evropská patentová úmluva	Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 69/2002 Sb. m. s., ze dne 1. 7. 2002, o přístupu České republiky k Úmluvě o udělování evropských patentů (Evropské patentové úmluvě) ze dne 5. 10. 1973 (Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva) z 5. 10. 1973, pozměněná aktem revidujícím čl. 63 Evropské patentové úmluvy ze 17. 12. 1991 a Revizním aktem Evropské patentové úmluvy z 19. 11. 2000)
Generální advokát	Generální advokát Soudního dvora EU

ISP	Poskytovatel služeb informační společnosti (<i>Information Society Service Provider</i>)
Jednotný evropský patent	Evropský patent s jednotným účinkem v režimu Nařízení o jednotné patentové ochraně a Nařízení o překladu v režimu jednotné patentové ochrany
Kjótská doporučení	<i>International Law Associations' Guidelines on Intellectual Property and Private International Law (Kyoto Guidelines)</i>
Luganská úmluva	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení Brusel Ibis	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení č. 542/2014	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 542/2014 ze dne 15. 5. 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 1215/2012, pokud jde o pravidla použitelná pro Jednotný patentový soud a Soudní dvůr Beneluxu
Nařízení Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
Nařízení Řím II	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)
Nařízení o odrůdových právech Společenství	Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. 7. 1994 o odrůdových právech Společenství v konsolidovaném znění
Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství	Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství
Nařízení o vymáhání práv duševního vlastnictví	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. 6. 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003

Nariadení o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin	Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. 11. 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin
Nariadení o ochranné známce EU	Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. 6. 2017 o ochranné známce Evropské unie
Nariadení o přenositelnosti online služeb	Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. 6. 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu
Nariadení o jednotné patentové ochraně	Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. 12. 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany
Nariadení o překladu v oblasti jednotné patentové ochrany	Nariadení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. 12. 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu
Nariadení GDPR	Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (GDPR)
Nariadení o zákazu neoprávněné geoblokace	Nariadení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. 2. 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nariadení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES
Pařížská úmluva	Vyhláška č. 90/1962 Sb., o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. 3. 1883, revidované v Bruselu dne 14. 12. 1900, ve Washingtonu dne 2. 6. 1911, v Haagu dne 6. 11. 1925, v Londýně dne 2. 6. 1934 a v Lisabonu dne 31. 10. 1958, Ministra zahraničních věcí
Soudní dvůr EU	Soudní dvůr Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr)
Směrnice o družicovém a kabelovém vysílání	Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. 9. 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu

Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. 4. 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví
Směrnice o harmonizaci autorského práva	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. 5. 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
Směrnice o době ochrany autorského práva	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. 12. 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících
Směrnice stanovující pravidla pro výkon autorského práva	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. 4. 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS
Společný soud	Jednotný patentový soud zřízený Dohodou o Jednotném patentovém soudu podepsanou dne 19. 2. 2013 a Soudní dvůr Beneluxu zřízený Úmluvou ze dne 31. 3. 1965 o zřízení a statutu Soudního dvora Beneluxu
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (<i>Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights</i>)
UPC	Jednotný patentový soud
UPCA	Dohoda o Jednotném patentovém soudu
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví (<i>World Intellectual Property Organization</i>)
WTO	Světová obchodní organizace (<i>World Trade Organization</i>)
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů
ZOchrZ	Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2022 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochranných známkách)

SEZNAM ZKRATEK SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ*

<i>Acacia</i>	Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. 3. 2022 ve věci <i>Acacia Srl proti Bayerische Motoren Werke AG</i> , C-421/20
<i>AMS Nere</i>	Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. 9. 2019 ve věci <i>AMS Nere Ltd a další proti Heritage Audio SL a Pedro Rodríguez Arribas</i> , C-172/18
<i>Austro-Mechana</i>	Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 21. 4. 2016 ve věci <i>Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH proti Amazon EU Sàrl a další</i> , C-572/14
<i>Besix</i>	Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 2. 2002 ve věci <i>Besix SA proti Wasserreinigungsbau Alfred Kretzschmar GmbH & Co. KG (WABAG) a Planungs- und Forschungsgesellschaft Dipl. Ing. W. Kretzschmar GmbH & KG (Plafog)</i> , C-256/00
<i>Bier</i>	Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. 11. 1976 ve věci <i>Handelskwekerij G. J. Bier BV proti Mines de potasse d'Alsace SA</i> , 21-76
<i>Bolagsupplysningen</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. 10. 2017 ve věci <i>Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan proti Svensk Handel AB</i> , C-194/16
<i>Car Trim</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 25. 2. 2010 ve věci <i>Car Trim GmbH proti KeySafety Systems Srl</i> , C-381/08
<i>Concurrence</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci <i>Concurrence Sàrl proti Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl</i> , C-618/15
<i>Coty Germany</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci <i>Coty Germany GmbH proti First Note Perfumes NV</i> , C360/12
<i>Donner</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. 6. 2012 ve věci <i>Titus Alexander Jochen Donner</i> , C5/11

* Jedná se o zkratky názvů rozhodnutí (zejména Soudní dvora EU a stanovisek generálních advokátů Soudního dvora EU), na která text publikace opakovaně odkazuje. Názvy soudních rozhodnutí, která jsou v textu použita pouze jednou, jsou v poznámkách pod čarou uvedena celým názvem.

<i>Dumex</i>	Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. 1. 1990 ve věci <i>Dumex France SA a Tracoba SARL proti Hessische Landesbank a dalším</i> , C-220/88
<i>eDate</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech <i>eDate Advertising GmbH a další proti X a Sociétés MGN LIMITED</i> , C-509/09 a C-161/10
<i>Equustek</i>	<i>Google Inc. proti Equustek Solutions Inc.</i> , 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824 (Kanada)
<i>El Majdoub</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 5. 2015 ve věci <i>Jaouad El Majdoub proti CarsOnTheWeb.Deutschland GmbH</i> , C-322/14
<i>Falco</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. 4. 2009 ve věci <i>Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch proti Gisela Weller-Lindborst</i> , C-533/07
<i>Football Dataco</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. 10. 2012 ve věci <i>Football Dataco Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League, PA Sport UK Ltd proti Sportradar GmbH, Sportradar AG</i> , C-173/11
<i>Gautzsch</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 13. 2. 2014 ve věci <i>H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG v. Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH</i> , C479/12
<i>Glawischnig-Piesczek</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. 10. 2019 ve věci <i>Eva Glawischnig-Piesczek proti Facebook Ireland Limited</i> , C-18/18
<i>Gutnick</i>	High Court of Australia, <i>Dow Jones & Company Inc. proti Gutnick</i> [2022] HCA 56, 210 CLR 575, 77 ALJR 255, 194 ALR 433, 10 Dec 2022, Case Number M3/2022 (Austrálie)
<i>Gtflix Tv</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. 12. 2021 ve věci <i>Gtflix Tv proti DR</i> , C-251/20
<i>Hejduk</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci <i>Pež Hejduk proti EnergieAgentur.NRW GmbH</i> , C-441/13
<i>Hi Hotel</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 4. 2014 ve věci <i>Hi Hotel HCF SARL proti Uwe Spoering</i> , C387/12
<i>IRnova AB</i>	Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. 9. 2022 ve věci <i>IRnova AB proti FLIR Systems AB</i> , C-399/21

<i>Lagardère</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. 7. 2005 ve věci <i>Lagardère Active Broadcast proti Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) a Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL)</i> , C-192/04
<i>flyLAL-Lithuanian Airlines</i>	Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. 7. 2018 ve věci <i>AB „flyLAL-Lithuanian Airlines“ proti Starptautiskā lidosta „Rīga“ VAS a „Air Baltic Corporation AS“</i> , C-27/17
<i>Kainz</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. 1. 2014 ve věci <i>Andreas Kainz proti Pantberwerke AG</i> , C45/13
<i>L'Oréal</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. 7. 2011 ve věci <i>L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další</i> , C-324/09
<i>Marinari</i>	Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 9. 1995 ve věci <i>Antonio Marinari proti Lloyds Bank plc a Zubaidi Trading Company</i> , C-364/93
<i>Mittelbayerischer Verlag</i>	Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. 6. 2021 ve věci <i>Mittelbayerischer Verlag KG proti SM</i> , C-800/19
<i>Nintendo</i>	Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. 9. 2017 ve spojených věcech <i>Nintendo Co. Ltd proti BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA</i> , C-24/16 a C-25/16
<i>Pammer/Alpenhof</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. 12. 2010 ve spojených věcech <i>Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliver Heller (C-144/09)</i> , C-585/08 a C-144/09
<i>Painer</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. 12. 2011 ve věci <i>Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a další</i> , C-145/10
<i>Pinckney</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci <i>Peter Pinckney proti KDG Mediatech AG</i> , C170/12
<i>Roche Nederland</i>	Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. 7. 2006 ve věci <i>Roche Nederland BV a další proti Frederick Primus a Milton Goldenberg</i> , C-539/03
<i>Shevill</i>	Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 3. 1995 ve věci <i>Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd proti Presse Alliance SA</i> , C-68/93

<i>Solvay</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 12. 7. 2012 ve věci <i>Solvay SA proti Honeywell Fluorine Products Europe BV a další</i> , C-616/10
<i>UMI</i>	Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. 6. 2016 ve věci <i>Universal Music International Holding BV proti Michae l Tétreault Schilling a další</i> , C-12/15
<i>Yahoo! vs LICRA</i>	<i>LICRA v. Yahoo!</i> US Court of Appeals for the Ninth Circuit - 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006, USA)
<i>Weltimmo</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. 10. 2015 ve věci <i>Weltimmo, s. r. o. proti Nemzeti Adatvédelmi és Információs Zsabadság Hatóság</i> , C-230/14
<i>Wood Floor</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 11. 3. 2010 ve věci <i>Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH proti Silva Trade SA</i> , C-19/09
<i>Wintersteiger</i>	Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci <i>Wintersteiger AG proti Products 4U Sondermaschinenbau GmbH</i> , C-523/10

1 ÚVOD¹

1.1 Úvodní poznámky

1.1.1 Odborné zaměření

Předkládaná publikace se pohybuje na pomezí mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. Tato dvě právní odvětví analyzuje na jejich průsečíku. Tato analýza je provedena ve velmi omezené oblasti, a to jak věcně, tak z hlediska použitých zdrojů právní úpravy. Obě právní odvětví jsou sama o sobě velmi komplexní a rozsáhlá. Je pravděpodobné, že čtenář, který je odborníkem v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, bude cítit frustraci z povrchnosti některých částí. Ambicí této publikace není podat podrobnou analýzu všech možných otázek, ale důraz je, s ohledem na odbornou kvalifikaci autorky, kladen na mezinárodní právo soukromé.

1.1.2 Účel publikace

Tato publikace představuje přepracovanou verzi habilitační práce, kterou autorka odevzdala v roce 2023 v rámci habilitačního řízení zahájeného na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Ve své habilitační práci² se autorka zabývala komplexní analýzou vztahu mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví, a to jak z pohledu kolizní úpravy *dle lege lata a de lege ferenda* (Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, ZMPS a vybrané soubory *soft law*), tak z pohledu pravidel mezinárodní příslušnosti soudů *de lege lata a de lege ferenda* (Nařízení Brusel Ibis a vybrané soubory *soft law*).

Tato publikace je zároveň koncipovaná jako navazující text na knihu *Mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví – kolizní otázky*, kterou v roce 2019 publikovali autoři *Kyselovská a Koukal*. Tato

¹ Doc. JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D., Katedra mezinárodního a evropského práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Department of International and European Law, Faculty of Law, Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: tereza.kyselovska@law.muni.cz / ORCID: 0000-0002-3803-135 / Scopus ID: 57994127000

² Původní text habilitační práce s odbornými a pedagogickými předpoklady je dostupný na internetových stránkách Právnické fakulty Masarykovy univerzity, sekce Výzkum, Akademické kvalifikace. Dostupné z: <https://www.muni.cz/lide/107801-tereza-kyselovska/kvalifikace> [cit. 26. 8. 2023].

publikace z roku 2019 se zaměřovala pouze na kolizní problematiku práv k duševnímu vlastnictví. Komplexní uchopení této oblasti z pohledu procesního v české odborné literatuře nebylo dosud zpracováno. Z tohoto důvodu autorka využila výsledků výzkumu k habilitačnímu řízení a vytvořila tento „druhý díl“, který na řadě míst výslovně odkazuje na texty či závěry „prvního dílu“ z roku 2019. Tato publikace existuje ve funkčním celku s knihou z roku 2019, ale obstojí jako samostatné dílo pro čtenáře, který chce získat přehled pouze v procesní oblasti.

Čtenáři, který usiluje o komplexní přehled kolizní a procesní úpravy práv k duševnímu vlastnictví, je možné doporučit oba „díly“, a to Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – kolizní otázky a tuto předkládanou publikaci.³

1.2 Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví jako samostatné disciplíny

Mezinárodní právo soukromé „je vskutku zvláštní disciplínou.“⁴ Jedná se o „hybrid mezi právem veřejným a právem soukromým [...] mezi zájmy státu a jeho suverenitou a zohledněním zájmu jedince, [...] mezinárodní právo soukromé je propojovatel jednotlivých dotčených oblastí.“⁵ Tato slova významných představitelů oboru trefně vymezují zvláštní povahu této právní disciplíny.

Toto právní odvětví upravuje soukromoprávní poměry s mezinárodním (přeshraničním) prvkem.⁶ V této souvislosti je nutné uvést první metodologickou a terminologickou poznámku. Česká doktrína mezinárodního práva soukromého přistupuje poměrně široce k pojetí této právní disciplíny.⁷ Za její nedílnou část považuje otázky procesního charakteru (mezinárodní příslušnost soudů a uznání a výkon rozhodnutí). Z tohoto důvodu je tato disciplína

³ Pro komplexní uchopení obou zkoumaných oblastí v jednom odborném textu je možné doporučit původní text habilitační práce autorky KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, s. 214.

⁴ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 268 a odkaz na dílo Kalenského zde citovaný.

⁵ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 268.

⁶ Zákon o mezinárodním právu soukromém (ZMPS) neobsahuje definici mezinárodního prvku. K tomu srov. § 1 ZMPS.

⁷ VALDHANS, J. Úvod do mezinárodního práva procesního. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 56.

označována jako mezinárodní právo soukromé, někdy s přídomkem „a procesní“. Pod pojmem mezinárodní právo soukromé je nutné rozumět jak otázky kolizní, tak procesní, kterým je věnována tato publikace.

Mezinárodní právo soukromé pomocí svých norem řeší tři základní otázky: (1) Kde bude sudiště (určení mezinárodní příslušnosti soudů), (2) jakým právem se bude právní poměr řídit (určení rozhodného práva)⁸ a (3) jakým způsobem se bude nakládat s rozhodnutím soudu mimo stát jeho původu (uznání a výkon cizích rozhodnutí). Tato publikace se zaměřuje na řešení první otázky, kterou je určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.⁹

Mezinárodní právo soukromé je součástí vnitrostátního práva. Každý stát má svá vlastní pravidla a přístupy, a proto se odpovědi na výše uvedené otázky mohou lišit z pohledu různých fór. Z důvodu rozdílných legislativních a doktrinárních přístupů je v mezinárodním právu soukromém kladen důraz na univerzální uchopení, nebo alespoň na regionální unifikaci těchto pravidel (v této publikaci je stěžejní unifikace v rámci EU). Toto jednotné uchopení je nutné pro realizaci ekonomických a souvisejících integračních procesů. Již na tomto místě je nutné uvést, že veškerá analýza a závěry v této publikaci uvedené jsou provedeny z pohledu českého sudiště, resp. sudiště nacházejícího se na území členských států EU. Předmětem této publikace je české mezinárodní právo soukromé, resp. mezinárodní právo soukromé EU.

Jedním cílů mezinárodního práva soukromého je dosažení „*vnější rozhodovací harmonie*“¹⁰ či „*vnější rozhodovací jednoty*“.¹¹ Jedná se o požadavek, aby se bez

⁸ „Foreign law is normally not applied as a kind of service, courtesy or assistance given to a foreign country, but rather because the application of foreign law in certain situations is conducive to the smooth functioning of international commercial [...] relations and such smooth functioning lies in the interest of the forum country.“ In: BOGDAN, M. *Private International Law as Component of the Law of the Forum*, s. 68.

⁹ K analýze druhé otázky, tedy určení rozhodného práva pro smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy týkající se práv k duševnímu vlastnictví, k tomu srov. KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, kapitoly 13 a 15; nebo KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, kapitoly 2.2., 2.3., 2.4., 3.3., 3.4. a 3.5.

¹⁰ Pojem vnější rozhodovací harmonie (vnější rozhodovací jednoty) ve vybraných cizích jazycích: *externalational decisional harmony* (angl.), *Entscheidungsharmonie* (něm.), *Entscheidungsinklang* (něm.), *decisión armonía* (špaň.), *harmonia decyzyjna* (pol.).

¹¹ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 269; SYMEONIDES, C.S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 16, 65.

ohledu na místo, kde je právní poměr posuzován, dal očekávat procesně a kolizně obdobný výsledek, „*a to i za situace, kdy se nejedná o náhodu či dovednost stran*“.¹² Tento cíl vychází z „tradičního“ uchopení mezinárodního práva soukromého, jehož moderní základy v kontinentálním právním systému položil *von Savigny*.¹³

Mezinárodní právo soukromé se snaží tohoto cíle dosáhnout výstavbou svého systému a pomocí nástrojů mezinárodního práva. Pohledem tohoto požadavku jsou posuzovány konkrétní situace vznikajících ve vztazích s mezinárodním prvkem a účel konkrétně přijatých norem.¹⁴

Zájem na rozhodovací harmonii ovlivňují také hodnotové pozice daného právního prostoru. Těto harmonie může být dosahováno na úrovni legislativní unifikace zdrojů právní úpravy.¹⁵ Ve vývoji právní úpravy mezinárodního práva soukromého je možné vnímat odklon od hodnotové neutrality ve smyslu materializace řešení a vlivu veřejného zájmu prostřednictvím institutu veřejného pořádku. Unifikace v mezinárodním právu soukromém vede k vytváření stejných kritérií pro založení mezinárodní příslušnosti soudů a kolizních norem pro určení rozhodného práva. V rámci EU byly vytvořeny unifikované předpisy, které

12 ROZEHNALOVÁ, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 269.

13 Podle *von Savignyho* je základem mezinárodního práva soukromého zájem států a jednotlivců na dosažení předvídatelnosti a rozhodovací harmonie v soukromoprávních poměrech s mezinárodním prvkem a autonomie vůle stran. *Von Savigny* při ukotvení právního poměru vycházel z existence mezinárodního právního společenství a hledal sídlo každého právního vztahu. Tento přístup vycházel z předpokladu, že právní poměr se řídí právem, které je s ním nejužší spojeno. *Von Savignyho* přístup je neutrální a abstraktní v tom smyslu, že soud je povinen aplikovat rozhodné právo na základě předem stanovených hraničních určovatelných bez ohledu na výsledek aplikace. Podle *von Savignyho* je mezinárodní právo soukromé skutečně soukromým a apolitickým právem, jehož cílem je zajištění rozhodovací jednoty bez ohledu na fórum, zajištění kolizní spravedlnosti, právní jistoty a předvídatelnosti. K tomu srov. KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, s. 31–32 a odkazy zde uvedené. K tomu také srov. SAVIGNY, F.K. von. *A Treatise on the Conflict of Laws*. 1880. Digitized by the Internet Archive in 2007 with funding from Microsoft Corporation, s. 567.

14 ROZEHNALOVÁ, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 270.

15 V historickém a doktrinárním vývoji mezinárodního práva soukromého je možné nalézt různé přístupy k hledání rozhodného práva. Podle *Symeonida* je mezinárodní právo soukromé až třetím nejlepším prostředkem pro řešení soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem. Prvním je unifikace hmotného práva a druhým je unifikace kolizních a procesních norem na celosvětové úrovni. SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 381.

tvoří mezinárodní právo soukromé EU. Tento soubor „*vznikl na průsečíku hodnot práva evropského i mezinárodního práva soukromého při zohlednění, či pokusu o přiblížení doktrín, které tuto disciplínu formulovaly na kontinentální i anglosaské úrovni*“.¹⁶ Byť se jedná o regionální unifikaci, má univerzální přesahy a vlivy.¹⁷ K zajištění harmonie přispívá také interpretační jednota, která je typická pro tuto regionální unifikaci. Významný podíl na rozhodovací harmonii má legislativně-technické uchopení příslušné problematiky, a to zejména zájem na právní jistotě a předvídatelnosti kolizního řešení nebo zájem na prosaditelnosti rozhodnutí mimo stát původu, tedy omezení možnosti, že uznání a výkon rozhodnutí bude v jiné zemi odepřeno. K vnější rozhodovací harmonii vede také volba konkrétních řešení ve smyslu pevných nebo flexibilních řešení, tedy volba „tradičních“ teritoriálně zasazených hraničních určovateli nebo únikových doložek.¹⁸

Významným aspektem pro zajištění vnější rozhodovací harmonie je uchopení spravedlnosti v konkrétním případě, tedy představa o aplikaci „správného práva“ se zohledněním často protichůdných zájmů na ochraně veřejných hodnot na jedné straně a ochraně zájmů jednotlivce na straně druhé.¹⁹ Tyto protichůdné zájmy jsou patrné právě v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Zdroje právní úpravy mezinárodního práva soukromého je možné najít v právních pramenech vnitrostátního, mezinárodního a unijního (EU) původu. Normy vnitrostátního původu, z pohledu českého práva se jedná o ZMPS, reflektují právní řád, jehož jsou součástí. Obsahují pojmy a právní instituty, které vycházejí z daného právního řádu a které se dle tohoto právního řádu interpretují. Tyto instituty a jejich interpretace odráží národní

¹⁶ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 271.

¹⁷ K historii přístupů k právní regulaci situací, jenž v některé své části přesahují hranice jednoho státu, je možné v podrobnostech odkázat na rozsáhlou odbornou literaturu. Z publikací využitých v této publikaci je možné zmínit zejména ROZEHNALOVÁ, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 266–268; KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 430; BANU, R. *Nineteenth-Century Perspectives on Private International Law z pohledu doktrín 19. stol.*; SYMEONIDES, C.S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 3–38; MILLS, A. *The Private History of International Law*, s. 1–49; MILLS, A. *The Confluence of Public and Private International Law. Justice, Pluralism and Subsidiarity in the International Constitutional Ordering of Private Law*, s. 211–291.

¹⁸ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 270.

¹⁹ *Ibid.*, s. 271.

zájmy na kolizním řešení a jeho výsledku. Naopak unifikované normy, ať již z pohledu regionální (EU) nebo mezinárodní unifikace, obsahují pojmy a instituty, které vznikají na průsečíku různých právních řádů. Pojmy použité v rozsahu a navázání těchto kolizních norem jsou vytvářeny autonomně na národních právních rádech. Tyto úvahy jsou významné pro řešení výzkumných otázek položených v této publikaci.

Druhá právní disciplína, která je předmětem zkoumání, jsou práva k duševnímu vlastnictví. Jedná se o právní odvětví, jehož „význam a komplexita roste s digitalizací“.²⁰

Cílem této publikace není analýza či popis jednotlivých práv k duševnímu vlastnictví, jejich druhů nebo účinků, v tomto ohledu je možné odkázat na povolanější zdroje.²¹ Z pohledu zkoumané problematiky je významné, že práva k duševnímu vlastnictví působí *erga omnes* a vztahují se k výsledkům lidské činnosti v oblasti umělecké, vědecké, kulturní nebo hospodářské. Jsou omezena na území státu, který je prostřednictvím registrace (individuálního rozhodnutí, např. patenty nebo zapsané ochranné známky) nebo za splnění jiných podmínek (např. autorské právo) ustavil.²² S právy k duševnímu vlastnictví je proto spojován princip teritoriality.

Právní úprava práv k duševnímu vlastnictví je ovládána vlastními oborovými zájmy a principy, z nichž významnou roli hraje jak potřeba ochrany individuálních zájmů tvůrců výsledků duševní činnosti (autorů, vynálezců, umělců), tak i veřejných zájmů v oblasti společenské, ekonomické, politické či vzdělanostní.

Právní úpravu práv k duševnímu vlastnictví je možné, stejně jako v případě mezinárodního práva soukromého, nalézt ve zdrojích národního, mezinárodního a unijního (EU) původu. Mezinárodní normotvorba se odehrává na půdě několika významných organizací. Je možné uvést Světovou

²⁰ „IP law is a special area of law, both nationally and internationally, which in the age of digitalisation is growing in complexity as well as in importance.“ In: HEINZE, C., WARMUTH, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 147.

²¹ K tomu srov. např. KOUKAL, P. Základní kategorie předmětů duševního vlastnictví a charakteristika práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 77–126; TÝČ, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 147; TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 166; TÝČ, V., CHARVÁT, R. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*, s. 240.

²² TICHÝ, L. *Narižení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 117. UBERTAZZI, B. *Intellectual Property Rights and Exclusive (Subject Matter) Jurisdiction: Between Private and Public International Law*, s. 361.

organizaci duševního vlastnictví (WIPO), která v současné době spravuje okolo 26 duševně právních úmluv.²³ Na půdě WIPO bylo přijato Doporučení WIPO, které se týká ochrany průmyslových práv a ochranných známek na internetu.²⁴ Dále je možné zmínit mezinárodní organizace, jako je např. *Association Littéraire et Artistique Internationale* (ALAI)²⁵ nebo *The International Association for the Protection of Intellectual Property* (AIPPI).²⁶

V oblasti pramenů mezinárodního původu jsou významné jak „velké“ mezinárodní úmluvy (Bernská úmluva nebo Pařížská úmluva), tak specializované úmluvy v oblasti průmyslových práv (PCT – mezinárodní patentový systém, madridský systém pro ochranné známky, haagský systém mezinárodního zápisu pro průmyslové vzory nebo lisabonský systém pro zeměpisná označení). Členské státy EU jsou členskými státy WTO a jako takové jsou vázány Dohodou TRIPS,²⁷ která se zabývá obchodními aspekty práv k duševnímu vlastnictví. Dohoda TRIPS v článku 1 odst. 2 výslovně odkazuje na Pařížskou úmluvu, Bernskou úmluvu, Římskou úmluvu o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací a Smlouvu o duševním vlastnictví v oboru integrovaných obvodů. Kromě toho Dohoda TRIPS vytvořila nová práva a povinnosti pro členské státy týkající se dodržování práv k duševnímu vlastnictví. Dohoda TRIPS neobsahuje ustanovení týkající se příslušnosti soudů, a proto není předmětem analýzy v této publikaci.²⁸

Z mezinárodních úmluv vychází také právní úprava jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU.²⁹ V rámci EU v současné době

²³ Organizace WIPO se nezabývá otázkami práv k duševnímu vlastnictví a mezinárodního práva soukromého. Jako jeden z mála kroků, které WIPO v této oblasti učinilo, bylo vytvoření dokumentu Doporučení WIPO a Systém pro řešení sporů vyplývajících z doménových jmen (*Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy*). WICHARD, J. C. *WIPO and private international law*, s. 1843.

²⁴ WICHARD, J. C. *WIPO and private international law*, s. 1835–1844.

²⁵ Organizace ALAI byla založena v roce 1878 v Paříži Victorem Hugem a významně se podílela na tvorbě Bernské úmluvy. ALAI [online]. [cit. 9. 9. 2022]. Dostupné z: <https://www.alai.org/en/presentation.html>

²⁶ AIPPI [online]. [cit. 9. 9. 2022]. Dostupné z: <https://aippi.org/>

²⁷ „([T]RIPS 1994) remains the bedrock.“ In: EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 717.

²⁸ METZGER, A. TRIPS, s. 1751; DORNIS, T. W. *WTO and private international law*, s. 1844–1854.

²⁹ K podrobnému popisu vývoje právní úpravy práv k duševnímu vlastnictví Společenství/EU je možné odkázat na KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 238–241; TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 149 a násl.

(ko)existuje dvojí režim duševně právní ochrany. Většina práv k duševnímu vlastnictví je chráněna na úrovni právní úpravy jednotlivých členských států, která byla harmonizována prostřednictvím směrnice práva. Evropská unie zároveň od 90. let 20. stol. vytváří nyní již poměrně rozsáhlý soubor unijního hmotného práva duševního vlastnictví, tzv. jednotné právo k duševnímu vlastnictví EU, dříve Společenství.³⁰ Unijní (EU) systém je založen na unijní registraci, která má jednotné účinky v rámci celé EU.

Tato dichotomie právní úpravy se projevuje také v mezinárodním právu soukromém EU, které obsahuje kolizní normy a pravidla pro určení příslušného soudu pro porušení „obecných“ práv k duševnímu vlastnictví i jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU.

Jednotné právo duševního vlastnictví Společenství/EU zahrnuje ochranou známku EU,³¹ (průmyslové) vzory Společenství,³² odrůdová práva Společenství,³³ zeměpisná označení a označení původu³⁴ a nově zavedený jednotný evropský patent.³⁵

Evropská unie k 1. 1. 2023 spustila systém jednotné patentové ochrany. Od tohoto data se začala uplatňovat Dohoda o Jednotném patentovém soudu (k tomu srov. kapitolu 2.2.11) a dvě nařízení zavádějící evropský patent

³⁰ V článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je uvedena formulace „jednotné právo duševního vlastnictví Společenství [...] upravené příslušným aktem Společenství“. Z tohoto důvodu je jako reflexe současného stavu použita formulace „jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU“.

³¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. 6. 2017 o ochranné známce Evropské unie.

³² Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství v konsolidované verzi.

³³ Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. 7. 1994 o odrůdových právech Společenství.

³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. 11. 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin. Dne 31. 3. 2022 přijala Komise návrh nařízení o zeměpisných označeních pro víno, lihoviny, zemědělské produkty a o dalších režimech jakosti zemědělských produktů. Cílem návrhu je „zvýšit využívání zeměpisných označení v celé EU ve prospěch hospodářství venkova a vyšší úrovně ochrany produktů, zejména v online prostředí“. K tomu srov. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on European Union geographical indications for wine, spirit drinks and agricultural products, and quality schemes for agricultural products, amending Regulations (EU) No 1308/2013, (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/787 and repealing Regulation (EU) No 1151/2012.

³⁵ „[b]ack-and-forth steps were taken towards the creation of a unitary patent system and judiciary“. In: KUR, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 580.

s jednotným účinkem.³⁶ Evropský jednotný patent je dle článku 3 odst. 1 Nařízení o jednotné patentové ochraně „*evropský patent udělený se stejným souborem patentových nároků ve vztahu ke všem zúčastněným členským státům, který má jednotný účinek ve všech zúčastněných členských státech, pokud je jeho účinek zapsán v rejstříku jednotné patentové ochrany*“. Jednotná ochrana je evropskému jednotnému patentu přidělena dle práva kteréhokoliv zúčastněného členského státu dle článků 5 a 7 tohoto nařízení podáním jediné přihlášky k Evropskému patentovému úřadu.³⁷

Součástí jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU nejsou národní předpisy harmonizované prostřednictvím směrnic EU.³⁸

Z přehledu právní úpravy jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU jsou z pohledu této publikace nejvýznamnější Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství a Nařízení o ochranné známce EU. V těchto dvou oblastech EU neměla ambice vytvořit jeden komplexní systém, jak to udělala s jednotným evropským patentem. Jejich cílem bylo překonat striktní teritorialitu průmyslových práv.³⁹

Prameny mezinárodního práva soukromého EU neobsahují definici pojmu „duševní vlastnictví“. Autonomní interpretace tohoto pojmu musí být zároveň dostatečně široká, aby pod něj bylo možné podřadit všechny instituty vyplývající z národních právních předpisů, mezinárodních úmluv a práva EU.⁴⁰ Při výkladu

³⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. 12. 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany; Nařízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. 12. 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu; Dohoda o jednotném patentovém soudu.

³⁷ Jednotný Evropský patent je součástí jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU. Mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení evropského jednotného patentu spadají do působnosti článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Z hlediska vztahů mezi prameny má před článkem 8 odst. 2 Nařízení Řím II přednost článek 5 a článek 6 Nařízení o jednotné patentové ochraně. Jedná se o *lex specialis*, která má dle článku 27 Nařízení Řím II aplikační přednost. Články 5 a 7 Nařízení o jednotné patentové ochraně mají mnohem užší působnost než článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Z toho je možné dovodit, že pro otázky neupravené jednotným nařízením se použije právo určené na základě článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. K tomu srov. KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, s. 93–94.

³⁸ ILLMER, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 233.

³⁹ Tento požadavek se objevuje v oblasti průmyslových práv posledních 150 let. TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 12.

⁴⁰ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 218; METZGER, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 303.

pojmu práva k duševnímu vlastnictví je nutné vycházet z právní úpravy v mezinárodních smlouvách, unifikovaném unijním (EU) právu a z charakteristických znaků tohoto odvětví. Zároveň je nutné vzít do úvahy rozdíly mezi úpravou a cíli hmotného práva a mezinárodního práva soukromého.⁴¹ V případě práva EU je nutné vycházet nejen z autonomní interpretace unifikovaného práva, ale také z autonomní kvalifikace skutkového stavu.⁴² Pojmy použité v nařízeních musí být vykládány nejen autonomně, ale zároveň souladně mezi sebou.⁴³

Autonomní definice pojmu práva k duševnímu vlastnictví je obsažena v Prohlášení Komise k článku 2 Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví⁴⁴ nebo v Nařízení o vymáhání práv duševního vlastnictví.⁴⁵

Pojem práva k duševnímu vlastnictví je demonstrativně vymezen v Preambuli k Nařízení Řím II: „*Pro účely tohoto nařízení by se pojem práv duševního vlastnictví měl vykládat tak, že zahrnuje například autorské právo a práva související, zvláštní právo na ochranu databází a práva průmyslového vlastnictví.*“⁴⁶ Tato definice obsahuje demonstrativní výčet jednotlivých práv. Preambule k Nařízení Řím II nevynechává pojem práva související (s autorským právem, pozn. autorky) a nezabývá se hraničními případy nehmotných statků, které jsou chráněny v rámci nekalé soutěže a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž. Mezi práva související s právem autorským je možné zařadit práva výkonných umělců, výrobců zvukových či zvukově obrazových záznamů, vysílatelů, pořizovatelů databází a vydavatelů nezveřejněných děl.⁴⁷ Mezi práva průmyslová je možné

⁴¹ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 220.

⁴² ROZEHNALOVÁ, N. Obecná část kolizního práva – zacházení s kolizní normou. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLÍČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 93–95.

⁴³ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 7; Preambule k Nařízení Řím I, odst. 7.

⁴⁴ Jedná se o autorské právo a práva příbuzná, zvláštní právo pořizovatele databází, práva tvůrce topografií polovodičových výrobků, práva k ochranným známkám a průmyslovým vzorům, patentová práva a práva k užitém vzorům, zeměpisná označení, odrůdová práva a obchodní jména, pokud jsou chráněna jako výhradní vlastnická práva dle *lex fori*. In: Prohlášení Komise týkající se článku 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví.

⁴⁵ Článek 2 odst. 1, 2, 3 a 4 Nařízení o vymáhání práv duševního vlastnictví.

⁴⁶ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 26.

⁴⁷ Článek 3 směrnice o době ochrany autorského práva. KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 220.

zařadit práva k vynálezům⁴⁸, zapsaným a nezapsaným průmyslovým vzorům, užitným vzorům, modely, tovární nebo ochranné známky (zapsané i nezapsané)⁴⁹, práva k obchodnímu jménu, práva k topografiím polovodičových výrobků nebo označení původu.⁵⁰

Tato publikace se zabývá registrovanými právy (ochranné známky, patenty nebo průmyslové vzory) a neregistrovanými právy k duševnímu vlastnictví (autorské právo). Na některých místech této publikace jsou na příkladu procesní úpravy porušení autorského práva demonstrovány nedostatky mezinárodního práva soukromého EU a interpretační judikatury EU. Neregistrovaná práva k duševnímu vlastnictví totiž ke svému vzniku nevyžadují žádný administrativní akt ze strany státu.⁵¹ Autorské právo vzniká vytvořením díla. Porušení autorského práva může mít škodlivé následky ve všech členských státech EU, ale nositel autorského práva se nemůže na základě *lex loci protectionis* dovolat ochrany podle pouze jednoho rozhodného práva. Mezinárodně příslušný soud je dle tohoto hraničního určovatele povinen aplikovat teoreticky právní řády všech 27 členských států pro jedno každé porušení chráněného práva. Samozřejmě za podmínky, že ve všech těchto státech je právo chráněno a autor se této ochrany dovolává.

Práva k duševnímu vlastnictví stojí na pomezí soukromého a veřejného práva.⁵² Jejich legislativní uchopení je opět, stejně jako mezinárodní právo soukromé, ovlivněno protichůdnými zájmy na ochraně veřejných hodnot na jedné straně a ochraně zájmů jednotlivce jakožto tvůrce výsledků duševní činnosti. Tyto protichůdné zájmy se projevují ve všech výše uvedených zdrojích právní úpravy.

Práva k duševnímu vlastnictví sice vyjadřují zájmy států na ochraně tvůrčí duševní činnosti, která má významný vliv na ekonomiku země, ale zároveň

⁴⁸ K tomu srov. Preambuli k Nařízení o ochranné známce EU, odst. 5, 7 a 8; Preambuli k Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, odst. 5–9.

⁴⁹ LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Iljan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1033.

⁵⁰ Článek 1 odst. 2 Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví; METZGER, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 306.

⁵¹ Bernská úmluva výslovně vylučuje formální požadavky, jako např. registraci autorského práva.

⁵² „[T]ransborder IP infringement disputes are caught in the crossroads between public and private international law.“ In: LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 8.

se jedná o soukromá subjektivní práva, ze kterých vyplývají soukromoprávní nároky a která mohou být předmětem civilního soudního řízení.⁵³

Práva k duševnímu vlastnictví mají celou řadu vlastností jako „tradiční“ soukromá práva.⁵⁴ Vlastník práva k duševnímu vlastnictví může toto právo převést na jinou osobu prostřednictvím smlouvy o převodu práv nebo poskytnout jiné osobě užívací právo prostřednictvím licenční smlouvy.⁵⁵ Při porušení chráněného práva má jeho vlastník právo domáhat se ochrany v civilním řízení a uplatnit nároky související s porušením, typicky náhradu škody nebo nároky spočívající v návrhu soudního zákazu určitého jednání.

Legislativní uchopení práv k duševnímu vlastnictví slouží nejen k ochraně individuálních práv autorů, tvůrců nebo vynálezců, ale vyjadřuje hodnoty a zájmy států v rovině ekonomické, politické, kulturní nebo společenské.⁵⁶ Tyto zájmy se projevují při tvorbě ekonomické, kulturní, vzdělávací politiky a průmyslové a zemědělské výrobě. Tyto zájmy ovlivňují rozsah veřejné domény (*public domain*). Práva k duševnímu vlastnictví mohou být omezená, neboť existují výjimky týkající se možnosti jejich využití.⁵⁷

Tyto veřejné a soukromé zájmy reflektují míru volnosti oběhu informací, zájem na inovacích a zajištění volné soutěže mezi tvůrci výsledků duševní činnosti a těmi, kteří tyto výsledky mohou ekonomicky využívat. Práva k duševnímu vlastnictví ve své podstatě upravují tvorbu, distribuci a užití informací.⁵⁸ Vzhledem k tomu, že výsledky tvůrčí duševní činnosti díky (kvůli) své ubiquitní povaze mohou překračovat hranice,⁵⁹ státy se již desítky let snaží

53 Patenty a autorská práva chrání výsledky tvůrčí duševní činnosti. Ochranné známky slouží jako právní nástroj ochrany ekonomické hodnoty určité značky. Patenty představují určitý monopol, protože zaručující vlastníkům výhradní právo k průmyslovému využití vynálezu. Autorské právo chrání autory proti neoprávněnému využití jejich díla. Patenty jsou čistě registrovaná práva, ke vzniku autorského práva akt registrace není potřeba.

54 K tomu srov. Preambuli k Dohodě TRIPS, která uvádí, že „*práva k duševnímu vlastnictví jsou práva soukromá*“.

55 K tomu srov. např. článek 28 odst. 2 Dohody TRIPS, podle kterého majitelé patentu „*mají právo postoupit nebo převést sukcesi patent a uzavírat licenční smlouvy*“.

56 ANCEL, M.-E., BINCTIN, N., DREXL, J. et al. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 45.

57 K tomu srov. článek 13, 17 nebo 32 Dohody TRIPS.

58 Van EECHOUD, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 716.

59 Výsledky tvůrčí duševní činnosti mohly vzhledem ke své ubiquitní povaze překračovat hranice států již před vznikem a rozšířením internetu, onen bezhraniční kyberprostor jejich (zne)užívání pouze zjednodušil a urychlil.

o ochranu těchto nehmotných statků a jejich tvůrců v rámci multilaterálních nebo bilaterálních dohod, typicky v oblasti mezinárodních obchodních vztahů.

1.3 Právo k duševnímu vlastnictví z pohledu otázek řešených mezinárodním právem soukromým

Procesní úprava výsledků tvůrčí duševní činnosti s mezinárodním prvkem stojí na průsečíku těchto dvou právních disciplín. Určení příslušného soudu a rozhodného práva ve věcech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním (přeshraničním) prvkem bývalo v odborné literatuře spíše okrajová záležitost. Mnozí autoři odkazovali na relativní samostatnost mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví. Jejich přesahy a vzájemné vazby byly popisovány jako velmi intelektuálně náročné. Propojení mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví bylo v odborné literatuře označováno jako „*ožeňavá záležitost*“, zejména proto, že odborníci z těchto právních odvětví „*spolu nemluví*“ nebo si „*navzájem nerozumi*“.⁶⁰

Vztah mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví nabil na významu v relativně nedávné době,⁶¹ zejména s globalizací, elektronizací a komerčním využíváním internetu.

I přesto je předmětem zájmu mezinárodních harmonizačních snah dominantně právní úprava práv k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy na úrovni hmotného práva. Procesní (a kolizní) problematika práv k duševnímu vlastnictví zůstávala na okraji zájmu. Což je zvláštní, neboť globalizace mezinárodních ekonomických vztahů se projevuje na různé úrovni vztahů mezi mezinárodními obchodníky a jednou z výrazně zasažených oblastí je transfer a mezinárodní akvizice technologií, obchodování

⁶⁰ „For several reasons, this subject is regarded as a thorny issue. For one thing, the two sides seem to avoid each other; it is regularly observed that experts in these branches of law have difficulty understanding each other; they speak different languages.“ In: SCHAAFSMA, S. J. *Intellectual Property in the Conflict of Laws. The Hidden Conflict-of-Law Rule in the Principle of National Treatment*, s. 1. „It has become a real challenge to master both fields and to identify appropriate solutions.“ In: GOTTSCHALK, E. *The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach?*, s. 184.

⁶¹ „The hitherto distinct fields of private international law and IP have only recently been synthesized for a clearer picture to slowly emerge, but the field continues to be plagued by gaps and opacity.“ In: HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 434.

s produkty tvůrčí duševní činnosti jednotlivců nebo zaměstnanců (pracovní síly). Tyto transakce mohou být prováděny prostřednictvím koupě a prodeje práv k duševnímu vlastnictví nebo udělení licence k využívání těchto práv.⁶²

Globalizace ve spojení s internetem umožňuje neomezené, bezprostřední a jednoduché šíření a sdílení informací. V globalizovaném světě může snadno dojít k multistátnímu porušení. Je-li na internetu zveřejněn obsah chráněný právy k duševnímu vlastnictví, následky tohoto porušení se mohou projevit po celém světě. Typickým příkladem může být sdílení děl chráněných autorským právem nebo zneužití zapsané ochranné známky online. Proto je paradoxní, že i přes velmi praktický význam a potřebu řešit přeshraniční situace týkající se práv k duševnímu vlastnictví se jejich uchopení věnovala pouze vybraná část odborníků.

Dopad na legislativu a judikaturu v oblasti mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví má také skutečnost, že významný vliv na praktické vynucování dodržování práv mají soukromoprávní korporace typu Google, Meta, X nebo YouTube. Tyto platformy jednak nabízejí vlastní mechanismy pro řešení tvrzeného porušení chráněných práv, ale také mají vlastní prostředky, jak toto dodržování práv vynutit. Tyto zásahy mohou probíhat formou blokování nebo odstranění poškozujícího obsahu z internetových stránek.

Kolizní a procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním právem stojí spíše na okraji zájmu národních, regionálních (EU) a mezinárodních normotvůrců. Právní úprava v této oblasti je označována jako „*nechtěné dítě*“.⁶³ Jako důvody tohoto přehlížení je zpravidla uváděn přetrvávající význam principu teritoriality a národního režimu a snahy o hmotněprávní regulaci.⁶⁴

⁶² ROZEHNALOVÁ, N., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T. *Právo mezinárodního obchodu. V činně problematice mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 343.

⁶³ „[i]f private international law of intellectual property is somewhat of a foster child in the international law-making arena. Surprisingly perhaps, private international law is also a wallflower on the agenda of international associations that purport to help shape the development of global intellectual property law.“ In: EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 719.

⁶⁴ „[i]f likely culprits are the dominance of territoriality and national treatment as guiding principles in intellectual property systems, coupled with a focus on harmonizing substantive norms.“ In: EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 719.

V oblasti mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví neexistuje žádná mezinárodní smlouva, která by upravovala procesní aspekty práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. Právní úprava mezinárodního práva soukromého je přesto ovlivněna principy a zásadami vyplývajícími z těchto duševně právních úmluv, jako je princip teritoriality, princip národního zacházení nebo *comity* (princip mezinárodní zdvořilosti).⁶⁵

1.4 Význam teritoriality v mezinárodním právu soukromém a právu k duševnímu vlastnictví

První „linka“, která prostupuje celou publikací a ovlivňuje zkoumanou problematiku, je princip teritoriality. Teritorialita je považována za „*akceptovatelnou formu suverenity*“.⁶⁶ Teritorialita a suverenity jsou dvě spojené nádoby.

Suverenity státu není pouze o dominanci nad určitým územím, ale také o možnosti a intenzitě účasti států v transnacionálním mezinárodním společenství. Suverenity je zároveň technologicky-neutrální pojem, a tudíž je otázka, jak ji (re)definovat v online prostředí.⁶⁷

Již na tomto místě je možné vyjít ze základní teze, že právní úprava mezinárodního práva soukromého v oblasti práv k duševnímu vlastnictví je založena na hmotněprávním principu teritoriality.⁶⁸ Registrovaná i neregistrovaná práva jsou teritoriální povahy. Mezinárodní právo soukromé je teritoriální. Právo je teritoriální. Jak uvádí Koukal, „*každá moderní právní ochrana je ve své podstatě teritoriální, stát uplatňuje právo jako obecný normativní systém v rámci svých hranic*“.⁶⁹ Teritorialita je základní stavební prvek obou právních odvětví, resp. právních rádlů jako takových.

⁶⁵ DORNIS, T. W. *Comity*, s. 382–390.

⁶⁶ „[T]erritoriality reads as the acceptable exercise of authority.“ In: BUXBAUM, H. L. *The Practice(s) of Extraterritoriality, in Extraterritoriality*, s. 5.

⁶⁷ Problematice suverenity v online prostředí se dlouhodobě věnuje celá řada autorů, pro bližší analýzu je možné odkázat např. na SVANTESSON, D., HAATAJA, S., IRELAND-PIPER, D., CHEN, K. *On Sovereignty*, s. 33–85.

⁶⁸ KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 87; KYSELOVSKÁ, T. Koližní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 212.

⁶⁹ KOUKAL, P. Princip teritoriality. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 130.

Teritorialitu práv k duševnímu vlastnictví je možné hledat i v jiných kontextech, než ve kterých je tento institut používán. Obdobně je nutné vnímat teritorialitu v mezinárodním právu soukromém, ve kterém souvisí s povahou tohoto „hybridu“ a jeho historickým vývojem, zejména ve vztahu k mezinárodnímu právu veřejnému.⁷⁰ Princip teritoriality je zdůrazňován při zkoumání těchto dvou právních odvětví, a to jak samostatně, tak v jejich vzájemné souvislosti.

Význam a vliv teritoriality v mezinárodním právu soukromém je „*všeprostupující*“.⁷¹ Princip teritoriality nelze zcela odsunout, neboť zůstává základním „orientačním bodem“ pro toto právní odvětví.⁷²

Princip teritoriality v mezinárodním právu soukromém je nutné chápat odlišně od teritoriality práv k duševnímu vlastnictví. Vychází z mnohosti právních řádů a je vyjádřením veřejných zájmů států. Je spojován s jurisdikcí soudů (jejich mezinárodní pravomocí, resp. příslušností). Soudy členských států jsou oprávněny řešit spory týkající se osob, věcí nebo jednání, které se nacházejí nebo ke kterému došlo na jejich území. Princip teritoriality dále vyjadřuje, že osoby nacházející se na území určitého státu jsou podřízeny jeho závazným a vynutitelným právním předpisům. Působnost těchto národních právních předpisů je vymezena teritoriálně. Princip teritoriality také ovlivňuje způsob a metody aplikace práva kolizního, hmotného i procesního v právních poměrech s mezinárodním prvkem.⁷³

„*Práva k duševnímu vlastnictví jsou tradičně ovládána principem teritoriality*“⁷⁴ Tuto tezi je možné považovat za notorietu, která tvoří „*nomenklaturu mezinárodního*

⁷⁰ „[p]art of the function of rules of private international law is fundamentally “public” and “international” in character – it has at least a relationship of functional equivalence to the global governance ambitions of public international law.“ In: MILLS, A. *Public international law and private international law*, s. 1452.

⁷¹ „The influence of territoriality in private international law is pervasive“. In: MILLS, A. *The Confluence of Public and Private International Law. Justice, Pluralism and Subsidiarity in the International Constitutional Ordering of Private Law*, s. 236.

⁷² „Territoriality remains the guiding benchmark of the international legal system and conflict of laws.“ In: KONO, T. *Territoriality*, s. 1708.

⁷³ KONO, T. *Territoriality*, s. 1702.

⁷⁴ KOUKAL, P. Princip teritoriality. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 127 a zde citovaní autoři; KNAP, K., KUNZ, O. *Mezinárodní právo autorské*, s. 17 a násl.; KNAP, K., KUNZ, O., OPLTOVÁ, M. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*, s. 19; TÝČ, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 7; TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 10.

práva k duševnímu vlastnictví“.⁷⁵ Její potvrzení se objevuje ve většině publikací věnovaných právům k duševnímu vlastnictví⁷⁶ a slouží jako výchozí bod odůvodnění rozsudků Soudního dvora EU.⁷⁷

Počátky ukotvování principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví je možné datovat do 18. a 19. stol., kdy národní státy začaly přijímat právní předpisy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví a začaly v této oblasti spolupracovat na mezinárodní úrovni.⁷⁸ Teritoriální omezenost je do jisté míry překonána u průmyslových práv, z důvodu propojení ekonomik mezinárodního obchodního styku. Toto propojení „*snižuje relativně význam pouhé národní ochrany a prudce roste význam ochrany v zahraničí*“.⁷⁹

Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví vyjadřuje, že každý stát určuje, za jakých podmínek je uplatňována jejich ochrana, jakým způsobem se určuje nositelství práv, podmínky zisku, rozsahu a obsahu ochrany, způsob zániku nebo jejich převoditelnost. Pouze vnitrostátní právo může stanovit sankce vyplývající z jejich porušení, a to pouze ve vztahu k jednání, ke kterému došlo na jeho území.⁸⁰ Práva k duševnímu vlastnictví se tímto odlišují od jiných soukromých práv, jejichž existence je zásadně uznávána na území jiných států (typicky vlastnické právo k hmotným věcem movitým).

Teritoriální povaha práv k duševnímu vlastnictví dále vyjadřuje, že tato práva působí pouze na území určitého státu, který tato práva uznává a chrání.⁸¹

⁷⁵ „*The principle of territoriality is part of the standard nomenclature of international IP law.*“ In: LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 1; KONO, T. *Territoriality*, s. 1702.

⁷⁶ „*[I]50 years of near complete dominance of strict territoriality.*“ In: EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 716 a 722.

⁷⁷ K tomu srov. např. rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 39; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 22; rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. 7. 2005 ve věci *Lagardère*, C-192/04, odst. 46.

⁷⁸ KUR, A., DREIER, T. In: DREIER, T. *Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU*, s. 8.

⁷⁹ TÝČ, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 9.

⁸⁰ Rozhodnutí Soudního dvora EU v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dlouhodobě vycházejí z potvrzení principu teritoriality a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Dle Soudního dvora EU „*[n]elze zpochybnit zejména zásadu teritoriality těchto práv uznanou mezinárodním právem a přijatou rovněž Smlouvou o ES. Tato práva mají tedy teritoriální povahu a vnitrostátní právo může mimo jiné stanovit sankce pouze ve vztahu k jednání, ke kterému došlo na vnitrostátním území.*“ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. 7. 2005 ve věci *Lagardère*, C-192/04, odst. 46.

⁸¹ DREIER, T. *Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU*, s. 8.

Princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví má význam také z toho pohledu, že neexistuje celosvětová duševně vlastnická ochrana. Ochrana je poskytována v každém státě zvlášť, takže je možné hovořit o svazku práv (*bundle of rights*).⁸² Tyto ochrany poskytované jednotlivými státy jsou na sobě nezávislé teritoriálně, personálně, věcně i časově.

Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví dále vyjadřuje, že se jedná o výlučná práva udělená pro určité území, na němž jsou chráněna a vynucována.⁸³ Porušením práva k duševnímu vlastnictví je takové jednání třetí osoby, které je v rozporu s výlučnými právy jejich nositelů. K protiprávnímu jednání, k porušení chráněného práva a vzniku újmy může dojít pouze dle práva státu, na jehož území je chráněno. Vznik škody není nezbytným předpokladem porušení práva.⁸⁴ K porušení práva k duševního vlastnictví dojde v okamžiku, kdy proběhne jednání, které je v rozporu s ochranou v rámci daného území. Jako příklad je možné uvést situaci, kdy osoba A s bydlištěm ve státě X nabízí výrobek ve státě Y, který je v tomto státě předmětem patentu. K porušení práv vyplývajících z patentové ochrany dojde aktem neoprávněného nabízení výrobku bez ohledu na to, zda si někdo výrobek koupí.

Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví je podle některých autorů ve skutečnosti „*diskuzí o hodnotách*“.⁸⁵ Tyto hodnoty a zájmy podporují vytváření podnětů a prostředí pro technologické inovace a jejich distribuci, a zároveň vyjadřují potřebu ochrany trhu a volné soutěže. Jako příklad je možné uvést

82 KOUKAL, P. Princip teritoriality. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 134 a násl.

83 Tato výlučná práva zahrnují právo vyrábět, užívat, nabízet k prodeji, prodávat nebo dovážet výrobky chráněné patentem (k tomu srov. článek 28 odst. 1 Dohody TRIPS), právo udílet svolení k rozmnožování nebo veřejnému sdílení autorských děl (k tomu srov. články 9, 10 nebo 11bis Bernské úmluvy), nebo právo majitele zapsané ochranné známky zabránit třetím stranám, aby při obchodní činnosti užívaly shodná nebo podobná označení (k tomu srov. článek 16 odst. 1 Dohody TRIPS).

84 Vznik škody je možným následkem porušení chráněného práva. Újma se může projevit ve formě finanční škody, ušlého zisku, porušení dobrého jména apod. V řadě případů je možné podat návrh na vydání předběžného opatření, aby ke vzniku škody nedošlo. In: FAWCETT, J. J., TORREMANS, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 136.

85 *Van Eechoud* cituje *Moura Vicente*, podle kterého „[t]erritoriality is here to stay because it is [...] a debate about values: in the end it turns on delineating immaterial goods that must be in the public domain from those that may be object of monopolies of use and exploitation by private parties.“ In: EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 723.

autorské právo, které ovlivňuje přístup veřejnosti k informacím, což je jedním z důležitých aspektů demokratického právního státu. Cílem známkoprávní a patentové ochrany je poskytnout pobídky pro vynálezce a autory pro tvorbu nových děl a vynálezů (*incentive to create*). Tyto pobídky zároveň plní funkci ochrany investic (*incentive to invest*). Investice do výroby patentovaného zboží a chráněných děl podporují rozvoj průmyslu, růst zaměstnanosti apod.⁸⁶ Patenty a autorská práva umožňují nejen tvorbu a investice, ale také rozšiřování těchto výrobků a děl ve společnosti (*incentive to disseminate*).⁸⁷ Teprve v okamžiku, kdy nové nápady a kreativní díla vstoupí na trh, mohou vést k rozvoji společnosti. Rozšiřování nových nápadů a ochrana jejich tvůrců je také součástí demokratické společnosti. Cíle známkoprávní ochrany se odlišují od cílů autorského práva nebo patentů. Známkoprávní ochrana je předpokladem volné soutěže, aby uživatel byl schopen odlišit zboží a služby. Známkoprávní ochrana pobízí obchodníky, aby investovali do kvality nabízeného zboží a služeb. Plní funkci reklamní, záruční nebo investiční.⁸⁸

Státy dosahují ochrany těchto hodnot a cílů regulací dovoleného jednání na svém území. Každý stát určuje, jaká práva jsou na jeho území přiznána výlučně jejich vlastníkům a jaká práva jsou přiznána třetím osobám za účelem přístupu k informacím a inovacím, a to za současného zajištění ochrany výsledků tvůrčí duševní činnosti a soutěže. Tyto cíle musí být vyvažovány s cíli volné hospodářské soutěže, svobodou projevu, přístupem k informacím a ochranou soukromé sféry.

Princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví dále odpovídá obecnému jurisdikčnímu pravidlu vyplývajícímu z mezinárodního práva veřejného, podle kterého stát může regulovat osoby, věci a jednání, které se nachází nebo ke kterému dochází na jeho území.⁸⁹

⁸⁶ EECLOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 147.

⁸⁷ *Ibid.*, s. 167.

⁸⁸ LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 82.

⁸⁹ Podle Peukerta je princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví založen na „zastaralém pojetí izolovaných národních suverénů, kteří jsou čím dál tím méně schopni regulovat výlučně jednání svých občanů“. „[t]he territoriality principle in IP is based on an outdated focus on isolated national sovereigns that are less and less able – as a matter of fact and law – to regulate exclusively the conduct of their citizens.“ In: PEUKERT, A. *Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law*, s. 8.

Princip teritoriality ovládající práva k duševnímu vlastnictví a právní úprava mezinárodních úmluv mají vliv na procesní úpravu práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. Princip teritoriality se projevuje jak v procesní, tak kolizní rovině. Kolizní a procesní úpravy v mezinárodním právu soukromém jsou ovládány svými vlastními principy a přístupy, ale zároveň se jedná o dvě spojené nádoby. Zejména z pohledu unifikovaného práva EU nelze tyto dvě oblasti od sebe zcela oddělit, a to ani u práv k duševnímu vlastnictví. Také z tohoto důvodu je většina sporů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví „řešena v zemi, ve které došlo k protiprávnímu jednání (příčinné události)“.⁹⁰ V těchto případech se shodují *forum rei sitae* a *forum delicti commissi*.⁹¹

Z pohledu procesního je nutné uvést, že mezinárodní úmluvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví neobsahují výslovná pravidla mezinárodní příslušnosti soudů, pojem „příslušnost“ (*jurisdiction*) je pouze zmíněn v některých ustanoveních.⁹² Každý stát má výlučnou příslušnost k řešení sporů vyplývajících z porušení národních práv k duševnímu vlastnictví, ke kterému došlo na jeho území.⁹³ Tato výlučná příslušnost vyplývá z národních zájmů. S tímto přístupem je také spojena teze, že uznání a výkon „cizích“ práv k duševnímu vlastnictví na území fóra by porušilo územní suverenitu daného státu. Stát fóra zásadně nemá zájem na vynucování zájmů cizího státu na svém vlastním území. Jiným argumentem je, že vynucování „cizích“ práv k duševnímu vlastnictví na území fóra by narušilo suverenitu státu, ve kterém je právo registrováno a chráněno. Vstup jiného státu do této oblasti by mohlo být chápáno jako narušení těchto národních zájmů.

⁹⁰ „As a consequence, most international disputes are adjudicated under the local *lex loci protectionis* in the country where the activities and effects giving rise to the claim occurred.“ In: PEUKERT, A. *Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law*, s. 37.

⁹¹ Princip teritoriality má vliv také na kolizní normy pro určení rozhodného práva. Ve většině případů jsou spory týkající se práv k duševnímu vlastnictví řešeny v zemi, ve které je právo vytvořeno a chráněno. V takovém případě se shoduje *lex fori* s *lex loci protectionis*, resp. s *lex loci delicti commissi*.

⁹² Článek 2 odst. 3 Pařížské úmluvy: „Legislativní opatření každé unijní země, která se týkají soudního a správního řízení a příslušnosti, jakož i volby bydliště nebo ustanovení zástupce, kterých by vyžadovaly zákony o průmyslovém vlastnictví, jsou výslovně vyhrazena.“ Článek 41 odst. 4 Dohody TRIPS: „Strany v řízení budou mít možnost žádat, aby byla soudním orgánem přezkoumána konečná správní rozhodnutí a, s výhradou právních předpisů Člena o příslušnosti jeho orgánů, týkajících se důležitosti případu, přinejmenším právní aspekty počátečních soudních rozhodnutí ve věci. Nebude však uložena povinnost poskytnout možnost přezkoumání při osvobozujícím rozsudku v trestních případech.“

⁹³ UBERTAZZI, B. *Intellectual Property Rights and Exclusive (Subject Matter) Jurisdiction: Between Private and Public International Law*, s. 361; FAWCETT, J. J., TORREMANS, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 12–15.

V odborné literatuře je možné se setkat s názorem, že systém ochrany nastavený v mezinárodních úmluvách týkajících se práv k duševnímu vlastnictví vyžaduje respektování principu teritoriality v pravidlech příslušnosti, a to tím, že stanoví výlučnou příslušnost soudů smluvních států v případě sporů vyplývajících z porušení národních práv, a zároveň vylučuje příslušnost soudů ve sporech týkajících se cizích práv k duševnímu vlastnictví. Tento výklad je odůvodňován národním režimem, který vyžaduje, aby smluvní státy rozšířily působnost národní legislativy práv k duševnímu vlastnictví na cizince tak, aby došlo ke zrovnoprávnění postavení tuzemců a cizozemců.⁹⁴ Pokud se cizinec domáhá ochrany práv k duševnímu vlastnictví z důvodu jejich porušení na území fóra, národní režim vyžaduje, aby tato práva byla v tomto státě chráněna stejně jako práva jeho občanů. Příslušnost soudu je dána z toho důvodu, že nárok spadá do působnosti práva fóra. Vzhledem k tomu, že mezinárodní úmluvy neupravují situace, kdy k porušení chráněného práva dojde mimo stát fóra, vlastně vylučují možnost aplikace cizího práva. Soudy tímto nemohou aplikovat cizí právo, není dána jejich příslušnost. *Lundstedt* tuto argumentaci označuje jako „*brání za špatný konec*“ a „*argumentaci v kerubu*“.⁹⁵ V současné době je přijímán názor, že pravidla příslušnosti není možné dovodit z národního režimu.⁹⁶

1.5 Význam internetu a elektronizace pro mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví

Druhá „linka“, která se prolíná celou publikací, je vedle významu teritoriality vliv internetu a elektronizace na mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví. Globalizace, elektronizace a online prostředí jsou realitou 21. století, ovlivňují celou řadu aspektů lidské činnosti a mění způsob sdílení informací a užívání obsahu.⁹⁷

Odborná a pedagogická činnost autorky, psaní a publikace dílčích výstupů probíhaly v době pandemie a lockdownu z důvodu šíření nemoci SARS-COV-19.

⁹⁴ LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 106 a zde citování autoři.

⁹⁵ „*It is a case of the cart pulling the horse.*“ In: LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 106–107.

⁹⁶ FAWCETT, J. J., TORREMANS, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 13–14.

⁹⁷ PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*, s. 216–217.

V této době nebylo možné chodit na fakultu, studovat v knihovně nebo osobně konzultovat téma s kolegy. Studium, seminární a přednášková výuka i odborné konzultace probíhaly online. Díky internetu, online databázím, vzdálenému přístupu do univerzitního systému a online komunikačním platformám bylo možné bez přerušení pracovat.⁹⁸ Cynicky je možné říci, že dokonce lépe, než za „normálního“ stavu světa, protože po určitou dobu nebylo záhodno opouštět místo obvyklého bydliště. Autorka publikace využila všechny výhody, které internet, elektronizace a globalizace přináší, včetně možnosti užívat výsledků tvůrčí duševní činnosti autorů, ke kterým by v offline prostředí možná ani neměla přístup. Internet je skutečně „*never-čerpateľnou studnicí informací a nepostrádateľným prostriedkom komunikácie*“.⁹⁹

Internet je možné považovat za „*revoluční prostředek v distribuci informací [...] a médium, které je velmi prospěšné pro lidstvo, rozvíjející právo na přístup k informacím i svobodu projevu*“.¹⁰⁰ Internet změnil způsob distribuce dat a přijímání informací. Má vliv na různé aspekty ekonomického, společenského, politického a kulturního života. Za posledních třicet let ovlivnil naše vnímání společnosti a komunity. Internet „*je hybatelem informační společnosti tak, jako byla elektrická energie hybatelem průmyslové revoluce*“.¹⁰¹ V současné době díky elektronizaci a globalizaci překračuje jednání fyzických a právnických osob hranice národních států. Toto prostředí zároveň vede k situacím, kdy následky jednání, ke kterému došlo v jednom státě, se mohou projevit najednou ve více jiných státech. Internet a elektronizace mají přímý vliv na mezinárodní právo soukromé. Ovlivňují vnímání principu teritoriality a usnadňují vznik soukromoprávních

⁹⁸ Většinu zdrojů použitých v této publikaci měla autorka k dispozici v elektronické podobě.

⁹⁹ „[E]be internet is an inexhaustible trove of information and knowledge, as well as an indispensable vehicle of communication.“ In: SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 331.

¹⁰⁰ „[a] revolutionary leap in the distribution of information [...] a medium that overwhelmingly benefits humanity, advancing as it does the human right of access to information and to free expression“.
In: Rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 164. K podrobné analýze rozhodnutí ve věci *Gutnick* srov. Např. SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 354–359; KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 72–73; LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 19.

¹⁰¹ „[E]be Internet is the decisive technology of the Information Age, as the electrical engine was the vector of technological transformation of the Industrial Age.“ *Castells* cit. in LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 2.

poměřů s mezinárodním prvkem.¹⁰² Mezinárodní právo soukromé se musí vypořádat s dopady elektronizace, protože online a offline jednání se velmi rychle prolínají a je těžké odlišit jednání a jeho důsledky, ke kterým dochází v kyberprostoru a mimo něj.¹⁰³ Jak autorka uvedla ve svém předcházejícím díle, „*vzhledem k naší závislosti na informačních technologiích, sociálních sítích a on-line ‚identity‘ do kyberprostoru nevstupujeme, dnes už tam jsme. Hranice mezi virtuálním a reálným světem je dnes nejasná a rozostřená*“.¹⁰⁴ Na internetu dochází ke stejnému jednání, jako před jeho rozšířením. Jsou uzavírány smlouvy, dochází k pomluvám a porušování osobnostních práv, (zne)užívání práv k duševnímu vlastnictví apod. Na internetu jednají lidé a toto jednání může mít účinky online i offline.

Vývoj v oblasti technologií, elektronizace a jednání na internetu, v kyberprostoru, které může mít dopady v různých státech najednou, s sebou nese otázku potřeby revidovat stávající pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů pro spory týkající se práv k duševnímu vlastnictví.

Před analýzou vlivu internetu na procesní úpravu práv k duševnímu vlastnictví je vhodné alespoň rámcově vymezit jeho základní znaky.¹⁰⁵

Internet je možné charakterizovat jako anonymní, spontánní a bezprostřední prostředí. Na internetu je možné jednat a sdělovat věci, které by s největší pravděpodobností nebyly pronesena z očí do očí. Jak trefně a ironicky poznamenal generální advokát Bobek ve svém stanovisku k rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*, jedná se o „*éru anonymního internetového brdinství, všeobecně známého svým uhlazeným stylem, porozuměním a umírněností*“.¹⁰⁶

¹⁰² KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 21.

¹⁰³ „[o]nline and offline activity are rapidly converging, making such distinction more and more difficult.“ In: LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 696.

¹⁰⁴ KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 68.

¹⁰⁵ V podrobnostech je možné odkázat na KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 18–20; SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*, s. 56–78; PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*, s. 220–223.

¹⁰⁶ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. 7. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 1.

Internet (kyberprostor) je vnímán jako prostor neomezený státními hranicemi, který není rozdělen mezi suverénní státy.¹⁰⁷ I přesto nelze internet „ponechat svému osudu“,¹⁰⁸ jak navrhovali někteří autoři v 90. letech 20. stol., a nelze vyloučit ingerence států do vztahů vznikajících na internetu. Státy a další subjekty na mezinárodním poli se snaží o regulaci jednání na internetu. Jako příklad je na úrovni EU možné uvést Nařízení GDPR.

Internet umožňuje relativně neomezené, celosvětové a okamžité šíření obsahu a informací. Následky jednání, ke kterému dojde na internetu, např. zveřejnění díla bez souhlasu autora, se mohou projevit po celém světě, kde je obsah dostupný online (s výhradou geoblokačních technologií, k tomu srov. kapitulu 3.2.2). Technická infrastruktura internetu navíc umožňuje šíření informací „jedním kliknutím“.

Internet umožňuje zásadně časově neomezený přístup k chráněnému obsahu. Je-li informace zveřejněna na internetu, je v zásadě nezničitelná a může se šířit bez vědomí, souhlasu a přičinění osoby, která je jejím původcem. Internetu umožňuje okamžité sdílení a ukládání velkého množství informací. Tyto informace jsou bezprostředně distribuovány neomezenému okruhu uživatelů.

Judikatura soudů týkající se online jednání, typicky online porušení osobnostních práv a pomluvy, podporovala mnohost potenciálních soudišť s argumentem, že zveřejňuje-li osoba informace na internetu, vědomě se zaměřuje na celý svět a může oprávněně očekávat, že za své jednání bude celosvětově odpovědná.¹⁰⁹ Je zajímavé, že tato argumentace se pochopitelně objevila jak v jednom z prvních rozhodnutí „kánonu“ mezinárodního práva soukromého na internetu (rozhodnutí ve věci *Gutnick*),¹¹⁰ tak ve vývojově mladším

¹⁰⁷ „The internet has no borders – its natural habitat is global.“ In: Rozhodnutí ve věci *Equustek*, s. n/a. „It is ubiquitous, borderless, global, and ambient in its nature. Hence the term ‘cyberspace’.“ In: Rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 80.

¹⁰⁸ LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 15–18.

¹⁰⁹ „[Z]veřejnění obsahu informací na internetových stránkách se liší od územně omezeného šíření takového média, jako je tiskovina, v tom, že cílem tohoto zveřejnění je v zásadě všudypřítomnost obsahu uvedených informací. S tímto obsahem se může okamžitě seznámit neomezený počet uživatelů internetu kdekoli na světě nezávisle na tom, zda má jeho vydavatel v úmyslu, aby tento obsah byl přístupný mimo členský stát jeho usazení a mimo jeho kontrolu.“ In: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 45; rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 19.

¹¹⁰ „[I]bose who post information on the World Wide Web do so knowing that the information they make available is available to all and sundry without any geographic restriction.“ In: Rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 39.

rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate*, přičemž se jedná o rozhodnutí z roku 2011, kdy internet byl již běžným jevem.¹¹¹ Argument cílení na celý svět byl jistě validní v 90. letech 20. stol., případně na přelomu tisíciletí. Je otázka, nakolik je významný v dnešní době trvalé online přítomnosti.

Tato argumentace celosvětově zaměřeného jednání byla od počátku předmětem odborné kritiky. Skutečnost, že osoby zveřejňující informace na internetu tak činí s vědomím dostupnosti tohoto obsahu po celém světě, neznamená, že se touto informací chtějí na celý svět skutečně zaměřit.¹¹² Celá řada poskytovatelů služeb nebo obchodníků nevyužívá internet s cílem zaměřit se obsahem na celý svět, ale zaujmout určitý segment trhu nebo okruh osob.¹¹³ Některá jednání na internetu není možné geograficky segmentovat.

Mezi nejzásadnější zvláštnosti internetu ovlivňující procesní normy patří potenciální ubiquita¹¹⁴ a virtualita.¹¹⁵ Ubiquita internetu umožňuje neomezenou dostupnost obsahu. Virtualita internetu má vliv na (ne)možnost využití geograficky založených jurisdikčních kritérií. V případě virtuality je možné vycházet z právní fikce, že nehmotné statky se nacházejí na celém světě.¹¹⁶

V případě ubiquitního a virtuálního prostředí může existovat neomezené množství těchto kritérií. Dochází k „*multiplikaci vazeb*“¹¹⁷ pro ukotvení jednání k území určitého státu, a tím k multiplikaci procesních kritérií. Tuto mnohost podporuje jak unijní legislativa, tak judikatura Soudního dvora EU,

¹¹¹ „[z]veřejnění obsahu informací na internetových stránkách se liší od územně omezeného šíření takového média, jako je tiskovina, v tom, že cílem tohoto zveřejnění je v zásadě všudypřítomnost obsahu uvedených informací.“ In: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 45.

¹¹² „[E]ven if people know that everything they put on the ‘net’ can be accessed from virtually anywhere in world, that does not necessarily mean that they intended to publish in every jurisdiction on the planet, or indeed, that publication all over the world was a natural and probable consequence.“ In: SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*, s. 461–462.

¹¹³ SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*, s. 461.

¹¹⁴ Ubiquita ve smyslu všudypřítomnosti tohoto prostředí a dostupnosti obsahu, který se na něm nachází. K tomu srov. např. BOGDAN, M. *Website Accessibility as Basis for Jurisdiction Under the Brussels I Regulation*, s. 1–9. Potenciální ubiquita, tedy možnost užívání nehmotného statku kdykoliv a kdekoliv po celém světě, je jednou z charakteristických vlastností práv k duševnímu vlastnictví. TÝČ, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 7; TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 10.

¹¹⁵ Virtualita ve smyslu nezávislosti na hmotných nosičích. K tomu srov. např. SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*, s. 64.

¹¹⁶ DOBIÁŠ, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*, s. n/a.

¹¹⁷ „*Multiplication of connections.*“ In: LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 688.

kteřá vytvořila a potvrzuje mozaikový přístup, a to zejména v rozhodnutích ve věci *Shevill*, *eDate*, *Bolagsupplyningen* a další, k tomu srov. kapitolu 2.2.6.

Při hledání řešení pro omezení mnohosti potenciálních soudišť je nutné zohlednit zájmy všech účastníků vztahů vznikajících na internetu. Zájmem poskytovatelů služeb informační společnosti je být v případě sporu žalován v omezeném počtu soudišť podle omezeného počtu rozhodných práv, a to i za předpokladu, že jimi poskytovaný obsah je dostupný celosvětově. Zájmem uživatelů služeb informační společnosti a dalších osob, např. nositelů práv k duševnímu vlastnictví, je být podřízen nejlépe soudům v místě obvyklého bydliště a řídit se rozhodným právem pro ně nejvýhodnějším, typicky *legis fori*.

Charakteristické vlastnosti internetu mají vliv na uchopení právní úpravy v mezinárodním právu soukromém. V tomto ohledu je možné si klást otázky, zda je na právní vztahy vznikající na internetu možné bez dalšího aplikovat normy platného práva, nebo zda je nutné vytvořit zcela nový systém regulace.

Dle většinového názoru není nutné zvažovat pouze tyto dva extrémní přístupy. Pro překlenutí problémů spojených s aplikací technologicky neutrálních právních předpisů je možné tato pravidla interpretovat v kontextu technologického vývoje.¹¹⁸ Jako příklad mohou sloužit rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Pammer/Alpenhof* pro online spotřebitelské smlouvy nebo kritérium centra zájmů poškozeného dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate* pro online porušení osobnostních práv.¹¹⁹

Autorka této publikace se ve svém výzkumu dlouhodobě zabývá vlivem globalizace¹²⁰ a elektronizace na mezinárodní právo soukromé a procesní.¹²¹

¹¹⁸ KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 20. „[t]he appropriate approach may not consist in searching for the competent court in ‘the high seas, but rather at the ‘harbours’ of internet communication.“ In: LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 712.

¹¹⁹ ... nebo naopak popření vazby na technologický vývoj odmítnutím tohoto kritéria pro porušení autorských práv na internetu, k tomu srov. kapitolu 2.5.7.

¹²⁰ Opačně k tomu *Muir Watt*, podle které globalizace nemá vliv na teorii nebo praxi mezinárodního práva soukromého. „Neither the practice nor the theorization of private international law appears, paradoxically, to be affected other than superficially by the phenomena identified with globalization.“ In: MUIR WATT, H. *Globalization and private international law*, s. 845.

¹²¹ K tomu srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Elektronizace, globalizace a jejich vliv na mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 59–84; KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*; KYSELOVSKÁ, T. *Působnost práva na internetu*, s. 29–64.

V této souvislosti si autorka kladla ve svém dřívějším díle otázky spjaté s regulací soukromoprávních vztahů vznikajících na internetu, které ze své povahy obsahují mezinárodní (přeshraniční) prvek a které jsou stále aktuální: „*Přijmou globální, regionální nebo národní přístup?*“¹²² *Vytvořit dlouhodobé nebo krátkodobé řešení? Zajistit předvídatelnost nebo flexibilitu právní úpravy?*¹²³ *Vytvořit technologicky neutrální nebo technologicky zaměřené normy?*¹²⁴ *Jakým způsobem zajistit korelaci mezi právní teorií a praxí?*“ Cílem této části není opakovat obsah a závěry předchozích děl, ale tyto závěry aktualizovat a zasadit to kontextu zkoumané problematiky.

Elektronizace a internet zvýraznily otázky spojené s globalizací a rostoucím počtem poměrů s mezinárodním prvkem a zrychlily potřebu na tyto problémy reagovat.¹²⁵ Právní úpravy se musely vypořádat s existencí tohoto nadnárodního online prostředí. Od 90. let 20. století se objevují názory na možnost či nemožnost regulace právních vztahů na internetu. Tyto přístupy se pohybovaly na obou stranách názorového spektra. I po několika dekádách zkušeností a „životem“ s (v) online prostředí se lze setkat s otázkami, zda je kvůli (díky) internetu nutné „*přehodnotit všechny existující právní principy a zásady*“, nebo zda jednání na internetu představuje z pohledu práva pouze „*komplexní aplikační problém*“.¹²⁶

¹²² Tato publikace je zaměřena na analýzu vybraných právních předpisů regionální regulace (nařízení EU) a vybraných souborů *soft law*, které ve své podstatě mohou sloužit jako vzor pro globální harmonizaci otázek v rámci jejich věcné působnosti.

¹²³ Požadavek právní jistoty a předvídatelnosti patří mezi základní principy právní úpravy v unifikovaných kolizních a procesních normách mezinárodního práva soukromého EU. Tento požadavek může být v rozporu s nutností flexibilního řešení, které je schopné reagovat na zvláštnosti skutkového stavu, např. licenčních smluv nebo smluv o převodu práv k duševnímu vlastnictví (k tomu srov. kapitolu 2.3.7). Předvídatelnost a flexibilita jsou zároveň spojeny s legitimním očekáváním stran, které se projevuje zejména v pravidlech pro založení mezinárodní příslušnosti soudů.

¹²⁴ Právní úpravu v analyzovaných nařízeních je možné považovat za technologicky neutrální, s výjimkou článku 25 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, který u prorogačních dohod výslovně uvádí elektronickou formu, a článku 3 směrnice o elektronickém obchodu. Ubiquitní média a šíření obsahu prostřednictvím internetu jsou výslovně uvedeny v některých pravidlech příslušnosti a kolizních normách, které jsou součástí analyzovaných souborů *soft law*. Vytváření technologicky-specifických právních úprav je spíše odmítáno vzhledem k rychlému vývoji technologií, který právní úprava nedokáže postihnout.

¹²⁵ „[the] cyber-revolution merely highlights problems endemic to internalization, which must be confronted more generally.“ In: DINWOODIE, G. B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 542.

¹²⁶ „[r]equires almost every concept and rule in the field reconsidered or [...] constitutes nothing more than a complex problem of application.“ In: LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 687; rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 66.

Současná doba a otázky kladené v souvislosti s online prostředním nejsou samy o sobě výjimečné. Vliv nových technologií na právní regulaci a ekonomické vztahy byl diskutován v každém období lidského vývoje, ve kterém došlo k zásadnímu technologickému posunu.¹²⁷ Rozdíl oproti předchozím obdobím je v rychlosti tohoto vývoje.¹²⁸ „*Právo se opožďuje za vývojem společenské reality*“.¹²⁹ Tato teze platí v dnešní době a vztahu mezinárodního práva soukromého EU, práv k duševnímu vlastnictví a právních vztahů vznikajících online.

Z hlediska legislativního řešení jsou nařízení EU v oblasti mezinárodního práva soukromého technologicky neutrální a nerozlišují mezi offline a online jednáním. Právě tento „*mýtus metodologické neutrality*“ je některými autory považován za hlavní příčinu toho, že se mezinárodní právo soukromé údajně nedokáže vyrovnat s výzvami globalizace.¹³⁰

Pokusy týkající se technologicky specifické regulace je možné sledovat na hmotněprávní úrovni. Příkladem může být směrnice o elektronickém obchodu¹³¹ nebo Nařízení GDPR.

Vztah internetu a mezinárodního práva soukromého EU je možné vymezit jako „*celosvětová dostupnost, plnění, jurisdikce, porušení a škoda*“.¹³² Je zjevné, že zvláštnosti internetu mají vliv na procesní kritéria pro určení příslušného soudu, jenž jsou založena na geografických identifikátorech. Aplikace pro-

¹²⁷ Vliv technologického vývoje na právní regulaci byl diskutován např. v 60. letech 20. stol. v souvislosti s televizním vysíláním a tehdejšími novými technologiemi, jejichž působením začalo docházet k oslabení hraničních určovateli založených na principu teritoriality. K tomu srov. MANN, F. *The Doctrine of Jurisdiction in International Law*, s. 36–37.

¹²⁸ KYSELOVSKÁ, T. *Výbrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 13.

¹²⁹ *Ibid.*, s. 9 a tam citovaní autoři.

¹³⁰ „[f]oundational myth of methodological neutrality“. Muir Watt citována. In: LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 51. Lutzi cituje z původního zdroje MUIR WATT, H., ARROYO, D. P. F. *Private International Law and Global Governance*, kterou měla autorka k dispozici ve formě náhledu prostřednictvím platformy google.books.com.

¹³¹ Tato směrnice neobsahuje kolizní normy, ale v článku 3 odst. 2 obsahuje korektiv na úrovni hmotného práva. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 68.

¹³² „*WWW as worldwide accessibility, worldwide jurisdiction, worldwide potential damage and infringement*.“ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 263; KYSELOVSKÁ, T. *Výbrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 89.

cesních norem v online prostředí představuje „*komplexní a mnohvrstevný problém*“.¹³³

S nástupem globálního internetu se zdálo, že mezinárodní právo soukromé je „*mrtvé*“.¹³⁴ Případně, že mrtvé ještě není, ale „*leží na smrtelné posteli*“.¹³⁵ Mezinárodní právo soukromé je teritoriální. Lokalizace jednání je zásadní pro určení příslušného soudu. Nemožnost nebo obtíž při ukotvení jednání k určitému státu vede ke vzniku právní nejistoty a nepředvídatelnosti kolizního a procesního řešení. Lokalizace právního jednání k území určitého státu je problematická právě na internetu.¹³⁶ Bezhraničnost internetu může vést k tomu, že teritoriálně omezená pravidla příslušnost mezinárodního práva soukromého se v tomto prostředí stávají obsolentní.¹³⁷

Některá procesní kritéria nejsou online prostředím zásadně ovlivněna.¹³⁸ Kritéria, která jsou zaměřena na žalovaného, jako je např. místo jeho obvyklého bydliště nebo místo příčinné události, zpravidla aplikační problémy nečiní, neboť navazují na omezený počet míst.¹³⁹ V těchto případech se jedná spíše o otázky dokazování než problém s těmito kritérii jako takovými.

U části procesních kritérií je jejich aplikace na právní poměry vznikající online problematictější. Jako příklad je možné uvést místo plnění nebo místo škodné události. V případě místa škodné události Soudní dvůr EU opakovaně judikoval, že toto místo se nachází všude tam, kde je chráněný nebo poškozují

¹³³ „[i]nherently complex and multi-layered“. In: HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 434.

¹³⁴ „[b]ut conflicts of law is dead – killed by realism intended to save it. And without a usable body of law to deploy against it, a law of cyberspace will emerge as the simpler way to resolve the inevitable, and repeated, conflicts that cyberspace will raise.“ In: LESSIG, L. *The Zones of Cyberspace*, citováno In: KYSELOVSKÁ, T. *Výbrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 21.

¹³⁵ „[c]onflict of laws is not dead yet, but is on its deathbed.“ In: KOHL, U. *Eggs, Jurisdiction and the Internet*, s. 2.

¹³⁶ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 41–45.

¹³⁷ „[s]ince the Internet completely ignores state and national boundaries, [...] it renders obsolete our State-centered notions of jurisdiction and applicable law.“ In: SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 334.

¹³⁸ V případě místa příčinné události Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích opakovaně uvedl, že toto místo se překrývá s místem bydliště žalovaného, a to jak fyzické osoby, tak právnické osoby. K tomu srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Hejduk, Coty Germany, Wintersteiger* nebo *eDate* analyzované dále v této publikaci.

¹³⁹ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 41.

obsah dostupný. Příslušnost těchto soudů je teritoriálně omezená. Soudní dvůr EU tímto vytvořil tzv. mozaiku. Pro spory vyplývající z porušení osobnostních práv bylo navíc vytvořeno kritérium centra zájmů poškozeného. Ke kritériu místo plnění v online prostředí se Soudní dvůr EU zatím neměl příležitost vyjádřit ve své interpretační judikatuře.

V odborné literatuře byly navrhovány způsoby, jakými nedostatky lokalizace napravit, např. pomocí hraničního určovatele *lex loci server*, tedy právo země, ve které se nachází server, na kterém jsou data umístěna¹⁴⁰. Tento hraniční určovatel byl Soudním dvorem EU odmítnut jako „nepředvídatelný z důvodu jeho neurčitého umístění“¹⁴¹ a proto, že „je někdy obtížné s jistotou určit umístění takového serveru“.¹⁴² Místo polohy serveru v současné době ztrácí na významu s ohledem na dostupnost dat na celém světě a rozvoj cloud computingu.

Internet a kyberprostor není autonomním prostorem, který by byl nezávislý na státech a národních právních rádech. Stejně tak nedošlo k vytvoření globálního regulatorního rámce, který by upravoval internet a jednání na něm probíhající. Tato oblast je spíše charakteristická fragmentací právních úprav, kdy se národní, mezinárodní a regionální (EU) legislativa a justice snaží reagovat na diskontinuitu mezi jejich teritoriálně omezenou pravomocí a bezhraničností internetu. Po překotném vývoji v předcházejících obdobích je současná doba v historickém vývoji označována jako období „konsolidace“.¹⁴³

S využíváním internetu se ochrana a následky porušení práv k duševnímu vlastnictví staly velmi důležitými, zejména v oblasti neregistrovaných práv. Evropská unie si je vědoma významu duševního vlastnictví pro rozvoj vnitřního trhu,¹⁴⁴ přístupu ke spravedlnosti a konkurenceschopnosti

¹⁴⁰ Právo země polohy serveru bylo podrobně diskutováno v rozhodnutí ve věci *Gutnick*, kdy i tento soud se k tomuto hraničnímu určovateli stavěl poměrně zdrženlivě a upozorňoval na rizika s ním spojená (např. účelové přemístění serveru do „příznivé jurisdikce“). Rozhodnutí ve věci *Gutnick*, s. 70, marg. 199.

¹⁴¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 36.

¹⁴² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. 10. 2012 ve věci *Football Dataco*, C-173/11, odst. 45. Stejně tak SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*, s. 356–357.

¹⁴³ „[m]any scholars are describing the current phase in its history as one of consolidation.“ In: LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 2.

¹⁴⁴ European Commission. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Towards a renewed consensus on the enforcement of Intellectual Property Rights: An EU Action Plan*. 2014, COM(2014) 392 final, s. 11 a násl.

v globalizovaném světě.¹⁴⁵ Problematika ochrany práv k duševnímu vlastnictví na internetu byla a je řešena také na půdě mezinárodních organizací.¹⁴⁶ Cílem procesního řešení je zajistit ochranu práv k duševnímu vlastnictví, jejich efektivní přeshraniční vymáhání na straně jedné a ochranu oprávněných zájmů uživatelů na straně druhé.

Charakteristické vlastnosti práv k duševnímu vlastnictví, jako jsou potenciální ubiquita a decentralizace, ve spojení s vývojem informačních technologií a internetu, umožnily rozvoj různých typů porušení těchto práv s přeshraničními přesahy. Internet zjednodušil možnost rozšiřování nelegálních kopií autorských děl. Důsledky takového jednání mohou mít významný dopad zejména v integrovaném prostoru typu EU, který je založen na volném obchodu se zbožím, službami a kapitálem. Uživatelé internetu si často ani neuvědomují, nebo uvědomit nechtějí, že jednají protiprávně, a že jejich jednání zůstává bez právních postihů. Může se jednat o porušení práv k duševnímu vlastnictví jedním škůdcem, kdy škodlivé následky protiprávního jednání se mohou projevit ve více zemích (ubiquitní porušení).¹⁴⁷ K ubiquitnímu porušení může dojít v případě neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví, jako je autorské právo, nezapsaný (průmyslový) vzor Společenství nebo všeobecně známé ochranné známky. U registrovaných práv, jako jsou např. patenty, zapsané ochranné známky nebo zapsaný (průmyslový) vzor Společenství může s ohledem na rozsah jejich působnosti dojít k porušení jen v určitých zemích. Může se také jednat o několikanásobná protiprávní jednání více škůdců na území více států, kdy tyto osoby mohou jednat nezávisle na sobě,¹⁴⁸ nebo společně.¹⁴⁹

¹⁴⁵ EUROPEAN COMMISSION. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Making the most of the EU's innovative potential. An intellectual property action plan to support the EU's recovery and resilience*, s. 1.

¹⁴⁶ WIPO. *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet*. 2001, WIPO Publication no. 845E, s. 46.

¹⁴⁷ Příkladem může být neoprávněné využití autorských fotografií bez souhlasu autora na internetových stránkách hotelu nebo obchodníka. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13. Ubiquitní porušení může být definováno jako „*concurrent multiterritorial infringements evoked by a single act of operation*“. In: CHRISTIE, A. F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?*, s. 174.

¹⁴⁸ Příkladem takového jednání může být protiprávní peer-to-peer file sharing hudby a filmů na uložišti.

¹⁴⁹ Jako příklad takového jednání je možné uvést sdílení obsahu chráněného autorským právem na sociálních sítích.

Porušování práv k duševnímu vlastnictví na internetu je čím dál častější, což zejména u autorského práva vede k narušování teritoriálního přístupu. Jak uvádí někteří autoři, „*práva k duševnímu vlastnictví přestávají být vnímána jako soubor privilegií či práv udělovaných státy, ale jako absolutní práva, jejichž ochrana by měla být vynucována globálně*“.¹⁵⁰

V případě ubiquitního porušení a vzhledem k teritoriální povaze práv k duševnímu vlastnictví může dojít k mozaice, tedy situaci, kdy je potenciálně použitelných více různých právních ráďů a do úvahy přichází více potenciálních soudišť pro obranu proti porušování práv. Tato situace může být časově a finančně nákladná pro žalobce a může vést k výraznému zvýšení nákladů řízení.¹⁵¹

Problematika ochrany práv k duševnímu vlastnictví je řešena především harmonizací na hmotněprávní úrovni. Tyto problémy jsou v rámci EU do jisté míry omezeny článkem 3 odst. 2 směrnice o elektronickém obchodu, podle kterého členské státy „*nemohou z důvodů spadajících do koordinované oblasti omezovat volný pohyb služeb informační společnosti z jiného členského státu*“. Toto ustanovení nelze aplikovat v případě práv k duševnímu vlastnictví.

Internet a kyberprostor relativizuje některé otázky řešené v mezinárodním právu soukromém EU a právech k duševnímu vlastnictví. V současné době ale existují nástroje, které na tuto relativizaci mohou reagovat, jako např. geoblokační technologie. Internet již není ničím a nikým neregulovaná „džungle“, ale má své vlastní hranice, a to ve smyslu horizontálních ekonomických hranic vytvářených subjekty právních vztahů. Tyto „hranice“ napomáhají mezinárodnímu právu soukromému reagovat na relativizaci některých otázek, jako je ukotvování jednání k území určitého státu nebo vymezení dosahu veřejných zájmů.¹⁵²

¹⁵⁰ „[a] paradigm shift away from viewing intellectual property rights as a set of privileges/entitlements granted by the state, and towards a notion of absolute rights to be enforced and protected globally.“ Hatzimitail cit. in LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 41.

¹⁵¹ TRIMBLE, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 394. Problematika mozaiky nastává nejen na úrovni procesních pravidel pro založení mezinárodní příslušnosti, ale také rozhodného práva. K mnohosti rozhodných práv vede zejména Nařízení Řím II, které prostřednictvím některých svých pravidel umožňuje, aby se jedno jednání řídilo více rozhodnými právy, typicky článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II nebo článek 6 odst. 3 Nařízení Řím II. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 28. 7. 2016 ve věci *VKI*, C-191/15.

¹⁵² „*A wise man adapts himself to circumstances, as water shapes itself to the vessel that contains it. In the same way, PIL has had to evolve and adapt itself to contemporary realities and needs – and it has.*“ In: SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 398.

1.6 Dosavadní stav zkoumání

Mezinárodní právo soukromé má v československé právní vědě silnou tradici. Autorka navazovala na učebnicová a odborná díla čelních českých a zahraničních představitelů oboru, jako jsou Kučera,¹⁵³ Pauknerová,¹⁵⁴ Růžička,¹⁵⁵ Rozehnalová¹⁵⁶ a další.¹⁵⁷ V dílčích kapitolách těchto děl je věnována pozornost také procesním aspektům práv k duševnímu vlastnictví. Analýzu vztahu mezi mezinárodním právem soukromým a právy k duševnímu vlastnictví je možné nalézt v české odborné literatuře první třetiny 20. stol. Zimmermann ve svém kurzu Mezinárodní právo soukromé odkazuje na Zittelmana, který rozlišuje práva zaručující panství nad věcmi a jiná práva.¹⁵⁸

Pro zpracování tématu byla pro autorku stěžejní komentářová literatura týkající se analyzovaných právních předpisů, jako je Nařízení Brusel Ibis, jak z pera českých (Bělohlávek,¹⁵⁹ Břicháček,¹⁶⁰ Dobiáš,¹⁶¹ Rozehnalová a kol.,¹⁶²

¹⁵³ KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 430; KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*, s. 407.

¹⁵⁴ PAUKNEROVÁ, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*, s. 336.

¹⁵⁵ RŮŽIČKA, K., POLÁČEK, B., NOVÁK, R., DOSTALÍK, P. *Vliv římského práva na vybrané instituty práva mezinárodního obchodu*, s. 220; RŮŽIČKA, K., POLÁČEK, B., DOSTALÍK, P. *Geneze kodifikací mezinárodního práva soukromého. Soukromoprávní úpravy mezinárodních poměrů*, s. 336.

¹⁵⁶ KYSELOVSKÁ, T. Rodinné právo. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 258; ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 389; ROZEHNALOVÁ, N., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 524.

¹⁵⁷ VALDHANS, J. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*, s. 277; MALACKA, M., RYŠAVÝ, L. *Mezinárodní právo soukromé: zásady obecné a zvláštní části*, s. 208; GOLACZYŃSKI, J. *Právo prywatne miedzynarodowe*, s. 560.

¹⁵⁸ Práva, která zaručují panství nad movitými nebo nemovitými věcmi, se řídí *lex rei sitae*. Kolizní řešení je odůvodněno tím, že tyto věci jsou „pravidelně podrobeny teritoriální výsosti státu, v němž leží“. Všechna jiná práva, která se netýkají věcných nebo osobních poměrů, například práva k duševnímu vlastnictví, v kurzu označovaná jako práva chránící ideální zájmy týkající se literárních nebo uměleckých děl, se řídí právem státu, ve kterém se mají projevit právní účinky. ZIMMERMANN, M. A. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 59–60; VALDHANS, J. *Odhylky od neutrálního kolizního řešení*, s. 40.

¹⁵⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*, s. 1316.

¹⁶⁰ BŘICHÁČEK, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*, s. 767.

¹⁶¹ Dobiáš, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. Praha: Leges, 2014, s. 528.

¹⁶² ROZEHNALOVÁ, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*, s. 636.

Tichý,¹⁶³ Pauknerová a kol.¹⁶⁴), tak zahraničních autorů (*Callies*,¹⁶⁵ *Magnus a Mankowski*,¹⁶⁶ *von Hein*,¹⁶⁷ *Huber*¹⁶⁸ nebo *Rauscher*¹⁶⁹). Autorka vycházela také z komentářové literatury k prostředkům nestátního původu autorských kolektivů pod vedením *Kona*¹⁷⁰ a *Basedowa*.¹⁷¹

Autorka se ve svém výzkumu dlouhodobě věnuje problematice vlivu elektronizace a internetu na mezinárodní právo soukromé. Tato oblast má větší tradici v zahraniční literatuře, zejména v díle *Edwards a Waelde*,¹⁷² *Svantessona*,¹⁷³ *Hörnle*,¹⁷⁴ *Trimble*,¹⁷⁵ *Lutzzi*,¹⁷⁶ *Symeonida*¹⁷⁷ nebo *de Miguel Asensia*.¹⁷⁸ Tito autoři se zaměřují jak na obecný vliv elektronizace na mezinárodní právo soukromé, tak na jeho dílčí aspekty. Velmi často je v těchto dílech zmiňována ochrana osobnostních práv, u kterých lze vedle práv k duševnímu vlastnictvím vnímat výrazný vliv dopadů internetu.

163 TICHÝ, L. *Nariženi č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 272.

164 PAUKNEROVÁ, M., ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*.

165 CALLIES, G.-P. *Rome Regulations: Commentary*, s. 988.

166 MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 882; MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. (eds.). *Rome I Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II.*, s. 902; MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. (eds.). *Rome II Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume III.*, s. 762.

167 HEIN, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 2788.

168 HUBER, P. (ed). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*, s. 470.

169 RAUSCHER, T. *Rom I-VO, Rom II-VO. Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III.*, s. 1063.

170 *Kyoto Guidelines*, s. 86–93.

171 European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 507.

172 EDWARDS, L., WAELDE, C. *Law and the Internet*, s. 713.

173 SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*, s. 692.

174 HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 485.

175 TRIMBLE, M. *The Future of Cybertravel: Legal Implications of the Evasion of Geolocation*, s. 567–658.

176 LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 272; LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 667–721.

177 SYMENONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 455; SYMENONIDES, C. S. *Cross-Border Infringement of Personality Rights via the Internet. A Resolution of the Institute of International Law*, 407 s.

178 MIGUEL ASENSIO, P. de. *Conflict of Laws and the Internet*, s. 529; MIGUEL ASENSIO, P. de. *The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis)*, s. 312–336.

Vztah mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví již není v odborné literatuře okrajová záležitost. Touto problematikou se v československé právní vědě zabývali zejména Týč,¹⁷⁹ Knap, Kunz a Opltová.¹⁸⁰ V novější literatuře je možné odkázat na zmiňované dílo *Kyselovské a Koukál*,¹⁸¹ které komplexně rozebírá práva k duševnímu vlastnictví jako taková, jejich úpravu vyplývající z mezinárodního práva (veřejného) a jejich kolizní aspekty. V zahraniční literatuře lze odkázat na stěžejní díla *Fawcetta a Torremanse*,¹⁸² *Dinwoodie*,¹⁸³ *Kona*,¹⁸⁴ *Trimble*,¹⁸⁵ *Schacka*,¹⁸⁶ *Becksteina*,¹⁸⁷ *van Eechoud*,¹⁸⁸ *de Miguel Asensia*¹⁸⁹ a dalších.¹⁹⁰

Ambicí této části nebylo podat vyčerpávající přehled všech zdrojů, které byly v publikaci použity. Ostatně k tomu lze odkázat na kapitolu 5 obsahující soupis veškerých použitých zdrojů. Cílem je poukázat na nejzásadnější díla autorů, díky kterým autorka získala vědomostní základ pro zpracování této publikace.

179 TÝČ, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 147; TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 166; TÝČ, V., CHARVÁT, R. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*, s. 240.

180 KNAP, K., KUNZ, O. *Mezinárodní právo autorské*, s. 495; KNAP, K., KUNZ, O., OPLTOVÁ, M. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*, s. 444.

181 KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 388.

182 FAWCETT, J. J., TORREMANS, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 986.

183 DINWOODIE, G. B. *Developing a Private International Intellectual Property Law: The Demise of Territoriality*, s. 713–800; DINWOODIE, G. B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 469–580.

184 KONO, T. (ed.). *Intellectual Property and Private International Law: Comparative Perspective*.

185 TRIMBLE, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 339–405; TRIMBLE, M. *Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking*, s. 476–502.

186 SCHACK, H. *The law applicable to unregistered IP rights after Rome II*, s. 79–96.

187 BECKSTEIN, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*, s. 404.

188 EECHOU, M. van. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 288.

189 MIGUEL ASENSIO, P. de. *The private international law of intellectual property and unfair commercial practices: convergence or divergence?*, s. 137–190.

190 LEIBLE, S., OHLY, A. (eds.). *Intellectual property and private international law*, s. 270; SCHAAFSMA, S. J. *Intellectual Property in the Conflict of Laws. The Hidden Conflict-of-Law Rule in the Principle of National Treatment*, 570 s.; KOHL, U. *Eggs, Jurisdiction and the Internet*, s. 555–582, resp. s. 1–20.

1.7 Cíle publikace, její struktura a metodologie

1.7.1 Cíle publikace

Tato publikace je založena na analýze průsečíku mezinárodního práva soukromého (procesního) a práv k duševnímu vlastnictví. Uvedená právní odvětví se protínají v právních poměrech, ve kterých je přítomen mezinárodní prvek. V těchto poměrech je jako jednu z otázek nutné určit mezinárodní příslušnost soudů.

Pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů jsou upravena v Nařízení Brusel Ibis. Smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy jsou ovládnány principem autonomie vůle stran, který se v procesní oblasti projevuje možností sjednání dohody o příslušnosti, tzv. prorogaci (článek 25 Nařízení Brusel Ibis). Prorogace jako taková není problematická ve smlouvách týkajících se práv k duševnímu vlastnictví, z tohoto důvodu není předmětem této publikace. Pro analýzu prorogačních doložek je možné odkázat na jiné zdroje.¹⁹¹

V případě neexistence ujednání o volbě soudu nastupuje pravidlo obecné příslušnosti (článek 4 Nařízení Brusel Ibis) a pravidla alternativní příslušnosti pro smluvní závazkové vztahy (článek 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis). Pravidlo alternativní příslušnosti je založeno na kritériu místa plnění, které může být problematické v případě smluv vznikajících nebo plněných online. Autonomní výklad místa plnění smlouvy kromě toho nelze využít v případě licenčních smluv.

Prvním cílem publikace je na základě podrobné analýzy pravidel obecné a alternativní příslušnosti v Nařízení Brusel Ibis, zejména v člancích 4 a 7 odst. 1, a související judikatury Soudního dvora EU, identifikovat problematická místa procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*. S prvním cílem publikace je spojena výzkumná otázka, jakým způsobem je nutné interpretovat procesní kritérium místa plnění dle článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis v případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.

¹⁹¹ MALACHTA, R. *Prorogace soudu a asymetrické doložky v 21. století*, s. 75–84; ROZEHNALOVÁ, N. Příslušnost dohodnutá a podřízená se zahájenému řízení. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 241–250; ROZEHNALOVÁ, N. *Prorogační dohoda podle Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu*, s. 1–24.

Obsah smluvního závazkového vztahu je výsledkem konsensu smluvních stran. Právní úprava mezinárodního práva soukromého EU umožňuje volbu soudiště, čímž zajišťuje právní jistotu a předvídatelnost účastníků smlouvy týkající se potenciálního fóra. Tato předvídatelnost a právní jistota nemusí být zřejmá v případě mimosmluvních závazkových vztahů. Dojde-li k porušení práva k duševnímu vlastnictví, mezi škůdcem a poškozeným zpravidla neexistuje jiný nebo související právní poměr. Z tohoto důvodu musí procesní normy mezinárodního práva soukromého EU zajistit předvídatelnost řešení tak, aby procesní normy vedly k určení předvídatelného soudiště pro obě sporné strany. Porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu může vést k mnohosti potenciálních soudišť, což může být v rozporu s právní jistotou a předvídatelností účastníků tohoto právního poměru.

Žalobce si může při porušení práv k duševními vlastnictví zvolit dle Nařízení Brusel Ibis, zda podá žalobu u soudů určených na základě pravidla obecné příslušnosti (článek 4), nebo alternativní příslušnosti (článek 7 odst. 2). Alternativní příslušnost pro delikty a kvazidelikty je založena na procesním kritériu místa škodné události. Toto kritérium je problematické v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu, především autorského práva.

Druhým cílem publikace je prostřednictvím podrobné analýzy pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech týkajících se mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravených v Nařízení Brusel Ibis a v související judikatuře Soudního dvora EU identifikovat problematická místa procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*. S druhým cílem publikace je spojena výzkumná otázka, jakým způsobem je nutné interpretovat článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritérium místa škodné události ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví.

V řízeních, jejichž předmětem je zápis nebo platnost registrovaných práv, mají dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis výlučnou příslušnost soudy členského státu, ve kterém bylo požádáno o udělení nebo zápis nebo kde byly uděleny nebo zapsány nebo platí za udělené nebo zapsané na základě nařízení EU nebo mezinárodní smlouvy. Výlučná příslušnost soudů platí bez ohledu na to, zda jsou tyto otázky uplatněny prostřednictvím samostatné žaloby nebo jako námitka v řízení o porušení práva. Toto „oddělení“ řízení

pro účely rozhodnutí o platnosti zápisu může mít vliv na rychlost a hospodárnost řízení o porušení chráněného práva.

Třetím cílem publikace je prostřednictvím analýzy pravidla výlučné příslušnosti dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis a související judikatury Soudního dvora EU identifikovat problematická místa této procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*.

Dne 1. 6. 2023 vstoupila v platnost Dohoda o Jednotném patentovém soudu (UPCA), na jejímž základě zahájil činnost Jednotný patentový soud (UPC). Dohoda o Jednotném patentovém soudu (UPCA) neobsahuje vlastní pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů. Článek 32 UPCA upravuje, že mezinárodní příslušnost UPC se stanoví v souladu s Nařízením Brusel Ibis, popřípadě na základě Luganské úmluvy. Z tohoto důvodu bylo přijato Nařízení č. 542/2014,¹⁹² kterým se mění Nařízení Brusel Ibis, pokud jde o pravidla použitelná pro Jednotný patentový soud a Soudní dvůr Beneluxu. Nařízením č. 542/2014 byly do Nařízení Brusel Ibis vloženy nové články 71a, 71b, 71c a 71d. Tato nová pravidla existují a jsou aplikována v kontextu analyzovaných ustanovení Nařízení Brusel Ibis a zásadním způsobem rozšiřují působnost nařízení na osoby s bydlištěm mimo členské státy EU.

Čtvrtým cílem publikace je prostřednictvím analýzy právní úpravy v článcích 71a, 71b, 71c a 71d Nařízení Brusel Ibis, zhodnotit jejich význam a vazbu na jiná ustanovení Nařízení Brusel Ibis. Jedná se o novou právní úpravu, jejíž vhodnost a souladnost s cíli a principy Nařízení Brusel Ibis bude možné zhodnotit až v souvislosti s aplikační praxí.

Jak bylo uvedeno v úvodní kapitole, tato publikace se nezabývá kolizní úpravou smluvních a mimosmluvních závazkových vztahů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Pro tyto otázky je možné odkázat na dřívější publikace autorky. Vzhledem k tomu, že tato publikace navazuje a rozšiřuje knihu Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – kolizní otázky, byly do kapitoly *de lege ferenda* vloženy dodatky týkající se rozsahu účinků *lex loci protectionis*, hodnocení kolizní úpravy v Nařízení Řím I a návrhy na novelizaci Nařízení Řím II.

¹⁹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 542/2014 ze dne 15. 5. 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 1215/2012, pokud jde o pravidla použitelná pro Jednotný patentový soud a Soudní dvůr Beneluxu.

Splnění cílů publikace a hodnocení pracovní hypotézy bude provedeno v závěrečné kapitole. Úvahy *de lege ferenda* s návrhy konkrétních novelizací či interpretací vybraných ustanovení jsou uvedeny v kapitole 3.

1.7.2 Struktura publikace

Struktura publikace sleduje její cíle a výzkumné otázky. V první kapitole byly vymezeny základní teze a výchozí úvahy týkající se mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. Obě odvětví jsou ovládána určitými principy, zásadami a zájmy, které se promítají do jejich právní úpravy. V první kapitole byla tato dvě odvětví představena z pohledu základních cílů a principů, a to jak samostatně (kapitola 1.2), tak ve vzájemných souvislostech (kapitola 1.3). Byly představeny dvě hlavní „linky“, které se prolínají celou publikací, a kterými jsou princip teritoriality (kapitola 1.4) a dopad internetu a elektronizace (kapitola 1.5). Právě na příkladu vlivu internetu a elektronizace je možné demonstrovat hlavní výzvy a problémy, kterým mezinárodní právo soukromé čelí ve 21. století. Tyto výzvy a problémy jsou nejvíce patrné v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Tato publikace navazuje na dosavadní stav zkoumání (kapitola 1.6) a vychází z rozsáhlého souboru zdrojů domácího a zahraničního původu (kapitola 5).

Druhá kapitola je zaměřena na analýzu procesní úpravy práv k duševnímu vlastnictví *de lege lata*. Tato kapitola je věnována především analýze Nařízení Brusel Ibis, které obsahuje pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve věcech občanských a obchodních. Výchozím bodem je obecná příslušnost (kapitola 2.2.2), na místo které může být za splnění svých věcných předpokladů aplikována alternativní příslušnost.

Nařízení Brusel Ibis obsahuje alternativní pravidlo příslušnosti pro spory vyplývající ze smluvních (kapitola 2.2.4) i mimosmluvních (kapitola 2.2.5) závazkových vztahů. Právě v oblasti delikttní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis lze nalézt nejvíce zajímavých interpretačních rozhodnutí Soudního dvora EU. Byť je tato publikace zaměřena na práva k duševnímu vlastnictví (kapitola 2.2.7), je pro ucelenost výkladu nutné vyjít z analýzy alternativní příslušnosti pro spory vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy (kapitola 2.2.6).

V této kapitole je analyzována také tzv. procesní alternativa v článku 8 odst. 1 (kapitola 2.2.8) a výlučná příslušnost upravená v článku 24 odst. 4 (kapitola 2.2.9) Nařízení Brusel Ibis. Vzhledem k tomu, že unijní (EU) úprava reguluje duševní vlastnictví Společenství/EU, je nutné tuto oblast propojit také v procesní části (kapitola 2.2.10). V této části je také analyzována právní úprava příslušnosti Jednotného patentového soudu (kapitola 2.2.11). V závěru této kapitoly jsou shrnuty nejzávažnější nedostatky unifikované procesní úpravy a judikatury Soudního dvora EU (kapitola 2.2.12).

Cílem této publikace je nejen analýza právní úpravy *de lege lata*, ale také úvahy *de lege ferenda* týkající se možné „novelizace“ procesních předpisů, nebo přinejmenším návrhy odlišné či přesnější interpretace stávajících procesních pravidel tak, aby brala do úvahy zvláštnosti duševně právních poměrů s mezinárodním prvkem vznikajících na internetu. Tyto návrhy jsou předmětem kapitoly 3.

V odborné literatuře a judikatuře Soudního dvora EU je možné nalézt úvahy týkající se extraterritoriality a využití geoblokačních technologií. Tyto otázky jsou zasazeny do kontextu zkoumané problematiky (kapitola 3.2).

Jádro kapitoly 3 tvoří analýza příslušných ustanovení *soft law* týkajících se pravidel mezinárodní příslušnosti soudů (kapitola 3.3). V každé dílčí kapitole jsou shrnuty zásadní nedostatky stávající právní úpravy a tam, kde je to vhodné, je navržena úprava *de lege ferenda*. Tyto návrhy se týkají především alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Návrhy *de lege ferenda* jsou shrnuty v závěru této části (kapitola 3.8).

Zhodnocení cílů publikace a ověření pracovních hypotéz je uvedeno v závěrečné kapitole (kapitola 4).

V první kapitole byly uvedeny názory některých autorů, že mezinárodní právo soukromé není ve 21. století životaschopné. V některých odborných kruzích se lze i v českém akademickém prostředí setkat s pochybnostmi o významu mezinárodního práva soukromého, jeho samostatnosti vzhledem k jiným soukromoprávním disciplínám či potřebnosti jeho podrobné výuky na právnických fakultách. Z tohoto důvodu nese závěrečná kapitola podtitul Mezinárodní právo soukromé není mrtvé (kapitola 4.2). Je ambicí autorky pomocí této publikace ukázat, že mezinárodní právo soukromé je jedním z nejvíce fascinujících, intelektuálně náročných a pro praxi potřebných právních odvětví, jehož význam posiluje prohlubující se globalizace, elektronizace a internet.

1.7.3 Metodologie práce a použité prameny

Tato publikace primárně využívá metodu teoretické analýzy vybraných platných a účinných právních předpisů a relevantní judikatury, především rozhodnutí Soudního dvora EU.

V mezinárodním právu soukromém EU existují různé roviny právní úpravy a právního pluralismu.¹⁹³ Proto je nutné zkoumat vazby mezi prameny vnitrostátního, mezinárodního a unijního (EU) původu.

V současné době neexistuje mnohostranná mezinárodní smlouva, která by upravovala procesní aspekty práv k duševnímu vlastnictví.¹⁹⁴ Duševně právní úpravu příslušnosti je možné nalézt v Haagské úmluvě o dohodách o volbě soudu z roku 2005.¹⁹⁵ Z rozsahu této publikace je vyloučena přímá úprava mezinárodního práva soukromého, jako je např. Úmluva

¹⁹³ VALDHANS, J. Nařízení Řím II – základní unifikace mimosmluvních závazků. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLÍČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 129.

¹⁹⁴ Touto mezinárodní smlouvou měla být Haagská úmluva o příslušnosti, která od 90. let 20. stol. vznikala na půdě Haagské konference mezinárodního práva soukromého (*Hague Judgments Project*). Cílem úmluvy mělo být vytvoření jednotných pravidel pro určení příslušnosti a uznání a výkonu cizích rozhodnutí. Práce na této komplexní úmluvě nebyly dokončeny z důvodu rozporů mezi USA a EU. Jednou ze sporných otázek byla příslušnost soudů ve sporech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Jediným výsledkem tohoto projektu je Haagská úmluva ze dne 30. 6. 2005 o dohodách o volbě soudu K tomu srov. KONO, T., JURCYS, P. General Report (*Intellectual Property and Private International Law*). In: KONO, T. (ed.). *Intellectual Property and Private International Law: Comparative Perspectives*. Oxford: Hart Publishing, 2012, s. 14; EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 718. K analýze této úmluvy srov. např. ROZEHNALOVÁ, N. *Prorogační doba pohledem Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu*, s. 1–24.

¹⁹⁵ Věcná působnost úmluvy je v oblasti práv k duševnímu vlastnictví omezená. Úmluva se dle článku 2 odst. 2 písm. n) nevztahuje na „platnost práv k duševnímu vlastnictví jiných než autorských a souvisejících práv“ a dle článku 2 odst. 2 písm. o) se nevztahuje na „porušování práv duševního vlastnictví jiných než autorských a souvisejících práv, s výjimkou případů, kdy je řízení pro porušení zahájeno z důvodu porušení smlouvy mezi stranami vztahující se k těmto právům, nebo by mohlo být zahájeno z důvodu porušení dané smlouvy“. Úmluva se dle těchto ustanovení nevztahuje na prorogační dohody uzavřené mezi stranami pro spory týkající se platnosti nebo porušení práv k duševnímu vlastnictví (jiných než autorských a souvisejících práv). Úmluva se vztahuje na spory vyplývající z porušení smlouvy licenční nebo smlouvy o převodu práv. Úmluva se vztahuje na prorogační dohody týkající se autorských práv a souvisejících práv. Prorogační dohoda může být součástí licenční smlouvy nebo může být sjednána v rámci sporu týkajícího se porušení práv nebo autorských práv jako takových (existence, platnost nebo vlastnictví autorských práv a souvisejících práv). Článek 10 odst. 3 této úmluvy obsahuje zvláštní ustanovení týkající se uznání a výkonu rozhodnutí o platnosti práva k duševnímu vlastnictví jiného než autorského nebo souvisejícího práva.

OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží,¹⁹⁶ a kolizní úprava *de lege lata* v ZMPS, Nařízení Řím I a Nařízení Řím II.

Z hlediska pramenů práva se tato publikace zaměřuje na analýzu procesních norem mezinárodního práva soukromého EU. V průběhu posledních dvaceti let se unijní (EU) zákonodárce snažil vytvořit jednotný právní rámec mezinárodního práva soukromého v rámci jednotného vnitřního trhu. Evropská unie se zároveň snaží aktivně reagovat na problémy související s online právním jednáním jak prostřednictvím konkrétních právních úprav, tak uchopením této problematiky v obecnější rovině. Tyto unifikační a harmonizační snahy mají vliv na legislativu, judikaturu, právní teorii a praxi, a to jak v rámci EU, tak celosvětově. Publikace se konkrétně zaměřuje na právní úpravu v Nařízení Brusel Ibis, s odkazy na kolizní úpravu v Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Tyto tři předpisy představují „*tvrdé jádro mezinárodního práva soukromého Unie*“.¹⁹⁷ Nařízení Brusel Ibis tvoří základ evropského justičního prostoru. Společně se svými předchůdci, Bruselskou úmluvou a Nařízením Brusel I, vytvořilo katalog pojmů a institutů, jejichž obsah a význam dotváří prostřednictvím autonomního výkladu Soudní dvůr EU.¹⁹⁸ Pro tuto publikaci jsou důležité pojmy jako je smlouva, delikt, místo plnění nebo místo škodné události. Pojmy použité v Nařízení Brusel Ibis musí být vykládány v souladu s Nařízením Řím I a Nařízením Řím II.¹⁹⁹ Z věcného pohledu Nařízení Brusel Ibis se tato publikace zaměřuje pouze na procesní pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů. Z obsahu publikace jsou vyloučeny otázky spojené s nakládáním s cizím rozhodnutím (uznání a výkon).

Procesní úprava je srovnána s vybranými soubory pravidel nestátního původu (*soft law*), která jsou vytvářena mimo legislativní struktury států či regionálních uskupení (EU). Jejich právní úprava je výsledkem konsensu odborníků z právní teorie a praxe, akademické i komerční sféry. Tvůrci *soft law* si mohou dovolit být otevřenější potřebám právní praxe a důsledkům technologického

¹⁹⁶ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb. o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

¹⁹⁷ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. 10. 2021 ve věci *Acacia*, C-421/20, odst. 1.

¹⁹⁸ ROZEHNALOVÁ, N. Evropský justiční prostor ve věcech civilních. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLÍČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 38 a násled.

¹⁹⁹ Preambule k Nařízení Řím I, odst. 7; Preambule k Nařízení Řím II, odst. 7.

vývoje, což se může projevit v méně „tradičním“ uchopení právní úpravy a odchýlením se od „*obecně uznávaných principů a zásad*“.²⁰⁰

Předmětem zkoumání jsou dva vybrané prameny nestátního původu, jmenovitě CLIP Principy²⁰¹ a Kjótská doporučení,²⁰² okrajově jsou uváděny ALI Principy.²⁰³ Tato publikace analyzuje, jakým způsobem se tyto prostředky nestátního původu vyrovnávají se striktními požadavky a důsledky teritoriality práv k duševnímu vlastnictví ve smluvních a mimosmluvních závazkových vztazích a zda v tomto ohledu mohou sloužit jako vzor pro úpravu Nařízení Brusel Ibis, Nařízení Řím I a Nařízení Řím II, nebo přinejmenším jako vzorové výkladové pravidlo pro autonomní interpretaci kolizních a procesních norem mezinárodního práva soukromého EU.

První kapitola je z hlediska metodologie pojata jako teoretická analýza základních principů a přístupů v mezinárodním právu soukromém a právech k duševnímu vlastnictví. Druhá kapitola představuje kritickou analýzu platného a účinného práva a související interpretační judikatury Soudního dvora EU. Výsledkem této analýzy je syntéza získaných poznatků, která slouží jako výchozí bod pro úvahy *de lege ferenda*. Výstupem této části je návrh „novelizovaných“ ustanovení Nařízení Brusel Ibis, Nařízení Řím I a Nařízení Řím II, který vychází z vlivu elektronizace a internetu, zajištění principů kolizní a procesní úpravy.

Metodami využitými v této publikaci jsou kromě analýzy a syntézy také metoda indukce, dedukce a zjednodušené komparace.

1.8 Přínos publikace pro právní teorii a praxi

Problematika mezinárodního práva soukromého ve spojení s právy k duševnímu vlastnictví patří podle názoru autorky k velmi teoreticky a doktrinálně zajímavým oblastem s navýsost významnými dopady do právní praxe.

²⁰⁰ Preamble k Nařízení Řím II, odst. 26.

²⁰¹ European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 507.

²⁰² ILA Committee on *Intellectual Property and Private International Law*, Kyoto Guidelines. s. 86–93.

²⁰³ ALI Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law and Judgments in Transnational Disputes.

Nelze souhlasit s názory některých autorů, podle kterých jsou úvahy o kolizní a procesní úpravě práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem „hledáním řešení neexistujícího problému“. Například *Christie* je autorem komparativní studie, podle jejíž výsledků byly kolizní otázky řešeny soudy pouze v jedné čtvrtině případů s přeshraničním prvkem. Ve většině případů soud aplikoval *lex fori*. Pouze v 1 řízení z 56 soud aplikoval jako rozhodné právo cizí právo.²⁰⁴ Z této studie také vyplývá, že nejčastějším předmětem soudního sporu je porušení autorského práva, porušení práv vyplývajících z ochranných známek a klamavé jednání (*misleading conduct*).²⁰⁵ Závěry této studie jsou samozřejmě relevantní, nicméně vycházejí ze soudních rozhodnutí, tedy výsledků soudního řízení. Ne vždy k soudnímu řízení dojde, resp. řízení před soudem může být důsledkem nedostatečného uchopení problematických otázek ve smluvním i mimosmluvním vztahu mezi účastníky.²⁰⁶

Autorka v této publikaci provede kritickou analýzu stávající právní úpravy a související judikatury Soudního dvora EU. Tato publikace může sloužit jako výchozí bod pro výzkumníky, kteří se budou zabývat partikulárními otázkami vztahu mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví, např. z pohledu vytváření jednotného autorského práva EU, dalších vazeb jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU k „tvrdému jádru“ mezinárodního práva soukromého EU nebo přesahů do odpovědnosti ISP.²⁰⁷

Tato publikace může sloužit také jako komentář příslušných ustanovení pro aplikační praxi a argumentační vodítko pro odůvodnění mezinárodní příslušnosti soudů.

²⁰⁴ CHRISTIE, A. F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?*, s. 152 a násl.

²⁰⁵ *Ibid.*, s. 156.

²⁰⁶ Kriticky se k rozsahu a závěrům této studie staví *Trimble* ve vlastním výzkumu publikovaném v TRIMBLE, M. *Undetected Conflict-of-Laws Problems in Cross-Border Online Copyright Infringement Cases*, s. 119–159.

²⁰⁷ Tato publikace se nezabývá analýzou Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. 10. 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (nařízení o digitálních službách) nebo Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. 4. 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES.

1.9 Závěrem k úvodu

V textu jsou užity autorčiny vlastní české překlady cizojazyčných zdrojů. V poznámkách pod čarou je uvedeno jejich původní znění v anglickém, německém, polském a španělském jazyce.

Z hlediska terminologie tato publikace používá pojem *soft law*. Tento pojem označuje „*právní pravidla normativní povahy, bez právní závaznosti a aplikovaných v rámci autonomie stran, dobrovolným přijetím*“.²⁰⁸ Jedná se o označení množiny pravidel nestátního původu, která vznikla mimo legislativní dosah státní moci, a nejedná se o obecně závazné pravidlo ve smyslu zákona, nařízení EU nebo mezinárodní úmluvy.²⁰⁹

Tato publikace je založena na analýze vybraných ustanovení právně závazných právních předpisů národního, unijního (EU) a mezinárodního původu a vybraných pravidel nestátního původu. Plné znění textů analyzovaných právních norem a judikatury (zejména Soudního dvora EU) je uvedeno v textu publikace nebo v poznámkách pod čarou. Tam, kde chybí český oficiální překlad, zejména u souborů *soft law*, je v poznámkách pod čarou uvedeno původní anglické znění. Přepis plných znění zkoumaných ustanovení a soudních rozhodnutí je autorským rozhodnutím z důvodu zajištění komfortu při čtení textu publikace tak, aby si čtenář nemusel vyhledávat jejich texty v samostatných dokumentech.

Forma zpracování, struktura a systematika textu a závěry publikace vycházejí z dlouhodobé publikační činnosti autorky a její pedagogické praxe. Téma a jeho související aspekty autorka vyučuje na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v českém a anglickém jazyce v povinných kurzech magisterského,²¹⁰

²⁰⁸ ROZEHNALOVÁ, N. *K nestátnímu právu v mezinárodním obchodu, a nikoliv jen k němu*. In: ROZEHNALOVÁ, N. Grodl, L., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T., PROVAZNÍK, P., HODERMARSKÝ, J., MALACHTA, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu – aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*, s. 26–27.

²⁰⁹ Tato pravidla by bylo možné zařadit do větší množiny *lex mercatoria*, jehož součástí zpravidla jsou mezinárodní obchodní zvyklosti, obecné zásady právní, produkty smluvní svobody a zásady mezinárodního smluvního práva. RŮŽIČKA, K., POLÁČEK, B., NOVÁK, R., DOSTALÍK, P. *Vliv římského práva na vybrané instituty práva mezinárodního obchodu*, s. 16.

²¹⁰ MP601Z Mezinárodní právo soukromé II – cvičení, MP601Zk Mezinárodní právo soukromé II, MP504Z Mezinárodní právo soukromé I, MP724Z Právo mezinárodního obchodu – cvičení, MP724Zk Právo mezinárodního obchodu, MP727Z International Trade Law – seminar; MVV793K Právo informačních technologií – soukromé.

bakalářského²¹¹ a doktorského²¹² studia a ve volitelných předmětech těchto studií.²¹³

Téma je vyučováno ve specializovaném magisterském kurzu *Private International Law, Intellectual Property Rights and the Internet*,²¹⁴ který autorka vytvořila pod původním názvem *Private International Law and the Internet* a vyučuje v něm,²¹⁵ vytváří studijní materiály a inovativní formy výuky. Autorka také spolupracuje s Ústavem pro právo a technologie na výuce v programu celoživotního vzdělávání LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií v kurzu *Jurisdikeyce a rozhodné právo online*.²¹⁶

Téma a jeho související aspekty autorka zpracovala v rámci učebních pomůcek a interaktivních osnov v uvedených předmětech.²¹⁷ Autorka se v rámci projektu Evropské komise a spolupracujících univerzit²¹⁸ podílela jako řešitelka na vytvoření databáze *InterLex*, ve které je možné vyhledávat národní předpisy a judikaturu národních soudů týkající se (nejen) mezinárodního práva soukromého a internetu²¹⁹ a kterou doporučuje čtenáři k nahlédnutí.

211 BO409Zk Mezinárodní arbitráž, BO505Zk Mezinárodní soudnictví, BI201K Úvod do práva ICT I.

212 DO5MPS1 Právo duševního vlastnictví a mezinárodní právo soukromé.

213 SOC030 European Private International Law.

214 MVV7917K Private International Law, Intellectual Property Rights and the Internet.

215 V předchozích letech v tomto předmětu působili jako hostující vyučující *Trimble* a *Šnantesson*.

216 LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií v kurzu *Jurisdikeyce a rozhodné právo online*. Dostupné z: <http://llm.law.muni.cz/content/cs/llm-pravo-ict/moduly/1-semestr/> [cit. 9. 9. 2022].

217 K tomu srov. zejména KYSELOVSKÁ, T. Kapitola XII. (Právo duševního vlastnictví). In: N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 212–223; KYSELOVSKÁ, T. Kapitola III.5.3 (část Příslušnost u spotřebitelských smluv). In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 225–232; KYSELOVSKÁ, T. Kapitola XV (část týkající se mezinárodní licenční smlouvy) a stanovisko k arbitrabilitě práv k duševnímu vlastnictví. In: ROZEHNALOVÁ, N., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 343–354; KYSELOVSKÁ, T. Intellectual property rights. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K. a kol. *Czech private international law*, s. 189–206.

218 InterLex – Advisory and Training system for Internet-related Private International law (InterLex), č. projektu 800839, 9/2018-1/2021, řešitelé za MU prof. JUDr. Radim Polčák, Ph.D., a JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D.

219 InterLex. *Decision Support and Training on Internet-related Private International Law*.

Tato publikace vychází z dlouhodobé výzkumné a publikační činnosti autorky. Některé podkapitoly byly s ohledem na povinnost průběžné publikace částí vědeckého výzkumu zpracovány a vycházejí z dřívějšího díla autorky. Tyto dílčí výstupy byly v publikaci rozvedeny, prohloubeny a sloužily jako vědomostní základ. Tato skutečnost je vždy uvedena u příslušné části či kapitoly. Právní stav publikace je ke dni 31. 8. 2023.

2 MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ A PRÁVO K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ – PROCESNÍ OTÁZKY *DE LEGE LATA*²²⁰

2.1 Úvod a cíle kapitoly²²¹

Tato kapitola je zaměřena na analýzu procesních norem pro určení mezinárodní příslušnosti soudů dle Nařízení Brusel Ibis (kapitola 2.2). Určení fóra je zcela zásadní pro všechny navazující úvahy v oblasti mezinárodního práva soukromého. Z tohoto důvodu je pozornost věnována vybraným pravidlům mezinárodní příslušnosti, zejména příslušnosti obecné (kapitola 2.2.2), alternativní (kapitoly 2.2.3 až 2.2.8) a výlučné (kapitola 2.2.9). Důraz v této kapitole je kladen na výklad procesního kritéria místa škodné události, které Soudní dvůr EU interpretoval pro spory vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy (kapitola 2.2.6) a porušení práv k duševnímu vlastnictví (2.2.7). Vzhledem k existenci jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU je pozornost věnována také vazbě Nařízení Brusel Ibis k jednotným nařízením (kapitola 2.2.10) a mezinárodní příslušnosti Jednotného patentového soudu (kapitola 2.2.11).

Unijní (EU) zákonodárce vytváří v oblasti mezinárodního práva soukromého EU technologicky neutrální právní úpravu. Soudy členských států a Soudní dvůr EU musí pro právní vztahy a jednání vznikající na internetu aplikovat „obecná“ pravidla, která jsou založena na geograficky ukotvených procesních kritériích. Cílem této kapitoly je na základě výše uvedené analýzy identifikovat problematická místa v právní úpravě vybraných nařízeních EU a interpretační judikatury EU.

Výsledky této analýzy slouží jako výchozí bod pro úvahy *de lege ferenda* uvedené v kapitole 3. Tyto úvahy se opírají o právní úpravu ve vybraných prostředcích nestátní právní úpravy, které jsou v této kapitole představeny (kapitola 2.3).

²²⁰ Tato část byla zpracována na základě kapitol 13–17 v publikaci KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, které autorka zpracovala samostatně v rámci autorského kolektivu.

²²¹ Tato kapitola vychází z KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, s. 109–134.

2.2 Procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví ve věcech smluvních i mimosmluvních

2.2.1 Nařízení Brusel Ibis

Nařízení Brusel Ibis upravuje pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů a uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních s mezinárodním prvkem. Je označováno jako páteř mezinárodního práva soukromého EU, neboť společně se svými předchůdci a interpretační judikaturou Soudního dvora EU vytváří definiční základ pro pojmy a instituty používané v této oblasti.²²² Pro aplikaci nařízení musí být splněny podmínky jeho věcné, osobní, územní a časové působnosti.²²³ Pro další analýzu je možné tyto působnosti považovat za splněné.

Pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů mohou být upravena v předpisech mezinárodního, unijního (EU) a národního původu. Nařízení Brusel Ibis proto výslovně upravuje svou pozici v aplikační mozaice a vztah k těmto jiným potenciálně použitelným předpisům.²²⁴

Z hlediska práv k duševnímu vlastnictví jsou relevantní článek 4, článek 7 odst. 1 a 2, článek 8 odst. 1, článek 24 odst. 4 a článek 25 Nařízení Brusel Ibis.

2.2.2 Obecná příslušnost dle článku 4

Dle článku 4 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis, není-li stanoveno jinak, může být osoba s bydlištěm na území některého členského státu žalovaná u soudů tohoto členského státu, a to bez ohledu na státní příslušnost. Jedná se o ukotvení

²²² KYSELOVSKÁ, T. Procesní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 270.

²²³ K rozboru působnosti Nařízení Brusel Ibis srov. např. KYSELOVSKÁ, T. Procesní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 270–271; ROZEHNALOVÁ, N. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLÍČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 172–178.

²²⁴ K analýze vztahu Nařízení Brusel Ibis k jiným právním předpisům mezinárodního, unijního (EU) a vnitrostátního původu srov. např. ROZEHNALOVÁ, N. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLÍČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 178–181.

procesní zásady *actor sequitur forum rei*.²²⁵ S obecným pravidlem v článku 4 souvisí alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 5, podle které, pokud se jedná o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, je možné žalovat u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí.²²⁶

Z tohoto obecného pravidla plyne možnost žalovat osobu bez ohledu na to, zda se řízení týká porušení práv k duševnímu vlastnictví chráněných v členském státě EU nebo mimo území EU,²²⁷ nebo zda se jedná o spor vyplývající ze smluvního nebo mimosmluvního závazkového vztahu.²²⁸ Z hlediska problematiky zkoumané v této publikaci je významné, že soudy v místě bydliště žalovaného mají neomezenou teritoriální příslušnost. Mohou rozhodnout o všech návrzích žalobce týkajících se např. teritoriálně neomezené náhrady škody, opravy nebo odstranění poškozujícího obsahu z internetu (tedy obsahu, který poškozuje osobnostní práva nebo porušuje práva k duševnímu vlastnictví).

Kritérium bydliště žalovaného zpravidla nečiní problémy ve sporech týkajících se obecně vztahů vznikajících online nebo smluvních či mimosmluvních závazkových vztahů spojenými s právy k duševnímu vlastnictví.²²⁹ Jedná se spíše o technickou než právní otázku (ve smyslu identifikace osoby nebo její polohy).

2.2.3 Alternativní příslušnost dle článku 7

Článek 7 Nařízení Brusel Ibis je v českém překladu nařízení označen jako „speciální“ příslušnost. V této publikaci je použito zavedené²³⁰ označení

²²⁵ MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 71; KONO, T., JURCYS, P. *General Report (Intellectual Property and Private International Law)*, s. 23; ROZEHNALOVÁ, N. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 181. Účel obecného pravidla je uveden také v Preambuli k Nařízení Brusel Ibis, odst. 15.

²²⁶ K analýze článku 7 odst. 5 Nařízení Brusel Ibis v kontextu vlivu elektronizace srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé*, s. 154–159.

²²⁷ MIGUEL ASENSIO, P. de. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?*, s. 8.

²²⁸ „The general jurisdiction rule thus proves particularly helpful for the purpose of consolidating actions in disputes relating to unregistered rights.“ In: HEINZE, C., WARMUTH, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 151.

²²⁹ MATULIONYTĚ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 133.

²³⁰ Pojem „alternativní příslušnost“ je používán v pedagogické a publikační činnosti autorského kolektivu mezinárodního práva soukromého (autoři a pedagogové ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J.).

„alternativní“ příslušnost, která lépe odpovídá pozici tohoto ustanovení a jeho vztahu k obecné příslušnosti v článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Výběr mezi obecnou a alternativní příslušností je dán žalobci.²³¹

2.2.4 Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 1

Alternativní příslušnost soudů ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů je upravena v článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis.²³² Toto ustanovení se vztahuje na smlouvu nebo nároky ze smlouvy. Jedná se o dobrovolně přejaté závazky jedné smluvní strany vůči druhé.²³³ V kontextu práv k duševnímu vlastnictví jde o licenční smlouvy, smlouvy o převodu práv a podlicence.²³⁴

Při aplikaci článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis je nutné dodržet jeho systematicku. Písmeno b) tohoto odstavce je *lex specialis* k písmenu a).²³⁵ Toto ustanovení se vztahuje na dva smluvní typy, a to kupní smlouvu (první odrážka) a smlouvu o poskytování služeb (druhá odrážka). Před aplikací konkrétního ustanovení je nutné provést autonomní kvalifikaci a podřadit příslušnou smlouvu pod některý z uvedených smluvních typů. V případě kupní smlouvy se příslušný soud určí dle místa, kde zboží bylo nebo mělo být dodáno, v případě smlouvy o poskytování služby se příslušný soud určí dle místa, ve kterém služby byly nebo měly být poskytnuty.

Pokud smluvní vztah nelze podřadit pod písmeno b), je nutné aplikovat písmeno a), které tvoří jakousi zbytkovou kategorii.²³⁶ Příslušný soud se dle

²³¹ VALDHANS, J. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROŽEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 185.

²³² Toto ustanovení je považováno za jedno z nejproblematictějších v Nařízení Brusel Ibis. V odborné literatuře bývá označováno jako „*Pandořina skříňka, polovičatý kompromis a hrozba pro právní jistotu a jurisdikční jednotu*“. In: LEVINA, D. *Jurisdiction at the place of performance of a contract revisited: a case for the theory of characteristic performance in EU civil procedure*, s. 267–268.

²³³ VALDHANS, J. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROŽEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 186.

²³⁴ KYSELOVSKÁ, T. Procesní aspekty smluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 334.

²³⁵ Tento hierarchický vztah aplikace je upraven v článku 7 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis.

²³⁶ Dle Soudního dvora EU „ze systematicky [článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis, poznámka autorky] vyplývá, že zákonodárce Společenství přijal rozdílná pravidla pro určení příslušnosti pro smlouvy o prodeji zboží a pro smlouvy o poskytování služeb na straně jedné a pro jakýkoli jiný druh smluv, který není v uvedeném nařízení zvlášť upraven, na straně druhé“. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. 4. 2009 ve věci *Falco*, C-533/07, odst. 42.

tohoto ustanovení určí podle místa, kde závazek byl nebo měl být splněn. Kritérium místa plnění nepodléhá autonomnímu výkladu a určí se na základě rozhodného hmotného práva nalezeného dle kolizních norem mezinárodního práva soukromého EU (typicky Nařízení Řím I).²³⁷ Toto má velký význam pro praxi, neboť při výkladu pojmu místa plnění nelze vycházet z interpretační judikatury Soudního dvora EU, ale je nutné vyjít z výkladu v národních předpisech.

Dne 17. 8. 2023 byla k Soudnímu dvoru EU položena předběžná otázka týkající se interpretace místa poskytnutí služby v případě smlouvy na vytvoření software „na míru“ dle požadavků zadavatelky a v souladu s německou legislativou. Podstatou otázky je, zda za místo poskytnutí služby dle článku 7 odst. 1 písm. b) první odrážka Nařízení Brusel Ibis je nutné považovat místo, kde je software vytvářen, tedy kde jeho vývojáři poskytují duševní práci a programují, nebo je jím místo, kde si jej objednatelka stáhne a používá. Ke dni finalizaci publikace nebylo vydáno rozhodnutí Soudního dvora EU ani stanovisko generálního advokáta.²³⁸

V knize Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – kolizní otázky byla provedena analýza týkající se jednoduchých a komplexních licenčních smluv a smluv o převodu průmyslových práv.²³⁹

V případě jednoduché smlouvy o převodu průmyslových práv se jedná o prostý převod, ve kterém se převodce zavazuje převést právo na nabyvatele a nabyvatel se zavazuje zaplatit za převod jednorázovou částku (*lump sum*). Tento jednoduchý smluvní vztah je možné přirovnat ke kupní smlouvě.

²³⁷ VALDHANS, J. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 193.

²³⁸ Jedná se o věc *Varius Systems digital solutions GmbH proti GR Inhaberin B & G*, C-526/23, žádost o rozhodnutí i předběžné otázce, předkládající soud Oberster Gerichtshof, Rakousko. Znění předběžné otázky: „Musí být čl. 7 bod 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012/EU o příslušnosti a uznávání a výkonu soudní rozhodnutí v občanských a obchodních věcech vykládán v tom smyslu, že u žaloby vyplývající ze smlouvy je v případě vývoje a běžného provozu softwaru přizpůsobeného individuálním potřebám objednatelky usazené v členském státě A (v projednávané věci Německo) místem plnění místo, a) kde podnik usazený v členském státě B (v projednávané věci Rakousko) poskytuje duševní práci na tomto softwaru, nebo b) kde tento software zastihne objednatelku, tedy kde si jej stáhne a používá?“

²³⁹ KYSELOVSKÁ, T. Licenční smlouva. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 298–303; KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, s. 73–76.

Komplexní smlouva o převodu průmyslových práv může obsahovat další práva a povinnosti pro nabyvatele, jako např. povinnost distribuce či marketingu chráněného zboží. Rozložení práv a povinností je tímto vychýleno směrem k nabyvateli.

Podstatnou jednoduché licenční smlouvy je závazek poskytovatele umožnit nabyvateli jednorázové využití chráněného práva a závazek nabyvatele zaplatit jednorázovou částku za toto využití. Nabyvatel se nezavazuje k dlouhodobému nebo opakovanému využívání licence. Tento smluvní typ je stejně jako v případě jednoduché smlouvy o převodu práv možné připodobnit kupní smlouvě.²⁴⁰ Licence je předpokladem pro právo nabyvatele nakládat s předmětem ochrany, bez udělení licence by nemohl využívat práva, která na něj byla konstitutivně převedena. Komplexní licenční smlouvy jsou charakteristické dalšími závazky smluvních stran,²⁴¹ kromě povinnosti poskytnout oprávnění a zaplatit dohodnutou částku, jako je např. povinnost nabyvatele vyrábět licencované zboží, provádět marketing nebo platit poplatky v závislosti na příjmech z licencovaného zboží.²⁴² Příkladem komplexní licenční smlouvy může být licenční smlouva nakladatelská.

Rozložení práv a povinností mezi převodcem a nabyvatelem, resp. poskytovatelem licence a nabyvatelem licence, má vliv na určení rozhodného práva ke smlouvě dle Nařízení Řím I v případě neexistence volby práva, neboť je nutné určit dle článku 4 odst. 2 Nařízení Řím I poskytovatele charakteristického plnění. V této oblasti neexistuje interpretační judikatura Soudního dvora EU, což dává smluvním stranám jistou argumentační „volnost“.

Pro určení příslušného soudu je nutné vycházet ze systematiky článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis. Licenční smlouvou nedochází k převodu vlastnického práva za finanční protiplnění a z tohoto důvodu ji nelze pořadit

²⁴⁰ TORREMANS, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 405.

²⁴¹ „The more complex a transaction, the less helpful the criterion becomes.“ Juenger cit. in TORREMANS, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 405–406.

²⁴² „Der Lizenznehmer übernimmt neben der Pflicht zur Entgeltzahlung auch die Hauptpflicht zur Rechteinverwertung.“ In: THORN, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 248–249; MAGNUS, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 425.

pod článek 7 odst. 1 písm. b) první odrážku Nařízení Brusel Ibis.²⁴³ Tento výklad vyplývá z rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Falco*. Podle tohoto rozhodnutí není možné licenční smlouvu podřadit ani pod smlouvu o poskytování služeb, neboť pod pojmem služba je nutné rozumět poskytování činnosti za úplatu.²⁴⁴ Činnost není pouhé zdržení se jednání, ale vyžaduje aktivní jednání.²⁴⁵ V rámci licenčního vztahu poskytovatel licence zpravidla nemusí provádět žádnou aktivní činnost. Poskytovatel licence se zavazuje, že nabyvateli umožní vykonávat činnost, která by bez licence byla protiprávní. Dle Soudního dvora EU „majitel práva duševního vlastnictví neposkytuje prostřednictvím poskytnutí práva užívání žádné plnění a zavazuje se pouze přenechat svému smluvnímu partnerovi uvedené právo k volnému užívání“.²⁴⁶ Z tohoto důvodu je nutné licenční smlouvu podřadit pod článek 7 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis.²⁴⁷

Stejně závěry je možné použít na smlouvu o převodu práv k duševnímu vlastnictví, i když této problematice se Soudní dvůr EU zatím nevěnoval.²⁴⁸ Soudní dvůr EU také zatím neměl příležitost interpretovat místo plnění pro smlouvy týkající se online poskytování služeb nebo koupě zboží online.²⁴⁹

²⁴³ Pojem smlouva o prodeji zboží dle článku 7 odst. 1 písm. b) první odrážka Nařízení Brusel Ibis podléhá autonomnímu výkladu, někdy s odkazem na výklad Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. K tomuto výkladu srov. např. VALDHANS, J. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 188 a násl.

²⁴⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. 4. 2009 ve věci *Falco*, C-533/07, odst. 29.

²⁴⁵ VALDHANS, J. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 189.

²⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. 4. 2009 ve věci *Falco*, C-533/07, odst. 31.

²⁴⁷ *Ibid.*, odst. 40.

²⁴⁸ KYSELOVSKÁ, T. Procesní aspekty smluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 335.

²⁴⁹ Soudní dvůr EU se výkladu tohoto kritéria věnoval v případech smluv uzavřených online, ale plněných offline. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. 12. 2010 ve spojených věcech *Pammer/Alpenhof*, C-585/08 a C-144/09, nebo rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 5. 2015 ve věci *EJ Majdoub*, C-322/14. K podrobnější analýze tohoto kritéria v kontextu obecných smluv, rozuměj nikoliv duševně právních smluv, je možné odkázat na předcházející dílo autorky. K tomu srov. KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 142–153.

Návrhy alternativní příslušnosti pro spory vyplývající ze smluv spojených s právy k duševnímu vlastnictví jsou upraveny v souborech *soft law* a jsou součástí úvah *de lege ferenda* (k tomu srov. kapitolu 3.3.2).

2.2.5 Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis upravuje pravidlo alternativní příslušnosti, podle kterého „*osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události*“. Toto ustanovení se vztahuje na delikty a kvazidelikty.²⁵⁰ Nevztahuje se na příslušnost soudů ve sporech týkajících se porušení práv v důsledku neoprávněného zpracování osobních údajů.²⁵¹ Z judikatury Soudního dvora EU dále vyplývá, že pro interpretaci pravidel příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nelze použít hmotné právo týkající se mimosmluvní odpovědnosti.²⁵²

Kritérium místa škodné události obsažené v článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je založeno na „*existenci zvlášť úzké souvislosti mezi sporem a soudy míst, kde došlo ke škodné události, která odůvodňuje určení příslušnosti těchto soudů z důvodu řádného výkonu spravedlnosti a užitečné organizace řízení*“.²⁵³ Jedná se o výjimku

²⁵⁰ K pojmu kvazidelikty srov. články 10 až 12 Nařízení Řím II. Jedná se o bezdůvodné obohacení, *negotiorum gestio a culpa in contrabendo*. KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 310–311.

²⁵¹ Tato problematika je upravena v článku 79 Nařízení GDPR, který je *lex specialis* k článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Tato aplikační pozice vyplývá z Preambule k Nařízení GDPR, odst. 147. K opačné interpretaci vztahu GDPR a Nařízení Brusel Ibis došel v nedávném rozhodnutí o příslušnosti nizozemský soud v Amsterodamu. Podle jeho výkladu mají pravidla příslušnosti upravená v Nařízení Brusel Ibis obecnou povahu a je možné se od nich odchýlit pouze na základě výslovného zmocnění v jiné právní normě. Z tohoto důvodu znění odstavce 147 Preambule k GDPR dle soudu neznamená vyloučení aplikace Nařízení Brusel Ibis. Toto nařízení doplňuje pravidla příslušnosti obsažená v článku 79 odst. 2 Nařízení GDPR. Obě nařízení existují vedle sebe bez vztahu aplikační přednosti. V podrobnostech k tomuto rozhodnutí srov. FREITAS, E. S. de, KRAMER, X. *First strike in a Dutch TikTok class action on privacy violation: court accepts international jurisdiction*, s. n/a. S toutu interpretací se autorka neztotožňuje.

²⁵² „[t]he Convention did not intend to link the rules on territorial jurisdiction with national provisions concerning the conditions under which non-contractual civil liability is incurred [...] There is no basis for interpreting Article [7 para 2 Brussels Ibis Regulation] by reference to the applicable rules on non-contractual civil liability.“ In: Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 9. 1995 ve věci *Marinari*, C-364/93, odst. 18 a 19.

²⁵³ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 18.

z procesní zásady *actor sequitur forum rei* upravené v článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Z tohoto důvodu by toto ustanovení mělo být vykládáno spíše restriktivně a tak, aby žalobce mohl snadno určit, ve kterých státech může podat žalobu, a žalovaný mohl přiměřeně předvídat, před soudy kterých členských států může být žalován.²⁵⁴ Žalobce si může vybrat, zda bude žalovat podle obecné příslušnosti dle článku 4, nebo alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.²⁵⁵

Soudní dvůr EU se ve své judikatuře věnoval interpretaci pojmu místo škodné události zejména ve sporech týkajících se pomluvy a porušení osobnostních práva v tištěných médiích (rozhodnutí ve věci *Shevill*) a na internetu (rozhodnutí ve věci *eDate*, *Bolagsupplysningen*, *Mittelbayerischer Verlag* a *Gtflifx Tv*). Interpretační judikatura Soudního dvora EU se věnovala také online porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to jak práv vyplývajících ze zapsané ochranné známky (rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*), tak porušení autorských práv (rozhodnutí ve věci *Pinckney* a *Hejduk*).

Dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bier*²⁵⁶ může být místem škodné události²⁵⁷ místo, kde došlo k protiprávnímu jednání (místo příčinné události, *locus/forum delicti commissi*), nebo místo, kde se projeví škodlivé následky tohoto jednání (místo škodlivých následků, *locus/forum damni infecti*).²⁵⁸ Místo

²⁵⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 50; rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 23.

²⁵⁵ K podrobné analýze alternativního pravidla příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis srov. např. VALDHANS, J. Příslušnost soudů, uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních – Nařízení Brusel Ibis. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 200–209.

²⁵⁶ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, T., ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*, s. 152–154.

²⁵⁷ Pojem místo škodné události ve vybraných cizích jazycích: *place, where the harmful event occurred or may occur* (angl.); *Ort, an dem das schädigende Ereignis eingetreten ist oder einzutreten droht* (něm.); *el lugar donde se haya producido o pueda producirse el hecho dañoso* (špaň.); *miejsce, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę* (pol.).

²⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. 11. 1976 ve věci *Bier*, 21-76, odst. 19; rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. 7. 2018 ve věci *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-27/17, odst. 28; rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. 6. 2016 ve věci *UMI*, C-12/15, odst. 28; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 46.

fóra v rámci této alternativní příslušnosti je dáno na výběr žalobci,²⁵⁹ jedná se o „*alternativu v rámci alternativy*“.²⁶⁰

Soudní dvůr EU ve své judikatuře dále dovodil, že místo příčinné události se zpravidla překrývá s místem bydliště žalovaného (bydlištěm žalované fyzické osoby nebo sídlem či provozovnou právnické osoby, typicky ISP).²⁶¹ V několika rozhodnutích Soudní dvůr EU uvedl, že se místo příčinné události nachází v provozovně žalovaného, i když k protiprávnímu jednání došlo fakticky v jiném členském státě. V původní věci v rozhodnutí *Wintersteiger* došlo k příčinné události tam, kde inzerent „*inicialní spuštění technického procesu*“, tedy na serveru poskytovatele vyhledávače.²⁶² Podle Soudního dvora EU je místo serveru příliš neurčité, a proto nemůže být považováno za místo příčinné události dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.²⁶³ Místo serveru totiž není pro žalobce nebo žalované snadno zjistitelné. Co naopak je pro obě strany snadno zjistitelné, je místo, kde došlo k iniciaci procesu, tedy sídlo inzerenta.²⁶⁴ Stejnou argumentaci použil Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Hejduk*.²⁶⁵

²⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 19.

²⁶⁰ KYSELOVSKÁ, T. *Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluny a porušení osobnostních práv na internetu*, s. 593.

²⁶¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. 3. 1995 ve věci *Shevill*, C-68/93, odst. 24; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 42–43; rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 34–38; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 49–52; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 23–26. Je nutné uvést, že ne vždy se bude muset jednat o sídlo nebo provozovnu osoby, pokud jiné místo bude výhodnější pro získání důkazů a efektivní vedení řízení. Například v řízení týkající se odpovědnosti za vady výrobku Soudní dvůr EU uvedl, že místem příčinné události je místo, kde byl dotčený výrobek vyroben. Toto místo „*usnadňuje možnost sbromáždít tam důkazy a ke prokázání dotčené vady, užitečnou organizaci řízení, a tudíž i řádný výkon spravedlnosti*“. In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. 1. 2014 ve věci *Kainz*, C45/13, odst. 27. Analogicky by se tato argumentace dala použít ve věcech patentů týkajících se postupu výroby určitého zboží, kdy místem příčinné události by bylo místo, kde se zboží vyrábí.

²⁶² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 34 a 36.

²⁶³ *Ibid.*, odst. 36.

²⁶⁴ *Ibid.*, odst. 37. Stejně tak BECKSTEIN, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*, s. 316.

²⁶⁵ „*[j]e totiž třeba za příčinnou událost považovat spuštění technického postupu vedoucího ke zveřejnění fotografií na uvedené internetové stránce [...] může ke činnosti nebo nečinnosti, která může způsobit takové porušení, dojít pouze v místě, kde se nachází sídlo společnosti EnergieAgentur, jelikož poslední uvedená tam přijala a realizovala rozhodnutí zveřejnit fotografie na určitých internetových stránkách*.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 24–25.

Je nutné dodat, že i místo polohy serveru by podle názoru autorky mohlo sloužit jako místo příčinné události za splnění podmínek, že žalovaný vlastní server ve fyzické podobě, místo serveru je možné zjistit a nachází se na něm důkazy důležité pro řízení.²⁶⁶

Místo příčinné události předpokládá aktivní jednání nebo jiný „hmatatelný“ akt, který má následky ve státě jednání nebo v jiném členském státě.²⁶⁷ Protiprávního jednání se zpravidla dopouští žalovaný, ale může ho spáchat i žalobce.²⁶⁸ Kritérium místa příčinné události není možné využít v případě, kdy je žalován pouze jeden z několika údajných pachatelů u soudu, v jehož obvodu nejednal. V takovém případě nelze mít za to, že příčinná událost vznikla v místě fóra, neboť chybí vazba na jednání žalovaného.²⁶⁹ V případě kritéria *damni infecti* může být žalovaný žalován u soudů místa, kde z jeho strany nedošlo k aktivnímu jednání (viz výše).²⁷⁰

Do působnosti článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis spadají také negativní určovací žaloby, jejichž předmětem je, že se údajný narušitel nedopustil porušení práva k duševnímu vlastnictví (národního původu).²⁷¹ Podle Soudního

²⁶⁶ *Fawcett a Torremans* vykládají místo příčinné události pro účely porušení práv k duševnímu vlastnictví jako místo, kde došlo nahrání poškozujícího obsahu, což ztotožňují s místem, kde se nachází server. „It is submitted therefore that the place of the event giving rise to the damages is the place of uploading, ie where the web server is located.“ In: FAWCETT, J. J., TORREMANS, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 553.

²⁶⁷ „In principle, it comes down to physicalities.“ MANKOWSKI, P. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 195.

²⁶⁸ Jedná se o negativní určovací žalobu, ve které se obrací postavení stran. Žalovaný je poškozený protiprávním jednáním žalobce. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 25. 10. 2012 ve věci *Folien Fischer AG a Fofitec AG proti Ritrama SpA*, C133/11, odst. 43–44.

²⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 50; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 4. 2014 ve věci *Hi Hotel*, C387/12, odst. 32.

²⁷⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 4. 2014 ve věci *Hi Hotel*, C387/12, odst. 40.

²⁷¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 25. 10. 2012 ve věci *Folien Fischer AG a Fofitec AG proti Ritrama SpA*, C133/11, odst. 44. Žaloba na určení, že údajný narušitel neporušil právo k duševnímu vlastnictví, může být účelově podána před tím, než majitel práva podá žalobu na porušení chráněného práva. Pokud údajný narušitel podá negativní určovací žalobu k soudům státu, jehož řízení probíhají dlouho, může tím účelově prodloužit řízení v jeho prospěch. *Heinze a Warmuth* označují tyto negativní určovací žaloby jako „italské“ nebo „belgické torpédo“. HEINZE, C., WARMUTH, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 160. Na toto rozhodnutí odkázal také Ústavní soud v usnesení ze dne 23. 5. 2023, sp. zn. I. ÚS 3252/22.

dvora EU je zásadní, zda dotčené skutečnosti v určovací žalobě mohou odůvodnit vazbu na stát, ve kterém může vzniknout škoda, a to bez ohledu na to, zda určovací žalobu podal údajný poškozený, nebo potenciální dlužník.²⁷²

Dle Soudního dvora EU se toto ustanovení nevztahuje na negativní určovací žaloby týkající se jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU [(průmyslového) vzoru Společenství].²⁷³

Forum delicti commissi a *forum damni infecti* se liší v rozsahu nároků, o kterých může příslušný soud rozhodnout. Ve *forum delicti commissi* je možné uplatnit nároky v celém rozsahu (plnou výši náhrady majetkové a nemajetkové újmy, návrh na opravu nebo odstranění škodlivého obsahu z internetových stránek). Ve *forum damni infecti* je možné uplatnit nárok na náhradu přímé újmy, nikoli nepřímé škody.²⁷⁴ Příslušný soud může rozhodnout pouze o náhradě újmy, která vznikla na území fóra (jedná se o mozaikový přístup nebo mozaiku²⁷⁵).²⁷⁶ Výše náhrady škody je územně omezená. Soudy v místě, kde se projeví škodlivé následky, mohou nejlépe posoudit rozsah újmy, ke které došlo na území fóra.²⁷⁷ V tomto sudišti není možné uplatnit nárok na sekundární finanční újmu, která je důsledkem škody, která se projevila v jiném státě.²⁷⁸ V tomto fóru rovněž nelze žalovat výlučně finanční ztrátu, která se projevila na účtu žalobce nacházejícím se v obvodu tohoto soudu, pokud k protiprávnímu jednání došlo v jiném členském státě.²⁷⁹

²⁷² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 25. 10. 2012 ve věci *Folien Fischer AG a Fofitec AG proti Ritrama SpA*, C133/11, odst. 52.

²⁷³ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 13. 7. 2017 ve věci *Bayerische Motoren Werke AG proti Acacia Srl.*, C-433/16, odst. 44.

²⁷⁴ Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. 1. 1990 ve věci *Dumex*, C-220/88, odst. 20; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 9. 1995 ve věci *Marinari*, C-364/93, odst. 21.

²⁷⁵ Mozaikový přístup ve vybraných jazycích: *mosaik approach* (angl.), *Mosaiktheorie* (něm.), *critério del mosaico* (špaň.), *teoria mozaiki* (pol.).

²⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 3. 1995 ve věci *Shevill*, C-68/93, odst. 33; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 37; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 52.

²⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 3. 1995 ve věci *Shevill*, C-68/93, odst. 31.

²⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 9. 1995 ve věci *Marinari*, C-364/93, odst. 15; rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. 7. 2018 ve věci *flyLAL*, C-27/17, odst. 32.

²⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. 6. 2016 ve věci *UMI*, C-12/15, odst. 38.

Pokud k jednání, které porušuje chráněný zájem, dochází na internetu, může ke škodné události dojít na území více členských států, z jejichž území je poškozující obsah dostupný. Žalobce může podat žalobu k soudům všech států, kde by obsah k dispozici²⁸⁰ za podmínky, že porušené právo je v dané zemi chráněno a bylo v tomto státě porušeno. Soudní dvůr EU z kritéria dostupnosti obsahu v místě fóra vycházel v rozhodnutí týkající se porušení osobnostních práv online,²⁸¹ porušení práv vyplývajících ze zapsané ochranné známky,²⁸² porušení autorského práva online²⁸³ a offline²⁸⁴ a nekalé soutěže.²⁸⁵ Kritérium dostupnosti by podle některých autorů mohlo být použito i na další teritoriálně omezená práva k duševnímu vlastnictví, jako jsou patenty, právo na zpětný prodej nebo a zvláštní práva k databázím.²⁸⁶

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis není možné použít, pokud žalovaný nemá bydliště na území členského státu EU dle článku 4. V takovém případě se příslušnost soudů určí dle národních procesních předpisů v souladu s článkem 6 Nařízení Brusel Ibis.²⁸⁷

²⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 44; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 34.

²⁸¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 42–44.

²⁸² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 28.

²⁸³ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 43–46; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 27–37.

²⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 4. 2014 ve věci *Hi Hotel*, C387/12, odst. 35–39.

²⁸⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 55–57; rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci *Concurrence*, C-618/15, odst. 31–34.

²⁸⁶ LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 691. Stejně tak „[p]rovided that the claimant asserts their infringement under the implementing national laws in the way required by the CJEU’s case law“. LUTZI, T. In: LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 88.

²⁸⁷ Dle studie provedené v roce 2007 upravují členské státy zvláštní procesní pravidla pro mimosmluvní závazkové vztahy, které obsahují dualitu *delicti commissi* a *damni infecti*, resp. byly vytvořeny po vzoru judikatury Soudního dvora EU. NUYTS, A. a kol. *Study on Residual Jurisdiction. (Review of the Member States’ Rules concerning the “Residual Jurisdiction” of their courts in Civil and Commercial Matters pursuant to the Brussels I and II Regulations*, s. 32–34.

2.2.6 Alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv na internetu²⁸⁸

Tato kapitola je zaměřena na analýzu pravidel mezinárodní příslušnosti soudů ve věcech porušení práv k duševnímu vlastnictví. Pro ucelenost výkladu je nutné tuto analýzu doplnit o interpretační judikaturu Soudního dvora EU ve věcech online porušení osobnostních práv včetně pomluvy. Předběžné otázky týkající se výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a porušení osobnostních práv a pomluvy totiž umožnily Soudnímu dvoru EU rozvinout interpretační judikaturu týkající se místa škodné události. Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích jednak srovnává povahu osobnostních práv a práv k duševnímu vlastnictví, a také vysvětluje, proč některé instituty vytvořené pro osobnostní práva nejsou použitelné pro porušení práv k duševnímu vlastnictví (typicky kritérium centra zájmů poškozeného či mozaika v plném rozsahu). Kromě toho přístup Soudního dvora EU k pravidlům příslušnosti a kolizním normám je spojen s interpretací hmotného práva EU. Z tohoto důvodu je následující podkapitola věnována analýze judikatury Soudního dvora EU ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu a až následující podkapitola se týká jádra publikace, tedy alternativní příslušnosti ve věcech porušení práv k duševnímu vlastnictví.

Ochrana osobnostních práv je zaručena napříč členskými státy EU a vyplývá z národních,²⁸⁹ mezinárodních²⁹⁰ a unijních (EU) předpisů.²⁹¹ Každý členský stát upravuje vlastní rozsah a ochranu těchto práv, což vyplývá ze základních zásad a principů každého státu, na kterých bezvýhradně trvá (*ordre public*). Osobnostní práva z tohoto důvodu nejsou natolik omezena principem teritoriality, který naopak ovládá práva k duševnímu vlastnictví.²⁹² Osobnostní práva kromě toho souvisí nejen s ochranou osobnosti fyzické nebo právnické

²⁸⁸ Tato podkapitola vychází z článku KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Mittelbayerischer Verlag a Giflix TV*, s. 109–159.

²⁸⁹ K tomu srov. § 81 a násl. OZ.

²⁹⁰ Článek 8 odst. 1 a 10 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

²⁹¹ Článek 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie.

²⁹² Stanovisko generálního advokáta Jääskinen přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinkney*, C-170/12, odst. 44–50.

osoby, ale jsou zároveň v „kolizi“ s jinými základními lidskými právy a svobodami, jako je např. právo na informace a svobodu projevu.²⁹³

Soudní dvůr EU vymezil pojem místo škodné události včetně rozsahu uplatnitelných návrhů v rozhodnutí ve věci *Shevill*.²⁹⁴ V původním sporu se jednalo o šíření údajně poškozujících informací prostřednictvím tištěných médií na území více členských států.

Dojde-li k porušení osobnostních práv na internetu, tento poškozující obsah může být rozšířen do celého světa²⁹⁵ a může dojít k distančnímu deliktu.²⁹⁶ Soudní dvůr EU proto v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu vzal do úvahy relativní neomezenost, rychlost a globálnost šíření informací.²⁹⁷ V rozhodnutí ve věci *eDate*²⁹⁸ rozšířil interpretaci pojmu místo škodné události, neboť vytvořil třetí kritérium pro určení příslušného soudu spočívající v místě centra zájmů poškozeného.²⁹⁹ Toto kritérium pro online pomluvu a porušení osobnostních práv bylo v odborné literatuře podrobeno kritice.³⁰⁰

U soudů místa centra zájmů poškozeného je možné žádat náhradu celé majetkové a nemajetkové újmy a všech dalších nároků (např. opravu nebo

²⁹³ Článek 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, článek 10 Listiny základních práv Evropské unie.

²⁹⁴ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, T., ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*, s. 160–162.

²⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 47; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. 3. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 48.

²⁹⁶ VALDHANS, J. *Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101)*, s. 646–665. K problémům, kterým čelí jurisdikční pravidla ve vztazích online, srov. např. HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 4–33; KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*.

²⁹⁷ „Internet gives mass communication to the masses. Accordingly, one may assume that anybody may sue anybody based of information posted on a website.“ Carrascosa. In: FIGURA-GÓRALCZYK, E. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19*.

²⁹⁸ Blíže k tomuto rozhodnutí a popisu skutkového stavu srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu*, s. 589–610.

²⁹⁹ Centrum zájmů ve vybraných jazycích: *centre of interests* (angl.), *Mittelpunkt der Interessen* (něm.), *centro de intereses* (špaň.), *centrum interesów* (pol.).

³⁰⁰ V tomto ohledu lze odkázat na dřívější publikace autorky, jako např. KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní příslušnost soudů ve sporech z porušení práv právnické osoby zveřejněním údajně nesprávných informací na internetu*, s. 113–121; KYSELOVSKÁ, T. *Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu*, s. 589–610.

odstranění poškozujícího obsahu z internetových stránek). Cílem kritéria centra zájmů poškozeného je umožnit poškozené osobě podat žalobu u soudů místa, kde může být dopad škodlivého obsahu nejcitlivější, tedy v místě, kde má rodinné, pracovní nebo sociální vztahy. Soudy v centru zájmů poškozeného mohou nejlépe posoudit následky škodlivého obsahu na pověsti osoby, zejména z důvodu blízkosti důkazních prostředků.³⁰¹

Poškozená osoba může rovněž podat žalobu dle původní dichotomie místa příčinné události a místa škodlivých následků. Soudy ve *foru delicti commissi* nejsou ve své příslušnosti územně omezeny a žalobce může žádat náhradu škody v plné výši a uplatnit jiné nároky, jako např. nárok na opravu nebo odstranění škodlivého obsahu z internetových stránek. Tato interpretace Soudního dvora EU je logická, neboť místo příčinné události v případě šíření informací na internetu se bude ve většině případů překrývat s místem obvyklého bydliště žalovaného (škůdce).³⁰² Z tohoto důvodu rozsah nároků, které je možné uplatnit v těchto soudních, musí být stejný.

Soudy ve *foru damni infecti* mohou rozhodnout pouze o teritoriálně omezené náhradě škody, tedy o újmě, ke které došlo na území tohoto státu (mozaika zůstala zachována).³⁰³ Soudní dvůr EU se v tomto rozhodnutí nezabýval, zda je možné ve *foru damni infecti* uplatnit i jiné nároky než finanční náhradu škody, to bylo předmětem následujících rozhodnutí.³⁰⁴

K dalšímu doplnění interpretace místa škodlivých následků došlo v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplysningen*.³⁰⁵ Toto rozhodnutí se od předcházejících lišilo v tom, že žalobu z důvodu porušení osobnostních práv podala právnická osoba, která primárně žalovala na opravu

³⁰¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 48.

³⁰² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 34–38; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 24–25.

³⁰³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 52.

³⁰⁴ Předkládající rakouský soud se v rámci předběžných otázek ptal na možnost poškozené osoby uplatnit i jiné nároky, ale Soudní dvůr EU se zabýval pouze náhradou škody. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 24.

³⁰⁵ V podrobnostech k tomuto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní příslušnost soudů ve sporech z porušení práv právnické osoby zveřejněním údajné nesprávných informací na internetu*, s. 113–121.

a odstranění poškozujícího obsahu z internetu, a až sekundárně žádala finanční odškodnění.³⁰⁶

Dle Soudního dvora EU se článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis vztahuje na osoby fyzické i na osoby právnické, které tvrdí, že jejich osobnostní práva byla porušena zveřejněním nesprávných údajů a komentářů na internetu.³⁰⁷ Generální advokát Bobek ve svém stanovisku k tomuto rozhodnutí uvedl, s odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU, že i právnickým osobám svědčí určitý katalog osobnostních práv, jejichž rozsah, obsah, podmínky a následky porušení se řídí rozhodným právem určeným na základě kolizních norem mezinárodního práva soukromého.³⁰⁸ Účelem alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis není ochrana slabší smluvní strany,³⁰⁹ ale „určení místa projevu újmý způsobené obsahem na internetu“.³¹⁰

Centrum zájmů se v případě poškozené právnické osoby může nacházet v jejím sídle, ale nemusí to být rozhodující faktor. Pod tímto kritériem je podle Soudního dvora EU nutné rozumět „místo, kde vykonává hlavní podnikatelskou činnost“.³¹¹ Místo centra zájmů poškozené právnické osoby musí být zjevné již v okamžiku ověřování soudní příslušnosti. Pokud nelze centrum zájmů právnické osoby dovodit na základě předložených důkazů, nelze podle této alternativní příslušnosti postupovat.³¹² Soudní dvůr EU tímto požadavkem klade vysoké nároky na žalobce, který musí prokázat, v jakém státě se nachází cent-

³⁰⁶ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Určení soudiště v případě pomluvy na internetu – několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie*, s. 607–609.

³⁰⁷ Podle některých názorů může toto rozšíření na právnické osoby vést ke zneužívání příslušnosti ze strany nositelů práv, neboť spory vyplývající z porušení osobnostních práv se mohou týkat žalobců – právnických osob. K tomu srov. např. LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Iljan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1028.

³⁰⁸ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. 7. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 36–69.

³⁰⁹ K tomu srov. např. články 17–19 Nařízení Brusel Ibis.

³¹⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. 10. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 38 a 39.

³¹¹ *Ibid.*, odst. 41.

³¹² *Ibid.*, odst. 43; LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Iljan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1027.

rum zájmů poškozené právnické osoby. Je otázka, zda toto důkazní břemeno tíží žalobce i v případě poškozené fyzické osoby. Odpověď na tuto otázku rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplynningen* výslovně nedává.

Soudní dvůr EU se v rozhodnutí *Bolagsupplynningen* také zabýval rozsahem uplatnitelných návrhů. Žalobce může dle kritéria *damni infecti* podat žalobu na náhradu škody k soudům každého členského státu, na jehož území je nebo byl obsah zveřejněný na internetu dostupný. Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí, na rozdíl od stanoviska generálního advokáta Bobka, zachoval teritoriálně omezenou náhradu škody, aniž by vzal do úvahy zvláštní povahu šíření informací na internetu.³¹³

Soudy, jejichž příslušnost byla určena na základě kritéria *damni infecti*, nemohou rozhodnout o opravě nebo odstranění informací z internetových stránek. Tento nárok je možné uplatnit u soudů, které jsou příslušné k rozhodování o celém nároku na náhradu škody. Příslušnost soudů dle *damni infecti* je teritoriálně omezena, tyto soudy mohou rozhodovat pouze o škodě, která se projevila na jejich území. Odstranit nebo opravit informaci zveřejněnou na internetu nelze „mozaikově“, pouze částečně s působností na určitém území. Takový příkaz může logicky vydat pouze jediný soud. Žalobce se z tohoto důvodu může domáhat opravy nebo odstranění poškozujícího obsahu na internetu pouze u soudů obvyklého bydliště žalovaného, u soudů v místě centra zájmů poškozeného nebo u soudů místa příčinné události.³¹⁴

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate* a ve věci *Bolagsupplynningen* pomocí pravidla centra zájmů poškozeného zavedla *forum actoris*, které je v rozporu s principem *actor sequitur forum rei* upraveném v článku 4 Nařízení Brusel Ibis.³¹⁵

Je otázka, zda jsou závěry z rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplynningen* přenositelné do oblasti práv k duševnímu vlastnictví, ke kterým soud přistupuje odlišně. Soudní dvůr EU neumožnil použití kritéria

³¹³ Generální advokát Bobek navrhol vyloučení mozaikového přístupu pro nelokalizovanou škodu na internetu. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. 10. 2017 ve věci *Bolagsupplynningen*, C-194/16, odst. 13, 47–48.

³¹⁴ *Ibid.*, odst. 48.

³¹⁵ LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 696; LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplynningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1027.

centra zájmů poškozeného, v jehož sudišti je možné žádat všechny nároky, pro porušení práv k duševnímu vlastnictví. Žalobce může navrhnout vydání soudního zákazu v sudišti podle obvyklého bydliště žalovaného nebo v místě příčinné události, které se zpravidla nacházejí ve stejném místě.³¹⁶

Kritérium centra zájmů poškozeného pro založení příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv na internetu bylo předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag*.³¹⁷ Spor v původním řízení se od předcházejících rozhodnutí odlišoval ve dvou zásadních věcech. Fyzická osoba, která se domáhala ochrany svých osobnostních práv, nebyla v poškozujícím obsahu na internetu výslovně jmenována, ale je příslušníkem skupiny, o které se v publikaci psalo (vězni nacistických vyhlazovacích táborů). Druhým rozdílem bylo pojetí institutu osobnostních práv, a která v tomto případě vyplývala z polského práva a judikatury.

Žalobce, polský občan, podal u polských soudů dle centra zájmů žalobu proti německému vydavateli. Žalobou se domáhal náhrady škody, publikace omluvy za použití původního hanlivého výrazu a vydání soudního příkazu zakazujícího žalovanému používat problematický výraz do budoucna.

Místo příčinné události i místo obvyklého bydliště žalovaného se nacházelo v Německu. V těchto fórech mohl žalobce žalovat na celou náhradu škody a uplatnit další nároky. Žalobce podal žalobu na svém „domácím hřišti“ v Polsku. Je nutné uvést, že příslušnost polských soudů by byla dána dle kritéria *damni infecti*. Polské soudy by v takovém případě mohly rozhodnout pouze o náhradě škody, ke které došlo na území Polska. Žalobce se domáhal

³¹⁶ Soudní dvůr EU umožnil mozaikový přístup v případě porušení zákazu prodeje mimo síť selektivní distribuce. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci *Concurrance*, C-618/15, odst. 35.

³¹⁷ Spor v původním řízení se týkal německého vydavatele Mittelbayerischer Verlag, který na svých internetových stránkách vydává online časopis regionální povahy v německém jazyce. Tento časopis je dostupný na internetu, včetně Polska. V roce 2017 na této internetové stránce vyšel článek obsahující formulaci „polský vyblazovací tábor Treblinka“. Článek byl v původní podobě zveřejněn cca 9 hodin, po stížnostech veřejnosti a polského konzulátu v Německu byla původní formulace opravena na „německý nacistický vyblazovací tábor Treblinka v okupovaném Polsku“. Žalobcem v původním řízení byl polský občan s bydlištěm ve Varšavě, který přežil nacistický vyhlazovací tábor v Osvětimi. Blíže k tomuto rozhodnutí v kontextu polského práva a souvisejících rozhodnutí polských soudů srov. MOSTOWIK, P., FIGURA-GÓRALCZYK, E. *Ordre public and non-enforcement of judgments in intra-EU civil matters: remarks on some recent Polish-German cases*, s. 329–330. ŚWIERCZYŃSKI, M., JOKUBAUSKAS, R. *Special Jurisdiction in Infringements of Personality Rights*, s. 235–251.

i dalších nároků, a proto Soudní dvůr EU zkoumal podmínky pro založení příslušnost polských soudů dle centra zájmů poškozeného.

Dle Soudního dvora EU není možné kritérium centra zájmů poškozeného využít, pokud ze zveřejněného obsahu není možné přímo, jmenovitě, nebo nepřímo, individuálně identifikovat údajně poškozenou osobu.³¹⁸ Jiný výklad by podle Soudního dvora EU narušil předvídatelnost pravidel příslušnosti a právní jistotu, kterou musí Nařízení Brusel Ibis zajistit i vůči vydavateli poškozující informace.³¹⁹ Osoba, jejíž osobnostní práva byla obsahem na internetu poškozena, musí být „objektem“ tohoto obsahu. Soudní dvůr EU odkázal na předchozí judikaturu, ve které byli žalobci i žalovaní přímo identifikováni či identifikovatelní. V takovém případě může žalovaný rozumně předpokládat, před soudy kterých členských států může být žalován, neboť je schopen určit centrum zájmů této osoby.³²⁰ V původním řízení, kdy žalobce nebyl v poškozujícím obsahu uveden, by žalovaný nemohl rozumně předpokládat, kde bude žalován, neboť v okamžiku zveřejnění obsahu na internetu neznal centra zájmů osob, na které obsah mohl mířit.³²¹

Podle Soudního dvora EU musí být odkaz „... založen nikoliv na výlučně subjektivních skutečnostech souvisejících pouze s individuální citlivostí této osoby, ale na objektivních a ověřitelných skutečnostech, které umožňují přímo či nepřímo individuálně identifikovat tuto osobu“.³²² Bez této podmínky není podle Soudního dvora EU možné dosáhnout cíle předvídatelnosti pravidel příslušnosti, právní jistoty,³²³ ekonomie řízení³²⁴ a „zvláště úzké vazby mezi soudem místa, kde se nachází centrum zájmů poškozeného,

³¹⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. 6. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 36 a 46. Generální advokát Bobek ve stanovisku k tomuto případu naopak uvedl, že kritérium centra zájmů poškozeného nevyžaduje, aby poškozená osoba byla v poškozujícím obsahu jmenována. V opačném případě by se jednalo o „tupý a nevhodný nástroj“ a požadavek na identifikaci osoby by sloužil jako „velmi nespolehlivá náhražka velmi odlišného posouzení“. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. 2. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 56 a 88.

³¹⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. 6. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 37.

³²⁰ *Ibid.*, odst. 34, s odkazem na rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 50.

³²¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. 6. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 37 a 38.

³²² *Ibid.*, odst. 42.

³²³ K tomu srov. Preambuli k Nařízení Brusel Ibis, odst. 15 a 16.

³²⁴ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. 6. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 43.

a dotčenou žalobou“.³²⁵ Tato vazba může být založena např. jazykem obsahu, informací týkající se určité osoby nebo skupiny osob, skutečností, zda se obsah zaměřuje na určitý okruh osob nebo kde se projeví škodlivé následky.

Soudní dvůr EU neuvedl, jakým způsobem má být identifikace poškozené osoby prováděna a jaká jsou kritéria pro její naplnění. Pokud žalobce neprokáže, že je v poškozujícím obsahu identifikován nebo identifikovatelný, nemůže toto pravidlo příslušnosti využít. Podle některých autorů nemůže chybějící identifikovatelnost automaticky znamenat, že chybí okolnosti pro určení centra zájmů poškozeného.³²⁶ Soudní dvůr EU požadavkem na identifikaci poškozené osoby vytvořil kvazi obecné pravidlo, aniž by ponechal prostor pro *ad hoc* posouzení případu.³²⁷

Soudní dvůr EU chtěl touto podmínkou údajně zabránit založení příslušnosti více soudů.³²⁸ Toto odůvodnění je poněkud zvláštní, neboť Soudní dvůr EU v rozhodnutí *Gfllix Tv* potvrdil mozaikovou úpravu, která může vést k této mnohosti soudů? a *foru shopping* (k tomu srov. dále).³²⁹

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag* bylo podrobno silně kritice v odborné literatuře.³³⁰ Soudní dvůr EU tímto rozhodnutím rozšířil definici kritéria centra zájmů poškozeného, aniž by vzal do úvahy rozdíly v právních úpravách členských států týkající se osobnostních práv,³³¹

³²⁵ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. 6. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 45.

³²⁶ „[L]a identificación individual de la víctima sí desempeñaría un papel positivo (elemento relevante para atribuir competencia) pero su ausencia no jugaría un papel negativo (elemento necesario para atribuir competencia)“. In: GONZÁLEZ, S. A. *Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad*, odst. 7.

³²⁷ *Briggs* označuje rozhodnutí Soudního dvora EU jako „jurisdikční quasi-pravidlo“. „What else can [the European Court] do but invent a jurisdictional quasi-rule and pretend that this is a real answer: Hard cases, bad law. Twas ever thus.“ *Briggs*. In: FIGURA-GORALCZYK, E. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19*, s. n/a.

³²⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. 6. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 39.

³²⁹ LUTZI, T. *Case C-800/19: CJEU Limits Scope of „Centre of Interests“ Jurisdiction for Online Infringements of Personality Rights*, s. n/a.

³³⁰ K tomu srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Mittelbayerischer Verlag a Gfllix TV*, s. 109–160.

³³¹ K rozdlům mezi národními kolizními úpravami srov. např. *Comparative Study on the Situation in the 27 Member States as Regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising Out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality*, s. 77–112. Z novějších zdrojů je možné doporučit komparativní studii SYMEONIDES, S. C. *Cross-Border Infringements of Personality Rights via the Internet*, s. 100–129.

a hlavně zaměřil posouzení skutkového stavu pro účely procesního určení příslušného soudu a jeho kvalifikace za účelem hmotněprávního rozhodnutí.³³²

Výklad pojmu osobnostní práva nebyl předmětem předběžných otázek. Soudní dvůr EU ve svém rozhodnutí vyšel z jejich „tradičního“ vymezení, které se týkalo pomluvy jako jejich konkrétního projevu. Podstatou žalobního nároku bylo „širší“ pojetí osobnostních práv, které vyplývá z polského práva a judikatury.³³³ Podle polského práva se mezi osobnostní práva řadí právo na ochranu národní identity, národní důstojnosti a právo na respektování pravdy o historii polského národa. Tato národnostní práva mohou být porušena jak individuálními akty, tak vyjádřeními, která se týkají skupiny osob nebo národa jako celku.³³⁴ Podle Soudního dvora EU musí být pojem osobnostních práv vykládán autonomně,³³⁵ jako „*součást evropského chápání osobnostních práv*“;³³⁶ nikoliv ve smyslu polské právní úpravy.

Kritický pohled na rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je možné shrnout slovy generálního advokáta Bobka, který není „*obdivovatelem dotčené judikatury v její stávající podobě. Podle mého názoru bude Soudní dvůr jednoho dne muset tuto judikaturu přehodnotit. Nemyslím si však, že by projednávaná věc byla v tomto ohledu vhodná, a to z poměrně jednoduchého důvodu: problematická otázka, která v projednávané věci vstala, se netýká mezinárodní příslušnosti, ale spíše merita nároku, jakož i obsahu a povahy osobnostních práv, která jsou vnitrostátním právem zjevně uznávána.*“³³⁷

V původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je zjevné, že příslušnost polských soudů byla dána a polské soudy byly schopny posoudit rozsah škody

³³² „*El TJ ha optado por resolver un caso, más que por interpretar una regla del Reglamento para sentar una doctrina extensible a otros casos.*“ In: GONZÁLEZ, S. Á. *Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad*, odst. 1.

³³³ Polská právní úprava národních, resp. národnostních osobnostních práv je označována jako „*zvláštnost*“, která by neměla mít vliv na autonomní výklad tohoto pojmu. „*[U]na peculiar concepción que se parece haberse impuesto en el ordenamiento polaco.*“ In: MIGUEL ASENSIO, P. de. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 183.

³³⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. 2. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 9.

³³⁵ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 183.

³³⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. 2. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 83.

³³⁷ *Ibid.*, odst. 43.

na území Polska a možnost uplatnění jiných nároků. Je pravděpodobné, že ke vzniku škody možná ani nedošlo, neboť článek v původní podobě byl zveřejněn pouze po dobu 9 hodin. Nicméně toto měla být otázka meritorního posuzování sporu, nikoliv na úrovni procesního rozhodování o příslušnosti.³³⁸ Pravidla příslušnosti v Nařízení Brusel Ibis jsou ovládána principem řádného výkonu spravedlnosti, právní jistoty, předvídatelnosti a efektivního průběhu řízení. Kolizní, resp. hmotněprávní úprava je ovlivněna konkurujícími si zájmy státu na ochraně politických, ekonomických nebo kulturních zájmů na straně jedné a vlastníků a uživatelů těchto práv na straně druhé. Z tohoto důvodu je nutné rozlišovat mezi podmínkami deliktární odpovědnosti dle rozhodného hmotného práva a kritérii pro založení mezinárodní příslušnosti soudů.³³⁹

Posledním dostupným rozhodnutím týkajícím se výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve věcech porušení osobnostních práv je rozhodnutí

³³⁸ Skutkovému stavu, který byl předmětem řízení v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag* odpovídá dřívější rozhodnutí taktéž polských soudů, jehož podstatou bylo soudní rozhodnutí týkající se omluvy za poškozující označení v novinách. Paradoxně toho stejného vydavatele, jako v tomto případě. Německý *Bundesgerichtshof* odmítl rozhodnutí polského soudu uznat a vykonat dle článku 45 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis. Tento případ byl za využití petičního práva předložen Evropskému parlamentu. Podle polského předkladatele se německý *Bundesgerichtshof* odepřením uznání a výkonu polského rozhodnutí dopustil porušení celé řady principů ovládajících právo EU. Evropský parlament si vyžádal stanovisko Komise pro petiční právo, podle které se jedná o individuální rozhodnutí v režimu Nařízení Brusel Ibis a členské státy mohou definovat pojem zjevný rozpor s veřejným pořádkem v mezích unijního práva a judikatury Soudního dvora EU. Vzhledem k rozdílnosti právních úprav osobnostních práv mohou členské státy samy určit, co je nutné považovat za rozporné s jejich veřejným pořádkem. K tomu srov. Evropský parlament, *Notice to Members. Petition No 1311/2019 by Lech Obara (Polish), on behalf of Patria Nostra, on the enforcement in Germany of a final judgment by a Polish court* ze dne 21. 1. 2021, č. 2019-2024. Blíže k analýze tohoto případu, jeho mezinárodněprávním aspektům a „alibistickému“ přístupu německého spolkového soudu srov. např. MOSTOWIK, P., FIGURA-GÓRALCZYK, E. *Ordre public and non-enforcement of judgments in intra-EU civil matters: remarks on some recent Polish-German cases*, s. n/a.

³³⁹ „[j]e třeba jasně rozlišovat mezi podmínkami vzniku deliktární odpovědnosti, které spadají do rámce posouzení ve věci samé podle právní úpravy použitelné na spor, a vzhledy v prostoru, které jsou relevantní ve fázi určování soudní příslušnosti v závislosti na pojmech stanovených v tomto nařízení [...] mezi těmito dvěma skupinami norem neexistuje systematická soudržnost, takže k tomu, aby se soud prohlásil za příslušný na základě čl. 5 bodu 3 uvedeného nařízení, zejména na základě místa, kde došlo ke škodné události, podle mého názoru nemůže postačovat, že použitelné právo nebo lex fori připouští náhradu škody určitého druhu nebo za zvláštních podmínek“. In: Stanovisko generálního advokáta Jääskinenä přednesené dne 21. 11. 2013 ve věci *Coty Germany*, C-360/12, odst. 58.

Soudního dvora EU ve věci *Gtflix Tv*.³⁴⁰ Soudní dvůr EU se v tomto rozhodnutí zabýval rozsahem příslušnosti soudů členských států dle mozaiky vyplývající z kritéria *damni infecti*.

Český žalobce s centrem zájmů v České republice se u francouzských soudů domáhal ochrany svých práv proti maďarskému žalovanému, vydání předběžného opatření, kterým by byla žalovanému uložena povinnost zdržet se škodlivého jednání, zveřejnění informací o probíhajícím soudním řízení a jeho výsledku na každém z dotčených internetových fór a stránek a původně symbolické, následně zvýšené náhrady škody. Podstatou předběžné otázky bylo, zda osoba, která se z důvodu porušení osobnostních práv na internetu domáhá opravy údajů, odstranění obsahu a náhrady majetkové a nemajetkové újmy, může u soudů každého členského státu, na jehož území byl hanlivý obsah dostupný, požadovat náhradu újmy způsobené na území tohoto členského státu, nebo zda musí návrh na úhradu újmy podat u soudu příslušného k nařízení opravy údajů a odstranění škodlivých výroků. Odlíšnost tohoto rozhodnutí od předcházejících spočívala v tom, že žalobce se nedomáhal ochrany osobnostních práv, ale žalobní návrh odůvodnil očerňováním, které je dle francouzského práva kvalifikováno jako delikt v oblasti nekalé soutěže.³⁴¹

³⁴⁰ Spor v původním řízení se týkal české společnosti Gtflix TV, která podala žalobu proti fyzické osobě s bydlištěm v Maďarsku k francouzským soudům. Maďarský žalovaný se měl dopustit porušení osobnostních práv žalobce tím, že o něm šířil hanlivé informace na internetových stránkách a fórech.

³⁴¹ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. 9. 2021 ve věci *Gtflix Tv*, C-251/20, odst. 16. Kvalifikace skutkového stavu je významná jak pro určení příslušného soudu, tak pro aplikaci kolizních norem. Nařízení Brusel Ibis se v článku 7 odst. 2 vztahuje obecně na delikty a kvazidelikty, tudíž procesní řešení může vést ke stejnému výsledku. Nařízení Řím II se dle článku 1 odst. 2 písm. g) nevztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení osobnostních práv nebo pomluvy. Tyto otázky se řídí národním právem. V dosahu českého práva se jedná o § 101 ZMPs, který umožňuje kolizně omezenou volbu práva pro poškozeného (poškozený si může zvolit pouze některé z výslovně uvedených rozhodných práv). V případě neexistence volby práva se tyto delikty řídí *lex loci delicti commissi*. VALDHANS, J. *Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101)*, s. 646–665. Nařízení Řím II naopak obsahuje unifikovanou kolizní normu týkající se mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících nekalé soutěže v článku 6. Článek 6 odst. 3 Nařízení Řím II obsahuje kolizní normu pro narušení trhu ve více zemích. V takovém případě musí být splněna podmínka, že trh v místě soudu, který o žalobě rozhoduje, je jedním z trhů, které byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Gtfflix TV* potvrdil svou předchozí judikaturu, zejména rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*, podle kterého soudy členského státu, na jehož území se projeví škodlivé následky, nejsou příslušné k rozhodnutí o opravě nebo odstranění poškozujících údajů z internetu.³⁴² Toto omezení soudní příslušnosti je dáno zvláštní povahou žádosti o opravu a odstranění obsahu, která je jednotná a teritoriálně nedělitelná.³⁴³ O této žádosti může rozhodnout pouze soud, který je oprávněn rozhodnout o celém nároku, tedy soud obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis, soud dle místa příčinné události nebo soud státu, ve kterém se nachází centrum zájmů poškozeného dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.³⁴⁴ Žaloba na náhradu škody může být dle kritéria *damni infecti* naopak teritoriálně rozdělena mezi více soudů. Příslušnost soudů je omezená na rozhodování o újmě způsobené na území tohoto státu s ohledem na zajištění řádného výkonu spravedlnosti.³⁴⁵

Žalobce, který se domáhá ochrany svých práv, může žalovat jak na náhradu újmy, tak požadovat opravu nebo odstranění škodlivého obsahu z internetových stránek. Mezi těmito dvěma návrhy „*neexistuje nezbytný vztah závislosti*“ a „*není právně nezbytné, aby byly společně projednávány jediným soudem*“.³⁴⁶ Tyto návrhy spolu sice souvisejí, ale jsou mezi nimi rozdíly týkající se jejich předmětu, důvodu a dělitelnosti. Žalobce může podat samostatné žaloby na náhradu škody a opravu nebo odstranění informací z internetových stránek. Poškozená osoba se může domáhat náhrady škody u soudů každého členského státu, na jehož území poškozující informace byly nebo jsou dostupné,³⁴⁷ i když tyto soudy nejsou příslušné k rozhodnutí o návrhu na opravu

³⁴² K analýze tohoto rozhodnutí srov. také např. LUNDSTEDT, L. *Gtfflix TV V dr. „Same Ole Same Ole“ or Has the CJEU Broken New Ground?*, s. 251–261.

³⁴³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. 12. 2021 ve věci *Gtfflix Tv*, C-251/20, odst. 35–36.

³⁴⁴ *Ibid.*, odst. 33.

³⁴⁵ *Ibid.*, odst. 39.

³⁴⁶ *Ibid.*, odst. 36.

³⁴⁷ Francouzské soudy v původním řízení naopak vycházely nejen z dostupnosti poškozujícího obsahu na území Francie, ale také ze skutečnosti, zda má poškozující obsah význam pro francouzské uživatele nacházející se v obvodu soudu, resp. zda mohou v tomto místě způsobit škodu. Tato podmínka nebyla dle francouzských soudů splněna. Z tohoto důvodu se prohlásily za nepřislušné a za příslušné byly označeny soudy české. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. 12. 2021 ve věci *Gtfflix Tv*, C-251/20, odst. 16.

a odstranění. Návrh na opravu nebo odstranění informací z internetu musí být podán v jiném soudišti.

Příslušnost soudů podle místa *damni infecti* je dána pouze za podmínky, že poškozující obsah byl nebo je dostupný na tomto území.³⁴⁸ K založení příslušnosti soudů postačuje pouhá dostupnost obsahu, nikoliv skutečnost, že se činnost zároveň zaměřovala na území státu soudu, ke kterému byl spor předložen. Soudní dvůr EU potvrdil svou judikaturu ve věci *Pinckney* a *Hejduk*, podle které článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nevyžaduje, na rozdíl od výslovné formulace článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis, podmínku zaměřování činnosti (k těmto rozhodnutím srov. dále).³⁴⁹ Generální advokát Hogan ve stanovisku v této věci doporučil zachování mozaikového přístupu, ale zároveň ho navrhl doplnit o další kritéria. Podle jeho názoru totiž kritika spojená s mozaikovým přístupem vyplývá z požadavku pouhé dostupnosti poškozujícího obsahu na internetových stránkách.³⁵⁰ Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Gtflix Tv* potvrdil zachování aplikace kritéria *damni infecti* i v případě nelokalizované škody na internetu a mozaiky.

Z rozhodnutí Soudního dvora EU ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy je možné učinit následující závěry týkající se fóra a rozsahu příslušnosti. Dle článku 4 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis je možné žalovat v místě bydliště žalovaného. Příslušnost těchto soudů je neomezená, mohou rozhodnout o celé náhradě škody a opravě nebo odstranění poškozujícího obsahu na internetu.

Dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritéria *delicti commissi* je možné žalovat v místě, kde došlo k příčinné události (protiprávnímu jednání). Příslušnost těchto soudů je neomezená, mohou rozhodnout o celé náhradě škody a opravě nebo odstranění poškozujícího obsahu na internetu. Dle kritéria *damni infecti* je možné žalovat u soudů všech členských států, ve kterých je nebo byl poškozující obsah dostupný. Příslušnost těchto soudů je teritoriálně omezená,

³⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. 12. 2021 ve věci *Gtflix Tv*, C-251/20, odst. 41.

³⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 42; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 32.

³⁵⁰ K tomu srov. stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. 9. 2021 ve věci *Gtflix Tv*, C-251/20, odst. 69.

mohou rozhodnout pouze o škodě, ke které došlo na jejich území. U těchto soudů není možné podat návrh na opravu nebo odstranění poškozujícího obsahu z internetu. Dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je možné žalovat v centru zájmů poškozované fyzické osoby, resp. tam, kde právnická osoba vykonává hlavní podnikatelskou činnost. Příslušnost těchto soudů je neomezená, mohou rozhodnout o celé náhradě škody a opravě nebo odstranění poškozujícího obsahu na internetu. Podmínkou aplikace tohoto kritéria je, že osoba, která se domáhá ochrany svých práv, je v poškozujícím obsahu přímo nebo nepřímo identifikovatelná.

Tato mnohost soudišť daná na výběr žalobci může vést k jevu *forum shopping*. Tento výběr umožňuje samo Nařízení Brusel Ibis, a proto z pohledu autorky publikace nemusí být negativním jevem.³⁵¹

Pro přehlednost jsou závěry judikatury Soudního dvora EU k příslušnosti soudů ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu shrnuty do níže uvedené tabulky.

Tab. č. 1: Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy

Článek	Procesní kritérium	Rozsah příslušnosti
4	Obvyklé bydliště žalovaného	Celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
7 odst. 2	Místo příčinné události	Celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
7 odst. 2	Místo škodlivých následků	Možno žalovat pouze na náhradu škody, ke které došlo na území tohoto státu (mozaiková náhrada škody), nelze žalovat na opravu nebo odstranění informací z internetu
7 odst. 2	Centrum zájmů poškozovéhoho	Celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)

³⁵¹ FERRARI, F. *Forum (law) Shopping*, s. 789–797. K opačným názorům a negativním důsledkům *fora shopping* srov. např. HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 371; LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 694.

2.2.7 Alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu

Na úvod je nutné uvést, že Nařízení Brusel Ibis právní úpravou obecné a alternativní příslušnosti opustilo požadavek striktní teritoriality práv k duševnímu vlastnictví.³⁵²

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to včetně neplacení odměny splatné z důvodu uvedení záznamových nosičů do oběhu podle rakouské právní úpravy.³⁵³ Kromě otázky porušení se toto ustanovení vztahuje také na spory týkající se neplatnosti neregistrovaného práva, pokud je tato otázka vznesena v rámci řízení o porušení.³⁵⁴

Soudní dvůr EU interpretoval pojem místo škodné události ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to jak práv registrovaných (rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*), tak práv neregistrovaných autorských (rozhodnutí ve věci *Pinckney* a ve věci *Hejduk*).

Místo škodné události je možné rozdělit na místo příčinné události a místo škodlivých následků.³⁵⁵ Soudní dvůr EU odmítl aplikaci kritéria centra zájmů poškozeného ve sporech týkajících se porušení práv k duševnímu vlastnictví (k tomu srov. dále).

V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví se v řadě případů bude procesní kritérium místo příčinné události překrývat s místem porušení

³⁵² „In the past [strict territoriality, pozn. autorky] led many courts to refuse to even bear cases involving claims under foreign copyright. In Europe, this type of strict territoriality has a way with the Brussels Regulation.“ In: EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 722.

³⁵³ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 21. 4. 2016 ve věci *Austro-Mechana*, C-572/14, odst. 44 a násl.; KYSELOVSKÁ, T. *Critical Analysis of the “Mosaic Principle” Under Art. 7 Para 2 Brussels Ibis Regulation for Disputes Arising out of Non-Contractual Obligations on the Internet*, s. 36–44.

³⁵⁴ Pokud by se jednalo o neplatnost zápisu registrovaného práva, je nutné aplikovat článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis. V takovém případě dojde ke dvoukolejnosti řízení, kdy spory týkající se porušení, resp. neplatnosti zápisu registrovaného práva, se budou řešit před soudy různých států. HEINZE, C., WARMUTH, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 161.

³⁵⁵ Podle některých názorů není možné určit konkrétní místo škodlivých následků dle kritéria *damni infecti*, neboť věcně právní povaha těchto práv je limitována pouze na zákaz určitého jednání pro osoby, kterým tato práva nesvědčí. K tomu srov. FAWCETT, J. J., TORREMANS, P. *Intellectual Property and Private International Law*, marg. 5.66; SCHACK, H. *The law applicable to unregistered IP rights after Rome II*, s. 79 a 84.

chráněného práva dle rozhodného hmotného práva. Tuto tezi je možné demonstrovat na příkladu prodeje zboží, které porušuje práva vyplývající z patentů. Tato skutečnost bude jak důvodem pro založení příslušnosti soudů tohoto členského státu, tak porušením chráněného práva dle rozhodného hmotného práva.

Příslušnost soudů místa příčinné události je územně neomezená a tyto soudy mohou rozhodovat o náhradě škody a dalších nárocích v plném rozsahu, jako např. o zákazu neoprávněného užívání ochranné známky na internetu s účinky na území fóra.³⁵⁶ V tomto případě totiž existuje dostatečně úzká vazba mezi protiprávním jednáním a fórem. Toto místo může být významné také z hlediska organizace řízení a provádění důkazů, neboť je v něm možné snadno shromáždit důkazy týkající se údajně protiprávního jednání.³⁵⁷

Podle Soudního dvora EU nemusí výklad pojmu místo příčinné události (protiprávního jednání) odpovídat výkladu pojmu porušení podle rozhodného hmotného práva. Kritérium místa příčinné události dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je nutné vykládat autonomně. Tento výklad byl v odborné literatuře kritizován, neboť je podle některých názorů nekonzistentní s teritorialitou práv k duševnímu vlastnictví. Práva k duševnímu vlastnictví nemohou být porušena ve státě, ve kterém nejsou chráněna. To vylučuje příslušnost soudů založenou na místě příčinné události, pokud v tomto místě právo není zároveň chráněno.³⁵⁸ Dojde-li k jednání týkajícímu se práva k duševnímu vlastnictví ve státě A a toto jednání má následky ve státě B, dochází dle kritiků výše uvedeného výkladu ke vzniku dvou deliktů, jednoho ve státě A a druhého ve státě B. To za předpokladu, že v obou státech je právo chráněno a jednání a jeho následky konstituují porušení práva k duševnímu vlastnictví podle hmotného práva obou zemí. Podle kritiků je otázka, zda stát A má dostatečně úzkou vazbu na porušení chráněného práva ve státě B.³⁵⁹

³⁵⁶ V dnešní době jsou geoblokační technologie natolik vyvinuté, aby se účinky protiprávního jednání neprojevovaly na území určitého státu. In TRIMBLE, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 400–401.

³⁵⁷ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 32–33.

³⁵⁸ K největším kritikům tohoto výkladu patří např. Kur. „[t]hat approach is not easily reconciled with the territorial structure of intellectual property law.“ K tomu srov. KUR, A. *Enforcement of unitary intellectual property rights: international jurisdiction and applicable law*, s. 469.

³⁵⁹ KUR, A. *Enforcement of unitary intellectual property rights: international jurisdiction and applicable law*, s. 472.

Soudní dvůr EU odmítl tuto úzkou definici kritéria místa příčinné události v rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*. Podle Soudního dvora EU mohou soudy v místě příčinné události snadno shromáždit důkazy, což může být významné pro kvalifikaci porušení v jiném státě.³⁶⁰ V původním řízení ve věci *Wintersteiger*³⁶¹ se jednalo o online porušení ochranné známky zapsané a chráněné podle rakouského práva. V původním řízení si německá společnost (žalovaný) zakoupila Google AdWords pro německou verzi vyhledávače Google, které mělo stejný název jako název chráněný rakouskou ochrannou známkou. Pokud uživatel zadal do vyhledávače slovo *Wintersteiger*, vyhledávač mu, vedle odkazu na rakouskou společnost, nabídl reklamní odkaz na internetové stránky německé společnosti.

Podle Soudního dvora EU došlo k příčinné události nikoliv zobrazením reklamy, ale tím, že „*inzerent inicioval spuštění technického procesu, který vede podle předem určených parametrů k zobrazení inzerce, kterou tento inzerent vytvořil pro vlastní obchodní sdělení*“.³⁶² K této iniciaci spuštění technického procesu dojde na serveru poskytovatele vyhledávače, který se nachází v sídle inzerenta.³⁶³ Ke spuštění technického procesu došlo v Německu. Soudní dvůr odmítl interpretaci místa příčinné události ve smyslu místa serveru (*lex loci server*) vzhledem k jeho neurčitému umístění.³⁶⁴

Podle Soudního dvora EU u výkladu pojmu místo příčinné události pro procesní účely nezáleží na skutečnosti, zda je ochranná známka chráněna ve státě fóra a zda ve státě fóra došlo k porušení práv z ní vyplývajících. Jinými slovy, k příčinné události může dojít v jednom členském státě (a zde je založena mezinárodní příslušnost soudů) a tato příčinná událost může vést k porušení chráněného práva v jiném členském státě. Podle Soudního dvora EU princip teritoriality nemůže vyloučit nebo omezit příslušnost jiných členských

³⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 33.

³⁶¹ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, T., ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*, s. 164–167.

³⁶² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 34; stejně tak rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 24.

³⁶³ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 36.

³⁶⁴ *Ibid.*, odst. 35.

států, než jsou soudy, ve kterých je ochranná známka zapsaná.³⁶⁵ Na základě rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Wintersteiger* je proto možné odmítnout výše uvedený názor některých autorů, podle kterých princip teritoriality neumožňuje vznik přičinné události mimo území státu, ve kterém je právo k duševnímu vlastnictví chráněno.

V případě kritéria *damni infecti* jsou příslušné soudy státu, ve kterém je ochranná známka registrována.³⁶⁶ Místo registrace ochranné známky je dostatečně předvídatelné pro žalobce i žalovaného a soudy v tomto místě mohou nejlépe posoudit, zda došlo k porušení chráněného práva a rozhodnout o náhradě škody a žalobě na zdržení se zásahu do tohoto práva.³⁶⁷ Je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU zvolil tento výklad také proto, že soud členského státu bude v řízení s největší pravděpodobností aplikovat hmotné rozhodné právo fóra pro posouzení existence porušení.

V případě porušení zapsané ochranné známky Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*³⁶⁸ a následně v rozhodnutí ve věci *Pinckney* odmítl možnost využití kritéria centra zájmů poškozeného.³⁶⁹ Soudní dvůr EU uvedl, že ochrana poskytována zápisem národní ochranné známky je v zásadě omezena na území členského státu zápisu a její vlastník se nemůže dovolávat ochrany mimo tuto zemi. Osobnostní práva naopak nejsou takto teritoriálně omezena.³⁷⁰ Tuto interpretaci je možné pochopit u registrovaných ochranných známek, resp. průmyslových práv, kde je dosah teritoriality značný a do jisté míry nepřekročitelný. Jinou otázkou jsou práva neregistrovaná.

Soudní dvůr EU dále uvedl, že soudy státu, ve kterém je ochranná známka zapsána, mohou nejlépe posoudit, zda skutečně došlo k porušení chráněných

³⁶⁵ „[o]mezení územní působnosti ochrany národní ochranné známky nemůže vyloučit mezinárodní příslušnost jiných soudů, než jsou soudy členského státu, v němž je ochranná známka zapsaná.“ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 30.

³⁶⁶ Ibid., odst. 25.

³⁶⁷ Ibid., odst. 27–28.

³⁶⁸ K analýze tohoto rozhodnutí srov. také KYSELOVSKÁ, T. *Procesní a kolizní problematika práv k duševnímu vlastnictví se zaměřením na judikaturu Soudního dvora EU*, s. 23–24.

³⁶⁹ BOGDAN, M. *Jurisdiction in Disputes About Infringements of Intellectual Property Rights on the Internet in View of Recent ECJ Case Law*, s. 197–198; rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 24–25; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 45–46.

³⁷⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 25.

práv. Dle Soudního dvora EU „*tyto soudy jsou oprávněny rozhodovat o náhradě celé újmy údajně způsobené držitelem chráněného práva z důvodu jeho porušení, jakož i o žalobě na zdržení se jakéhokoli zásahu do uvedeného práva*“.³⁷¹ Ukotvení příslušnosti soudů k místu registrace ochranné známky má za následek také to, že nedojde ke sporům týkajícím se příslušnosti dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis ve věcech registrace nebo platnosti patentů, ochranných známek, průmyslových vzorů a jiných registrovaných práv,³⁷² neboť se jedná o totožné soudiště. Je možné se domnívat, že tato skutečnost byla jedním z důvodů tohoto výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

Spor týkající se porušení práv vyplývajících z ochranné známky zapsané v členském státě může být předložen soudům členského státu, ve kterém je ochranná známka zapsána, nebo soudům členského státu obvyklého bydliště (sídla) žalovaného inzerenta. Soud členského státu místa registrace ochranné známky může rozhodnout o náhradě celé újmy způsobené držitelem chráněného práva a o žalobě na zdržení se zásahu do uvedeného práva.³⁷³ Tento výklad není zcela v souladu s předchozí judikaturou Soudního dvora EU. Z formulace odůvodnění rozhodnutí ve věci *Wintersteiger* („*soudy jsou oprávněny rozhodovat o náhradě celé újmy*“) vyplývá, že tyto soudy mohou rozhodovat o celém rozsahu újmy způsobené porušením domácí registrované ochranné známky. Soudní dvůr EU totiž výslovně odkázal na teritoriální povahu ochrany zapsaných ochranných známek vyplývajících z hmotného práva.³⁷⁴ Výklad provedený Soudním dvorem EU může vést k závěru, že soud členského státu místa registrace ochranné známky je příslušný k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území jiného členského státu. Hmotněprávní ochrana platí pouze na území fóra, nikoliv na území jiného státu. Je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU chtěl touto formulací potvrdit příslušnost

³⁷¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 28.

³⁷² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. 7. 2006 ve věci *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG proti Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG*, C-4/03.

³⁷³ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 28.

³⁷⁴ „[j]e totiž ochrana poskytnutá zápisem národní ochranné známky v zásadě omezena na území členského státu zápisu, takže její majitel se obecně nemůže dovolávat této ochrany mimo území daného státu.“ In Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 25; stejně tak stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. 2. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 25.

soudů vydat soudní příkaz zakazující porušující jednání, např. soudní příkaz zakazující užívání označení totožných nebo podobných s ochrannou známkou.³⁷⁵ Alternativně, že Soudní dvůr EU chtěl potvrdit autonomii členských států při ochraně domácích ochranných známek, resp. tuto ochranu, resp. rozsah ochrany a následky porušení ponechat rozhodnému hmotnému právu. Porušení autorského práva na internetu bylo předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Pinckney*.³⁷⁶ Francouzský autor zjistil, že několik jeho písní, které složil v 70. letech 20. stol., byly bez jeho souhlasu reprodukovány v Rakousku na CD nosičích společností Mediatech. Nosiče CD s nahranými písněmi byly prodávány britskými společnostmi prostřednictvím internetových stránek dostupných z Francie. Autor podal žalobu na náhradu škody proti rakouské společnosti před francouzskými soudy v místě jeho bydliště. Soudní dvůr EU vyšel z povahy autorských práv a zásady teritoriality.³⁷⁷ Základní podmínka pro založení příslušnosti soudů je, že členský stát, ke kterému byla podána žaloba, poskytuje ochranu majetkovým právům, kterých se žalobce dovolává, a ke tvrzené škodné události došlo v obvodu tohoto soudu. Stejně jako v případě ochranné známky jsou soudy státu, který autorské právo chrání, nejlépe povolane posoudit, zda k porušení chráněného práva na území tohoto státu došlo.³⁷⁸ Podle Soudního dvora EU otázka, zda k porušení práva došlo, není předmětem řízení ve fázi ověřování příslušnosti soudů, ale je předmětem meritorního posouzení dle rozhodného hmotného práva.³⁷⁹

³⁷⁵ Analogicky by bylo možné aplikovat rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *L'Oreal*, kdy k porušení práv vyplývajících z ochranné známky může dojít jednáním, ke kterému došlo ve třetí zemi. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. 7. 2011 ve věci *L'Oreal*, C-324/09, odst. 63.

³⁷⁶ K analýze tohoto rozhodnutí srov. také KYSELOVSKÁ, T. *Procesní a kolizní problematika práv k duševnímu vlastnictví se zaměřením na judikaturu Soudního dvora EU*, s. 22–23 nebo KYSELOVSKÁ, T., ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*, s. 167–169.

³⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 39.

³⁷⁸ *Ibid.*, odst. 46.

³⁷⁹ *Ibid.*, odst. 40; rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 26. K tomuto výkladu se velmi kriticky staví např. KUR, podle které nemá smysl určovat příslušnost soudů členského státu, pokud není zřejmé, že v tomto státě k porušení práva skutečně došlo. In: KUR, A. *Enforcement of unitary intellectual property rights: international jurisdiction and applicable law*, s. 472.

Soudní dvůr EU zdůraznil, že na území státu fóra musí dojít ke škodě.³⁸⁰ Toto zdůraznění vzniku škody na území fóra je dáno jistou „univerzalitou“ autorského práva, které je chráněno ve všech členských státech EU a při jehož porušení chybí ona „úzká vazba“ mezi místem porušení a fórem.³⁸¹ Je proto možné dovodit, že právě vznik škody je onou vazbou k území státu soudiště.

Soudní dvůr EU dále rozhodl, že v případě online porušení autorského práva jsou pro žalobu na náhradu škody příslušné soudy, v jejichž obvodu je internetová stránka dostupná. Mezinárodní příslušnost francouzských soudů byla na základě této interpretace potvrzena.³⁸² Soudní dvůr EU v tomto ohledu odmítl návrh generálního advokáta Jääskinena, aby kritérium *damni infecti* bylo podmíněno „zaměřováním činnosti“.³⁸³ Dle Soudního dvora EU totiž text článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nevyžaduje, aby dotčená (protiprávní) činnost byla zaměřena na členský stát sídla soudu, ke kterému byl spor předložen. Pokud by unijní (EU) zákonodárce vyžadoval zaměření činnosti i v tomto případě, pak by to výslovně uvedl do textu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Soudní dvůr EU se zřejmě nechtěl dostat do postavení druhého zákonodárce EU, ale *de facto* tak učinil. Soudní dvůr EU tímto odmítl „test zaměření“.³⁸⁴ Určený soud je příslušný pouze k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území fóra.³⁸⁵

Na rozhodnutí ve věci *Pinckney* navázalo rozhodnutí ve věci *Hejduk*, které se rovněž týkalo online porušení autorských práv. V tomto případě se jednalo o německou společnost, která bez souhlasu autorky, rakouské státní občanky, nebo uvedení jejích práv, zveřejnila její fotografie architektury staveb na svých

³⁸⁰ „Z toho vyplývá, že pokud jde o tvrzené porušení majetkového autorského práva, je pro rozhodnutí o žalobě ve věcech deliktovní nebo kvazideliktovní odpovědnosti příslušný soud, ke němuž byla podána žaloba, pokud členský stát, na jehož území se tento soud nachází, poskytuje ochranu majetkovým právům, jichž se žalobce dovolává, a pokud ke tvrzené škodné události může dojít v obvodu soudu, ke němuž byla podána žaloba.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 43. Stejným způsobem Soudní dvůr EU rozhodl i ve věci *Hejduk* (odst. 34), a ve věci *Hi Hotel* (odst. 35–37).

³⁸¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 39.

³⁸² *Ibid.*, odst. 44.

³⁸³ Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 61–68. Stejným způsobem argumentoval i generální advokát Villalón ve věci *Wintersteiger*, k tomu srov. stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. 2. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 28–31.

³⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 42.

³⁸⁵ *Ibid.*, odst. 47.

internetových stránkách. Autorka paní Hejduk podala žalobu z titulu porušení autorského práva k rakouským soudům dle místa bydliště.³⁸⁶

Soudní dvůr EU potvrdil dřívější rozhodnutí ve věci *Pinckney*. Dle Soudního dvora EU „není důležitá skutečnost, že internetové stránky dotčené ve věci v původním řízení nejsou směřovány na členský stát, kde má sídlo soud, jemuž byl předložen spor“.³⁸⁷ Soudní dvůr EU rozhodl, že soud místa, kde se projevíly škodlivé následky, je příslušný k projednání žaloby na určení odpovědnosti za škodu způsobenou na uvedených právech zveřejněním fotografií na internetových stránkách přístupných v obvodu jeho příslušnosti.³⁸⁸ Tento soud může rozhodnout pouze o škodě, která byla způsobena na území státu fóra (mozaiková úprava).³⁸⁹ Otázka rozsahu údajné škody je součástí přezkumu ve věci samé, nikoliv ve stadiu ověřování soudní příslušnosti.³⁹⁰ Soudní dvůr EU tímto v podstatě potvrdil pro účely porušení autorského práva výklad, který provedl ve věci porušení osobnostních práv, tedy že pouhá dostupnost škodlivého obsahu ve státě fóra, ve kterém došlo k údajnému porušení, je dostatečným důvodem pro založení příslušnosti soudů.³⁹¹

Soudní dvůr EU odmítl návrh podaný generálním advokátem Villalómem, který navrhoval odlišit rozhodnutí ve věci *Pinckney* a ve věci *Hejduk*, neboť příslušný soud by mohl překročit meze výkonu své pravomoci. Dle generálního advokáta Villalóna je v případě nelokalizované škody na internetu a porušení majetkových autorských práv nutné odmítnout možnost podat žalobu u soudů států, kde došlo ke škodě (*forum damni infecti*) a omezit příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pouze na soudy místa, kde došlo k protiprávnímu jednání vedoucímu ke vzniku škody.³⁹² Tyto soudy by mohly rozhodnout o náhradě škody a dalších nárocích v celém rozsahu.

³⁸⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 10–11.

³⁸⁷ *Ibid.*, odst. 33.

³⁸⁸ Pro offline porušení srov. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 4. 2014 ve věci *Hi Hotel*, C387/12, odst. 35 a 38.

³⁸⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 38.

³⁹⁰ *Ibid.*, odst. 35.

³⁹¹ K tomu srov. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 51.

³⁹² Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 44–47.

Dle Soudního dvora EU není možné pro porušení majetkových autorských práv využít kritérium centra zájmů poškozeného. Soudní dvůr EU v tomto ohledu posuzuje autorské právo stejným způsobem jako práva vyplývající z ochranné známky. Ochranná známka je spojena s územím státu, kde byla registrována. U autorského práva toto propojení chybí, resp. dle judikatury Soudního dvora EU se pro vznik tohoto propojení vyžaduje vznik škody na území státu fóra. Soudní dvůr EU tento výklad odůvodňuje principem řádného výkonu spravedlnosti. Je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU se tímto pokusil vzít do úvahy zájmy států v oblasti úpravy práv k duševnímu vlastnictví. Na rozdíl od své judikatury týkající se ochranných známek vyšel v odůvodnění nikoliv z rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*, ale z rozhodnutí ve věci *Shevill* tím, že příslušnost soudu členského státu je teritoriálně omezená na území fóra, a nikoliv vyplývající z porušení chráněného práva.³⁹³

Z výše uvedené analýzy vyplývá, že pro určení příslušnosti soudů ve věcech online porušení práv k duševnímu vlastnictví (autorského práva) došlo k posunu od výslovně stanoveného principu teritoriality k principu blízkosti (*proximity principle*) založeném na dvou kritériích, a to místu protiprávního jednání a místu škodlivých následků.³⁹⁴

Rozhodnutí ve věci *Pinckney a Hejduk* byla podrobena kritice v odborné literatuře (k tomu srov. kapitolu 3.6). Podle práva některých členských států je škoda vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravena pašalizovanou náhradou dle licenční analogie ve vztahu k určitému území. Z tohoto důvodu není nutné prokazovat skutečnou výši škody.³⁹⁵

³⁹³ „Pokud by tento soud byl příslušný rovněž k projednání škody způsobené na územích ostatních členských států, nabradil by soudy uvedených států, ačkoli tyto státy jsou v zásadě podle čl. 5 bodu 3 nařízení a na základě zásady teritoriality příslušné k projednání škody způsobené na území jejich členského státu a mohou nejlépe posoudit, zda byla skutečně porušena majetková autorská práva zaručená dotyčným členským státem, a dále určit povahu škody, která byla způsobena.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 46. Je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU v tomto ohledu vyšel z rozlišení práva na rozšiřování díla a práva na sdělování díla, jak navrhol generální advokát Jääskinen. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 53–56.

³⁹⁴ HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 413.

³⁹⁵ V českém právu srov. např. § 40 odst. 4 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon. KYSELOVSKÁ, T. Procesní aspekty smluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 275.

Pro přehlednost jsou závěry judikatury Soudního dvora EU k příslušnosti soudů ve věcech porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu shrnuty do níže uvedené tabulky.

Tab. č. 2: Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví

Článek	Procesní kritérium	Rozsah příslušnosti
4	Obvyklé bydliště žalovaného	Možnost žalovat na všechny nároky (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
7 odst. 2	Místo příčinné události	Možnost žalovat na všechny nároky (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
7 odst. 2	Místo škodlivých následků	Možno žalovat pouze na náhradu újmy, ke které došlo na území tohoto státu (mozaiková náhrada škody), nelze žalovat na opravu nebo odstranění informací z internetu
7 odst. 2	Centrum zájmů poškozeného nelze využít	Nelze

Soudní dvůr EU ve své judikatuře odkazuje pouze na škodu, ke které došlo na území členských států EU. Není zřejmé, zda je možné tuto judikaturu využít také pro náhradu škody vyplývající z porušení autorského práva chráněného v nečlenském státě. Nařízení Brusel Ibis upravuje pravidla příslušnosti mezi členskými státy EU, ale vztahuje se i na případy, kdy k právně relevantní události došlo na území nečlenského státu (za předpokladu, že žalovaný má bydliště na území členského státu EU).

Soudní dvůr EU se ve svých rozhodnutích výslovně nezabýval geoblokačními technologiemi a možností omezení účinků na území určitého státu. Použití geoblokačních technologií není v rozporu s požadavky Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, pokud dle článku 3 odst. 3 je „*blokování či omezení přístupu nebo přesměrování nezbytné za účelem zajištění splnění právního požadavku stanoveného v právu Unie nebo v právních předpisech členského státu v souladu s právem Unie, které se na činnost obchodníka vztahují*“ (k problematice geoblokačních technologií srov. kapitolu 3.2.2).

2.2.8 Alternativní příslušnost dle článku 8 odst. 1

Dle článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis „osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být též žalována, je-li žalováno více osob společně, u soudu místa, kde má bydliště některý ze žalovaných, za předpokladu, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních“.

Jedná se o alternativní příslušnost procesní povahy.³⁹⁶ Dle článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis musí být pro použití tohoto ustanovení splněno několik aplikačních předpokladů: (1) je žalováno více osob společně, (2) nároky vůči těmto osobám jsou spojeny natolik úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně (3) žaloba je podána u soudu bydliště některého ze žalovaných.³⁹⁷

Cílem tohoto pravidla je zabránit vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních před soudy různých členských států. Toto pravidlo umožňuje *forum shopping*, neboť žalobce může podat žalobu u soudů bydliště toho žalovaného, u kterého to považuje za nejvýhodnější.³⁹⁸

Ustanovení nevyžaduje, aby mezi spojovanými nároky existovalo procesní propojení, např. ve formě vzájemné žaloby, a není rozhodné, jaký podíl na skutkovém stavu má původní žalovaný.³⁹⁹

Toto ustanovení je zajímavé ve sporech týkajících se porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu.⁴⁰⁰ Článek 8 odst. 1 byl předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo*. V původním řízení se jednalo o porušení zapsaného (průmyslového) vzoru Společenství ve více státech najednou (v tomto případě se jednalo o žalovanou společnost se sídlem v Německu

³⁹⁶ VALDHANS, J. Alternativní příslušnost. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 213. Blíže k analýze tohoto ustanovení srov. např. MUIR WATT, H., HASHUGUCHI, M., NATESHAN, S., STURUA, D. Article 8 In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2023, s. 359–392.

³⁹⁷ Obvyklé bydliště žalovaného k okamžiku zahájení řízení se určí dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis.

³⁹⁸ VALDHANS, J. Alternativní příslušnost. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 213.

³⁹⁹ *Ibid.*, s. 214.

⁴⁰⁰ HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 412.

a společnost se sídlem ve Francii).⁴⁰¹ Podstatou rozhodnutí bylo kromě otázky mezinárodní příslušnosti soudů dle článku 8 Nařízení Brusel Ibis určení rozhodného práva pro porušení (průmyslového) vzoru Společenství⁴⁰² a na hmotněprávní úrovni vymezení limitů zákonnosti reprodukcí vzorů pro marketing doplňujících produktů vyráběných třetími osobami (tato otázka není předmětem této publikace). Rozhodnutí se týkalo (průmyslových) vzorů Společenství, ale jeho závěry jsou přenositelné i na ochranné známky EU.

Příslušnost německých soudů ve vztahu k žalobě podané proti německému žalovanému vyplývala z článku 82 odst. 1 Nařízení o (průmyslových) vzorech

⁴⁰¹ Ke skutkovému stavu srov. zejména rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. 9. 2017 ve spojených věcech *Nintendo*, C-24/16 a C-25/16, odst. 24–26.

V původním řízení ve věci *Nintendo* podal stejnojmenný žalobce, který je majitelem několika zapsaných (průmyslových) vzorů Společenství, žalobu k německým soudům z důvodu porušení práv vyplývajících z (průmyslových) vzorů Společenství, ke kterému došlo najednou v několika členských státech. Žalovanými byla společnost se sídlem ve Francii a její dceřiná společnost se sídlem v Německu. Žalovaný prodával zboží porušující (průmyslový) vzor Společenství prostřednictvím svých internetových stránek přímo spotřebitelům ve Francii, Belgii a Lucembursku a své dceři, která přeprodovala zboží prostřednictvím svých internetových stránek spotřebitelům v Rakousku a Německu. Předmětem předběžných otázek položených k Soudnímu dvoru EU bylo určení rozhodného práva pro další postihy vyplývající z porušení (průmyslového) vzoru Společenství, jako jsou náhrada škody, zničení zboží a zveřejnění soudního rozhodnutí.

⁴⁰² Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí zopakoval nutnost odlišení hraničního určovatele *lex loci delicti commissi* od hraničního určovatele *lex loci damni infecti* upraveného v článku 4 odst. 1 Nařízení Řím II. Soudní dvůr EU uvedl, že spory týkající se porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou „*zvláště složité*“ a není jediné, aby jednomu žalovanému bylo vytýkáno více porušení najednou. Z tohoto důvodu by více míst a právních řádů mohlo představovat vazbu pro určení rozhodného práva, což by mohlo vést ke vzniku mozaiky. Soudní dvůr EU z tohoto důvodu uvedl, že v případě porušení, ke kterému došlo v různých členských státech, není při určování skutečnosti, která vedla ke vzniku škody „*na místě vycházet z každého jednotlivého vytýkaného porušení, nýbrž je třeba jednání uvedeného žalovaného posoudit globálně, s cílem určit místo, kde ke prvotnímu porušení, z něhož vyplývá vytýkané jednání, došlo nebo broží dojít*“. V případě jednání žalovaného, který nabízí výrobky porušující práva z (průmyslových) vzorů Společenství prostřednictvím internetových stránek, je *locus delicti commissi* dle článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II tam, „*keď byl spušten proces spočívající v umístění nabídky k prodeji tímto hospodářským subjektem na jeho internetových stránkách*“. Toto řešení zajišťuje zachování předvídatelnosti pro všechny strany sporu, zejména pro žalovaného. Soudní dvůr EU tím vyloučil možnost mozaikového řešení v případě určování rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení (průmyslových) vzorů Společenství. Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. 9. 2017 ve spojených věcech *Nintendo*, C-24/16 a C-25/16, odst. 103–108; KUR, A., MAUNSBACH, U. *Choice of Law and Intellectual Property Rights*, s. 585. Ke kolizním aspektům rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* srov. KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, s. 99–103.

Společenství a kritéria místa bydliště žalovaného. Působnost německých soudů byla v souladu s článkem 83 odst. 1 územně neomezená. Příslušnost německých soudů pro žalobu proti francouzskému žalovanému by byla dána pouze na základě článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, který obsahuje alternativní pravidlo příslušnosti. Působnost německých soudů v tomto případě by byla dle článku 83 odst. 2 omezena pouze na porušení, ke kterému došlo nebo hrozí dojít na území fóra.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Nintendo* potvrdil možnost aplikace tohoto ustanovení na spor v původním řízení [porušení (průmyslového) vzoru Společenství] a na žaloby jednoho žalobce na více žalovaných v případě multistátního porušení. Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství je sice *lex specialis* k Nařízení Brusel Ibis, ale článek 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis není mezi vyjmenovanými ustanoveními v článku 79 odst. 3, která mají před bruselským nařízením aplikační přednost.⁴⁰³

Výklad článku 8 Nařízení Brusel Ibis byl dříve proveden v rozhodnutí Soudního dvora EU týkající se porušení evropského patentu ve věci *Roche Netherland*. Toto rozhodnutí bylo předmětem odborné kritiky z důvodu posouzení nedostatku vztahu mezi žalovanými a „*striktním odkazem na teritorialitu*“.⁴⁰⁴ V rozhodnutí ve věci *Nintendo* Soudní dvůr EU potvrdil svou předcházející jurispudenci s výslovným odkazem na rozhodnutí ve věci *Roche Netherland*.⁴⁰⁵ Soudní dvůr EU zároveň uvedl, že ve sporu v původním řízení byla splněna podmínka existence těžce právní situace, a to zejména z důvodu „*jednotné povahy práv z (průmyslového) vzoru Společenství, jakož i s ohledem na částečnou harmonizaci prostředků k dosažení dodržování práv duševního vlastnictví,*

⁴⁰³ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. 9. 2017 ve spojených věcech *Nintendo*, C-24/16 a C-25/16, odst. 44.

⁴⁰⁴ Právní věta rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Roche Netherland*: „Článek [8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis], musí být vykládán v tom smyslu, že se nepoužije v rámci řízení o porušení evropského patentu, ve kterém je obviněno několik společností usazených v různých smluvních státech ze skutků, kterých se dopustily na území jednoho nebo několika z těchto států, a to ani v případě, že uvedené společnosti patřící k téže skupině jednaly totožným nebo podobným způsobem, v souladu se společnou politikou, která byla vypracována jedinou z nich.“ Ke kritice tohoto rozhodnutí srov. např. Kona: „Such a strictly territorial approach towards the adjudication of multistate IP disputes has been the object of some disagreement on the grounds that dissatisfaction with mosaic state-by-state litigation creates high costs.“ In: KONO, T. *Territoriality*, s. 1706.

⁴⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. 9. 2017 ve spojených věcech *Nintendo*, C-24/16 a C-25/16, odst. 46.

*provedenou směrnicí [o dodržování práv duševního vlastnictví]*⁴⁰⁶ Aplikaci článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis „ulehčuje“, pokud dojde k porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU více osobami. Kromě toho příkazy, které může příslušný soud vydat na ochranu práva, sice závisí na vnitrostátním právu, ale s ohledem na jednotné účinky práva je tato skutečnost irelevantní.⁴⁰⁷

Další podstatnou otázkou řešenou v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* byl rozsah příslušnosti soudů určených dle článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis. V původním řízení šlo konkrétně o to, zda německé soudy mohou vydávat příkazy s účinky pro celou EU také proti žalovanému, který nemá bydliště na území fóra. Soudní dvůr EU rozhodl, že územní příslušnost soudů, které rozhodují o porušení (průmyslového) vzoru Společenství, je neomezená, vztahuje se na celé území EU, a to i na žalovaného, který má bydliště nebo sídlo mimo stát fóra.⁴⁰⁸ Územní omezení příslušnosti soudů, které vyplývá z článku 83 odst. 2 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, se totiž uplatní pouze v případě, pokud je příslušnost soudu založena na základě alternativní příslušnosti dle článku 82 odst. 5. Kromě toho článek 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis sám žádné teritoriální omezení příslušnosti neupravuje.⁴⁰⁹

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* je významné z toho důvodu, že na jeho základě je možné podat žalobu týkající se porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU k jedinému soudu a u tohoto fóra žádat o jeho ochranu s účinky pro území celé EU.⁴¹⁰ Vzhledem k podobnostem mezi povahou a účinky (průmyslových) vzorů Společenství a ochrannou známou EU je možné dovodit, že závěry rozhodnutí ve věci *Nintendo* jsou použitelné i pro porušení práv vyplývajících z ochranné známky EU více škůdci.

⁴⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. 9. 2017 ve spojených věcech *Nintendo*, C-24/16 a C-25/16, odst. 48.

⁴⁰⁷ *Ibid.*, odst. 47–49.

⁴⁰⁸ *Ibid.*, odst. 64–66.

⁴⁰⁹ *Ibid.*, odst. 66.

⁴¹⁰ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Infracciones transfronterizas de dibujos o modelos comunitarios: la sentencia en el asunto Nintendo*, s. n/a.

2.2.9 Výlučná příslušnost dle článku 24 odst. 4

Článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis upravuje výlučnou příslušnost, která se týká vymezeného rozsahu sporů spojených s registrovanými právy k duševnímu vlastnictví. Jedná se o jediné ustanovení v Nařízení Brusel Ibis, které výslovně zmiňuje práva k duševnímu vlastnictví.

Výlučná příslušnost stojí na vrcholu pomyslné pyramidy pravidel příslušnosti dle Nařízení Brusel Ibis. Nemůže být vyloučena vůlí stran, např. prostřednictvím prorogační doložky dle článku 25 Nařízení Brusel Ibis, nebo odsunuta jiným pravidlem příslušnosti, např. obecnou nebo alternativní příslušností. Výlučná příslušnost se aplikuje vždy, pokud jsou splněny aplikační předpoklady věcné působnosti tohoto ustanovení. Soudy členských států jsou povinny zkoumat u otázek spadajících do působnosti článku 24 svou příslušnost. Pokud výlučná příslušnost svědčí soudům jiného státu, jsou povinny dle článku 27 Nařízení Brusel Ibis *ex offico* prohlásit svou nepřislušnost. Nerespektování výlučné příslušnosti je důvodem pro návrh na odepření uznání a výkonu rozhodnutí dle článku 45 odst. 1 písm. e) druhá odrážka.⁴¹¹

Aplikační přednost před článkem 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis mají dle článku 67 jiné právní akty EU upravující příslušnost a uznání a výkon rozhodnutí ve zvláštních věcech⁴¹² a dle článku 71 mezinárodní smlouvy, jejichž stranami jsou členské státy, a které upravují příslušnost a uznání a výkon ve zvláště vymezených věcech.⁴¹³

Vzhledem ke svému věcnému rozsahu se článek 24 odst. 4 vztahuje pouze na práva registrovaná, která vznikají zápisem (registrací) do určitého rejstříku. Toto ustanovení je projevem principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví v procesní oblasti. Vychází ze základní premisy, že registrovaná práva k duševnímu vlastnictví jsou chráněna pouze na území státu jejich registrace. Tímto způsobem pak dochází ke sjednocení fóra a rozhodného práva.⁴¹⁴

⁴¹¹ V podrobnostech k tomuto ustanovení srov. např. VALDHANS, J. Výlučná příslušnost. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 235 a násl.; LIMA PINHEIRO, L. de. Article 24 In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 557–580.

⁴¹² Jedná se např. o články 96_98 Nařízení o ochranné známce EU nebo článek 81 a násl. Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství.

⁴¹³ LIMA PINHEIRO, L. de. Article 24 In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 557.

⁴¹⁴ „[I]bis jurisdiction leads generally to concurrence of the forum with the law applicable“. In: LIMA PINHEIRO, L. de. Article 24 In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 574.

Výlučná příslušnost se naopak nevztahuje na neregistrovaná práva k duševnímu vlastnictví, jako jsou neregistrované ochranné známky nebo autorské právo.⁴¹⁵

Článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis je nutné interpretovat autonomně a restriktivně.⁴¹⁶ Do působnosti tohoto ustanovení spadají řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis.⁴¹⁷ Mezi tato řízení je možné zařadit řízení o existenci registrace, platnosti zápisu, zániku práva nebo priority zápisu.⁴¹⁸

Do působnosti článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis naopak nespádají spory týkající se ochrany práv k duševnímu vlastnictví jako takových, zdržovací žaloby nebo spory týkající se poplatků za užívání práv k duševnímu vlastnictví na základě udělené licence.⁴¹⁹ Do působnosti tohoto ustanovení nespádají spory mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem týkající se zápisu patentů nebo práv k patentu vyplývající z pracovní smlouvy⁴²⁰ a spory, ve kterých jde o určení, zda byla určitá osoba právem zapsána jako majitelka ochranné známky.⁴²¹ Do působnosti článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis rovněž nespádají spory týkající se udělování, odvolání a odměňování zákonných licencí. V případě zákonných licencí nejde o platnost nebo zápis práva, ale o „*veřejnoprávní zářasab, který omezuje užívací práva držitele práva k duševnímu vlastnictví*“.⁴²²

⁴¹⁵ Otázka (námitka) platnosti či existence může být samozřejmě vznesena i v případě porušení autorského práva, nicméně podstata je odlišná. V případě autorského práva má rozhodnutí význam pro vztahy inter partes, resp. práva a individuální zájmy sporných stran, nikoliv zájem veřejný ve smyslu zápisu ve veřejném rejstříku.

⁴¹⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 15. 11. 1983 ve věci *Ferdinand M.J.J. Duijnsteer proti Lodewijku Goderbauerovi*, 288/82, odst. 19.

⁴¹⁷ Článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis „[b]ez ohledu na bydliště stran mají výlučnou příslušnost tyto soudy členského státu, pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis, bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby, nebo námítky, soudy členského státu, v němž bylo požádáno o udělení nebo zápis nebo kde byly uděleny nebo zapsány nebo platí za udělené nebo zapsané na základě právního aktu Unie nebo mezinárodní smlouvy.“

⁴¹⁸ LIMA PINHEIRO, L. de. Article 24 In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 574.

⁴¹⁹ VALDHANS, J. Výlučná příslušnost. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 241.

⁴²⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 15. 11. 1983 ve věci *Ferdinand M.J.J. Duijnsteer proti Lodewijku Goderbauerovi*, 288/82, odst. 28.

⁴²¹ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. 10. 2017 ve věci *Hanssen Beleggingen BV proti Tanja Prast-Knipin*, C-341/16.

⁴²² „... they do not regard the registration or the validity of the right, but a public intervention that limits the exclusive power of use of the intellectual property by its holder.“ In: LIMA PINHEIRO, L. de. Article 24 In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 574.

Do působnosti tohoto ustanovení nespádají spory týkající se porušení práv k duševnímu vlastnictví, negativní určovací žaloby nebo žaloby nabyvatele licence o zproštění povinnosti splnit určité smluvní povinnosti z důvodu, že licencované právo je neplatné.⁴²³

V tomto ohledu je článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis problematický. V praxi bývá neplatnost zápisu nebo registrace uplatněna jako předběžná otázka nebo procesní obrana ve sporu týkajícím se porušení práva k duševnímu vlastnictví dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁴²⁴ Spory týkající se porušení práva k duševnímu vlastnictví mohou být projednávány před soudem obvyklého bydliště žalovaného nebo v místě škodné události. Tyto soudy nemají pro řízení o platnosti zápisu nebo registrace výlučnou příslušnost. Z tohoto důvodu příslušný soud řízení přeruší, dokud výlučně příslušný soud nerozhodne o platnosti či zápisu ochranného práva.

Soudní dvůr EU striktně odlišuje řízení o porušení práva a řízení o platnosti zápisu nebo registrace práva. V judikatuře uvedl, že soud místa registrace má výlučnou příslušnost k rozhodnutí o platnosti či neplatnosti registrovaného práva, i když je námitka neplatnosti vznesena jako procesní obrana v rámci řízení o porušení průmyslového práva.⁴²⁵ Dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Roche Netherland*, které se týkalo porušení evropského patentu, „*koncentrace žalob pro porušení před tímto soudem by nemohla zabránit přinejmenším částečnému rozříšení sporů v oblasti patentů, pokud by byla incidenčně uplatněna otázka platnosti dotčeného patentu, což je v praxi časté, a jak se i stalo ve věci v původním řízení. Na tuto otázku, ať je uplatněna prostřednictvím žaloby nebo námitek, se totiž vztahuje výlučná příslušnost uvedená v [článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis] ve prospěch soudů smluvního státu, na jehož území byl patent udělen nebo zapsán nebo platí za udělený nebo zapsaný.*“⁴²⁶ Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Roche Netherland* se týkalo původní Bruselské úmluvy a jeho závěry byly promítnuty do textu ustanovení článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis, které zní „*bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby, nebo námitek*“.

⁴²³ UBERTAZZI, B. Validity Claims and Related Disputen. In: BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCYS, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 28.

⁴²⁴ HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 419.

⁴²⁵ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. 7. 2006 ve věci *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG proti Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG*, C-4/03, odst. 31.

⁴²⁶ Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Roche Netherland*, odst. 40.

Problém s článkem 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis nastává také ve vztahu k článku 27 Nařízení Brusel Ibis. Dle tohoto ustanovení „*soud členského státu bez návrhu prohlásí, že není příslušný, je-li u něj zahájeno řízení ve věci, v níž mají podle článku 24 výlučnou příslušnost soudy jiného členského státu*“. Podle těchto autorů platí prohlášení nepřislušnosti pouze v případě, je-li dán některý důvod výlučné příslušnosti dle článku 24 Nařízení Brusel Ibis.⁴²⁷ *De Lima Pinheiro* uvádí příklad evropského patentu, který byl udělen pro několik členských států a který byl porušen jednáním jedné osoby na území všech těchto států. V takovém případě není možné koncentrovat řízení týkající se platnosti k jednomu soudišti, ale toto řízení musí proběhnout před soudy všech dotčených členských států, pro jejichž území došlo k patentové registraci.⁴²⁸

Z tohoto důvodu je *de lege ferenda* navrhováno, aby soudy členského státu registrace nebo zápisu byly výlučně příslušné pro řízení o platnosti nebo zápisu registrovaného práva s účinky *erga omnes*, a soudy členského státu, u kterých je řešen spor o porušení registrovaného práva k duševnímu vlastnictví a otázka platnosti zápisu nebo registrace byla vznesena jako předběžná otázka nebo procesní otázka, mohly v této věci také rozhodnout, ale s účinky *inter partes*.

Je nutné uvést, že soud členského státu, jehož příslušnost není založena článkem 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis, může dle článku 35 Nařízení Brusel Ibis rozhodnout o vydání předběžného nebo zajišťovacího opatření na ochranu práva, typicky v řízení o porušení o práva.⁴²⁹

Interpretace článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis bylo předmětem nedávného rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *IRnova AB*.⁴³⁰ Původní řízení se týkalo sporu dvou švédských společností ve věci určení osoby, která má být považována za vlastníka práva k vynálezům uvedeným v přihláškách patentů

⁴²⁷ K přehledu těchto kritických názorů srov. LIMA PINHEIRO, L. de. Article 24 In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 576.

⁴²⁸ LIMA PINHEIRO, L. de. Article 24 In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 576.

⁴²⁹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 12. 7. 2012 ve věci *Solvay*, C-616/10, odst. 49–51.

⁴³⁰ Blíže k tomuto rozhodnutí srov. např. MIGUEL ASENSIO, P. de. *Sobre el ámbito de aplicación del Reglamento 1215/2012 y la interpretación de su competencia exclusiva en materia de derechos de propiedad industrial*, s. n/a.

podaných a v patentech udělených ve třetích zemích (jednalo se o Čínu a USA).⁴³¹

Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí potvrdil, že Nařízení Brusel Ibis je aplikovatelné i ve sporu mezi dvěma společnostmi se sídlem v téže členské státě, kdy mezinárodní prvek spočívá ve skutečnosti týkající se přihlášek patentů a udělených patentů v jiném státě.⁴³² Soudní dvůr EU zdůraznil, že výlučná příslušnost dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis svědčí pouze „*soudům členských států, na jejichž území bylo požádáno o udělení nebo zápis registrovaných práv nebo kde byla tato práva udělena nebo zapsána nebo platí za udělená nebo zapsaná*“.⁴³³ Vzhledem k tomu, že v původním řízení se jednalo o patenty udělené a zapsané ve třetích státech, pravidlo výlučné příslušnosti není v tomto řízení použitelné.⁴³⁴

Soudní dvůr EU se v tomto rozhodnutí zabývat interpretací pojmu spor, jehož předmětem je zápis nebo platnost patentů. Soudní dvůr potvrdil požadavek jednotného a restriktivního výkladu tohoto pojmu, neboť „*účinkem čl. 24 bodu 4 nařízení Brusel Ia je odejmout účastníkům řízení možnost volby soudu, kterou by jinak měli, a v některých případech jim určit soud, který pro žádného účastníka není soudem jeho bydliště nebo sídla*“.⁴³⁵ Podle Soudního dvora EU spor v původním řízení nespadá do působnosti článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis, neboť jeho předmětem není zápis nebo platnost patentů. Spor v původním řízení se týkal otázky, kdo je vlastníkem práva k patentu. Jedná se o otázku předmětu práva k duševnímu vlastnictví, nikoliv jeho přihlášky nebo existence.⁴³⁶ Z těchto důvodů spory týkající se určení, zda je osoba vlastníkem práva k vynálezům uvedeným v přihláškách patentů podaných nebo patentech udělených ve třetích zemích, nespadají do působnosti výlučné příslušnosti.⁴³⁷

⁴³¹ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. 9. 2022 ve věci *IRnova AB*, C-399/21, odst. 2.

⁴³² *Ibid.*, odst. 31. Soudní dvůr EU tímto rozhodnutím potvrdil poměrně širokou působnost Nařízení Brusel Ibis a ohledu odkázal na svou dřívější judikaturu, zejména rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 1. 3. 2005 ve věci *Andrew Owens proti N. B. Jackson, jednajícím pod obchodní firmou „Villa Holidays Bal-Inn Villas“*, C-281/02, a dalším.

⁴³³ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. 9. 2022 ve věci *IRnova AB*, C-399/21, odst. 34.

⁴³⁴ *Ibid.*, odst. 35.

⁴³⁵ *Ibid.*, odst. 39.

⁴³⁶ *Ibid.*, odst. 43.

⁴³⁷ *Ibid.*, odst. 49.

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci *IRnova AB* je zajímavý z pohledu této publikace.⁴³⁸ Soudní dvůr EU správně rozlišil řízení týkající se nositelství práva k patentu, platnosti patentu a porušení patentu.⁴³⁹ Jedná se o tři samostatné otázky, na které se aplikují odlišná pravidla příslušnosti a kolizní normy. Nositelství práv k duševnímu vlastnictví se řídí *lex loci protectionis* a může být vzneseno typicky jako předběžná otázka v řízení o porušení patentu. Příslušnost soudů pro spory vyplývající z porušení patentu se z pohledu mezinárodního práva soukromého EU určuje dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis,⁴⁴⁰ právo rozhodné se určí dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím I a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Otázky spojené s platností zápisu patentů jsou podřízeny výlučně příslušnosti soudů dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis a řídí se *lex loci protectionis*. Je nutné dodat, že odlišná interpretace Soudního dvora by mohla vést k odepření uznání a výkonu rozhodnutí soudů členských států EU ve třetích, nečlenských státech.⁴⁴¹

Ke dni odevzdání rukopisu této publikace je článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis předmětem předběžné otázky položené k Soudnímu dvoru EU.⁴⁴² Podstatou předběžné otázky je, zda článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis musí být vykládán v tom smyslu, „že ze slov ‚řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů [...] bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby, nebo námitky‘ vyplývá, že vnitrostátní soud, který se podle čl. 4 odst. 1 tohoto nařízení prohlásil za příslušný k projednání sporu z porušení patentu, pozbývá příslušnost k posouzení otázky porušení patentu, pokud je vznesena námitka, podle níž je dotčený patent neplatný, nebo musí být toto ustanovení vykládáno v tom smyslu, že tento vnitrostátní soud nemá příslušnost, pouze pokud jde o projednání této námitky neplatnosti?“ V rámci prejudiciálního řízení byla také položena otázka týkající

⁴³⁸ K analýze tohoto rozhodnutí srov. např. LUNDSTEDT, L. *The CJEU on the Brussels I bis Regulation and Patents Granted in Third States*, s. n/a.

⁴³⁹ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. 9. 2022 ve věci *IRnova AB*, C-399/21, odst. 48.

⁴⁴⁰ TORREMANS, P. (ed.). *Cheshire, North & Fawcett. Private International Law*, s. 496.

⁴⁴¹ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Sobre el ámbito de aplicación del Reglamento 1215/2012 y la interpretación de su competencia exclusiva en materia de derechos de propiedad industrial*, s. n/a.

⁴⁴² Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Svea Hovrätt, Patent- och marknadssöverdomstolen (Švédsko) dne 24. 5. 2022 ve věci *BSH Hausgeräte GmbH proti Electrolux AB*, C-339/22.

se příslušnosti soudů nečlenských států EU, konkrétně Turecka. Rozhodnutí v této věci bude významné pro interpretaci pravidla výlučné příslušnosti.⁴⁴³

Návrhy výlučné příslušnosti jsou upraveny v souborech *soft law* a jsou součástí úvah *de lege ferenda* (k tomu srov. kapitolu 3.4).

2.2.10 Příslušnost soudů týkajících se jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU

Narižení Brusel Ibis má vazby na právní úpravu jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU.⁴⁴⁴ Dle článku 67 Narižení Brusel Ibis mají před tímto narižením přednost právní akty EU obsahující pravidla příslušnosti ve zvláštních věcech. Těmito zvláštními akty jsou Narižení o ochranné známce EU (článek 123 a násl.) a Narižení o (průmyslových) vzorech Společenství (článek 80 a násl.). Vytvoření speciálních pravidel příslušnosti bylo odůvodněno zvláštní jednotnou povahou těchto práv a nutností regulovat tyto otázky prostřednictvím jednotných pravidel.⁴⁴⁵

Dle článku 122 Narižení o ochranné známce EU, resp. článku 79 odst. 1 Narižení o (průmyslových) vzorech Společenství, se pravidla příslušnosti řídí Narižením Brusel Ibis, pokud se nejedná o výslovně vyjmenované typy žalob a protinávrhů. Cílem právní úpravy v jednotných narižení je zajištění větší

⁴⁴³ Předběžné otázky položené Svea Hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Švédsko) dne 24. 5. 2022 ve věci *BSH Hausgeräte GmbH proti Electrolux AB*, C-339/22: „1) Musí být čl. 24 odst. 4 narižení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech vykládán v tom smyslu, že se slov ‚řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů [...] bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby, nebo námitky‘ vyplývá, že vnitrostátní soud, který se podle čl. 4 odst. 1 tohoto narižení prohlásil za příslušný k projednání sporu z porušení patentu, poskytvá příslušnost k posouzení otázky porušení patentu, pokud je vznesena námitka, podle níž je dotčený patent neplatný, nebo musí být toto ustanovení vykládáno v tom smyslu, že tento vnitrostátní soud nemá příslušnost, pouze pokud jde o projednání této námitky neplatnosti? 2) Má na odpověď na otázku 1 vliv to, zda vnitrostátní právo obsahuje ustanovení obdobná ustanovením zakotveným v § 61 druhém pododstavci Patentlagen (patentový zákon, dále jen ‚patentový zákon‘), z nichž vyplývá, že pro projednání námitky neplatnosti vznesené v řízení pro porušení patentu se vyžaduje, aby žalovaný podal samostatnou žalobu na prohlášení neplatnosti? 3) Musí být čl. 24 odst. 4 narižení Brusel I vykládán v tom smyslu, že se použije na soud třetího státu, tedy v projednávání věci tak, že přiznává rovněž výlučnou příslušnost soudu v Turecku ve vztahu k té části uvedeného evropského patentu, která byla v tomto státě validována?“

⁴⁴⁴ Tato problematika je významná také z pohledu článku 8 odst. 2 Narižení Řím II.

⁴⁴⁵ MIGUEL ASENSIO, P. de Ley aplicable a las infracciones en línea de derechos de propiedad industrial unitarios: la sentencia *Acacia*, s. n/a.

míry „koncentrace“ řízení, neboť v případě porušení jednotného práva může být každý členský stát považován za místo, kde došlo k porušení.⁴⁴⁶

Spory týkající se porušení práv z ochranných známek EU a (průmyslových) vzorů Společenství, resp. týkající se jejich platnosti, jsou řešeny soudy pro ochranné známky EU, resp. soudy pro (průmyslové) vzory Společenství, které byly určeny členskými státy [článek 123 Nařízení o ochranné známce EU, článek 80 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství]. Soudy pro ochranné známky EU, resp. soudy pro (průmyslové) vzory Společenství, mají výlučnou příslušnost, pokud to vnitrostátní předpisy připouští, ve věcech žalob pro hrozící porušení nebo na určení, že nedochází k porušení [článek 124 písm. a) a b) Nařízení o ochranné známce EU, článek 81 písm. a) a b) Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství].

Podmínky založení soudní příslušnosti jsou upraveny v člancích 125 a 126 Nařízení o ochranné známce EU, resp. člancích 82 a 83 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Tato ustanovení obsahují „kaskádu“⁴⁴⁷ kritérií.⁴⁴⁸ Působnost nařízení je dána, pokud dojde k porušení příslušného práva. Základní pravidlo mezinárodní příslušnosti je bydliště žalovaného; pokud žalovaný není domicilován na území některého členského státu, pak místo jeho pobočky. Nemá-li žalovaný bydliště nebo pobočku na území některého členského státu, jsou příslušné soudy místa bydliště žalobce, nebo, nemá-li bydliště na území některého členského státu, pak soudy místa jeho pobočky (příslušnost *forum actoris*). Pokud žalovaný ani žalobce nemají bydliště nebo pobočku na území některého členského státu EU, řízení se vede před soudy

⁴⁴⁶ „[h]ovoří ve prospěch výkladu omezujícího tříštění sporu týkajícího se tohoto jednotného práva duševního vlastnictví. Cíl je zamežit tomu, aby nebyla vydávána vzájemně si odporující rozhodnutí.“ In: Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 21. 11. 2013 ve věci *Coty Germany*, C-360/12, odst. 40–41.

⁴⁴⁷ „El Tribunal viene a confirmar su carácter de conexiones en cascada o sucesivas.“ In: MIGUEL ASENSIO, P.de. *Precisiones sobre la competencia judicial en litigios por infracción de marca de la Unión*, s. n/a.

⁴⁴⁸ Český překlad stanoviska generálního advokáta Szpunara ve věci *Acacia*, ve kterém je mimo jiné vysvětlena systematika tohoto článku, používá termín „řetězec hraničních určovatelů“. Tento překlad není přesný, neboť „hraniční určovatel“ je institut kolizního práva a součást navázaní kolizní normy, zatímco článek 82 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství obsahuje pravidla příslušnosti. Z tohoto důvodu by na místo výrazu „hraniční určovatel“ měl být používán výraz „kritérium pro určení příslušnosti“. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. 10. 2021 ve věci *Acacia*, C-421/20, odst. 22.

členského státu, kde má sídlo Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví, což je Alicante, Španělsko [článek 125 odst. 1 až 3 Nařízení o ochranné známce EU, článek 82 odst. 1 až 3 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství].

Účastníci kromě tohoto mohou prorogovat příslušný soud nebo se podřídit příslušnosti jiného soudu [článek 125 odst. 4 Nařízení o ochranné známce EU, článek 82 odst. 2 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství]. Příslušnost soudů určených na základě těchto pravidel je zásadně neomezená [článek 126 odst. 1 Nařízení o ochranné známce EU, článek 83 odst. 1 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství].

Obě nařízení upravují alternativní pravidlo příslušnosti, podle kterého mohou být řízení základě žalob a protinávrhů vedena u soudů členského státu, kde „*došlo nebo hrozí dojít ke porušení práv*“ [článek 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU, článek 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství]. Obě nařízení se touto formulací odlišují od Nařízení Brusel Ibis, které v článku 7 odst. 2 používá formulaci „*kde došlo nebo může dojít ke škodné události*“.⁴⁴⁹ Znění textu jednotných nařízeních je nutné rozumět tak, že „*formulace ‚[členský stát], na jehož území ke porušení došlo, nasvědčuje tomu – jak uvedl generální advokát v bodě 31 svého stanoviska – že se hraniční určovatel vztahuje ke aktivnímu jednání původce tohoto porušení. Z toho důvodu se hraniční určovatel stanovený tímto ustanovením vztahuje na území členského státu, kde událost, která vedla ke tvrženému porušení, nastala nebo mohla nastat, a nikoliv na území členského státu, kde nastaly účinky uvedeného porušení*“.⁴⁵⁰

Příslušnost těchto soudů je omezená, neboť mohou rozhodovat pouze ve věcech porušení, ke kterému došlo nebo hrozí dojít na území fóra [článek 126 odst. 2 Nařízení o ochranné známce EU, článek 83 odst. 2 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství].

První rozhodnutí Soudního dvora EU týkající se vztahu alternativních příslušností dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a článku 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU, resp. článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, bylo ve věci *Coty Germany*. V původním

⁴⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 37.

⁴⁵⁰ *Ibid.*, odst. 34.

řízení se jednalo o belgickou společnost, která prodávala zboží porušující práva vyplývající z ochranné známky EU (jednalo se o parfém) německému obchodníkovi, který zboží přeproдал v Německu. Německá společnost Coty Germany, která je majitelkou ochranné známky EU, podala žalobu u německých soudů z titulu porušení německého práva nekalé soutěže proti žalované belgické společnosti (nikoliv německému prodejci). Předmětem prejudiciálního řízení před Soudním dvorem EU bylo, zda jsou německé soudy příslušné k rozhodnutí o účasti žalovaného na protiprávním jednání, ke kterému došlo v jiném členském státě, než je stát fóra. Jinými slovy, zda je možné úpravu v jednotných nařízeních interpretovat v souladu s článkem 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, tedy zda je možné žalovat v Belgii (místo příčinné události), nebo v Německu (místo škodlivých následků).

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Coty Germany* odkázal na svou dřívější judikaturu týkající se výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, podle které kritérium místa škodné události zahrnuje jak místo příčinné události, tak místo škodlivých následků.⁴⁵¹ Soudní dvůr EU dále uvedl, že kritérium místa, kde došlo nebo hrozí dojít k porušení, musí být vykládáno autonomně a nezávisle na místě škodné události dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁴⁵²

V původním řízení ve věci *Coty Germany* se jednalo o porušení německého práva proti nekalé soutěži. Pokud by se jednalo o porušení ochranné známky EU, přednostně by se použil článek 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU. Dle tohoto ustanovení jsou příslušné soudy, na jejichž území došlo nebo hrozí porušení práv. Dle Soudního dvora EU je nutné formulaci „členský stát, na jehož území došlo k porušení“ upravenou v článku 125 odst. 5 vykládat tak, že „*v případě prodeje a dodání padělaného výrobku, ke kterým došlo na území jednoho členského státu, po nichž následuje další prodej uskutečněný nabyvatelem na území jiného členského státu, toto ustanovení neumožňuje založit příslušnost soudu pro rozhodování o žalobě pro porušení podané proti prvotnímu prodejci, který v členském státě, ve kterém se nachází soud rozhodující o žalobě, sám nejednal*“.⁴⁵³

⁴⁵¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 46.

⁴⁵² Ibid., odst. 31.

⁴⁵³ Ibid., odst. 38.

Dle Soudního dvora EU se porušení vztahuje k „*aktivnímu jednání původce tohoto porušení*“.⁴⁵⁴

Soudní dvůr EU dále uvedl, že založení mezinárodní příslušnosti soudů dle kritéria místa škodlivých účinků by bylo v rozporu s jinými ustanoveními v Nařízení o ochranné známce EU, podle kterých se příslušnost soudů pro ochranné známky EU omezuje na jednání, ke kterému došlo nebo hrozí dojít na území členského státu, kde se nachází soud rozhodující o žalobě nebo o protinávru.⁴⁵⁵ Podle Soudního dvora EU „*geneze i kontext [Nařízení o ochranné známce EU, pozn. autorky] potvrzují vůli unijního normotvářce odklonit se od pravidla o příslušnosti stanoveného v [článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis], a to zejména vzhledem k nedostatečnosti posledně uvedeného pravidla o příslušnosti pro řešení specifických problémů týkajících se porušení ochranné známky [EU]*“.⁴⁵⁶

Soudní dvůr EU uvedl, že článek 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU zakládá příslušnost pouze soudů pro ochranné známky EU toho členského státu, na jehož území se žalovaný dopustil tvrzeného protiprávního jednání.⁴⁵⁷ V tomto případě jednání žalovaného způsobilo nebo mohlo způsobit škodu v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě (německých soudů).⁴⁵⁸ Rozhodnutí ve věci *Coty Germany* bylo Soudním dvorem EU potvrzeno v rozhodnutí *AMS Neve*,⁴⁵⁹ které se týkalo možnosti žalobce podat žalobu proti individuálním aktům porušení, jež jsou součástí větší marketingové a prodejní strategie provozované prostřednictvím internetových stránek z jiného členského státu.⁴⁶⁰

⁴⁵⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 34. Tato interpretace vyžadující aktivní jednání narušitele byla v odborné literatuře kritizována, a to zejména z pohledu nabízení a distribuce zboží online. KUR, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 585.

⁴⁵⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 35.

⁴⁵⁶ *Ibid.*, odst. 36.

⁴⁵⁷ *Ibid.*, odst. 37.

⁴⁵⁸ *Ibid.*, odst. 57.

⁴⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. 9. 2019 ve věci *AMS Neve*, C-172/18, odst. 44.

⁴⁶⁰ „[s]oudní příslušnost by byla založena na účincích porušení ze strany prvotního prodávajícího a nikoli na tvrzeném protiprávním jednání tohoto prodávajícího, což by bylo v rozporu s formulací [členský stát], na jehož území ke porušení došlo“. In: Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. 9. 2019 ve věci *AMS Neve*, C-172/18, odst. 45.

2.2.11 Nařízení Brusel Ibis a příslušnost Jednotného patentového soudu

Dne 1. 6. 2023 vstoupila v platnost Dohoda o Jednotném patentovém soudu, na jejímž základě zahájil činnost Jednotný patentový soud.⁴⁶¹ K tomuto datu byl spuštěn systém jednotné patentové ochrany v EU přijatý v tzv. patentovém balíčku.⁴⁶²

Cílem této kapitoly není analýza jednotného evropského patentu (evropského patentu s jednotným účinkem) a sekundárního právního rámce Evropské patentové organizace pro jednotný evropský patent.⁴⁶³ Také je nutné uvést, že Česká republika neratifikovala UPCA a na našem území jednotný evropský patent k datu odevzdání této publikace neplatí.⁴⁶⁴ To ovšem nebrání českým uživatelům jednotný evropský patent získat pro území jiných zúčastněných členských států EU. Kromě toho se i na české uživatele může vztahovat pravomoc UPC.

Jednotný patentový soud dle článku 1 UPCA řeší spory týkající se evropských patentů a evropských patentů s jednotným účinkem. Tento soud

⁴⁶¹ *Unified Patent Court* [online]. [cit. 11. 8. 2023].

⁴⁶² Patentový balíček tvoří dvě nařízení a jedna mezinárodní smlouva. Jedná se o Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. 12. 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany; Nařízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. 12. 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladi; Dohodu o Jednotném patentovém soudu (UPCA).

⁴⁶³ *Spuštění systému jednotné patentové ochrany a zahájení činnosti jednotného patentového soudu.* DESAUNETTES-BARBERO, L., VISSCHER, F. de, STROWLE, A., CASSIERS, V. (eds.). *The Unitary Patent Package & Unified Patent Court. Problems, Possible Improvements and Alternatives*, s. 640.

⁴⁶⁴ „*The uniform patent is only fruit of an enhanced cooperation.*“ In: MANKOWSKI, P. Art. 71a Brussels Ibis. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels Ibis Regulation*, s. 1042.
Ke dni zpracování této publikace podepsalo Dohodu o Jednotném patentovém soudu celkem 24 členských států EU, z nichž dohodu ratifikovalo pouze 17 členských států (Rakousko, Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Slovinsko a Švédsko). V těchto zemích je Dohoda o Jednotném patentovém soudu platná a účinná. Sedm členských států Dohodu o Jednotném patentovém soudu podepsalo, ale zatím neratifikovalo (Kypr, Česká republika, Řecko, Maďarsko, Irsko, Rumunsko a Slovensko). Chorvatsko, Španělsko a Polsko UPCA nepodepsalo ani neratifikovalo. K tomu srov. *UPC Member States Map*. Dle generálního advokáta Bota by členské státy EU měly UPCA ratifikovat v souladu s požadavkem „*zásady loajální spolupráce podle čl. 4 odst. 3 SEU*“. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta Y. Bota přednesené dne 18. 11. 2014 ve věci *Španělské království proti Evropskému parlamentu a Radě Evropské unie*, C-146/13, odst. 94.

se dle článku 6 UPCA skládá ze soudu prvního stupně, odvolacího soudu a soudní kanceláře.

Dohoda o Jednotném patentovém soudu (UPCA) neobsahuje vlastní pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů. Článek 31 UPCA stanoví, že mezinárodní příslušnost UPC se stanoví v souladu s Nařízením Brusel Ibis, popřípadě na základě Luganské úmluvy.⁴⁶⁵ Z tohoto důvodu bylo přijato Nařízení č. 542/2014,⁴⁶⁶ kterým se mění Nařízení Brusel Ibis, pokud jde o pravidla použitelná pro Jednotný patentový soud a Soudní dvůr Beneluxu.⁴⁶⁷ Nařízením č. 542/2014 byly do Nařízení Brusel Ibis vloženy nové články 71a, 71b, 71c a 71d.⁴⁶⁸ Luganská úmluva obdobným způsobem doplněna nebyla.⁴⁶⁹

Tato nová ustanovení byla vložena do Kapitoly VII Nařízení Brusel Ibis, která obsahuje pravidla vztahu nařízení k jiným nástrojům, např. dvoustranným nebo mnohostranným mezinárodním smlouvám, nikoliv do Kapitoly II Nařízení Brusel Ibis upravující jednotlivá pravidla příslušnosti.⁴⁷⁰

⁴⁶⁵ Luganská úmluva byla uzavřena mezi EU a Švýcarskem, Norskem a Islandem. Mezinárodní příslušnost společného soudu se dle Luganské úmluvy určí v případě, pokud žalovaný má bydliště ve smluvním státě Luganské úmluvy, dle článku 22 Luganské úmluvy (výlučná příslušnost) nebo článku 23 Luganské úmluvy (prorogace). MIGUEL ASENSIO, P. de. *Regulation (EU) no 542/2014 and the International Jurisdiction of the Unified Patent Court*, s. 10.

⁴⁶⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 542/2014 ze dne 15. 5. 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 1215/2012, pokud jde o pravidla použitelná pro Jednotný patentový soud a Soudní dvůr Beneluxu.

⁴⁶⁷ Jak již z názvu Nařízení č. 542/2014 vyplývá, vztahuje se nejen na nově zřízený Jednotný patentový soud, ale také na již existující Soudní dvůr Beneluxu.

⁴⁶⁸ Dle článku 89 odst. 1 UPCA „*tato dohoda vstupuje v platnost dne 1. 1. 2014, nebo prvním dnem čtvrtého měsíce následujícího po uložení třinácti ratifikačních listiny nebo listiny o přistoupení v souladu s článkem 84, pokud mezi nimi budou listiny tří států, v nichž bylo v platnosti nejméně evropských patentů v roce předcházejícím roku podpisu dohody, nebo prvním dnem čtvrtého měsíce po vstupu v platnost změn nařízení (EU) č. 1215/2012, pokud jde o jeho vztah k této dohodě, podle toho, co nastane nejpozději*“.

⁴⁶⁹ Absence novelizace Luganské úmluvy je v odborné literatuře předmětem kritiky. CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 324; MIGUEL ASENSIO, P. de. *Regulation (EU) no 542/2014 and the International Jurisdiction of the Unified Patent Court*, s. 9.

⁴⁷⁰ „*Toto legislativní řešení nebylo podle některých autorů vhodné. „The systematic position of Art. 71a-71d is sub-par, though, for its current position and numbering suggests that they are special rules to Art. 71.”* In: MANKOWSKI, P. *Article 71a Brussels Ibis Regulation*. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels Ibis Regulation*, s. 1039.

Nářízení č. 542/2014 nelze považovat za pouhý „*technický kus legislativy*“, ⁴⁷¹ neboť významným způsobem rozšiřuje pravidla příslušnosti i na žalované s bydlištěm mimo území členských států EU, a to zejména v případě škody vzniklé mimo území EU. Tato nová úprava v Nářízení Brusel Ibis obsahuje také pravidla pro litispendenci a uznání a výkon rozhodnutí.

Pravidla příslušnosti upravená v člancích 71a až 71d Nářízení Brusel Ibis se nevztahují na vnitřní systematiku příslušností jednotlivých komor UPC, která jsou upravena v článku 33 UPCA. Tato „vnitřní“ pravidla se uplatní v okamžiku, kdy je určena mezinárodní příslušnost UPC dle Nářízení Brusel Ibis. ⁴⁷²

2.2.11.1 Článek 71a Nářízení Brusel Ibis

Článek 71a Nářízení Brusel Ibis má definiční charakter, neboť vymezuje, na jaké soudy se tato nová ustanovení vztahují, resp. které soudy vykonávají příslušnost ve věcech spadajících do věcné působnosti Nářízení Brusel Ibis a UPC. ⁴⁷³

Dle článku 71a odst. 1 Nářízení Brusel Ibis tuto příslušnost vykonává soud společný několika členskými státy, tzv. společný soud. Tímto společným soudem je dle odst. 2 tohoto ustanovení Jednotný patentový soud zřízený Dohodou o Jednotném patentovém soudu podepsanou dne 19. 2. 2013 a Soudní dvůr Beneluxu zřízený Úmluvou ze dne 31. 3. 1965 o zřízení a statutu Soudního dvora Beneluxu. Jinými slovy, v prvním případě se jedná o soud každého členského státu, který ratifikoval UPCA ⁴⁷⁴ (v dalším textu

⁴⁷¹ „... not merely a technical piece of legislation“. In: CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 323.

⁴⁷² K tomu srov. odst. 5 Preambule k Nářízení č. 542/2014: „*Účelem změn nařízení (EU) č. 1215/2012 stanovených v tomto nařízení ohledně Jednotného patentového soudu je založit mezinárodní příslušnost tohoto soudu a tyto změny se netýkají vnitřního rozvrhu práce mezi komorami tohoto soudu ani ujednání stanovených v Dohodě o Jednotném patentovém soudu týkajících se výkonu pravomoci, včetně vylučné pravomoci, během přechodného období stanoveného v uvedeném dohodě.*“

⁴⁷³ Nářízení Brusel Ibis neobsahuje definici pojmu „soud“. Článek 3 Nářízení Brusel Ibis pouze vymezuje orgány, které jsou příslušné v záležitostech spadajících do věcné působnosti tohoto nařízení.

⁴⁷⁴ K tomu srov. odst. 4 Preambule k Nářízení č. 542/2014: „*Aby byla zajištěna právní jistota a předvídatelnost pro žalované, kteří by mohli být žalováni u těchto dvou soudů v místě nacházejícím se v jiném členském státě, než který byl určen podle pravidel nařízení (EU) č. 1215/2012, měly by se Jednotný patentový soud a Soudní dvůr Beneluxu považovat za soudy ve smyslu nařízení (EU) č. 1215/2012.*“

této publikace je používán zavedený název „společný soud“). Společný soud nahrazuje příslušné národní soudy členských států ve vymezené oblasti.

Na základě tohoto ustanovení je možné, aby žalovaný s bydlištěm v jednom členském státě byl žalován před komorou soudu prvního stupně, která se nachází jiném členském státě, než který by byl určen dle pravidel příslušnosti Nařízení Brusel Ibis (k tomu srov. dále).

2.2.11.2 Článek 71b odst. 1 Nařízení Brusel Ibis

Článek 71b Nařízení Brusel Ibis upravuje pravidla příslušnosti společného soudu.⁴⁷⁵ Dle článku 71b odst. 1 Nařízení Brusel Ibis je společný soud příslušný, „pokud by podle tohoto nařízení byly ve věci, které se řídí nástrojem o zřízení tohoto společného soudu, příslušné soudy členského státu, jenž je stranou uvedeného nástroje“.

Příslušnost společného soudu bude nejčastěji založena dle článku 4 (bydliště žalovaného, kapitola 2.2.2), článku 7 odst. 2 (místo škodné události, kapitola 2.2.5), článku 8 odst. 1 (bydliště některého ze spolužalovaných, kapitola 2.2.8),⁴⁷⁶ článku 8 odst. 3 (vzájemná žaloba), článku 24 odst. 4 (výlučná příslušnost soudů státu, pro který bylo právo uděleno, kapitola 2.2.9), článku 25 (prorogace) nebo článku 26 Nařízení Brusel Ibis (podřízení se zahájenému řízení).⁴⁷⁷

Příslušnost společného soudu může být založena také omezeně ve sporu týkajícím se smluvního závazkového vztahu na základě článku 7 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis (kapitola 2.2.4). Společný soud má totiž výlučnou pravomoc dle článku 32 odst. 1 písm. a) UPCA, pokud jde o „žaloby týkající se skutečného nebo brožícího porušování patentů a dodatkových ochranných osvědčení a související právní prostředky na jejich ochranu, včetně protižalob týkajících se licencí“ a dle článku 32 odst. 1 písm. h), pokud jde o „žaloby na zaplacení náhrady za licence podle článku 8 nařízení (EU) č. 1257/2012“.

⁴⁷⁵ K tomu srov. článek 31 UPCA: „Mezinárodní příslušnost Soudu se stanoví v souladu s nařízením (EU) č. 1215/2012, popřípadě na základě Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Luganská úmluva).“

⁴⁷⁶ V případě mnohosti žalovaných a procesní alternativy dle článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis je příslušnost společného soudu založena tehdy, pokud dle článku 33 odst. 1 písm. b) UPCA je mezi žalovanými „obchodní vztah a žaloba se týká stejného domnělého porušení“.

⁴⁷⁷ MANKOWSKI, P. Art. 71a Brussels Ibis. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels Ibis Regulation*, s. 1050.

Článek 71b odst. 1 Nařízení Brusel Ibis nejen upravuje, jakým způsobem je určena příslušnost společného soudu, ale zároveň vymezuje aplikační vztah mezi Nařízením Brusel Ibis a UPCA. Z tohoto ustanovení vyplývá, že příslušnost společného soudu nahrazuje příslušnost soudů členských států (k tomu srov. formulaci „*pokud by podle tohoto nařízení byly ve věci [...] příslušné soudy členského státu*“).⁴⁷⁸

2.2.11.3 Článek 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis

Pravidla příslušnosti upravená v článku 4, článku 7 odst. 1, článku 7 odst. 2 a článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis jsou podmíněna bydlištěm žalovaného na území členského státu EU.⁴⁷⁹ Dle článku 6 Nařízení Brusel Ibis, nemá-li žalovaný bydliště v některém členském státě, se příslušnost soudů určí dle procesních předpisů fóra.⁴⁸⁰ V případě soudu, který je společný několika členskými státy, by toto ustanovení mohlo působit aplikační obtíže, neboť by nebylo zřejmé, jaká procesní pravidla kterého členského státu se mají použít.⁴⁸¹ Z tohoto důvodu článek 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis upravuje příslušnost společného soudu v případě, pokud žalovaný nemá bydliště v žádném členském státě EU. Jedná se tedy o výjimku k článku 6 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis.

Dle tohoto ustanovení „*pokud žalovaný nemá bydliště v žádném členském státě a toto nařízení ve vztahu k němu jinak nezakládá příslušnost, použije se přiměřeně kapitola II bez ohledu na bydliště žalovaného*“. Toto ustanovení rozšiřuje působnost pravidel příslušnosti Nařízení Brusel Ibis na žalované s bydlištěm mimo člensk

⁴⁷⁸ „*It confirms that the UPC's jurisdiction is not additional to the jurisdiction of the courts of the Member States concerned but, on the contrary, it replaces it.*“ In: CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 328.

⁴⁷⁹ Bydliště žalovaného na území členského státu EU je podmínkou splnění věcné působnosti Nařízení Brusel Ibis. ROZEHNALOVÁ, N. Obecné pravidlo pro založení příslušnosti soudu. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 181.

⁴⁸⁰ S výhradou článku 18 odst. 1, článku 21 odst. 2, článku 24 a článku 25 Nařízení Brusel Ibis, které obsahují výjimky z obecnému pravidlu bydliště žalovaného. K tomu srov. také odst. 14 Preambule k Nařízení Brusel Ibis.

⁴⁸¹ CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 329; MANKOWSKI, P. Art. 71a Brussels Ibis. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels Ibis Regulation*, s. 1051.

státy EU, a tím nahrazuje vnitrostátní procesní pravidla.⁴⁸² Je nutné zdůraznit, že toto rozšíření působnosti pravidel příslušnosti Nařízení Brusel Ibis se vztahuje pouze na společný soud, nikoliv na obecné soudy jednotlivých členských států.

Jedná se o poměrně zásadní úpravu systematiky a působnosti Nařízení Brusel Ibis, která je pro čtenáře takto nesystematicky⁴⁸³ „ukryta“ v tomto ustanovení. Toto ustanovení se bude aplikovat pouze za splnění několika podmínek.

Článek 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis se použije pouze tehdy, pokud „*toto nařízení ve vztahu k němu jinak nezakládá příslušnost*“. Toto ustanovení se nepoužije v případě, je-li příslušnost společného soudu určena na základě jiných pravidel příslušnosti Nařízení Brusel Ibis, bez ohledu na místo bydliště žalovaného. Určení příslušnosti bez ohledu na bydliště žalovaného se uplatní v například dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis nebo článku 25 Nařízení Brusel Ibis.⁴⁸⁴ Obě ustanovení se použijí „*bez ohledu na bydliště stran*“.

Aplikace článku 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis bude nejvýznamnější v kontextu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Jak bylo uvedeno v kapitole 2.2.5, žalobce může podat žalobu v místě, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, a to za podmínky, že žalovaný má bydliště na území členského státu EU. *Campolini* uvádí modelovou situaci porušení evropského patentu osobou s bydlištěm v Japonsku. Došlo-li k porušení evropského patentu na území některého členského státu EU, je dle článku 71b odst. 2 ve spojení

⁴⁸² Rozšíření osobní působnosti Nařízení Brusel Ibis je uvedeno v Preambuli k Nařízení č. 542/2014, odst. 6: „*Jako soudy společně několika členskými státy nemohou Jednotný patentový soud a Soudní dvůr Beneluxu, na rozdíl od soudu jednoho členského státu, vykonávat příslušnost vůči žalovaným, kteří nemají bydliště v některém členském státě, na základě vnitrostátního práva. Aby tyto dva soudy mohly příslušnost vůči těmto žalovaným vykonávat, měla by se tedy pravidla [Nařízení Brusel Ibis] pro záležitosti, které spadají do příslušnosti Jednotného patentového soudu a Soudního dvora Beneluxu, vztahovat i na žalované s bydlištěm ve třetích státech. Stávající pravidla příslušnosti stanovená v [Nařízení Brusel Ibis] zajišťují úzkou vazbu mezi řízeními, na která se uvedené nařízení vztahuje, a územím členských států. Je proto vhodné rozšířit tato pravidla i na řízení proti všem žalovaným bez ohledu na jejich bydliště. Při uplatňování pravidel příslušnosti stanovených v [Nařízení Brusel Ibis] by měly Jednotný patentový soud a Soudní dvůr uplatňovat pouze ta pravidla, jež jsou vhodná pro oblast sporů, ke které jim byla příslušnost svěřena.*“

⁴⁸³ „*Thereby it seems a certain tension is introduced into the overall system.*“ In MANKOWSKI, P. Art. 71a Brussels Ibis. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels Ibis Regulation*, s. 1051.

⁴⁸⁴ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Regulation (EU) no 542/2014 and the International Jurisdiction of the Unified Patent Court*, s. 12.

s článkem 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis založena mezinárodní příslušnost společného soudu, byť žalovaný (narušitel) nemá bydliště na území členského státu EU.⁴⁸⁵

Příslušnost společného soudu bez ohledu na bydliště žalovaného může být založena také na základě článku 7 odst. 1 (místo plnění smlouvy se nachází na území členského státu EU) nebo článku 8 odst. 1 (bydliště spolužalovaného se nachází na území členského státu EU) Nařízení Brusel Ibis. Příslušnost společného soudu může být také založena pro řízení týkající se vydání předběžného nařízení dle článku 35 Nařízení Brusel Ibis, i když řízení týkající se porušení chráněného práva probíhá před soudy některého členského státu. Dále je nutné zdůraznit, že aplikace článku 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a založení mezinárodní příslušnosti společného soudu není povinnost, ale kapitola 2 Nařízení Brusel Ibis se použije „*přiměřeně*“. Toto aplikační omezení je výslovně uvedeno v Preambuli k Nařízení č. 542/2014, podle které by měl společný soud „*uplatňovat pouze ta pravidla, jež jsou vhodná pro oblast sporů, ke které jim byla příslušnost svěřena*“.⁴⁸⁶ Pro výklad „*přiměřenosti*“ použití či nepoužití pravidel příslušnosti dle Nařízení Brusel Ibis vůči žalovaným s bydlištěm mimo členské státy EU je nutné vyčkat interpretační judikatury Soudního dvora EU.

Článek 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je významný také z pohledu předběžných a zajišťovacích opatření. Dle věty druhé tohoto ustanovení může být u společného soudu „*podán návrh na předběžná opatření včetně zajišťovacích opatření i tehdy, pokud jsou ve věci samé příslušné soudy třetího státu*“.

Předběžná a zajišťovací opatření jsou upravena v článku 35 Nařízení Brusel Ibis. Toto ustanovení se vztahuje na situace, kdy je o vydání předběžného opatření žádáno podle práva a před soudem jednoho členského státu, a pro rozhodnutí ve věci samé jsou příslušné soudy jiného členského

⁴⁸⁵ CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 332.

⁴⁸⁶ K tomu srov. Preambuli k Nařízení č. 542/2014, odst. 6.

státu.⁴⁸⁷ V obou případech se tedy jedná o soudy členských států EU. Článek 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis umožňuje založit mezinárodní příslušnost společného soudu pro vydání předběžného nebo zajišťovacího opatření i za situace, kdy k řízení ve věci samé jsou příslušné soudy nečlenského státu.

Vzhledem k tomu, že článek 71b odst. 1 Nařízení Brusel Ibis byl vytvořen po vzoru článku 35 Nařízení Brusel Ibis, je podle komentářové literatury možné převzít i judikaturu týkající se požadavků na vydání těchto opatření.⁴⁸⁸ Konkrétní druhy předběžných a zajišťovacích opatření jsou upravena v článku 62 UPCA.

2.2.11.4 Článek 71b odst. 3 Nařízení Brusel Ibis

Zřejmě nejproblematictější ustanovení revidované verze Nařízení Brusel Ibis představuje článek 71b odst. 3,⁴⁸⁹ který obsahuje pravidlo podpůrné příslušnosti.⁴⁹⁰ *Asensio* uvádí údajný důvod⁴⁹¹ pro vytvoření tohoto pravidlo, kterým

⁴⁸⁷ Článek 35 Nařízení Brusel Ibis: „*Předběžná nebo zajišťovací opatření, která jsou upravena právem jednoho členského státu, je možné u soudů tohoto členského státu navrhnout i tehdy, kdy je pro rozhodnutí ve věci samé příslušný soud jiného členského státu.*“ Soudní dvůr EU se v rozhodnutí ve věci *Solvay* zabýval vztahem tohoto ustanovení a výlučné příslušnosti dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis. V původním řízení v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Solvay* se jednalo o řízení ve věci porušení patentu, v rámci kterého byla v incidentním řízení jako důvod obrany proti přijetí předběžného opatření spočívajícího v zákazu přeshraničního porušování patentu namítána neplatnost evropského patentu. Dle Soudního dvora EU výlučná příslušnost nebrání použití článku 35 Nařízení Brusel Ibis, tedy vydání předběžného nebo zajišťovacího opatření soudy jiného členského státu než soudy, před kterými je vedeno řízení o platnosti nebo zápisu evropského patentu. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 12. 7. 2012 ve věci *Solvay*, C-616/10.

⁴⁸⁸ MANKOWSKI, P. Art. 71a Brussels Ibis. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels Ibis Regulation*, s. 1052 s odkazem na rozsudek Soudního dvora ze dne 17. 11. 1998 ve věci *Van Uden Maritime BV (Van Uden Africa Line) proti Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line a dalším*, C-391/95, odst. 37–41.

⁴⁸⁹ „... the most controversial provision of Regulation 542/2014.“ In: CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 334.

⁴⁹⁰ Označení „*podpůrná příslušnost*“ je uvedeno v Preambuli k Nařízení č. 542/2014, odst. 7. „... this does not constitute its own element of jurisdiction, but a rule on the scope of the authority for cognizance, on cognizance. To critical eyes, the rule might appear a trifle hyper-specialised.“ In: MANKOWSKI, P. Art. 71a Brussels Ibis. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels Ibis Regulation*, s. 1053.

⁴⁹¹ Další důvod pro vytvoření tohoto ustanovení byl článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a jeho interpretace ve smyslu fóra *delicti commissi* a fóra *damni infecti*. V místě škodlivých následků je možné uplatnit pouze náhradu škody, která vznikla na území příslušného soudiště (mozaika). Chce-li žalobce uplatnit celý rozsah náhrady škody, musí žalovat dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis v místě bydliště žalovaného nebo dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis v místě přičinné události.

bylo nabídnout alternativní soudiště oproti U.S. v podobě společného soudu pro „*velké patentové litigace*“.⁴⁹² Žalobce např z U.S. díky rozhodnutí vydaném společným soudem získá titul uznatelný a vykonatelný v rámci EU.

Článek 71b odst. 3 Nařízení Brusel Ibis stanoví, že pokud je založena příslušnost společného soudu dle článku 71b odst. 2 ve sporu týkajícím se porušení evropského patentu a toto porušení způsobilo škodu uvnitř EU, společný soud je příslušný i ve vztahu ke škodě, ke které tímto porušením došlo mimo území EU. Podmínkou založení příslušnosti společného soudu dle tohoto ustanovení je, že majetek žalovaného se nachází v některém členském státě EU, který je smluvní stranou UPCA, a spor má na tento členský stát dostatečnou vazbu.⁴⁹³ Tato exorbitantní příslušnost se vztahuje pouze na společný soud, nikoliv národní soudy jednotlivých členských států.

Pro přehlednost je vhodné vyjmenovat šest aplikačních předpokladů tohoto kontroverzního ustanovení: (1) žalovaný nemá bydliště na území členského státu EU a Nařízení Brusel Ibis k němu jinak nezakládá příslušnost (2) příslušnost společného soudu byla určena dle článku 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis (3) předmětem řízení je porušení evropského patentu (4) porušení evropského patentu způsobuje škodu uvnitř a vně EU (5) majetek žalovaného se nachází v některém členském státě EU, který je smluvním státem UCPA (6) spor má na tento členský stát dostatečnou vazbu.

Při aplikaci tohoto ustanovení by měl společný soud „*zohlednit hodnotu daného majetku, která by neměla být nevýznamná a měla by umožňovat alespoň částečný výkon rozhodnutí v členských státech, které jsou stranami nástroje o zřízení společného soudu.*“⁴⁹⁴

K prvnímu a druhému aplikačnímu předpokladu tohoto ustanovení srov. analýzu týkající se článku 71b odst. 2 Nařízení Brusel Ibis provedenou výše. K těmto požadavkům lze dodat, že pokud žalovaný bude mít bydliště

⁴⁹² „*The rationale behind the supplementary forum seems to be to enhance a key advantage that the UP may offer to become an alternative forum to the US for major patent litigation.*“ In: MIGUEL ASENSIO, P. de. *Regulation (EU) no 542/2014 and the International Jurisdiction of the Unified Patent Court*, s. 17.

⁴⁹³ Článek 71b odst. 3 Nařízení Brusel Ibis: „*Pokud je společný soud příslušný ve vztahu k žalovanému na základě bodu 2 ve sporu týkajícím se porušení evropského patentu, jež způsobuje škodu uvnitř Unie, může tento soud vykonávat příslušnost i ve vztahu ke škodě vzniklé tímto porušením mimo Unii. Tato příslušnost může být stanovena pouze tehdy, pokud se majetek náležející žalovanému nachází ve kterémkoli členském státě, který je stranou nástroje o zřízení tohoto společného soudu, a spor má na tento členský stát dostatečnou vazbu.*“

⁴⁹⁴ K tomu srov. Preambuli k Nařízení č. 542/2014, odst. 7.

na území členského státu EU, podpůrná příslušnost se neuplatní. Stejně tak se nepoužije, pokud se bude jednat o žalovaného s bydlištěm mimo území členských států EU, ale příslušnost soudu bude založena dle článku 24 odst. 4 nebo článku 25 Nařízení Brusel Ibis.

Ke třetímu aplikačnímu předpokladu je možné uvést, že ustanovení se vztahuje jak na evropský patent udělený Evropským patentovým úřadem, tak na jednotný evropský patent (evropský patent s jednotným účinkem).⁴⁹⁵

Dle čtvrtého aplikačního předpokladu musí porušení evropského patentu způsobit škodu uvnitř i vně EU. Porušení pouze mimo EU, bez porušení v rámci členských států EU, tento požadavek nespĺňuje. Kromě toho porušení uvnitř i vně EU musí být následkem jednoho příčinného jednání.⁴⁹⁶

Dle pátého aplikačního předpokladu se majetek žalovaného musí nacházet v některém členském státě EU, který je zároveň smluvním státem UCPA.⁴⁹⁷

Dle Preambule k Nařízení č. 542/2014 je možné šestý aplikační požadavek dostatečné vazby na členský stát vykládat v tom smyslu, že „tam má žalobce bydliště nebo tam jsou k dispozici důkazní prostředky související se sporem“.⁴⁹⁸

Jsou-li tyto aplikační předpoklady splněny, může společný soud vykonávat příslušnost ve vztahu ke škodě, která vznikla porušením evropského patentu mimo EU. Je nutné zdůraznit, že společný soud má možnost, nikoliv povinnost tuto příslušnost vykonat, jedná se o jeho diskreční oprávnění. Budou-li výše uvedené aplikační předpoklady splněny, společný soud tuto příslušnost vykonat nemusí.

⁴⁹⁵ K tomu srov. článek 1 UPCA.

⁴⁹⁶ CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 339.

⁴⁹⁷ K přehledu smluvních států srov. pozn. pod čarou č. 463.

⁴⁹⁸ Preambule k Nařízení č. 542/2014, odst. 7: „Společný soud by měl být schopen projednávat spory proti žalovaným ze třetích států na základě pravidla podpůrné příslušnosti v řízeních týkajících se porušení evropského patentu, jež způsobuje škodu jak uvnitř Unie, tak mimo ni. Taková podpůrná příslušnost by měla být vykonávána v případech, že se majetek žalovaného nachází v kterémkoli členském státě, který je stranou nástroje o zřízení společného soudu, a že daný spor má dostatečnou vazbu na tento členský stát, například protože tam má žalobce bydliště nebo tam jsou k dispozici důkazní prostředky související se sporem. Při stanovení své příslušnosti by měl společný soud zohlednit hodnotu daného majetku, která by neměla být nevýznamná a měla by umožňovat alespoň částečný výkon rozhodnutí v členských státech, které jsou stranami nástroje o zřízení společného soudu.“

Dojde-li k porušení evropského patentu na území některého členského státu EU, který je zároveň smluvním státem UCPA, a škodlivé následky se projeví mimo území členského státu EU, je příslušnost společného soudu dána na základě článku 71b odst. 2 ve spojení s článkem 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, bez ohledu na bydliště žalovaného.⁴⁹⁹ Příslušnost společného soudu dle těchto ustanovení nebude dána, pokud k příčinnému jednání došlo na území členského státu, který není vázán UCPA.⁵⁰⁰

2.2.11.5 Článek 71c Nařízení Brusel Ibis

Článek 71c Nařízení Brusel Ibis⁵⁰¹ upravuje překážku litispendence a souvisejících řízení, jejichž cílem je „*minimalizovat možnost souběžných řízení a zajistit, aby v různých členských státech nebyla vydána vzájemně neslučitelná rozhodnutí*“.⁵⁰² Dle odst. 1 tohoto ustanovení se právní úprava v článcích 29 až 31 Nařízení Brusel Ibis použije, pokud jsou řízení zahájena u společného soudu a u soudu členského státu EU, který není smluvní stranou UCPA. Toto ustanovení se naopak nevztahuje na souběžná řízení vedená u různých komor společného soudu, která jsou upravena v článku 33 UCPA.

Článek 71c Nařízení Brusel Ibis se vztahuje pouze na souběžná řízení probíhající mezi členskými státy. V případě souběžných řízení vedených před společným soudem a soudem nečlenského státu EU se uplatní článek 71a ve spojení s články 33 a 34 Nařízení Brusel Ibis.⁵⁰³ K aplikaci těchto ustanovení může dojít v případě, kdy je příslušnost společného soudu určena dle obecné nebo alternativní příslušnosti.⁵⁰⁴

⁴⁹⁹ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Regulation (EU) no 542/2014 and the International Jurisdiction of the Unified Patent Court*, s. 18.

⁵⁰⁰ CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 337.

⁵⁰¹ Z pohledu této publikace je významný pouze odst. 1 tohoto ustanovení. Článek 71c odst. 2 Nařízení Brusel Ibis upravuje překážku litispendence a souvisejících řízení v přechodném období, které ke dni odevzdání této publikace uplynulo.

⁵⁰² K tomu srov. Preambuli k Nařízení Brusel Ibis, odst. 21; ROZEHNALOVÁ, N. Další upravené otázky. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 252–255.

⁵⁰³ CAMPOLINI, P. *Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU?*, s. 344.

⁵⁰⁴ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Regulation (EU) no 542/2014 and the International Jurisdiction of the Unified Patent Court*, s. 8.

2.2.11.6 Článek 71d Nařízení Brusel Ibis

Článek 71d Nařízení Brusel Ibis upravuje uznání a výkon cizích rozhodnutí.⁵⁰⁵ Dle tohoto ustanovení se Nařízení Brusel Ibis vztahuje na uznání a výkon dvou typů rozhodnutí, a to která (1) byl vydána společným soudem, ale mají být použita ve členském státě, který není smluvním státem UCPA, a (2) rozhodnutí vydaná členským státem, kterým není smluvním státem UCPA, ale mají být použita ve státě, který je vázán UCPA.

Uznání a výkon rozhodnutí, která jsou vydána společným soudem a mají být použita v jiném členském státě vázaném UCPA, se řídí článkem 82 UPCA.⁵⁰⁶

2.2.12 Dílčí závěr k Nařízení Brusel Ibis

Nařízení Brusel Ibis tvoří páteř mezinárodního práva soukromého EU. Interpretační judikatura Soudního dvora EU má význam nejen pro výklad pojmů v něm použitých, ale promítá se také do kolizní a hmotněprávní úpravy. Z tohoto důvodu je důležité, aby výklad pojmů použitých v Nařízení Brusel Ibis odpovídal zásadám a cílům této právní úpravy, především právní jistotě a předvídatelnosti.

Jak vyplývá z provedené analýzy, tento výklad není možné považovat za zcela souladný s proklamovanými cíli Nařízení Brusel Ibis. Nejvíce problematickým je kritérium místa škodné události dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, a to v případech porušení neregistrovaného autorského práva. Toto pravidlo příslušnosti může vést k mnohosti potenciálních soudišť, což je v rozporu s právní jistotou a předvídatelností žalovaného i žalobce.

⁵⁰⁵ K tomu srov. Preambuli k Nařízení č. 542/2014, odst. 11: „Rozhodnutí vydaná soudy členských států, které nejsou stranami Dohody o Jednotném patentovém soudu nebo případně Úmluvy o Soudním dvoru Beneluxu, by měla být uznávána a vykonávána v jiném členském státě v souladu s nařízením (EU) č. 1215/2012.“

⁵⁰⁶ K tomu srov. článek 82 odst. 1 UPCA: „Rozhodnutí a příkazy Soudu jsou vykonatelné ve všech smluvních členských státech. K rozhodnutí Soudu se připojuje příkaz k jeho výkonu.“

2.3 Nestátní prostředky právní úpravy (*soft law*)⁵⁰⁷

Cílem této publikace je srovnání procesní úpravy práv k duševnímu vlastnictví v Nařízení Brusel Ibis s vybranými prostředky nestátního původu.⁵⁰⁸ V návaznosti na knihu Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky je cílem také srovnání kolizní úpravy těchto vztahů s vybranými prostředky *soft law*, k tomu srov. kapitoly 3.6 a 3.7. Účelem této podkapitoly je stručné představení vybraných souborů nestátního původu (*soft law*) a uvedení důvodů jejich výběru.

Pravidla nestátního původu je podle *Symeonida* možné rozdělit do tří kategorií, a to na pravidla vytvořená na půdě mezinárodních organizací a institucí (např. UNCITRAL nebo UNIDROIT), pravidla vytvořená skupinami odborníků nebo neziskovými organizacemi a pravidla vytvořená obchodními svazy a obdobnými soukromoprávními organizacemi (např. *American Arbitration Association*).⁵⁰⁹ V této publikaci jsou použity dva soubory pravidel nestátního původu ze druhé kategorie, které byly vytvořeny skupinami odborníků. Jedná se o CLIP Principy a Kjótská doporučení (ve velmi omezené míře je odkazováno na ALI Principy). Důvod pro výběr těchto dvou konkrétních souborů pravidel nestátního původu je především „původ“ těchto pravidel.

CLIP Principy byly publikovány formou komentovaného textu v publikaci *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*.⁵¹⁰ Kjótská doporučení byla publikována v roce 2021 ve formě článků obsahujících jejich plný text s komentáři v časopise *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, svazek 12, č. 1.⁵¹¹ ALI Principy

⁵⁰⁷ Tato kapitola byla zpracována a vychází z kapitoly KYSELOVSKÁ, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví. In: RÓZEHNALOVÁ, N., GRÖDL, L., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T., PROVAZNÍK, P., HODERMARSKÝ, J., MÁLACHTA, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu – aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*, s. 237–271.

⁵⁰⁸ KYSELOVSKÁ, T. *Development of EU private international law rules for intellectual property rights*, s. 123–124.

⁵⁰⁹ SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 49–50.

⁵¹⁰ European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 507.

⁵¹¹ PEUKERT, A., UBERTAZZI, B. *Kyoto Guidelines: General Provisions*, s. 4–12; ANCEL, M.-E., BINCTIN, N., DREXL, J. a kol. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 44–73; BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCYS, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 13–43; MIGUEL ASENSIO, P. de., TRIMBLE, M. *Kyoto Guidelines: Recognition and Enforcement*, s. 74–85; IIA Committee on Intellectual Property and Private International Law, *Kyoto Guidelines*, s. 86–93.

byly v roce 2008 publikovány jako samostatná kniha vydaná The American Law Institute.⁵¹²

Každý z těchto dvou souborů pravidel nestátního původu má odlišné pozadí a je ovlivněn prostředím, ve kterém byl vytvořen. CLIP Principy odrážejí spíše kontinentálně-evropské pojetí, zatímco Kjótská doporučení stojí na průsečíku více právních oblastí.⁵¹³ ALI Principy odrážejí spíše přístup zemí *common law*. I přes jejich odlišný původ lze v jejich právní úpravě vysledovat obdobné rysy.

CLIP Principy i Kjótská doporučení představují právně nezávazná pravidla vytvořená skupinami odborníků z právní praxe a akademické sféry. Jejich účelem je sloužit jako vzor pro legislativní i soudní praxi a doporučení pro soukromoprávní kontraktaci. Oba soubory dle svých tvůrců obsahují „*nová a inovativní ustanovení*“.⁵¹⁴ Mohou také sloužit jako doporučení pro národní soudy či rozhodce v mezinárodních arbitrážích, kteří rozhodují spory vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Jejich cílem je vytvořit „*most mezi mezinárodním právem soukromým a právy, která byla donedávna považována za striktně teritoriální*“.⁵¹⁵

Oba soubory *soft law* nezavrhují princip teritoriality, nýbrž s ním pracují i v kontextu globalizace a elektronizace. Jedním z významných aspektů těchto pravidel je, že berou ohled na zvláštnost jednání na internetu a obsahují

⁵¹² The American Law Institute. *Intellectual Property. Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgments in Transnational Disputes*, s. 219.

V případě ALI Principů autorka vycházela také ze sekundárních zdrojů, zejména odborných článků, ve kterých byla vybraná ustanovení publikována. Jedná se o MATULIONYTÉ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?*, s. 26–36; MATULIONYTÉ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 132–145; METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality*; DREYFUSS, R. *The ALI Principles on Transnational Intellectual Property Disputes: Why Invite Conflicts?*, s. 819–848

⁵¹³ ALI Principy vycházejí z anglosaské právní tradice. Dle *Matulionyté* jsou ALI Principy významným sekundárním zdrojem práva v praxi amerických soudů a uvádí příklady konkrétních rozhodnutí, ve kterých byly použity. K tomu srov. MATULIONYTÉ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?*, s. 28 a 35.

⁵¹⁴ „[c]ode of current best practices with certain innovative provisions where appropriate“. In: PEUKERT, A., UBERTAZZI, B. *Kyoto Guidelines: General Provisions*, s. 5.

⁵¹⁵ „[E]o bridge the gap between private international law and rights that were until recently regarded as resolutely territorial.“ In: EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 716.

pravidla pro multistátní porušení prostřednictvím ubiquitous médií (článek 3:603 CLIP Principů, článek 26 Kjótských doporučení).⁵¹⁶ CLIP Principy a Kjótská doporučení se pokoušejí o „moderní a pragmatické přehodnocení principu teritoriality, bez ohledu na odchylky v určitých významných případech“.⁵¹⁷ Teritoriální přístup je v obou *soft law* souborech přijímán i pro otázku originárního vlastnictví práv k duševnímu vlastnictví (článek 3:201 CLIP Principů, článek 20 Kjótských doporučení).⁵¹⁸

CLIP Principy a Kjótská doporučení umožňují volbu práva pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví (článek 320 CLIP Principů, článek 25 odst. 2 Kjótských doporučení).⁵¹⁹ CLIP Principy navíc obsahují pravidlo *de minimis*, podle kterého soud rozhodne o porušení chráněného práva pouze za splnění určitých podmínek.

2.3.1 CLIP Principy

CLIP Principy byly publikovány v roce 2011.⁵²⁰ Jsou výsledkem činnosti pracovní skupiny *European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property*, na které se podílel Max Planck Institutu v Mnichově⁵²¹ a Max Planck Institut v Hamburku.⁵²²

Tvůrci CLIP Principů se inspirovali stávajícími kolizním a procesními předpisy mezinárodního práva soukromého EU, zejména Nařízením Řím, jeho předchůdkyní Římskou úmluvou 1980, Nařízením Řím II, Nařízením Brusel I a jeho předchůdkyní Bruselskou úmluvou.⁵²³ Cílem tvůrců CLIP Principů bylo, aby byly co nejvíce použitelné v rámci mezinárodního práva

⁵¹⁶ K tomu srov. § 321 ALI Principů.

⁵¹⁷ „[t]hey unanimously establish a modern and pragmatic revaluation of the territoriality principle, notwithstanding some remarkable deviations in certain aspects.“ In: METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Revaluation of Territoriality*, s. 3.

⁵¹⁸ ALI Principy v tomto ohledu vycházejí z univerzalistického přístupu, k tomu srov. § 313 ALI Principů.

⁵¹⁹ K tomu srov. § 302 ALI Principů.

⁵²⁰ MIGUEL ASENSIO, P. de. *CLIP*, s. 365–373.

⁵²¹ *Max-Planck-Institut für Innovation und Wettbewerb* [online]. [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.mpg.de/916499/innovation-and-competition>

⁵²² *Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht* [online]. [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.mpipriv.de/>

⁵²³ „One reason was, of course, that it is efficient to take inspiration from tried and tested instruments, rather than attempting to reinvent the wheel.“ In: EECHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 720.

soukromého EU. Na právní úpravu v CLIP Principech odkazovali generální advokáti Soudního dvora EU ve svých stanoviscích ve věcech *Wintersteiger*, *Pinckney*, *Hejduk*, *Solvay*, *Painer*.⁵²⁴

Právní úprava v CLIP Principech je rozdělena do čtyř částí; účel a působnost (část 1), příslušnost (část 2), rozhodné právo (část 3) a uznání a výkon rozhodnutí (část 4).

2.3.2 Kjótská doporučení

Kjótská doporučení byla publikována v roce 2020. Jsou výsledkem „*mezinárodní spolupráce skupiny 39 odborníků pocházejících z 19 různých zemí (jurisdikcí), která trvala 10 let pod záštitou ILA*“.⁵²⁵

Kjótská doporučení byla vytvořena na půdě ILA (*International Law Association*)⁵²⁶ v rámci komise zabývající se právy k duševnímu vlastnictví a mezinárodním právem soukromým (*Intellectual Property and Private International Law*).⁵²⁷ Komise vedená *Konem* z Japonska úzce spolupracovala s dalšími organizacemi činnými v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, jako WIPO (*World Intellectual Property Organization*)⁵²⁸ nebo Haagskou konferencí mezinárodního práva soukromého (*Hague Conference on Private International Law*).⁵²⁹

⁵²⁴ Jedná se o stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. 2. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, pozn. 7; stanovisko generálního advokáta Jääskinen přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, pozn. 53; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, pozn. 26; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. 3. 2012 ve věci *Solvay*, C616/10, pozn. 24; stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 12. 4. 2011 ve věci *Painer*, C-145/10, pozn. 31; stanovisko generálního advokáta M. Watheleta přednesené dne 9. 11. 2016 ve věci *Concurrence*, C-618/15, pozn. 3.

⁵²⁵ KONO, T., MIGUEL ASENSIO, P.de., METZGER, A. ILA “Kyoto Guidelines on Intellectual Property and Private International Law” published with comments. *ConflictOfLaws.net* [online]. [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2021/ila-kyoto-guidelines-on-intellectual-property-and-private-international-law-published-with-comments/>

⁵²⁶ ILA. *International Law Association* [online]. [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.ila-hq.org/>

⁵²⁷ Committee on Intellectual Property and Private International Law. *ILA* [online]. [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.ila-hq.org/index.php/committees>

⁵²⁸ WIPO. *World Intellectual Property Organization* [online]. [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>

⁵²⁹ HCCH. *Hague Conference on Private International Law* [online]. [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/home>

Kjótská doporučení obsahují 35 ustanovení (článků), která jsou rozdělena do čtyř částí: obecná ustanovení (články 1–2), příslušnost (články 3–18), rozhodné právo (články 19–31) a uznání a výkon rozhodnutí (články 32–35).

2.3.3 Další prostředky nestátního původu

Mezi další prostředky nestátního původu v oblasti mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví je možné zařadit ALI Principles, *Transparency Proposal* a *Waseda Principles*.

Původ a zdroje právní úpravy pro ALI Principles (*American Law Institute on Intellectual Property: Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law and Judgments in Transnational Disputes*) je možné nalézt v 90. letech 20. stol. v souvislosti s Haagskou konferencí mezinárodního práva soukromého a přípravou mezinárodní úmluvy o příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí (*Hague Judgments Project*).⁵³⁰ Tato komplexní úmluva nebyla v původním rozsahu nikdy dokončena. Jedním z kritických bodů byla příslušnost soudů ve sporech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.⁵³¹ V rámci tohoto projektu se podařilo v roce 2005 sjednat Úmluvu o dohodách o volbě soudu⁵³² a v roce 2019 Úmluvu o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.⁵³³

Práce nad vytvořením pravidel příslušnosti pro spory týkající se práv duševního vlastnictví se přesunuly pod záštitu ALI (*American Law Institute*),⁵³⁴ kde byly v roce 2007 vytvořeny ALI Principles. ALI Principles obsahují *úpravu* mezinárodní příslušnosti, kolizních norem pro určení rozhodného práva a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.

⁵³⁰ Jurisdiction Project. *HCCH* [online]. [cit. 7. 9. 2022]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/projects/legislative-projects/jurisdiction-project>

⁵³¹ KONO, T., JURCY, P. *General Report (Intellectual Property and Private International Law)*, s. 14; EÉCHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 718.

⁵³² Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements (2005 Choice of Court Convention). *HCCH* [online]. [cit. 7. 9. 2022]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/instruments/specialised-sections/choice-of-court>

⁵³³ Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters (2019 Judgments Convention). *HCCH* [online]. [cit. 7. 9. 2022]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=137>

⁵³⁴ MATULIONYTÉ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?*, s. 27; EÉCHOUD, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 719.

Mezi další pravidla nestátního původu je možné zařadit *Transparency Proposal (Japanese Transparency Proposal on Jurisdiction, Choice of Law, Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Intellectual Property)*⁵³⁵ a *Joint Korean-Japanese Principles (Joint Proposal by Members of the Private International Law Association of Korea and Japan. Waseda Principles)*.

2.4 Závěr kapitoly

Z provedené analýzy vyplývá, že mezinárodní právo soukromé EU vychází z celé řady pravidel příslušnosti, která zejména v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů vedou k mnohosti potenciálních sudišť. V oblasti smluvních závazkových vztahů mezinárodní právo soukromé EU vychází z omezenějšího souboru pravidel s těmito důsledky. Ke „koncentraci“ a omezování mnohosti pak musí docházet na úrovni hmotného práva, nikoliv mezinárodního práva soukromého a procesního. Jako příklad této koncentrace je možné uvést kritérium zaměřování činnosti v oblasti porušení práv k duševnímu vlastnictví nebo pravidlo země původu, které je obsaženo ve směrnici o elektronickém obchodu.

Mnohost potenciálních sudišť ztěžuje práci soudům členskými státy, které zejména v případě kritéria *damni infecti* musí posoudit, jaká část škody vznikla na území fóra a zda byla důsledkem dostupnosti obsahu na tomto území, což vede ke komplikovaným úvahám týkajícím se uplatnitelných nároků. Odpověď na tuto otázku je obtížná, neboť „*z technického hlediska není vždy možné tento rozsah šíření s určitostí a spolehlivostí kvantifikovat ve vztahu ke konkrétnímu členskému státu*“⁵³⁶ „*že to obtížně zjistit*“⁵³⁷ „*je to obtížné, ne-li nemožné provést*“.⁵³⁸ Obdobné úvahy musí národní soudy provést v případě mnohosti potenciálních rozhodných práv pro části náhrady škody. Tyto důsledky mnohosti potenciálních fór jsou v rozporu s cílem zajištění vnější rozhodovací jednoty a harmonie, jak byl vymezen v kapitole 1.2.

⁵³⁵ Anglický text těchto pravidel je dostupný např. In: BASEDOW, J., KONO, T., METZGER, A. *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition and Enforcement in Judgments in Europe*, s. 394–402.

⁵³⁶ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 46.

⁵³⁷ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 39.

⁵³⁸ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. 7. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 80.

Dle judikatury Soudního dvora EU mohou žalobci využívat mnohosti soudišť, včetně *fora actoris*, které bylo vytvořeno v rozhodnutí *eDate* (s výhradou nemožnosti použití pro porušení práv k duševnímu vlastnictví). I když je příslušnost ve *foru damni infecti* teritoriálně omezena, žalobci přesto mohou teoreticky žalovat ve všech členských státech EU. Tato mnohost podle *Lutzjho* „vytváří komplexní právní prostředí s překrývajícími se působnostmi a nepředvídatelnou, někdy protichůdnou, právní úpravou“.⁵³⁹ Zároveň vede ke fragmentaci právního posouzení jednoho jednání, kdy soudy různých členských států mohou aplikovat rozdílná hmotná práva a dojít k odlišnému výsledku.

Ne všechna kritéria příslušnosti jsou v online vztazích problematická. Obecně je možné říci, že pravidla, která umožňují určení soudišť bez ohledu na použitou technologii, nejsou v aplikační praxi problematická. Naopak pravidla, která se na internetu multiplikují, problematická jsou.

Procesní kritérium obvyklé bydliště žalovaného (článek 4 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis) není zásadně ovlivněno elektronickými prostředky komunikace a jsou s ním spojeny spíše důkazní obtíže. Stejně tak není zásadně problematické procesní kritérium místa příčinné události (článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis). Naopak velmi problematické je pravidlo místa škodlivých následků (článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis).⁵⁴⁰ Stejně problematické je místo plnění smlouvy v případě smluv, k jejichž plnění dochází na internetu [článek 7 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis].

Soudní dvůr EU ve své judikatuře přistupuje spíše opatrně k možnosti omezení mnohosti soudišť. Z interpretační judikatury Soudního dvora EU vyplývá extenzivní výklad ve prospěch žalobce (typicky nositele práv k duševnímu vlastnictví), který si může vybrat z velkého okruhu soudišť. Jak vyplývá z rozhodnutí ve věci *eDate*, *Wintersteiger*, *Pinckney*, *Hejduk* nebo *Concurrence*, žalobce

⁵³⁹ „The high number of potentially competent courts and potentially applicable laws creates a complex regulatory environment of overlapping competences and unpredictable, sometimes, contradictory norms.“ In: LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 109.

⁵⁴⁰ K další doplňující judikatuře týkající se problémům spojených s místem škodlivých následků srov. např. rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. 6. 2016 ve věci *UMI*, C-12/15, odst. 30–38, nebo stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 8. 5. 2018 ve věci *Helga Löber proti Barclays Bank PLC*, C-304/17, odst. 34–45.

může podat žalobu v místě svého obvyklého bydliště, což je v rozporu s procesní zásadou *actor sequitur forum rei*.⁵⁴¹

Podle *Lutziho* je přístup Soudního dvora EU ovlivněn „*blubokou obavou legislativy a justice ponechat internet bez regulace a občany bez ochrany před jeho nebezpečím*“.⁵⁴² V případě jednání, ke kterému dochází na internetu, Soudní dvůr EU nepřijal interpretaci, která by vedla k určení omezeného okruhu mezinárodně příslušných soudů. Je možné se domnívat, že tato široká interpretace Soudního dvora EU týkající se pravidel příslušnosti je vedena zájmem na ochraně osoby, jejíž práva byla porušena. Tento přístup Soudního dvora EU je možné nalézt v celé řadě rozhodnutí a novější právní úpravy,⁵⁴³ podle kterých může žalobce žalovat v místě svého obvyklého bydliště a postupovat dle mnohosti rozhodných práv.

Soudní dvůr EU přijal tento „ochranářský“ přístup také pro interpretaci hmotného práva v online případech. Soudní dvůr EU poměrně široce vyložil pojem sdělování díla veřejnosti dle článku 3 odst. 1 směrnice o harmonizaci autorského práva,⁵⁴⁴ což je odůvodňováno „*vyšokou úrovní ochrany duševního vlastnictví*“.⁵⁴⁵ Tento výklad může mít vliv na jednání související s porušením autorského práva, jako je např. linkování děl, která byla zveřejněna bez autora souhlasu, nebo poskytování služeb indexování.⁵⁴⁶

Soudní dvůr EU opakovaně odkazuje na princip blízkosti, právní jistoty, předvídatelnosti a řádného výkonu spravedlnosti. Závěry jeho rozhodnutí jsou podle názoru autorky publikace s těmito proklamovanými principy a cíli

⁵⁴¹ Soudní dvůr EU v těchto rozhodnutích nedbal návrhů generálních advokátů směřujících k omezení potenciální mnohosti výsledků kolizního a procesního řešení.

⁵⁴² „[a] deep-rooted fear held by courts and legislators to leave the Internet unregulated, and the citizens unprotected from its danger.“ In: LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 113.

⁵⁴³ *Forum actoris* je např. upraveno v článku 79 odst. 2 GDPR.

⁵⁴⁴ Článek 3 odst. 1 směrnice o harmonizaci autorského práva: „*Členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.*“

⁵⁴⁵ Preambule ke směrnici o harmonizaci autorského práva, odst. 4 a 9.

⁵⁴⁶ *Lutzij* k této problematice uvádí rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 8. 9. 2016 ve věci *GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV a další*, C-160/15, a rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 14. 6. 2017 ve věci *Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4All Internet BV*, C-610/15. LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 115.

v rozporu.⁵⁴⁷ Jako příklad této rozpornosti je možné uvést pravidla alternativní příslušnosti upravená v Nařízení Brusel Ibis. Soudní dvůr EU opakovaně uvádí, že cílem alternativní příslušnosti dle článku 7 Nařízení Brusel Ibis není ochrana slabší smluvní strany. Z judikatury ale vyplývá, že Soudní dvůr EU v případech porušení práv na internetu stojí spíše straně žalobce jako osoby, jejíž práva byla údajně porušena,⁵⁴⁸ neboť umožňuje žalovat v mnohosti fór, byť s teritoriálně limitovanou náhradou škody. Teritoriálně limitována příslušnost soudů, která je dána na základě kritéria *damni infecti* a mozaikového přístupu, vede k otázce, zda tyto soudy mohou rozhodovat o nárocích, které nemohou být teritoriálně rozděleny (např. soudní zákaz škodlivého jednání). Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora EU ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy, o této věci může rozhodnout pouze soud s neomezenou působností.⁵⁴⁹

Mnohost potenciální soudišť dále vede k úvahám, nakolik jsou soudy povinny vzít do úvahy žaloby a řízení probíhající v jiných členských státech.⁵⁵⁰ Touto otázkou se zabýval mimo jiné generální advokát Bobek ve stanovisku ve věci *Bolagsupplysningen*, podle kterého „*potenciální (ne)praktické dopady by měly být zohledněny při zvažování použití pravidla o soudní příslušnosti, které v podstatě přiznává soudní příslušnost 28 soudům z různých členských států*“.⁵⁵¹

Odpověď na tuto otázku se odvíjí od uplatněných nároků. Bude-li řízení probíhat před soudem členského státu, jehož působnost není teritoriálně omezená, neboť vyplývá z obvyklého bydliště žalovaného, místa příčinné události nebo centra zájmů poškozeného, pak by se mělo postupovat dle článku 29 odst. 1 a 3 Nařízení Brusel Ibis.⁵⁵² Soud členského státu, u něhož

⁵⁴⁷ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 44; stanovisko generálního advokáta Jääskinenina přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 68; stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. 7. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 79.

⁵⁴⁸ K tomu srov. zejména rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 47.

⁵⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. 10. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 48.

⁵⁵⁰ Související řízení a překážka litispendence týkající se řízení před soudy nečlenských států jsou upraveny v článku 33 a 34 Nařízení Brusel Ibis.

⁵⁵¹ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. 7. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 81–83.

⁵⁵² LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 105.

bylo řízení zahájeno později, přeruší bez návrhu řízení až do doby, dokud se neurčí příslušnost soudu, u kterého bylo řízení zahájeno jako první. Je-li příslušnost soudů více členských států založena dle kritéria *damni infecti*, každou žalobu a řízení je nutné považovat za samostatné. V této věci je možné analogicky použít rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *AMS Neve*, podle které „*týká-li se několik žalob pro porušení mezi týmiž účastníky užívání téhož označení, nikoli však téhož území, nemají tyto žaloby stejný předmět, a nevztahují se tedy na ně pravidla o překážce věci zahájené [...] Soudy různých členských států, u nichž byly za takovýchto okolností podány žaloby, nemohou tedy vydat „odporující si rozhodnutí“.*⁵⁵³ V takovém případě může soud, u kterého bylo řízení zahájeno později, řízení přerušit v souladu s článkem 30 Nařízení Brusel Ibis.

Teoreticky může dojít k tomu, že soudy členských států mohou ve vztahu k různým částem škody ve stejné věci, ale na různých územích, dojít k rozdílnému výsledku. Což by bylo v rozporu s jedním hlavních cílů Nařízení Brusel Ibis, kterým je „*minimalizace možnost souběžných řízení a zajistit, aby v různých členských státech nebyla vydána vzájemně neslučitelná rozhodnutí*“.⁵⁵⁴

⁵⁵³ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. 9. 2019 ve věci *AMS Neve*, C-172/18, odst. 42.

⁵⁵⁴ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 21.

3 MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ A PRÁVO K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ – PROCESNÍ OTÁZKY *DE LEGE FERENDA*

3.1 Úvod a cíle kapitoly

V dnešním globalizovaném světě je snadné vstoupit do právního poměru, ve kterém je přítomen mezinárodní prvek, aniž by si to jeho účastníci nutně museli uvědomit.

V předcházející kapitole byla analyzována pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti obsažená ve vybraných předpisech mezinárodního práva soukromého EU. Z této analýzy vyplývá, že tato pravidla jsou v některých aspektech problematická a v rozporu s cíli a účelem příslušné právní úpravy. Ve vztahu mezinárodního práva soukromého EU a práv k duševnímu vlastnictví dochází k paradoxní situaci, kdy národní soudy aplikují teritoriálně omezené právní předpisy na právní poměry vznikající v teritoriálně neomezeném kyberprostoru.⁵⁵⁵ Podle *Dinwoodieho* jsou problémy spojené s kolizním řešením práv autorských práv natolik závažné, že jediným možným řešením je odmítnutí kolizního řešení a přijetí řešení na úrovni hmotného práva, které by vzalo do úvahy „*mezinárodní dimenzi politik zájmů a mezinárodní systém autorského práva*“.⁵⁵⁶ Toto celosvětové hmotněprávní řešení ovšem není reálné.

Jednou ze zásad, na kterých je mezinárodní právo založeno, je ochrana oprávněných očekávání stran.⁵⁵⁷ Toto oprávněné očekávání se projevuje tím,

⁵⁵⁵ DINWOODIE, G. B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 528 a násl., s. 533.

⁵⁵⁶ „[a] court faced with an international copyright dispute would not necessarily apply the copyright law of a single state to the contested issue. Instead, it would consider whether the international dimension implicated policies of other states or the international copyright system, and develop a substantive rule of copyright law that best effectuates this range of policies.“ In: DINWOODIE, G. B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 542–543. Tento přístup je spíše ojedinělý a klade výrazné nároky na soudy, které musí hledat řešení na průsečíku mezinárodních dimenzí a zájmů. Podle Týče je „je třeba usilovat o dosažení ochrany ve všech státech, kde může být dílo využíváno, a to pokud možno tak, aby ochrana byla všude obsahově stejná nebo podobná“. In: TÝČ, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 88.

⁵⁵⁷ „Private international law would have a weak foundation if it had to stand on the foundations of public international law or comity, but it has another basis, one which is much solid [...] to respect the expectations of the parties, which permeates the whole body of rule of conflict of laws“. In: NEUNER, R. *Policy Considerations in the Conflict of Laws*, s. 482.

že jednající očekává, že jeho jednání bude mít následky v zemi, ve které jednal, což může mít vliv na určení rozhodného práva a soudiště.⁵⁵⁸

Změny stávajících kolizních a procesních pravidel je možné dosáhnout jejich výkladem. Lze odkázat na dřívější judikaturu týkající se výkladu článku 7 Nařízení Brusel Ibis, ve které Soudní dvůr EU odmítl aplikaci kritérií vedoucích k místům příčinné události, které je „*velmi obtížné nebo nemožné určit*“,⁵⁵⁹ případně vycházel z jejich velmi restriktivní interpretace.⁵⁶⁰ Tento přístup je možné využít v případech online jednání, u kterého je rovněž obtížné určit místo, kde došlo k právně relevantní skutečnosti.

Tyto změny prozatím nelze, podle názoru autorky, provést novelizací stávajícího tvrdého jádra mezinárodního práva soukromého a procesního EU. Nařízení Brusel Ibis prošlo v minulých letech novelizací, v rámci které byla upravena pravidla pro nakládání s cizozemským rozhodnutím, nikoliv pravidla alternativní příslušnosti.⁵⁶¹

Cílem této kapitoly je představit úvahy *de lege ferenda* týkající se možné procesní úpravy soukromoprávních vztahů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Úvahy *de lege ferenda* vycházejí z pravidel nestátního původu a závěrů analýzy interpretační judikatury Soudního dvora EU. Cílem je vytvořit návrh „alternativních“ či rozšířených pravidel mezinárodní příslušnosti soudů, která berou ohled na povahu a cíle obou disciplín v globalizovaném světě.

Výchozím bodem pro úvahy *de lege ferenda* je stručné představení souvisejících otázek, které jsou uváděny jako jeden z důsledků multiplikace kolizně hmotněprávního řešení, resp. jako prostředek k jejich omezení. Jedná

⁵⁵⁸ Opačně k tomu *Vischer*, podle kterého naopak strana upírá svá očekávání k výsledku, nikoliv k jednání samotnému. „Parties, who are not experts in conflict of laws normally direct their expectations to a result rather than to the choice of law.“ In: VISCHER, F. *General Course on Private International Law*, s. 94.

⁵⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 27. 10. 1998 ve věci *Réunion européenne SA a další proti Spliethoff's Bevrachtingskantoor BV a Capitaine commandant le navire „Alblasgracht V002“*, C-51/97, odst. 33; rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. 2. 2002 ve věci *Besix*, C-256/00, odst. 48.

⁵⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. 6. 2016 ve věci *UMI*, C-12/15, odst. 38.

⁵⁶¹ Opačně k tomu *Lutz*, podle kterého lze tyto změny zavést v rámci „samostatného instrumentu obsahujícího kolizní a procesní normy, který by se aplikoval v případě poskytování služeb informační společnosti“. In: LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 163.

se o extraterritorialitu (kapitola 3.2.1) a Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace (kapitola 3.2.2). Na tyto výchozí úvahy navazují kapitoly týkající se vlastních hodnocení a návrhů *de lege ferenda*.

Tato kapitola se věnuje analýze pravidel mezinárodní příslušnosti, která se týká především alternativní příslušnosti pro spory vyplývající ze smluv (kapitola 3.3.2) a mimosmluvních závazkových vztahů. V této části je diskutován význam *fora delicti commisi* (kapitola 3.3.4), *fora damni infecti* (kapitola 3.3.5) se zohledněním požadavku dostupnosti a zaměřování činnosti a centra zájmů poškozeného (kapitola 3.3.6). V této kapitole je analyzována také výlučná příslušnost z pohledu návrhů *de lege ferenda* (kapitola 3.4).

Formou dodatku ke kolizní úpravě analyzované v publikaci Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – kolizní otázky je vymezeno, jaké otázky se řídí *lex loci protectionis* (kapitola 3.5). Návrhy alternativní právní úpravy či doporučení pro interpretaci příslušných ustanovení Soudním dvorem EU se týkají kolizní úpravy smluvních závazkových vztahů (kapitola 3.6) a mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví (kapitola 3.7), v jejichž rámci je diskutováno pravidlo pro multistátní porušení a volbu práva. Závěry analýzy a shrnutí úvah *de lege ferenda* jsou uvedeny v závěru kapitoly (kapitola 3.8).

Řešení právních vztahů vznikajících na internetu odhalilo limity mezinárodního práva soukromého EU a jeho geograficky ukotvených hraničních určovateli a pravidel příslušnosti. Tato řešení zdůrazňují pnutí mezi různými zájmy, a to zájmem na ochraně osob, jejichž práva k duševnímu vlastnictví byla porušena, požadavku na vývoji společnosti prostřednictvím nových technologií umožňujících šíření a sdílení informací a zajištění právní jistoty, předvídatelnosti a přístup ke spravedlnosti. Je nutné zároveň potvrdit, že řešení důsledků nedostatků kolizní a procesní úpravy ve smyslu zajištění individuálních nebo veřejných zájmů může probíhat prostřednictvím institutů imperativních norem nebo výhrady veřejného pořádku.⁵⁶²

Elektronizace a internet představují významnou výzvu pro mezinárodní právo soukromé EU. Podle názoru autorky není nutné „bořit chrámy“,

⁵⁶² „In exceptional cases, flagrant extraterritorial claims of application can be resolved by the application of the public order exception.“ In: LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 305.

ale prostřednictvím interpretace rozvinout stávající pravidla mezinárodního práva soukromého EU tak, aby mohla sloužit potřebám online právních poměrů. Pomocí těchto nástrojů si mezinárodní právo soukromé EU může zachovat svou metodologickou neutralitu a zásadní slepost týkající se výsledku řešení, s výjimkou specifických subjektů a právních poměrů).

Pravidla mezinárodního práva soukromého EU by měla zohlednit jak zájmy poškozeného (žalobce), který podáním žaloby volí soudiště a rozhodné právo, tak práva škůdce (žalovaného), který nemusí předvídat, u kterých soudů a podle jakého práva se bude právní poměr posuzovat, a zároveň zohlednit zájmy státu na ochraně určitých hodnot. Slovy *Svantessona*, „[m]ezinárodní právo soukromé není přírodní síla mimo naši kontrolu [...] Lidé tato pravidla vytvořili a mohou je změnit [...] se zohledněním odlišností internetové komunikace od jiných forem“.⁵⁶³

3.2 Související otázky

3.2.1 Extraterritorialita

Jednou z problematických otázek mezinárodního práva soukromého EU na internetu, která se objevuje v souvislosti s rozsahem nároků (postihů) v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví, jsou extraterritoriální účinky aplikace práva a následné uznání a výkon rozhodnutí na území jiného státu.⁵⁶⁴

Aplikace národních nebo regionálních unifikovaných (EU) právních předpisů v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu může mít důsledky mimo stát původu; soudní příkaz zakazující určité jednání na internetových stránkách může vést k odstranění obsahu po celém světě.⁵⁶⁵ Pokud by se na celosvětové porušení práva k duševnímu vlastnictví aplikovalo jedno

⁵⁶³ „[I]f the rules of private international law are not forces of nature above and beyond our control. We have created these rules, and we can change them [...]. With a solid understanding of what makes certain forms of Internet communication different to other forms of communication.“ In: SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*, s. 513.

⁵⁶⁴ Tato problematika se týká zejména rozhodnutí ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu. V těchto případech bývá obtížné zajistit, aby rozhodnutí vydané soudem členského státu mělo účinky mimo území EU a bylo zde uznáno a vykonáno.

⁵⁶⁵ „Intellectual property legislation is part of national (or European) trade and cultural policy and should not cause any repercussions outside the state borders.“ In: METZGER, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 312–313.

rozhodné právo, k těmto problémům by nedocházelo. Tento ideální svět neexistuje, i když z důvodu globalizace se prohlubuje závislost mezi státy, zejména v ekonomické oblasti.

Extraterritorialita je „*protipólem teritoriality*“⁵⁶⁶ a má údajně „*špatnou pověst*“.⁵⁶⁷ Extraterritorialita bývá vnímána ve smyslu regulace jednání nebo jeho důsledků státem, ke kterému došlo na území jiného státu, bez jeho vědomí a/nebo souhlasu. Extraterritorialitu je možné vnímat nejen jako zájem na prosazování národních zájmů navenek, ale také jako zájem na prosazování kolektivních zájmů a globálních cílů. Toto pojetí extraterritoriality je zajímavé v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, především autorského práva.

Extraterritoriální účinky aplikace cizího práva byly a jsou řešeny v soudní praxi. Jako jeden z nejznámějších případů je možné uvést rozhodnutí ve věci *Yahoo! vs. LICRA*. V původním řízení se jednalo o spor mezi dvěma francouzskými organizacemi *La Ligue Contre Le Racisme et L'Antisemitisme* a *L'Union Des Etudiants Juifs De Franc* (žalobce) a americkou společností *Yahoo!* (žalovaný). Žalovaný na svých internetových stránkách umístěných na serverech nacházejících se v USA nabízel ke koupi v rámci aukčních obchodů nacistické memorabilie. Francouzský žalobce považoval tyto nabídky za rozporné s francouzskými trestněprávními a ústavněprávními předpisy a podal žalobu k francouzským soudům. V žalobě se domáhal mimo jiné odstranění tohoto obsahu z internetových stránek. Francouzský soud tuto situaci kvalifikoval jako delikttní protiprávní jednání a v souladu s francouzským právem vydal soudní příkaz, na základě kterého měl žalovaný zajistit, aby předmětný obsah nebyl dostupný z francouzského území.⁵⁶⁸ Soudy v USA odmítly rozhodnutí francouzských soudů uznat a vykonat s odkazem na První dodatek Ústavy USA a svobodu projevu. Soudy v USA uznaly suverenitu Francie vydávat právní předpisy obsahující závazná pravidla chování na francouzském území. Suverenita ovšem nesahá za hranice Francie, resp. nelze dopustit, aby na území USA mělo účinky rozhodnutí, které omezuje svobodu projevu

⁵⁶⁶ „*Territoriality of course, exists only in opposition to territoriality.*“ In: BUXBAUM, H.L. *The Practice(s) of Extraterritoriality, in Extraterritoriality*, s. 4.

⁵⁶⁷ „*Extraterritoriality has a bad reputation.*“ In: BUXBAUM, H.L. *The Practice(s) of Extraterritoriality, in Extraterritoriality* [online], s. 1.

⁵⁶⁸ LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 19 a 123.

na internetu.⁵⁶⁹ Jiným příkladem extrateritoriálních účinků je rozhodnutí ve věci *Google proti Equustek*.⁵⁷⁰ V tomto případě se jednalo o rozhodnutí kanadského soudu, který přikázal společnosti Google odstranit ze všech jazykových verzí svého vyhledávače určité odkazy. Soudy v USA odepřely uznání a výkon tohoto kanadského rozhodnutí.⁵⁷¹

Také Soudní dvůr EU se ve svých rozhodnutích zabýval povinností ISP odstranit určité odkazy ze všech mutací vyhledávače a povinností přijmout opatření, aby účinným způsobem zabránili uživatelům internetu přistupovat k určitým informacím v členském státě (rozhodnutí ve věci *Google*),⁵⁷² tak smazání údajně pomlouvačného obsahu zveřejněného na sociální síti Facebook nebo k němu na celosvětové úrovni zablokovat přístup. V rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Concurrence* žalobce požadoval vydání soudního příkazu, dle kterého by společnost Amazon byla povinna odstranit určité nabídky ze svých internetových stránek, neboť porušovaly zákaz dalšího prodeje mimo síť selektivní distribuce mezi žalobcem a třetími osobami.⁵⁷³

V rozhodnutí ve věci *Glawischnig-Piesczek*,⁵⁷⁴ které se v původním řízení týkalo pomluvy, Soudní dvůr EU uvedl, že směrnice o elektronickém obchodu neomezuje členské státy, jaká mohou ve věci protiprávního jednání na internetu přijímat opatření. Tato opatření mohou vyvolávat účinky na celosvětové úrovni.⁵⁷⁵ Ze směrnice o elektronickém obchodu totiž podle Soudního dvora EU vyplývá, že z důvodu globálního rozměru elektronických služeb je nutné „zabezpečit soudržnost unijních předpisů vztahujících se na tuto oblast s před-

⁵⁶⁹ Více k tomuto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 71 a násl.; KYSELOVSKÁ, T. *Působnost práva na internetu*, s. 37; SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 337–339.

⁵⁷⁰ *Google Inc. proti Equustek Solutions Inc.*, 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824.

⁵⁷¹ LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 125.

⁵⁷² Tzv. právo být zapomenut a debata týkající se rozsudku Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 24. 9. 2019 ve věci *Google LLC právní nástupkyně Google Inc. proti Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, C-507/17. Blíže k tomuto rozhodnutí např. SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 340–343.

⁵⁷³ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci *Concurrence*, C-618/15, odst. 16.

⁵⁷⁴ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. 10. 2019 ve věci *Glawischnig-Piesczek*, C-18/18.

⁵⁷⁵ *Ibid.*, odst. 49–50.

pisí, které se použijí na mezinárodní úrovni“.⁵⁷⁶ Podle Soudního dvora EU jsou členské státy při jejich vydávání omezeny „relevantním mezinárodním právem“,⁵⁷⁷ ale nevysvětlil, co za toto relevantní mezinárodní právo považuje.

Na odůvodnění je možné se dívat kriticky. Skutečnost, že směrnice neza-
kazuje vydávání opatření s celosvětovými účinky automaticky neznamená,
že je umožňuje nebo že při jejich přijímání není nutné zohlednit jiné aspekty
vyplývající zejména z mezinárodního práva veřejného. Vydání opatření s celo-
světovými účinky by mělo být v kompetenci soudu, který má mezinárodní
příslušnost vyplývající z mezinárodního práva.

Je zajímavé, že ve všech výše uvedených případech se původně jednalo o spor
mezi dvěma soukromými osobami. Strana namítající porušení svých práv
následně nežalovala „skutečného“ pachatele, ale poskytovatele hostingu
platformy, jejímž prostřednictvím došlo k údajnému porušení (Facebook,
Amazon, Google).

Světový řád je založen na existenci suverénních států bez celosvětově závaz-
ných pravidel týkajících se právní regulace jednání a obsahu zveřejněného
na internetu. Soud členského státu, který rozhoduje o odstranění obsahu
na internetových stránkách s celosvětovými účinky, by měl uplatnit sebe-
omezení vyplývající z mezinárodní zdvořilosti (*comity*). Tento soud by měl
co nejvíce omezit extraterritoriální účinky soudního příkazu, neboť povin-
nost smazat poškozující informaci by neměla být excesivní a překročit rámec
toho, co je nezbytné pro ochranu práv poškozené osoby. Soud by měl místo
příkazu odstranit obsah z internetu rozhodnout o znemožnění přístupu
k tomuto obsahu s využitím geoblokačních technologií.⁵⁷⁸

3.2.2 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace

Soudní dvůr EU vycházel při interpretaci norem mezinárodního práva sou-
kromého EU v některých rozhodnutích z hmotněprávních předpisů sekun-
dárního práva. Jako příklad je možné uvést rozhodnutí ve věci *Pinckney*,
Hejduk a *Hi Hotel*, ve kterých Soudní dvůr EU použil k výkladu článku 7

⁵⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. 10. 2019 ve věci *Glawischnig-Pieszczyk*, C-18/18, odst. 51.

⁵⁷⁷ *Ibid.*, odst. 53.

⁵⁷⁸ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. 6. 2019 ve věci *Glawischnig-Pieszczyk*, C-18/18, odst. 100.

odst. 2 Nařízení Brusel Ibis směrnici o harmonizaci autorského práva.⁵⁷⁹ Je možné, že se Soudní dvůr EU bude při výkladu unijního (EU) práva inspirovat dalším hmotněprávním předpisem, a to Nařízením o zákazu neoprávněné geoblokace.

Internet je možné intuitivně popsat jako prostředí s relativně jednoduchým a neomezeným šířením obsahu, které může mít globální dopady (k tomu srov. kapitolu 3.2.1). Přesto každý, kdo se pohybuje na internetu, zde nakupuje či sleduje vysílání online, se někdy setkal s větou „*tento obsah není ve Vaší oblasti dostupný*“ nebo „*do Vaší země není možné zboží doručit*“.

V dnešní době existují technologie, které mohou limitovat teritoriálně neomezené šíření informací a omezit dostupnost obsahu z určitého území. Toto je zřejmé zejména u služeb, jejichž podmínkou je registrace, předplatné, nebo které vyžadují doručení zboží v hmotné podobě.⁵⁸⁰ Jedná se o geoblokační technologie.⁵⁸¹ Poskytovatelé služeb informační společnosti mohou pomocí těchto nástrojů šířit obsah v souladu s právní úpravou určitých zemí, ve kterých chtějí působit nebo na které se chtějí zaměřovat,⁵⁸² resp. blokovat přístup k obsahu na základě zeměpisné polohy uživatele.⁵⁸³ Použití geoblokačních technologií bylo nařízeno soudy v některých rozhodnutích.⁵⁸⁴

Podle kritiků popírá geoblokace jeden z nejvýznamnějších přínosů internetu, a to relativně neomezený přístup k dílům po celém světě.⁵⁸⁵ Omezování přístupu k obsahu zveřejněnému na internetu je předmětem zájmu odborné

⁵⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 39; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 22; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 4. 2014 ve věci *Hi Hotel*, C387/12, odst. 36.

⁵⁸⁰ SVANTESSON, D.J.B. *Time for the Law to take Internet geolocation Technologies Seriously*, s. 473–487.

⁵⁸¹ Mezi geoblokační technologie je možné zařadit geo-identifikaci, geo-blokování, geo-filtrování nebo geo-zaměřování. SVANTESSON, D.J.B. *Private International Law and the Internet*, s. 521.

⁵⁸² TRIMBLE, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 400–401.

⁵⁸³ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 10. 1. 2019 ve věci *Google LLC právní nástupkyně Google Inc. proti Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, C-507/17, odst. 71.

⁵⁸⁴ Geoblokační technologie a jejich dosah byly diskutovány např. v rozhodnutí ve věci *LICRA proti Yahoo!*. K tomu srov. kapitolu 3.2.1. SVANTESSON, D.J.B. *Private International Law and the Internet*, s. 526.

⁵⁸⁵ „[E]his regressive approach discards one of the great social benefits of the internet, namely, the enhanced public access to a number of works throughout the world.“ In: DINWOODIE, G. B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 565.

literatury již nějakou dobu.⁵⁸⁶ Geoblokace může mít pozitivní i negativní důsledky. Právní analýza negativních důsledků geoblokace se týká otázek jako jsou, *inter alia*, omezování volného šíření a přístupu k online obsahu a důsledků pro svobodu slova nebo horizontální a vertikální fragmentace ekonomických trhů z důvodu zaměřování obchodníků a ISP na určitou oblast trhu nebo subjekty.⁵⁸⁷ S ohledem na analyzovanou problematiku se tato kapitola zaměřuje na vztah geoblokace a práv k duševnímu vlastnictví. O geoblokaci je možné hovořit v souvislosti s autorskými právy, která jsou chráněna ve všech členských státech EU. U průmyslových práv vzhledem k jejich povaze a domínanci teritoriality nelze o zásadním významu geoblokace hovořit.

Geoblokace se v praxi projevuje omezením přístupu uživatelů na základě jejich fyzického umístění k určitému obsahu, typicky seriálům, filmům nebo elektronickým knihám. Geoblokační technologie jsou využívány různými druhy ISP nebo subjektů na internetu, jako jsou např. poskytovatelé streamingových nebo cloudových služeb nebo internetovými obchodníky. Omezení přístupu k určitému obsahu online může mít různé důvody, jako je ochrana autorských práv a poskytování licencí podle jednotlivých zemí, zaměření nabídky zboží nebo služeb pouze na vymezenou oblast za odlišných cenových podmínek apod.⁵⁸⁸ Poskytovatelé služeb a obchodníci mohou tímto způsobem přizpůsobit svou nabídku legislativě určitých zemí, ve kterých chtějí působit, a to z pohledu technických norem, sanitárních a fyto-sanitárních opatření, pravidel bezpečnosti apod. Tak, jak je geoblokace využívána prodejci nebo poskytovateli služeb, je odmítána uživateli internetu, kteří se kvůli těmto technologiím nedostanou k vybranému obsahu nebo zboží. Pro uživatele internetu se geoblokace nejzřetelněji projevuje právě s ohledem na autorskoprávní ochranu (film nebo seriál není

⁵⁸⁶ K nejvýznamnějším autorům, kteří se geoblokací a jejími právními důsledky zabývají, patří zejména Trimble a Svantesson. Ze zdrojů, které byly v této publikaci použity, je možné odkázat na TRIMBLE, M. *The Future of Cybertravel: Legal Implications of the Evasion of Geolocation*, s. 567–658; SVANTESSON, D. J. B. *Time for the Law to take Internet geolocation Technologies Seriously*, s. 473–487; SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*, s. 515–565. Z dalších autorů citovaných v této publikaci je možné odkázat např. na MIGUEL ASENSIO, P. de. *Conflict of Laws and the Internet*, s. 78 a násl.

⁵⁸⁷ Blíže k této problematice KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 66; SCHÜLTZ, T. *Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders and the Private/Public International Law Interface*, s. 799–839.

⁵⁸⁸ K dalším důvodům využívání oprávněného a neoprávněného geoblockingu srov. SIMONELLI, F. *Combatting Consumer Discrimination in the Digital Single Market: Preventing Geo-Blocking and other Forms of Geo-Discrimination. Study*, s. 15 a násl.

v určité zemi dostupný).⁵⁸⁹ Z pohledu EU je problematická nejen tato viditelná geoblokace, ale především tzv. skrytá geoblokace, kdy zákazníci z různých zemí platí odlišné ceny za totéž zboží nebo služby podle své zeměpisné polohy.⁵⁹⁰

O geoblokace se hovoří v souvislosti s ochranou autorských práv.⁵⁹¹ Tato práva k duševnímu vlastnictví jsou chráněna ve všech členských státech EU, nicméně s ohledem na princip teritoriality se právní úprava v jednotlivých státech může lišit v otázkách originárního vlastnictví, výjimek z autorsko-právní ochrany nebo způsobu kolektivní ochrany. Z tohoto důvodu může být geoblokace účinným nástrojem, jak mohou tvůrci a poskytovatelé obsahu zohlednit tyto rozdíly a právní požadavky.

Právě problematika autorských práv byla debatována při tvorbě návrhu Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace,⁵⁹² které ve svém konečném textu obsahuje významné výjimky týkající se autorského práva (k tomu srov. článek 3 odst. 2 a článek 4 odst. 1 a 5 nařízení).

Geoblokační technologie jsou v rozporu s požadavky jednotného vnitřního trhu EU, který je založen na volném pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob.⁵⁹³ Geoblokační technologie jsou také v rozporu s jednotným digitálním trhem EU, jehož požadavky byly stanoveny ve Strategii pro jednotný digitální trh v Evropě. Dle této strategie představuje geoblokace „významnou příčinu nespokojenosti spotřebitelů a roztržitého vnitřního trhu“. Z tohoto důvodu se EU zaměřila na „zabránění bezdůvodného blokování na základě zeměpisné polohy“.⁵⁹⁴ V současné době neexistuje žádný právní nástroj, který by zakazoval používání geoblokačních technologií.

Vzhledem k tomu, že cesta k jednotnému unijnímu autorskému právu je dlouhá, se EU zaměřila na dvě konkrétní oblasti související s přístupem

⁵⁸⁹ SIMONELLI, F. *Combating Consumer Discrimination in the Digital Single Market: Preventing Geo-Blocking and other Forms of Geo-Discrimination. Study*, s. 17.

⁵⁹⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru Regionu. *Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě*, odst. 2.3.

⁵⁹¹ „[c]opyright takes the blame for much of geoblocking.“ In: TRIMBLE, M. *Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking*, s. 479.

⁵⁹² Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o řešení zeměpisného blokování a jiných forem diskriminace na vnitřním trhu kvůli státní příslušnosti, místu bydliště či místu usazení zákazníků a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES.

⁵⁹³ Evropská unie. *Jednotný vnitřní trh bez hranic*, s. n/a.

⁵⁹⁴ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru Regionu. *Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě*, odst. 2.3 in fine.

k chráněnému obsahu. V roce 2017 přijala Nařízení o přenositelnosti online služeb a v roce 2018 přijala Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, která jsou součástí strategie jednotného digitálního trhu EU.

Jedním z prvních kroků při vytváření jednotného digitálního trhu EU a omezení geoblokace byla Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. 9. 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu. Dle článku 1 odst. 2 písm. b) této směrnice je rozhodným právem právo státu, ze kterého dochází k vysílání programových signálů (pravidlo země původu). V roce 2019 byla přijata směrnice stanovující pravidla pro výkon autorského práva. Dle článku 3 odst. 1 této směrnice se pravidlo „země původu“ vztahuje pouze na rozhlasové programy a televizní programy týkající se aktuálních událostí nebo vlastní produkce.

Nařízení o přenositelnosti online služeb (označované také jako „netflixové nařízení“) upravuje povinnost poskytovatele online služby poskytujícího obsah za úplaty umožnit účastníkovi, který je dočasně přítomen v jiném členském státě, aby tuto službu mohl využívat stejným způsobem, jako ve státě svého bydliště. Uživatel služby Netflix má právo na přístup ke stejnému obsahu, i když je na dovolené v jiném členském státě. Tuto povinnost mají pouze poskytované placených služeb, dle článku 6 nařízení tato povinnost neplatí pro poskytovatele neplacených služeb. V jejich případě je zpřístupnění obsahu ve stanoveném rozsahu na bázi dobrovolnosti.⁵⁹⁵

Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace má širší působnost než Nařízení o přenositelnosti online služeb, neboť se dle článku 1 odst. 1 vztahuje na „*zamezení zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace, která je přímo či nepřímo založena na státní příslušnosti, místě bydliště nebo místě usazení zákazníků*“. Toto nařízení geoblokaci nezakazuje, pouze její neoprávněnou formu.⁵⁹⁶

⁵⁹⁵ Nařízení o přenositelnosti online služeb mělo okamžitý účinek na poskytování obsahu na internetu. Dle článku 7 odst. 1 nařízení se stala nevymahatelná veškerá smluvní ujednání, která jsou v rozporu s tímto nařízením nebo která zakazují přenositelnost online služeb, a to retroaktivně i *pro futuro* (článek 9).

⁵⁹⁶ Dle článku 9 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace má každých 5 let probíhat revize tohoto nařízení, zejména s ohledem na přístup k dílům chráněným autorskými právy. PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽICKÁ, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*, s. 227.

Obchodníci dle Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace nesmí technickými prostředky ani jinak blokovat přístup k online rozhraním⁵⁹⁷ (článek 3 odst. 1), zboží, službám (článek 4) nebo diskriminovat zákazníky z důvodů souvisejících s platbou (článek 5). Obchodníci mohou mít online rozhraní, která jsou určena pro zákazníky vybrané státní příslušnosti nebo místa bydliště (např. podle jazyka a měny). Pokud by ale obchodníci chtěli přesměrovat zákazníka na jiné online rozhraní, musí o tom zákazníka informovat a ten s přesměrováním musí výslovně a předem souhlasit. Pokud zákazník s přesměrováním souhlasil, i přesto pro něj musí zůstat snadno dostupná původní verze internetových stránek, které chtěl použít (článek 3 odst. 2).

Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace obsahuje významné výjimky,⁵⁹⁸ za kterých je použití geoblokačních technologií možné. Dle článku 3 odst. 3 a článku 4 odst. 5 nařízení je blokování nebo omezení přístupu nebo přesměrování možné, pokud je to nezbytné „za účelem zajištění splnění právního požadavku stanoveného v právu Unie nebo v právních předpisech členského státu v souladu s právem Unie, které se na činnost obchodníka vztahují“, včetně právních předpisů na ochranu autorského práva.⁵⁹⁹ Dle článku 4 odst. 1 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace nesmí obchodník uplatňovat odlišné všeobecné podmínky pro přístup ke zboží a službám z důvodu státní příslušnosti, místa bydliště nebo místa usazení zákazníka.⁶⁰⁰ Tento zákaz se dle písm. b) tohoto ustanovení nevztahuje na „poskytování přístupu ke dílům chráněným autorskými právy nebo ke jinému předmětu ochrany či jejich užití, včetně prodeje díla chráněného autorskými právy nebo předmětu ochrany v nehmotné podobě“.

Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace v článku 1 odst. 6 výslovně vymezuje svůj vztah k článku 6 odst. Nařízení Řím I a článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis. Podle tohoto ustanovení obchodník, který jedná v souladu s tímto nařízením a neoprávněně neblokuje nebo nepřesměrovává uživatele (spotřebitele), nemůže být považován za obchodníka zaměřujícího svou

⁵⁹⁷ Pojem online rozhraní je definován v článku 2 odst. 16 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace.

⁵⁹⁸ K odůvodnění těchto výjimek srov. Preambuli k Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, odst. 21.

⁵⁹⁹ Výjimky ze zákazu geoblokace jsou upraveny také v článku 5 odst. 1 a článku 6 odst. 1 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace.

⁶⁰⁰ K tomu srov. Preambuli k Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, odst. 23.

činnost na stát, ve kterém má spotřebitel obvyklé bydliště.⁶⁰¹ Toto vymezení je zajímavé pro interpretaci pojmu zaměřování činnosti obsažením v sekundárních předpisech mezinárodního práva soukromého EU.

Používání geoblokačních technologií může být využito jako jedno z kritérií pro určení, zda se obchodník zaměřoval nebo nezaměřoval na určitý stát. Nicméně tento zákaz (neoprávněné) geoblokace zúžil možnosti obchodníků, jak vyjádřit zájem zaměřovat či nezaměřovat svou činnost na určitý stát.

Celosvětový zákaz geoblokace by jistě přivítali uživatelé internetu, kteří by měli neomezený a celosvětový přístup k obsahu na internetu. Odborná literatura se staví k úplnému zákazu geoblokačních technologií spíše odmítavě, protože by mohl mít vliv na licencování chráněného obsahu. Mohl by vyloučit možnost uzavírat teritoriálně omezené licence a znamenat neochotu tvůrců zveřejňovat výsledky své tvůrčí duševní činnosti veřejnosti nebo zpřísnění autorskoprávní legislativy jednotlivých států.⁶⁰²

3.3 Mezinárodní příslušnost

3.3.1 Obecná příslušnost

Pravidlo obecné (základní) příslušnosti pro učení mezinárodní příslušnosti soudů je v Nařízení Brusel Ibis a obou souborech *soft law* založeno na principu *actor sequitur forum rei*, podle kterého žalovaný může být žalován v místě svého obvyklého bydliště.⁶⁰³ Toto pravidlo chrání žalovaného, který je žalován na svém domácím hřišti. Umožňuje také koncentraci všech nároků, bez ohledu na jejich povahu (smluvní či mimosmluvní), v jednom sudišti. Nařízení Brusel Ibis ani zkoumaná pravidla nestátního původu neumožňují odmítnutí příslušnosti na základě *forum non conveniens*.⁶⁰⁴

⁶⁰¹ K tomu srov. preambuli k Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, odst. 12, 13 a 26.

⁶⁰² K dalším negativním důsledkům globálního zákazu geoblokace srov. např. TRIMBLE, M. *Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking*, s. 494–502.

⁶⁰³ Z hlediska terminologie používá Nařízení Brusel Ibis v anglickém znění termín *domicile*, zatímco CLIP Principy a Kjótská doporučení termín *habitual residence*, což je v souladu s terminologií použitou v novějších předpisech mezinárodního práva soukromého EU.

⁶⁰⁴ MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*, s. 8.

Základní (obecné) pravidlo příslušnosti místa obvyklého bydliště žalovaného je v souborech *soft law* upraveno v článku 2:101 a 2:601 CLIP Principů⁶⁰⁵ a článku 3 Kjótských doporučení^{606, 607}.

CLIP Principy obsahují v článku 2:601 definici pojmu obvyklé bydliště. V případě fyzické osoby jednající v rámci podnikatelské činnosti se jedná o místo její hlavní činnosti. V případě právnické osoby se jedná o místo, kde se nachází její sídlo, ústředí administrativy nebo hlavní místo podnikání. Pokud právnická osoba nemá sídlo, může být žalovaná v místě, kde byla inkorporována nebo kde byla založena.⁶⁰⁸

Kjótská doporučení definici obvyklého bydliště neobsahují.⁶⁰⁹ Na rozdíl od CLIP Principů výslovně uvádějí, že příslušnost soudů v místě obvyklého bydliště žalovaného je územně neomezená. Toto ustanovení bylo včleněno z důvodu, že *«se stále jedná o kontroverzní otázku»*.⁶¹⁰ Soudy v tomto státě mohou rozhodnout o náhradě škody a postizích s celosvětovými účinky ve sporech týkajících se porušení registrovaných i neregistrovaných práv, která jsou chráněna ve státě fóra i v jiném smluvním státě.⁶¹¹

⁶⁰⁵ Článek 2:101 CLIP Principů: „Subject to these Principles, a person may be sued in the courts of any State in which the person is habitually resident (Article 2:601).“

⁶⁰⁶ Článek 3 Kjótských doporučení: „Unless otherwise provided for in these Guidelines, the defendant should be subject to the jurisdiction of the courts of the State in which he or she is habitually resident. The courts' jurisdiction shall be territorially unlimited.“

⁶⁰⁷ K tomu srov. § 201 ALI Principů.

⁶⁰⁸ Článek 2:601 CLIP Principů: „1) For the purposes of this Part, the habitual residence of a natural person acting in the course of a business activity shall, for actions related to that activity, also be the principal place of business. 2) For purposes of this Part, a company or other legal person or association of natural or legal persons shall have its habitual residence in any state a) where it has its statutory seat or registered office, or b) where it has its central administration or c) where it has its principal place of business. If the entity lacks a statutory seat or registered office, it may also be sued in the State where it was incorporated or, if no such place exists, under whose law it was formed.“

⁶⁰⁹ Podle komentáře k tomuto ustanovení není dostačující, pokud žalovaný na území státu pouze provozuje podnikatelskou činnost. BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCY, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 13.

⁶¹⁰ „The unlimited territorial scope of the court's jurisdiction is stressed explicitly [...] because it is still controversial in intellectual property cases.“ In: BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCY, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 14.

⁶¹¹ Žaloby týkající se celosvětového porušení a nároky z něj vyplývajících se v praxi mohou týkat především autorského práva a všeobecně známých ochranných známek. Protiprávní jednání může být kvalifikováno jako porušení těchto práv ve většině smluvních států Bernské úmluvy, Pařížské úmluvy nebo členských států WTO, které jsou vázány Dohodou TRIPS. V případě porušení registrovaných práv k duševnímu vlastnictví musí být žalobce v žalobním petitu přesnější, neboť tato práva mohou být chráněna pouze v některých státech. Žalobce proto musí pečlivě zvážit výběr soudiště.

Tab. č. 3: Soft law – obecná příslušnost

	Článek	Procesní kritérium	Definice
Nařízení Brusel Ibis	4	Obvyklé bydliště žalovaného	Článek 62 fyzické osoby
			Článek 63 právnické osoby
CLIP Principy	2:101	Obvyklé bydliště žalovaného	
	2:601		Obvyklé bydliště
Kjótská doporučení	3	Obvyklé bydliště žalovaného	

Pravidlo obecné příslušnosti spočívající v (obvyklém) bydlišti žalovaného zpravidla nepůsobí aplikační problémy. Obtíže jsou spjaty spíše s technickými a technologickými než právními otázkami. Z tohoto důvodu není nutné vytvářet odlišné návrhy *de lege ferenda*.

3.3.2 Příslušnost ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů

Nařízení Brusel Ibis a CLIP Principy vycházejí pro určení příslušného soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů z výslovně stanoveného kritéria místa plnění,⁶¹² od čehož se Kjótská doporučení ve své formulaci odchýlila (k tomu srov. dále).

Kritérium místa plnění je problematické v případě smluv, ve kterých je závazek plněn na internetu.⁶¹³ Příkladem může být poskytnutí služby online ve formě vytvoření internetové prezentace, nákup odborné knihy v podobě *ebook* nebo poskytování cloudových služeb.⁶¹⁴ Tyto smlouvy zpravidla

⁶¹² „The major problems with Art [7/1] flow not from the interpretation adopted by the Court of Justice [...] but from the text of the [Regulation] itself, which seeks to confer jurisdiction in matters relating to a contract by reference to a single, inflexible connecting factor [...] one-dimensional rule in contractual matters is wholly inadequate.“ Hill cit. in LEVINA, D. *Jurisdiction at the place of performance of a contract revisited: a case for the theory of characteristic performance in EU civil procedure*, s. 289.

⁶¹³ PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*, s. 226.

⁶¹⁴ K dalším příkladům možných způsobů plnění online srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 146–148.

obsahují prorogační doložku,⁶¹⁵ takže zřejmě z tohoto důvodu se Soudní dvůr EU zatím neměl příležitost vyjádřit se k interpretaci pojmu místo plnění, místo dodání nebo místo poskytnutí služeb na internetu.⁶¹⁶ V této publikaci bylo uvedeno rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Falco* týkající se licenční smlouvy (k tomu srov. kapitolu 2.2.4). Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr EU nekvalifikoval licenční smlouvu jako smlouvu o poskytování služeb, nemusel se zabývat odpovědí na druhou předběžnou otázku, která se týkala interpretace místa plnění, resp. místa poskytování služeb.⁶¹⁷

Soudní dvůr EU se zabýval interpretací místa dodání a místa poskytování služeb upravených v článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis zatím pouze v offline prostředí. V případě více míst dodání se místem plnění rozumí místo, které zajišťuje nejužší vztah mezi smlouvou a soudem. Tento nejužší vztah se zpravidla nachází v místě hlavního dodání, které musí být stanoveno na základě ekonomických kritérií.⁶¹⁸ Nelze-li místo dodání určit dle smlouvy, řídí se *legis causae*.⁶¹⁹ V případě kupní smlouvy je místem dodání místo, kde zboží bylo nebo mělo být předáno kupujícímu.⁶²⁰ U koupě elektronické knihy je obtížné určit, kde byla dodána nebo stažena.⁶²¹

V případě více míst poskytování služeb se jedná o hlavní místo, kde byly služby poskytnuty. Pokud toto místo nelze určit, je třeba zohlednit místo, kde služby byly skutečně převážně poskytovány, s přihlédnutím k času strávenému na těchto místech a významu zde vykonávané činnosti.⁶²² V případě smluv

⁶¹⁵ Prorogační dohody v obchodních smlouvách jsou upraveny v článku 25 Nařízení Brusel Ibis, prorogační dohody ve spotřebitelských smlouvách jsou upraveny v článku 19 Nařízení Brusel Ibis.

⁶¹⁶ Soudní dvůr EU se zatím vyjádřoval k platnosti prorogační dohody uzavřené v rámci klik-wrap smlouvy v rozsudku Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 5. 2015 ve věci *El Majdoub*, C-322/14.

⁶¹⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. 4. 2009 ve věci *Falco*, C-533/07, odst. 17.

⁶¹⁸ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 5. 2007 ve věci *Color Drack GmbH proti Lexx International Vertriebs GmbH*, C-386/05, odst. 40.

⁶¹⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 25. 2. 2010 ve věci *Car Trim*, C-381/08, odst. 55.

⁶²⁰ *Ibid.*, odst. 60.

⁶²¹ KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*, s. 150–153.

⁶²² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 11. 3. 2010 ve věci *Wood Floor*, C-19/09, odst. 40.

týkajících se poskytování služeb, jako např. cloudové uložení, je obtížné určit, kde byly služby poskytnuty. Je možné uvažovat o místě obvyklého bydliště uživatele nebo místě obvyklého bydliště poskytovatele služby nebo místě, kde byla uložena data zpracována.⁶²³

Soubory *soft law* obsahují alternativní pravidla příslušnosti pro spory vyplývající ze smluvních závazkových vztahů (článek 2:201 CLIP Principů a článek 4 Kjótských doporučení).⁶²⁴

Článek 2:201 odst. 1 CLIP Principů⁶²⁵ obsahuje pravidlo obsahující kritérium místa plnění. Toto ustanovení se vztahuje nejen na licenční smlouvy a smlouvy o převodu práv, ale také na smlouvy, které jsou spojeny s vytvářením nebo využíváním práv k duševnímu vlastnictví (*joint ventures*, smlouvy o spolupráci ve výzkumu, distribuční smlouvy, franšizové smlouvy a další).⁶²⁶

Článek 2:201 odst. 2 CLIP Principů⁶²⁷ obsahuje určení místa plnění v případě smluv, jejichž hlavním předmětem je poskytnutí licence nebo převod práva.⁶²⁸

Tímto místem je, pokud nebylo mezi stranami dohodnuto jinak, místo státu, pro který byla licence udělena nebo právo převedeno. Důvodem této úpravy je, že většina otázek spojených s právem k duševnímu vlastnictví a jeho porušením se *řídí lex loci protectionis*, které bude ve většině případů shodné s právem místa, kde byla smlouva plněna.⁶²⁹ Soudy státu, pro jehož území byla licence udělena nebo právo převedeno, mohou rozhodovat o všech právech a povinnostech vyplývajících z těchto smluv, včetně povinností platit

⁶²³ Toto řešení by mohlo být v souladu se závěry rozsudku Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 11. 3. 2010 ve věci *Wood Floor*, C-19/09, odst. 42.

⁶²⁴ K tomu srov. § 205 ALI Principů.

⁶²⁵ Článek 2:201 odst. 1 CLIP Principů: „*In disputes concerned with contractual obligations, a person may be sued in the courts of the State where the obligation in question is to be performed.*“

⁶²⁶ European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 62–63.

⁶²⁷ Článek 2:201 odst. 2 CLIP Principů: „*In disputes concerned with contracts having as their main object the transfer or license of an intellectual property right, the State where the obligation in question is to be performed shall be, for the purposes of this provision and unless otherwise agreed, the State for which the license is granted or the right is transferred. When this provision offers the sole basis of jurisdiction, the court shall have jurisdiction only with respect to activities relating to the license or transfer of the intellectual property right for that particular State.*“

⁶²⁸ Vzhledem k formulaci „*jejichž hlavní předmět je*“ se toto ustanovení nevztahuje na smlouvy, ve kterých je licence nebo převod práva vedlejším závazkem k závazku hlavnímu (jedná se např. o křížové licence ve smlouvách o výzkumné spolupráci). European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 65.

⁶²⁹ *Ibid.*, s. 62.

poplatky (*royalties*). Článek 2:201 odst. 2 CLIP Principů má zároveň „*koncentrační a fragmentální účinky*“.⁶³⁰ Toto ustanovení umožňuje podřídit všechny otázky týkající se smluvního vztahu k jednomu soudišti, ale neumožňuje koncentraci nároků vyplývajících z licence udělené pro více států najednou. Dle poslední věty tohoto ustanovení je příslušnost soudů omezena na jednání týkající se území fóra.

Článek 2:201 odst. 3 CLIP Principů⁶³¹ umožňuje koncentraci smluvních a mimosmluvních nároků k soudům, které jsou příslušné podle článku 2:201 odst. 1. Tímto ustanovením se CLIP Principy odchylojí od judikatury Soudního dvora EU, která důsledně rozlišuje příslušnost soudů ve sporech vyplývajících se smluvních a mimosmluvních závazkových vztahů.⁶³²

Dle článku 4 Kjótských doporučení⁶³³ jsou ve sporech vyplývajících z licenčních nebo převodních smluv⁶³⁴ příslušné soudy státu, pro který byla licence udělena nebo právo převedeno. Může se jednat o spory týkající se povinnosti udělit licenci nebo práva licenci převést, platby licenčních poplatků nebo náhrady škody v případě porušení smluvní povinnosti. Soudy tohoto místa jsou nejužší spojeny s příslušnou smlouvou. Kjótská doporučení se tímto ustanovením odchýlila od právní úpravy v článku 7 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis, který obsahuje výslovně uvedené kritérium místo plnění.⁶³⁵

⁶³⁰ „[h]as both a concentrating and a fragmentating effect“. In: European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 66.

⁶³¹ Článek 2:201 odst. 2 CLIP Principů: „*In disputes concerned with infringement claims arising out of a contractual relationship between the parties, a court having jurisdiction with regard to the contract shall also have jurisdiction in respect of the infringement, without prejudice to Article 2:202.*“

⁶³² VALDHANS, J. Alternativní příslušnost. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLÍČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 201.

⁶³³ Článek 4 Kjótských doporučení: „*In disputes concerning intellectual property license or transfer contracts, a person may be sued in the courts of the State for which the license is granted or the right is transferred; the court's jurisdiction shall be territorially limited to the State in which the court is situated.*“

⁶³⁴ Toto ustanovení se dle komentáře vztahuje nejen na licenční a převodní smlouvy, ale všechny smluvní typy bez ohledu na jejich označení, jejichž předmětem je licence nebo převod práva (k různým druhům licenčních smluv srov. kapitolu 2.3.7). BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCY, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 16.

⁶³⁵ Toto odchýlení se o kritéria místa plnění je odůvodňováno otázkami spojenými s jeho aplikací. Interpretaci pojmu místo plnění je nutné provést na základě hmotného práva, které se určí dle kolizních norem předpokládaného fóra. Místo plnění se navíc může lišit podle toho, o plnění jaké povinnosti se jedná (např. místo plnění pro placení licenčních poplatků může být odlišné od místa plnění povinnosti udělit licenci). BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCY, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 16.

Příslušnost těchto soudů je teritoriálně omezena. V případě multistátního porušení může žalobce podat žalobu k soudům státu obvyklého bydliště žalovaného a uplatnit územně neomezené nároky, nebo žalovat dle alternativní příslušnosti a uplatnit nároky týkající se území příslušného fóra.

Toto teritoriální omezení příslušnost je odůvodněno jednak stejným omezením jako v případě deliktní příslušnosti, ale také nutností zajištění rovnováhy mezi žalobcem a žalovaným. Žalobce si může vybrat mezi obecnou a alternativní příslušností, zatímco žalovaný se musí, pokud je zvolena alternativní příslušnost, bránit mimo stát svého bydliště.⁶³⁶

Tab. č. 4: Soft law – alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů

	Článek	Příslušnost	Procesní kritérium	Definice
Nařízení Brusel Ibis	4	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	7 odst. 1	Alternativní	Místo plnění	Písm. a) dle legis causae Dle písm. b) autonomní výklad
CLIP Principy	2:101	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	2:201 odst. 1	Alternativní	Místo plnění	
	2:201 odst. 2			Místo plnění
	2:201 odst. 2		Rozšíření příslušnosti na mimosmluvní závazky	
	2:601			Obvyklé bydliště
Kjótská doporučení	4	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	5	Alternativní	Soudy státu, pro který byla licence udělena nebo právo převedeno	

⁶³⁶ Komentář k tomuto ustanovení výslovně odkazuje na judikaturu Soudního dvora EU, konkrétně na rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, a rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12. K tomu srov. BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCY, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 16.

Narižení Brusel Ibis i pravidla *soft law* vycházejí z kritéria místa plnění. Vzhledem k tomu, že Narižení Brusel Ibis prošlo v relativně nedávné době revizí, nelze v dohledné době očekávat další zásah do jeho právní úpravy. I přesto je možné navrhnout znění novelizovaného článku 7 odst. 1 Narižení Brusel Ibis se samostatným procesním pravidlem pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví v písmenu b).

„Článek 7 odst. 1 Narižení Brusel Ibis

b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

[...]

- v případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví (licenční nebo převodní smlouvy) území členského státu, pro které byla licence udělena nebo právo převedeno; příslušnost tohoto soudu je omezená pouze ve vztahu k jednání souvisejícímu s licencí nebo převodem práva k duševnímu vlastnictví s územím tohoto členského státu.“

3.3.3 Příslušnost ve sporech vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů

V případě mimosmluvních závazkových vztahů je příslušnost soudů dána v souladu s „univerzálně přijímaným principem“⁶³⁷ v místě, kde došlo ke škodné události. Článek 7 odst. 2 Narižení Brusel Ibis umožňuje alternativně žalovat (1) v místě protiprávního jednání (*forum delicti commissi*), (2) v místě škodlivých následků (*forum damni infecti*) nebo (3) v místě, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, ale s vyloučením aplikace pro porušení práv k duševnímu vlastnictví.

3.3.4 *Forum delicti commissi*

Pro vlastníky práv k duševnímu vlastnictví může být časově i finančně nákladné domáhat se ochrany před všemi fóry dle kritéria *damni infecti*. Mozaiková úprava a mnohost potenciálních sudišť dle místa škodlivých následků je předmětem odborné kritiky a v praxi může působit nemalé

⁶³⁷ „[p]ractically universally accepted principle“. In: European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 69.

obtíže. Z tohoto důvodu je možné se domnívat, že poškozený nejčastěji podá žalobu ve *forum delicti commissi*.⁶³⁸

V případě nelokalizované škody na internetu je určení místa škodlivých následků problematické. Z tohoto důvodu někteří generální advokáti ve svých stanoviscích dokonce navrhovali vyloučení aplikace kritéria *damni infecti* a zachování pouze kritéria *delicti commissi* pro náhradu škody týkající se porušení chráněných práv na internetu. Tuto možnost navrhoval generální advokát Villalón ve stanovisku k rozhodnutí ve věci *Hejduk* pro porušení autorských práv na internetu.⁶³⁹ Dle jeho odůvodnění je kromě tohoto místa možné žalovat v místě obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Dle jeho názoru tato dvě kritéria „ve většině situací povedou ke téže příslušnosti [...], ne vždy tomu tak bude“.⁶⁴⁰

Podobným způsobem argumentoval generální advokát Bobek ve stanovisku k rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*, které se týkalo porušení osobnostních práv na internetu. Podle jeho názoru aplikace mozaikového přístupu nezohledňuje rozdíly mezi použitými médii ve smyslu tištěných nebo elektronických. Soudní dvůr EU opakovaným potvrzováním mozaikového přístupu umožňuje mnohočetnost příslušností a fragmentaci žalob.⁶⁴¹ Z tohoto důvodu navrhoval odmítnutí možnosti aplikace kritéria místa škodlivých

⁶³⁸ LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 691–693.

⁶³⁹ Pod pojmem nelokalizovaná škoda je nutné rozumět takovou škodu, u které žalobce nemůže poskytnout ověřitelné informace vymezující škodu vzniklou výlučně na území fóra. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 41 a 42. Obdobně argumentoval generální advokát Jääskinen ve stanovisku týkající se aplikace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve věci porušení zákazu kartelových dohod. K tomu srov. „[j]sou definiční znaky ‚místa, kde došlo ke škodné události ve smyslu tohoto ustanovení, které vyplývají z judikatury, podle mého názoru irelevantní z důvodu značného zeměpisného rozptýlení příčin a následků uplatňovaných škod. Obě části alternativy uvedené Soudním dvorem totiž v tomto případě vedou ke tomu, že je potenciálně příslušná řada soudů členských států, ačkoli cílem uvedeného nařízení je omezit počet souběžných řízení, a nemožnými určit soud, který má ‚zvlášť úzkou vazbu se sporem a má tak ‚nejlepší předpoklady‘ ratione loci pro rozhodnutí tohoto sporu, ačkoli to je základem uvedeného čl. 5 bodu 3.“ In: Stanovisko generálního advokáta N. Jääskinen přednesené dne 11. 12. 2014 ve věci *Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA (CDC) proti Evonik Degussa GmbH a další*, C-352/13, odst. 49.

⁶⁴⁰ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 45.

⁶⁴¹ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. 7. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 79–80.

následků, a naopak zachování pouze kritéria *delicti commissi* a centra zájmu poškozeného. Žalobci by zůstala zachována možnost žalovat dle obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis.⁶⁴²

Kritérium *delicti commissi* představuje zajištění právní jistoty a předvídatelnosti pro ISP a uživatele. Tyto subjekty by mohly být žalovány v zemi, kde jednaly, což ve většině případů může být stát jejich obvyklého bydliště. Podle jiných názorů by omezení alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pouze na místo příčinné události omezilo možnosti žalujících (vlastníků práv) pro podání žaloby, což by mohlo mít vliv na vynutitelnost autorskoprávní ochrany online. Vlastníci práv by dle tohoto přístupu mohli žalovat pouze mimo státy svého obvyklého bydliště. Nemohli by žalovat v jiných jurisdikcích, kde došlo ke vzniku škody, což bude zpravidla v zemi jejich obvyklého bydliště. Tento přístup by mohl opět vést k oslabení vynutitelnosti autorskoprávní ochrany online. Z praktického pohledu je v mnoha případech pro žalující stranu výhodnější žalovat u soudů v místě obvyklého bydliště (v kontextu Nařízení Brusel Ibis v místě, kde se projevíly škodlivé následky). Tuto tezi ostatně potvrzuje komparativní výzkum, který v roce 2017 provedl *Christie* ve spolupráci s WIPO.⁶⁴³

Tento přístup může vést k nadměrnému využívání *fóra shopping* ze strany ISP, kteří by tímto mohli poskytovat své služby např. ze zemí, ve kterých je ochrana práv k duševnímu vlastnictví omezená.⁶⁴⁴ Další nevýhoda plynoucí z této interpretace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je spojena s již dříve uváděnou skutečností, že kritérium místo příčinné události zpravidla vede ke stejnému sudišti, jako země obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Touto interpretací by alternativní příslušnost ztratila smysl a význam.

Z tohoto důvodu je možné uvést, že omezení alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis v případech online porušení práv k duševnímu vlastnictví pouze na soudy v místě příčinné události nelze doporučit.

⁶⁴² Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. 7. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 92–98.

⁶⁴³ CHRISTIE, A. F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?*, s. 152–183.

⁶⁴⁴ MATULIONYTĚ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 137.

3.3.5 *Forum damni infecti*

Druhou „alternativou v rámci alternativy“ dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je místo, kde se projeví škodlivé následky (*locus/forum damni infecti*). V tomto místě je možné žádat teritoriálně omezenou náhradu škody, která vznikla na území tohoto státu (mozaikový přístup).

Podle Soudního dvora EU je kritérium *damni infecti* a mozaikový přístup v souladu s požadavkem na řádný výkon spravedlnosti a užitečnou organizaci řízení. Pouze soud, který je příslušný k rozhodování o újmě vzniklé na území fóra, může nejlépe a s ohledem na důkazy přítomné v tomto členském státě posoudit vznik a rozsah tvrzené újmy na daném území.⁶⁴⁵ Toto kritérium je výhodné pro stranu žalující, která určuje, kde bude podána žaloba. Na straně druhé je pravděpodobné, že žalobce se bude schopen domoci celé škody pouze ve státě obvyklého bydliště žalovaného.

Zásadní otázka pro určení příslušnosti soudů dle místa škodlivých následků je, zda k jejímu založení stačí pouhá dostupnost chráněného obsahu z území fóra, nebo je vyžadována jiná kvalifikovaná podmínka. Touto podmínkou může být kromě dostupnosti obsahu zaměřování činnosti na území fóra ve spojení s vzniklou škodou. Judikatura Soudního dvora EU je v tomto ohledu nekonzistentní a je předmětem odborné kritiky. Soudní dvůr EU ve své judikatuře interpretoval pravidlo pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis jak ve smyslu, že postačuje dostupnost obsahu (např. chráněného právy k duševnímu vlastnictví nebo porušující práva k duševnímu vlastnictví, *access approach*),⁶⁴⁶ i tak, že je nutné cílení (zaměřování, *targeting approach*) činnosti škůdce na území daného státu.⁶⁴⁷ Tyto dvě podmínky spočívající v dostupnosti nebo zaměřování činnosti jsou analyzovány dále.

⁶⁴⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. 12. 2021 ve věci *Gtflix Tv*, C-251/20, odst. 38. Soudní dvůr EU se svým odůvodněním chtěl zřejmě vypořádat s hlavní námitkou spočívající v nemožnosti určení výše náhrady škody ve vztahu k určitému území.

⁶⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinkney*, C170/12.

⁶⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. 10. 2012 ve věci *Football Dataco*, C-173/11; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. 7. 2011 ve věci *L'Oréal*, C-324/09; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. 6. 2012 ve věci *Donner*, C5/11.

3.3.5.1 *Forum damni infecti* a kritérium dostupnosti⁶⁴⁸

Místo škodlivých následků a delokalizace škody⁶⁴⁹ s ním spojená může vést k jevu zvanému *forum shopping* a právní nejistotě na straně žalovaného⁶⁵⁰ i žalobce.

Soudní dvůr EU vycházel z dostupnosti chráněného nebo poškozujícího obsahu ve státu fóra v celé řadě rozhodnutí týkajících se online porušení osobnostních práv, online i offline porušení práv k duševnímu vlastnictví a nekalé soutěže. Otázka dostupnosti poškozujícího obsahu v případě porušení osobnostních práv a pomluvy byla předmětem předběžné otázky ve věci *eDate*. Soudní dvůr EU se touto otázkou přímo nezabýval, protože příslušnost předkládajícího soudu byla založena nikoliv dle místa škodlivých následků, ale dle kritéria centra zájmů poškozeného s neomezenou územní příslušností.⁶⁵¹

Problematicke dostupnosti škodlivého obsahu pro založení příslušnosti soudů v místě škodlivých následků se věnoval generální advokát Hogan ve stanovisku k rozhodnutí ve věci *Gtflix TV*. Rozhodnutí v této věci se týkalo osobnostních práv, resp. nekalé soutěže, a závěry z něj je do jisté míry možné zobecnit i pro zkoumanou oblast.

Kritika mozaikového kritéria a dostupnosti je spojena především s možností soudního obtěžování.⁶⁵² Z tohoto důvodu generální advokát Hogan uvedl, že je nutné na legislativní úrovni jednotlivých členských států přijmout procesní opatření, která zpřísní procesní pravidla v těchto věcech, zejména

⁶⁴⁸ Tato část byla zpracována a vychází z publikace KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV*, s. 109–159.

⁶⁴⁹ „[Šíření fotografií online vykazuje velmi odlišné charakteristiky od prodeje výrobku online. Jedná se tudíž o šíření, o němž lze jen obtížně říci, že se zhmotňuje na jednom nebo více zjištělých místech. Spíše naopak, škoda se stává ‚nehmotnou‘, to znamená, že se rozptyluje a tím ‚přemisťuje‘, čímž je ztíženo zjištění místa, kde došlo ke škodě, ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 1215/2012].“ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 2.

⁶⁵⁰ V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví škůdce (žalovaný) nemusí předvídat či kontrolovat, kde se projeví škodlivé následky jeho jednání.

⁶⁵¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 24.

⁶⁵² Tato problematika je aktuální v oblasti osobnostních práv, kde může docházet k mnohačetným žalobám proti účasti veřejnosti (SLAPP). K tomu srov. Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. 4. 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“), s. 30–44. K tomu také srov. HEIN, J. von. *Alvarez-Armas on potential human-rights related amendments to the Rome II Regulation (I). The law applicable to SLAPPs*, s. n/a.

pravidla pro náhradu nákladů řízení, které často „dostatečně nezohledňují nepřímé náklady vzniklé vedením určitého řízení (zejména náklady zátěže způsobené sporem), přestože tyto náklady mohou být v praxi z hospodářského i morálního hlediska značné“.⁶⁵³ Generální advokát Hogan ve stanovisku ve věci *Gflix Tv* dále navrhol, aby k založení příslušnosti soudů dle dostupnosti obsahu byl žalobce povinen prokázat, že má v obvodu příslušnosti těchto soudů „významný počet zákazníků, kteří mohou mít přístup k dotčené publikaci a mohou jí rozumět“.⁶⁵⁴ Tento návrh ulehčuje pozici žalovaného s ohledem na jeho důkazní břemeno. Podle kritiků tento návrh vyžaduje relativně komplexní posouzení skutkového stavu, které nemusí odpovídat skutečnosti.⁶⁵⁵ Může se jednat o situaci, kdy předmětné internetové stránky využívají geoblokační technologie, které omezují dostupnost z území určitého státu.

Porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu může mít škodlivé následky na území více států.⁶⁵⁶ Žalovaný z tohoto důvodu může být teoreticky vystaven žalobám ve všech 27 členských státech EU, což na něj klade vysoké finanční a časové nároky ohledně procesní obrany, a to i za předpokladu „slabé“ pozice žalobce v určitém státě.⁶⁵⁷ Pouze malá část celkové škody, ke které došlo na území jednoho státu, může vést k návrhu žalobce na vydání soudního zákazu určitého jednání, což prakticky může ukončit veškeré aktivity žalovaného na internetu.⁶⁵⁸

⁶⁵³ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. 9. 2021 ve věci *Gflix Tv*, C-251/20, odst. 63.

⁶⁵⁴ *Ibid.*, odst. 105.

⁶⁵⁵ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 191.

⁶⁵⁶ Tato fragmentace příslušnosti může vést k nadměrnému procesnímu a důkaznímu zatížení strany, která se domáhá porušení jejich práv z důvodu šíření informací na internetu. In: MIGUEL ASENSIO, P. de. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?*, s. 9.

⁶⁵⁷ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 43. „While one may consider this to be justified by the wish to protect the rights of the victim of personality and IP infringements, it obviously comes at price of exposing potential defendants to the risk of being easily sued everywhere in the EU.“ In: LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 693.

⁶⁵⁸ BOGDAN, M. *Website Accessibility as Basis for Jurisdiction Under the Brussels I Regulation*, s. 5. *Lutzij* poukazuje na rozdíly v jurisdiktuře soudů, podle které soudy některých států (typicky Velká Británie v době, kdy byla členským státem EU), se stavěly rezervovaně k vydávání soudních příkazů zakazujících online jednání, pokud jejich příslušnost byla založena pouze na části utrpěné škody. Jako opačný přístup *Lutzij* uvádí německé soudy. In: LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 692.

Na kritériu dostupnosti obsahu z území fóra byla založena rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Pinckney a Hejduk*. Soudy členských států, ke kterým byla podána žaloba, mohou rozhodnout pouze o škodě, která vznikla na jejich území (teritoriálně omezená příslušnosti).⁶⁵⁹ Rozhodnutí ve věci *Pinckney a Hejduk* se týkala online porušení autorských práv. Tedy teritoriálně neomezených práv k duševnímu vlastnictví.⁶⁶⁰ Tato dvě rozhodnutí jsou předmětem odborné kritiky.⁶⁶¹ Soudní dvůr EU svou argumentaci založil na výkladu textu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, který na rozdíl od článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis neobsahuje výslovný výraz zaměrování činnosti.⁶⁶²

Kritérium dostupnosti, které Soudní dvůr EU v těchto rozhodnutích přijal, lze považovat za rozporné jak s obecnými principy a zásadami Nařízení Brusel Ibis, tak konkrétními cíli alternativní příslušnosti dle článku 7 Nařízení Brusel Ibis.⁶⁶³

Toto kritérium je v rozporu s právní jistotou a předvídatelností obou účastníků řízení.⁶⁶⁴ Relativně neomezený přístup k chráněnému statku může být spojen s územně neomezeným vznikem škody, a tím s ubiquitní příslušností

⁶⁵⁹ V tomto ohledu je možné uvést, že v případě původního řízení ve věci *Pinckney* se jednalo o prodej výlisků CD s hudbou, takže výše škody byla do určité míry určitelná v závislosti na počtu prodaných kusů. V původním řízení ve věci *Hejduk* se jednalo o nároky vyplývající ze zveřejnění autorského díla na internetu bez další kvantifikace.

⁶⁶⁰ K tomu srov. kritický přístup k principu teritoriality u online porušení práv k duševnímu vlastnictví např. KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím II. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 212 a násl.

⁶⁶¹ K tomu srov. např. SMITH, J., LERICHE, A. *CJEU Ruling in Pinckney v Mediatech: Jurisdiction in Online Copyright Infringement Cases Depends on the Accessibility of Website Content*, s. 137–138; HUŠOVEC, M. *Jurisdiction on the internet after Pinckney*, s. n/a.

⁶⁶² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 42; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 32.

⁶⁶³ Stejně tak stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 43–44; stanovisko generálního advokáta Jääskinenia přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 68.

⁶⁶⁴ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 15: „Pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost by měla být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně vymezených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného spojovacího prvku.“

soudů ve více státech.⁶⁶⁵ V případě neregistrovaných práv, jako je autorské právo, může být obsah porušující autorské právo zveřejněn z území jednoho státu, ale následně zpřístupněn, stažen, uložen, streamován nebo sdílen na území jiných států. Každé takové jednání je možné kvalifikovat jako porušení práv k duševnímu vlastnictví, jehož následkem je vznik škody.

Kritérium „pouhé“ dostupnosti zvýhodňuje vlastníky práv a umožňuje „*rozsáhlé forum shopping*“.⁶⁶⁶ Toto kritérium je v rozporu s principem *actor sequitur forum rei*,⁶⁶⁷ neboť žalobci se nabízí mnohost potenciálních soudišť, včetně soudiště v jeho obvyklém bydlišti. Příslušnost soudů v místě obvyklého bydliště žalobce, která byla založena na pouhé dostupnosti obsahu z území tohoto státu, byla potvrzena dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Wintersteiger*, *Pinckney*, *Hejduk*, *Coty Germany* a *Concurrence*. Vzhledem k tomu, že dostupnost zvýhodňuje poškozeného, bylo by možné toto kritérium považovat za rozporné s cíli a účelem alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, kterým není ochrana slabší smluvní strany.⁶⁶⁸

Žalovaný může být vystaven množství sporů v různých členských státech EU, ve kterých došlo ke vzniku údajné škody, neboť žalující strana může podat žalobu u kteréhokoliv členského státu, ve kterém byl chráněný obsah dostupný.⁶⁶⁹ Žalovaný nemůže předvídat, k soudům kterého členského státu bude žalobcem podána žaloba.⁶⁷⁰ Tato situace může být pro žalovaného velmi nevýhodná zejména v případě, kdy se svým jednáním zaměřoval na území konkrétního státu či států, ale jeho internetové stránky jsou dostupné i z jiných

⁶⁶⁵ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. 2. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 22.

⁶⁶⁶ „[e]xtensive forum shopping.“ In: MATULIONYTÉ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 133.

⁶⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 2. 2002 ve věci *Besix*, C-256/00, odst. 53; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 44.

⁶⁶⁸ „[článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis] nesměřuje konkrétně k tomu, aby slabší straně byla zaručena zvýšená ochrana.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. 1. 2014 ve věci *Kainz*, C45/13, odst. 31.

⁶⁶⁹ Stejně tak stanovisko generálního advokáta Jääskinen přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 68; TORREMANS, P. *Jurisdiction for Cross-Border Intellectual Property Infringement Cases in Europe*, s. 1635.

⁶⁷⁰ *Schultz* k tomu jako protiargument uvádí, že z pohledu žalovaného jsou významná pouze ta soudiště, jejichž rozhodnutí mohou být vůči němu uznána a vykonána. Což v rámci EU a relativně volnému oběhu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních mohou být všechny členské státy EU. In: SCHULTZ, T. *Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders and the Private/Public International Law Interface*, s. 813–814.

zemí (*overspill effects*).⁶⁷¹ Kritérium dostupnosti je tímto v rozporu s požadavkem právní jistoty, neboť dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Besix* pravidla alternativní příslušnosti vyžadují, aby „běžně dobře informovaný žalovaný mohl rozumně předvídat, před jakými soudy, kromě soudů v místě jeho obvyklého bydliště, by byl žalován“.⁶⁷²

Nevýhody kritéria dostupnosti je možné nalézt i na straně žalobce. Žalující strana nemá jistotu ohledně výsledku řízení, ve kterém není možné ověřit kritéria pro vymezení rozsahu příslušnosti soudu. Jinými slovy, může být velmi obtížné určit konkrétní výši náhrady škody pro území určitého státu.⁶⁷³

Cílem alternativních pravidel příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je určit fórum, které založeno na „existenci zvláště úzkého vztahu mezi sporem a soudy místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, tedy principem blízkosti (*proximity*). Tento princip potvrdil sám Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích.⁶⁷⁴ Tato blízkost nemusí být zajištěna, pokud skutkové okolnosti nelokalizované škody nemohou být ověřeny běžnými důkazními prostředky. Toto je navíc možné pouze pro část škody, která na daném území vznikla, což ztěžuje posouzení celkového kontextu případu.

Je otázka, zda soudy v místě, ve kterém je internetová stránka dostupná, mají onen vyžadovaný zvláště úzký vztah k předmětu sporu. Tento soud se může nacházet na území jednoho z mnoha států, ve kterých je sice internetová stránka dostupná, ale chybí jiná vazba na spor nebo jeho účastníky. Skutečnost, že obsah chráněný autorským právem je dostupný z území tohoto státu, nemusí automaticky znamenat, že v tomto státě došlo ke vzniku škody. Lze proto polemizovat s odůvodněním Soudního dvora EU, zda se skutečně jedná o soud, „který má objektivně nejlepší předpoklady pro posouzení, zda skutečnosti

⁶⁷¹ MATULIONYTĚ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 134.

⁶⁷² „That principle of legal certainty requires, in particular, that the jurisdictional rules which derogate from the basic principle of the Brussels Convention laid down in Article 2, such as the rule in Article 5(1), should be interpreted in such a way as to enable a normally well-informed defendant reasonably to foresee before which courts, other than those of the State in which he is domiciled, he may be sued.“ In: Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. 2. 2002 ve věci *Besix*, C-256/00, odst. 26 a zde citovaná předchozí judikatura.

⁶⁷³ HUBIN, J. B., DEPREEW, S. *Of availability, targeting and accessibility: online copyright infringements and jurisdiction in the EU*, s. 15.

⁶⁷⁴ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 16; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 27.

zakládající odpovědnost žalované osoby jsou splněny“.⁶⁷⁵ Stejně kriticky se k rozporu mezi kritériem dostupnosti a principem blízkosti vyjadřovali generální advokáti,⁶⁷⁶ kteří zdůrazňovali podstatu alternativní příslušnosti ve vazbě na ono užší spojení se sporem.⁶⁷⁷

Stejně tak je možné kriticky hodnotit, zda kritérium dostupnosti odpovídá požadavku na řádný výkon spravedlnosti.⁶⁷⁸ Jak uvedl generální advokát Villalón ve svém stanovisku ve věci *Hejduk*, „*jeví se jako obtížné, a nejspíš nemožné, určit škodu vzniklou výlučně v tomto státě [...] žalobce v takovém případě jako v projednávané věci nemůže poskytnout ověřitelné informace, které přesně vymezují škodu vzniklou výlučně ve státě, v němž je podána žaloba. Tato okolnost by vedla soud takového státu k přiznání nižší náhrady, než je reálně vzniklá škoda, nebo vyšší náhrady, čímž by došlo k překročení územního kritéria, které Soudní dvůr vyžaduje v takových situacích*“.⁶⁷⁹ Dle požadavku řádného výkonu spravedlnosti by mělo být cílem Nařízení Brusel Ibis zabránit „*multiplikaci příslušností soudů, která by mohla vést k vzájemně neslučitelným rozhodnutím*“.⁶⁸⁰

Kritérium dostupnosti je možné považovat za rozporné s požadavkem na vyvažování různě kolidujících zájmů subjektů v autorském právu, tedy

⁶⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 28.

⁶⁷⁶ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 44; stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 69.

⁶⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 9. 1995 ve věci *Marinari*, C-364/93, odst. 20; rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. 6. 2016 ve věci *UMI*, C-12/15, odst. 27.

⁶⁷⁸ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 16.

⁶⁷⁹ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 39; stejně tak stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. 3. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 51; stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 68.

⁶⁸⁰ „[i]t is necessary to avoid the multiplication of courts of competent jurisdiction which would heighten the risk of irreconcilable decisions“. In: Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. 1. 1990 ve věci *Dumézil*, C-220/88, odst. 18. Je možné uvést, že při mnohosti podaných žalob bude mít každý návrh odlišný obsah (náhrada škody týkající se každého odlišného fóra). Dle článku 30 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis platí, je-li u soudů různých členských států zahájena navzájem související řízení, může soud, u kterého bylo řízení zahájeno později, řízení přerušit. Tento soud musí nakonec také rozhodnout. Soud může prohlásit svou nepřislušnost dle článku 30 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pouze tehdy, dokud není řízení u soud, u kterého bylo řízení zahájeno jako první, skončeno v prvním stupni a strana podala návrh na vyloučení příslušnosti druhého soudu. V případě mozaiky ale toto ustanovení nebude použitelné, neboť příslušnost soudů je územně omezena.

hledání rovnováhy mezi právy a zájmy nositelů práv a uživatelů.⁶⁸¹ Možnost žalovat z titulu online porušení autorského práva před soudy kteréhokoli členského státu, ve kterém je chráněný obsah dostupný, znamená výhodnější pozici pro vlastníky práv. Tato interpretace může, dle některých názorů, vést k posílení výkonu a vynucování těchto práv. Na druhé straně může vést ke snížení právní jistoty a předvídatelnosti uživatelů a poskytovatelů služeb informační společnosti. Kritérium dostupnosti může vést k omezení služeb poskytovaných ISP nebo rozšíření používání geolokačních technologií omezujících přístup k obsahu z území vybraných členských států.⁶⁸² Taková omezení dostupnosti mohou mít vliv na vnitřní digitální trh EU.

Pouhá dostupnost internetových stránek bez dalších kritérií by neměla být, podle názoru autorky, důvodem pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritéria *damni infecti*.⁶⁸³

I přes výše uvedené výhrady ke kritériu dostupnosti je korektní uvést argument ve prospěch jeho zachování. Tímto argumentem je zajištění kontinuity interpretační pozice Soudního dvora EU. Rozhodnutí ve věci *Hejduk* a ve věci *Pinkney* jsou v souladu s dřívější judikaturou Soudního dvora EU, která se sice týká online pomluvy a porušení osobnostních práv, ale ve větším celku alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. V rozhodnutí ve věci *eDate* Soudní dvůr EU rozhodl, že osoba, která se pokládá za poškozenou, může, *inter alia*, podat žalobu k soudům každého členského státu, na jehož území je nebyl přístupný obsah škodlivé informace. Příslušnost těchto soudů je omezena na rozhodování o újmě způsobené na území tohoto fóra.⁶⁸⁴ Obdobně Soudní dvůr EU postupovat v rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*. V tomto případě se jednalo o online porušení ochranné známky chráněné rakouským právem. Vzhledem k tomu, že národní ochranné známky jsou chráněny pouze na území státu registrace, Soudní dvůr EU omezil příslušnost

⁶⁸¹ K podrobné analýze vyvažování v autorském právu, jednotlivých přístupů a legislativního a judikaturního uchopení srov. např. kapitolu 1.2 a násl. In: MYŠKA, M. *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*, s. n/a.

⁶⁸² MATULIONYTĚ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 124.

⁶⁸³ MIGUEL ASENSIO, P. de. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?*, s. 8; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. 2. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 21.

⁶⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 51.

pouze na soudy členského státu, ve kterém je ochranná známka zapsána.⁶⁸⁵ Osobnostní práva se odlišují od práv k duševnímu vlastnictví, a proto je otázka, zda závěry z těchto dvou okruhů rozhodnutí jsou navzájem přenositelná.

Na základě výše uvedeného je možné učinit závěr, že kritérium dostupnosti umožňuje vlastníkům práv využívat *forum shopping*. Na druhé straně existují mechanismy, které mohou excesivní výběr mezi sudišti omezit. Soudy členského státu, ve kterých je internetová stránka dostupná, mají omezenou příslušnost, neboť mohou rozhodovat pouze o škodě, ke které došlo na území tohoto státu. Bude-li žaloba podána k soudům členského státu s minimálním přístupem na internetové stránky, soudní řízení probíhající v tomto státě nebude pro žalobce ekonomicky výhodné. Ze zcela praktického pohledu žalobce nebude schopen určit výši náhrady škody, kterou by mohl v žalobě požadovat. Na druhé straně může být podání žaloby v tomto „nevýhodném“ fóru součástí procesní strategie a pokus o zastrašení žalovaného.

Dalším mechanismem, který by mohl omezit excesivní *forum shopping*, je aplikace testu zaměřování činnosti na úrovni hmotného práva.⁶⁸⁶ Soud členského státu, ke kterému byla podána žaloba na základě dostupnosti internetových stránek, ověřuje, zda se žalovaný zaměřoval na území tohoto státu.⁶⁸⁷ V případě, že podmínka zaměřování činnosti nebyla splněna, soud žalobu zamítne. Tento přístup byl použit v rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu, podle kterého mezinárodní příslušnost soudu byla založena na základě článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a teorii dostupnosti. Posouzení, zda k porušení práv, bylo otázkou hmotného práva.⁶⁸⁸ Nicméně základní způsob, jak vyloučit interpretační a aplikační otázky spojené s kritériem dostupnosti, je jeho vyloučení v případě nelokalizované škody na internetu.

⁶⁸⁵ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 39.

⁶⁸⁶ MATULIONYTĚ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 135.

⁶⁸⁷ *Ibid.*

⁶⁸⁸ „Denn insofern ist kein Grund erkennbar, den Eingriff in wirtschaftliche Interessen anders zu behandeln als jenen in Persönlichkeitsrechte. Es muss daher für die Begründung der Zuständigkeit auch hier genügen, dass ein bestimmter Inhalt im Staat des angerufenen Gerichts im Internet zugänglich war oder auf andere Weise verbreitet wurde und der Kläger behauptet, dass diese Zugänglichkeit oder Verbreitung eine (lauterkeitsrechtlich relevante) Auswirkung auf dem Markt dieses Staats hatte. Ob die behauptete Rechtsverletzung auch tatsächlich vorliegt, ist wie bei behaupteten Kennzeichenverstößen erst im Rahmen der Sachentscheidung zu prüfen.“ In: Rozhodnutí Der Oberste Gerichtshof ze dne 10. 7. 2012, č. j. 4 Ob 82/12f, odst. 1.2.

3.3.5.2 *Forum damni infecti* a kritérium zaměřování činnosti

Soudní dvůr EU ve své judikatuře interpretoval pravidlo pro založení mezinárodní příslušnosti soudů nejen na základě dostupnosti obsahu z území fóra, ale také na skutečnosti, že žalovaný cílil (zaměřoval) svou činnosti na území fóra, čímž vytvořit kritérium zaměřování činnosti.

Zaměřování činnosti je upraveno v článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis pro online spotřebitelské smlouvy.⁶⁸⁹ Soudní dvůr EU interpretoval tento pojem v rozhodnutí ve věci *Pammer/Alpenhof* a navazující judikatuře.⁶⁹⁰ Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis výslovně nestanoví požadavek zaměřování činnosti.

Kritérium zaměřování činnosti je využito také v dalších nástrojích unijního (EU) práva, jako je např. Nařízení GDPR.⁶⁹¹ Kritérium zaměřování činnosti je součástí Doporučení WIPO týkající se ochrany průmyslových práv na internetu.⁶⁹² Definice zaměřování činnosti, přesněji ekonomické důsledky, které má jednání na území určitého státu, jsou demonstrativním výčtem uvedeny v článku 3 Doporučení WIPO. Kritérium zaměřování je také výslovně upraveno v článku 2.202 CLIP Principů. CLIP Principy obsahují pravidlo *de minimis* na úrovni hmotného práva, podle kterého je možné určit „úroveň“ zaměřování činnosti (článek 3:602 CLIP Principů). Stejně tak dle § 204 ALI Principů může být zaměřování činnost žalovaného na stát fóra důvodem pro založení mezinárodní příslušnosti.⁶⁹³ Test zaměřování, tedy

⁶⁸⁹ Článek 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis: „*Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny články 6 a čl. 5 bod 7 ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.*“

⁶⁹⁰ Tato interpretace se týkala spotřebitelské smlouvy, nikoliv porušení práv k duševnímu vlastnictví. „*Thus, the principles locating IP infringement and connecting it to a particular territory are still not entirely clear and this uncertainty has given rise to inconsistent jurisprudence by the CJEU, which has applied a targeting test in some IP cases, but not others.*“ In: HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 435. K vývoji judikatury v oblasti spotřebitelských smluv srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *A Critical Perspective on the Development of Internet Related Case Law for Online Consumer Contracts in the EU*, s. 893–900.

⁶⁹¹ K tomu srov. Preambuli k Nařízení GDPR, odst. 23.

⁶⁹² WIPO. *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet*. 2001, odst. 3.9.

⁶⁹³ MIGUEL ASENSIO, P. de. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?*, s. 9.

jednání, které má na území fóra ekonomické důsledky (*market effect approach*) byl aplikován také některými národními soudy v EU⁶⁹⁴ a USA.⁶⁹⁵

Cílem kritéria zaměřování činnosti na úrovni pravidel příslušnosti je omezit množství soudů, ke kterým by mohla být podána žaloba dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Vychází totiž z předpokladu, že většina jednání na internetu není zaměřena do celého světa, ale jedná se o způsob, jak mohou obchodníci a ISP zaujmout určitou část veřejnosti.

Použití tohoto kritéria vede k omezení států, na jejichž území nebylo jednání zaměřeno, resp. se zde neprojevyly důsledky tohoto jednání. Tímto se zvyšuje právní jistota a předvídatelnost uživatelů a poskytovatelů o předpokládaném místě sudiště.⁶⁹⁶ Tento přístup omezuje možnost *fora shopping* pro žalobce. Soudy států, na jehož území bylo jednání zaměřeno, mají onu užší vazbu k předmětu sporu, jak předpokládají pravidla alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis (na území tohoto státu se projevyly ekonomické důsledky jednání). Test zaměřování činnosti lépe vyvažuje zájmy autorů a uživatelů chráněných statků (potenciálních škůdců a žalovaných). Toto kritérium také může vést ke zvýšení právní jistoty a předvídatelnosti ISP.⁶⁹⁷

Soudní dvůr EU využil kritérium zaměřování činnosti pro interpretaci sekundárních právních předpisů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví v rozhodnutí ve věci *Dataco*, *L'Oreal* nebo *Donner*.⁶⁹⁸ Otázka je, zda tato

⁶⁹⁴ „Nicht jedes im Inland abrufbare Angebot ausländischer Dienstleistungen im Internet kann bei Verwechslungsgefahr mit einem inländischen Kennzeichen i. S. von § 14 Abs. 2 Nr. 2 MarkenG kennzeichenrechtliche Ansprüche auslösen. Erforderlich ist, daß das Angebot einen wirtschaftlich relevanten Inlandsbezug aufweist.“ In: BGH, 13. 10. 2004 – I ZR 163/02. „Das Vorliegen einer Markenverletzung durch Werbung im Internet setzt einen über die bloße Abrufbarkeit einer Website hinausgehenden Inlandsbezug voraus.“ In: Rozhodnutí Der Oberste Gerichtshof ze dne 10. 7. 2012, č. j. 4 Ob 82/12f, odst. 2.2.

⁶⁹⁵ *Lutzj* podává přehled rozhodnutí soudů v EU a v U.S., které své rozhodování založily na kritériu zaměřování činnosti. K tomu srov. LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 704.

⁶⁹⁶ Členské státy EU mohou kritérium zaměřování aplikovat v řízeních, jejichž subjektem je žalovaný, který nemá bydliště na území členského státu EU.

⁶⁹⁷ Některé *soft law* iniciativy upravují pravidla důkazního břemena týkající se prokazování, zda jednání bylo zaměřeno na území určitého státu.

⁶⁹⁸ K tomu srov. zejména rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. 10. 2012 ve věci *Footbal Dataco*, C-173/11, odst. 39; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. 7. 2011 ve věci *L'Oréal*, C-324/09, odst. 64–65; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. 6. 2012 ve věci *Donner*, C5/11, odst. 28. K tomu také srov. HUBIN, J. B., DEPREEW, S. *Of availability, targeting and accessibility: online copyright infringements and jurisdiction in the EU*, s. 14 a násl.

„hmotněprávní“ kritéria mají být aplikována pro určení mezinárodní příslušnosti soudů.⁶⁹⁹

V rozhodnutí ve věci *L'Oréal*, které se týkalo prodeje značkových výrobků na internetu prostřednictvím platformy eBay, Soudní dvůr EU použil kritérium zaměřování činnosti pro otázku, zda výrobky označené ochrannou známkou zapsanou v členském státě nebo ochrannou známkou EU a které jsou nabízeny k prodeji na online tržišti (eBay), spadají do působnosti pravidel EU v oblasti ochranných známek a příslušnosti soudů dle místa registrace.⁷⁰⁰

V rozhodnutí ve věci *Donner* se Soudní dvůr EU zabýval předběžnou otázkou položenou v rámci trestního stíhání vedeného před německými soudy v případě nedovoleného obchodního využívání děl chráněných autorskými právy. Výrobky byly vyráběny v Itálii, kde nebyly chráněny autorským právem, ale kupující si je mohli zakoupit online prostřednictvím německých internetových stránek. Soudní dvůr EU rozhodl, že došlo k porušení německého autorského práva, neboť obchodník zaměřoval svou činnost na německou veřejnost.⁷⁰¹

V rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Football Dataco* se jednalo o porušení zvláštního práva databází týkající se ochrany proti vytěžování a/nebo zužitkování obsahu databáze dle článku 7 směrnice 96/9/ES o právní ochraně databází. V tomto případě se jednalo o německou společnost, která na internetu a v reálném čase zveřejňovala výsledky a jiné statistiky týkající se utkání anglické fotbalové ligy určené pro zákazníky z Anglie. Tyto informace získávala z databáze vlastněné společností Football Dataco. Předmětem položené předběžné otázky bylo, zda k vytěžování nebo zužitkování obsahu databáze dochází v místě zveřejnění údajů na internetové stránce s cílem zpřístupnit je veřejnosti (v Německu), nebo v místě přenosu veřejnosti v místě, kam jsou určeny (v Anglii). Soudní dvůr EU uvedl, že ochrana databází

⁶⁹⁹ MATULIONYTĚ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 136.

⁷⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. 7. 2011 ve věci *L'Oréal*, C-324/09, odst. 61–67.

⁷⁰¹ „Články 34 a 36 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát trestně stíhal pomoc k nedovolenému rozšiřování rozmnoženin děl chráněných autorským právem podle vnitrostátních trestních předpisů v případě, kdy jsou rozmnoženy takových děl veřejně rozšiřovány na území tohoto členského státu v rámci prodeje – specificky zaměřeného na veřejnost uvedeného státu – který byl sjednán v jiném členském státě, kde tato díla nejsou autorským právem chráněna, nebo kde požívají ochrany, které se nelze úspěšně dovolávat vůči třetím osobám.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. 6. 2012 ve věci *Donner*, C5/11, odst. 36.

prostřednictvím zvláštního práva databází vyplývá z vnitrostátních předpisů. Tato ochrana je teritoriálně omezena na území příslušného členského státu. Subjekt požívající této ochrany se jí může dovolávat pouze vůči nedovolenému zužitkování, ke kterému došlo na tomto území.⁷⁰² Soudní dvůr EU ve své argumentaci odkázal na dřívější rozhodnutí ve věci *Pammer/Alpenhof* a uvedl, že pouhá možnost přístupu na internetovou stránku obsahující předmětné údaje nezakládá příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁷⁰³ Soudní dvůr EU dále uvedl, že za místo zužitkování dat nelze považovat území státu, kde se nachází server, ze kterého byla data odeslána nebo na kterém se nachází.⁷⁰⁴ Dle Soudního dvora EU určení, že se místo, kde dochází k zužitkování, nachází na území členského státu, „závisí na existenci indicií umožňujících přijmout závěr, že tento akt zužitkování prozrazuje úmysl jeho autora zaměřit se na osoby nacházející se na tomto území.“⁷⁰⁵

Soudní dvůr EU se problematice dostupnosti versus zaměřování činnosti nepřímou zabýval také v rozhodnutí ve věci *Concurrence*. Spor v původním řízení se týkal údajného porušení zákazu dalšího prodeje mimo síť selektivní distribuce na online trzích. K porušení mělo dojít zveřejněním nabídek k prodeji na několika internetových stránkách provozovaných v různých členských státech. Podstatou předběžných otázek bylo, zda je potřeba, aby mezi územím, kde byl obsah dostupný, existovala nějaká jiná vazba, kromě dostupnosti obsahu. Soudní dvůr EU se k této otázce nevyjádřil výslovně. Nicméně z odůvodnění rozhodnutí ve věci *Concurrence* je možné dovodit, že jednání, ke kterému došlo zveřejněním určitého obsahu na internetových stránkách, způsobilo nebo mohlo způsobit tvrzenou škodu na území soudu rozhodujícího o žalobě.⁷⁰⁶ Soudní dvůr EU výslovně odkázal na rozhodnutí ve věci *Coty Germany*, podle kterého soud rozhodující o žalobě posuzuje, zda jednání [na internetu – pozn. aut.] mohlo způsobit škodu v obvodu tohoto soudu.⁷⁰⁷

⁷⁰² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. 10. 2012 ve věci *Football Dataco*, C-173/11, odst. 26–27.

⁷⁰³ Ibid., odst. 36. Stejně tak rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. 7. 2011 ve věci *L’Oreal*, C-324/09, odst. 64.

⁷⁰⁴ Ibid., odst. 44–45.

⁷⁰⁵ Ibid., odst. 39.

⁷⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci *Concurrence*, C-618/15, odst. 34.

⁷⁰⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 57–58.

Kritérium zaměřování činnosti bylo doporučeno předkládajícími soudy v rámci předběžných řízení pro interpretaci článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve věcech *eDate*, *Pinckney* a *Hejduk*.⁷⁰⁸ Jeho použití bylo navrženo generálním advokátem Jääskinenem ve stanovisku ve věci *Pinckney*.⁷⁰⁹ Generální advokát Jääskinen navrhol kritérium zaměřování činnosti pro interpretaci místa škodlivých následků v případě online porušení autorského práva. Soudy tohoto členského státu by mohly rozhodnout pouze o nároku na náhradu škody utrpěné na tomto území (mozaiková náhrada škody).⁷¹⁰ Generální advokát Jääskinen odkázal na dřívější rozhodnutí týkající se příslušnosti, ve kterých Soudní dvůr EU aplikoval kritérium zaměřování činnosti. V těchto rozhodnutích Soudní dvůr EU přihlédl k zaměřování činnosti až na úrovni hmotného práva, nikoliv v souvislosti s pravidly určování mezinárodní příslušnosti.

Tento odlišný přístup k teorii zaměřování na úrovni pravidel příslušnosti a na úrovni hmotného práva je vysvětlován odlišným cílem a účelem procesního, resp. hmotného práva. Ukotvení (lokalizace) chráněného statku má vliv nejen na otázku porušení práva, ale také na otázku, pro území kterých států by autorskoprávní licence měla být získána. Kritéria pro založení mezinárodní příslušnosti soudů mohou být nastavena širěji a zahrnovat principy mezinárodního práva soukromého EU, jako je řádný výkon spravedlnosti. Generální advokát Jääskinen ve stanovisku ve věci *Pinckney* zdůraznil, že otázky územní působnosti použitelných vnitrostátních předpisů a rozsah mezinárodní příslušnosti soudů jsou dvě samostatné kategorie, které musejí zůstat odlišné. Generální advokát Jääskinen navrhl, aby Soudní dvůr EU potvrdil zaměřování činnosti v případě online porušení autorských práv.⁷¹¹

⁷⁰⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 24; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 15; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 14.

⁷⁰⁹ Stanovisko generálního advokáta Jääskineny přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 73.

⁷¹⁰ „[v] případě sporu týkajícího se tvrzeného porušení vylučného práva na rozšiřování nabízením hmotných nosičů, které reprodukují obsah chráněný autorským právem, na internetu, anebo vylučného práva na sdělování zveřejněným obsahů v elektronické podobě na internetu, může osoba, která se pokládá za poškozenou, podat žalobu [...] k soudům členského státu, do kterého dotčená internetová stránka směřuje svou činnost, s cílem uplatnit nárok na náhradu škody, kterou utrpěla na tomto území.“ K tomu srov. stanovisko generálního advokáta Jääskineny přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 73.

⁷¹¹ *Ibid.*, odst. 65.

Soudní dvůr EU tomuto návrhu nepřisvědčil a rozhodl, že určení příslušného soudu dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nevyžaduje, aby byla dotčená činnost zaměřena na členský stát sídla soudu, ke kterému byla podána žaloba.⁷¹² Soudní dvůr EU vyšel ze srovnání tohoto ustanovení s článkem 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis, ve kterém je požadavek zaměřování činnosti výslovně uveden. Soudní dvůr EU uvedl, že ve věci tvrzeného porušení majetkových autorských práv je založena příslušnost soudů členského státu, jehož právo poskytuje ochranu majetkovým autorským právům a z internetových stránek přístupných v obvodu soudu je možné si opatřit rozmnoženinu díla, se kterým jsou tato práva spjata.⁷¹³

Soudní dvůr EU i přes tato doporučení ze strany předkládajících soudů a generálních advokátů uvedl ve třech rozhodnutích, že zaměřování činnosti pro účely interpretace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis není použitelné (jednalo se o rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Pinckney*,⁷¹⁴ *Hejduk*⁷¹⁵ a *Wintersteiger*). S aplikací kritéria zaměřování **činnosti** jsou spojeny určité problematické otázky. Jednou z nich je definice tohoto pojmu v kontextu porušení práv k duševnímu vlastnictví. Jedná se o obdobné otázky, které jsou kladeny v souvislosti se zaměřováním činnosti dle článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis.⁷¹⁶

Další nevýhodou je skutečnost, že kritérium zaměřování činnosti je aplikováno národními soudy jak na procesní, tak na hmotněprávní úrovni. Soudy členských států posuzují, jaká kritéria budou pro účely posouzení zaměřování činnosti využita. Jedná se o dvojí kvalifikaci skutkového stavu. První kvalifikace slouží pro určení, zda jsou splněny podmínky pro založení mezinárodní příslušnosti soudů. K druhé kvalifikaci dochází na úrovni hmotného práva. Podle některých názorů v odborné literatuře by se zaměřování činnosti mělo zkoumat až na úrovni hmotného práva, neboť posuzování pro procesní účely

⁷¹² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 42.

⁷¹³ *Ibid.*, odst. 44.

⁷¹⁴ *Ibid.*, odst. 42–44.

⁷¹⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 33.

⁷¹⁶ K demonstrativnímu výčtu kritérií pro zaměřování činnosti dle článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis srov. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. 12. 2010 ve spojených věcech *Pammer/Alpenhof*, C-585/08 a C-144/09, odst. 93.

může být širší, a tím se může dojít k odlišnému závěru než u posuzování hmotněprávního.⁷¹⁷

Posuzování zaměřování činnosti na procesní nebo hmotněprávní úrovni je odlišné také z pohledu povinnosti či možnosti toto kritérium využít. Je-li test zaměřování použit na úrovni procesní, soud je povinen tento test použít *ex off.* Je-li test zaměřování využit na úrovni hmotného práva, je na sporných stranách, zda existenci či neexistenci zaměřování činnosti využijí ve své argumentaci. Aplikace testu zaměřování na procesní či hmotněprávní úrovni se liší také co do pravidel důkazního břemena. Pravidla důkazního břemena v případě procesního posuzování se řídí *lex fori*. Je-li test zaměřování použit na úrovni hmotného práva (k tomu srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Football Dataco*), pravidla důkazního břemena se řídí *legis causae*.⁷¹⁸

Další problematickou otázkou může být situace, kdy je činnosti zaměřována na více zemí najednou nebo není zaměřena na určité konkrétní státy. K této situaci může dojít, pokud internetová stránka používá rozšířené jazyky, jako např. angličtinu. Jako příklad je možné využít skutkový stav z rozhodnutí ve věci *Pinckeney*. Je možné předpokládat, že britské společnosti, které uvedly CD s chráněným obsahem na trh, měly zájem získat prospěch ze svého jednání nikoliv pouze v anglicky mluvící Velké Británii a v Irsku, ale v celé EU. Na jedné straně je možné argumentovat, že v případě jednání, které je zaměřeno na větší okruh států, musí odpovědná osoba předpokládat žalobu ve kterékoliv z této země. Na druhé straně toto omezení může odradit ISP od poskytování služeb, případně vést k širšímu využívání geolokačních a geoblokačních technologií (k tomu srov. Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace analyzované v kapitole 3.2.2).

I přes výše uvedené výhrady je možné považovat kritérium zaměřování činnosti za vhodné upřesnění pro založení příslušnosti ve *foru damni infecti*. Zaměřování by mohlo vycházet ze subjektivních okolností, které jsou ale objektivizovány určitými skutečnostmi, nebo z čistě objektivních okolností případu.

⁷¹⁷ MATULJONYTÉ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 136.

⁷¹⁸ K právu rozhodnému pro důkazní břemeno srov. článek 18 Nařízení Řím I. K podrobné analýze tohoto ustanovení srov. KYSELOVSKÁ, T. *Důkazní břemeno (článek 18 Nařízení Řím I)*, s. 232–240.

Subjektivní kritéria zaměřování činnosti jsou na straně žalovaného a jeho vůli, neboť jeho subjektivním úmyslem bylo oslovit určitou skupinu osob nebo část veřejnosti v určitých státech.⁷¹⁹ Tento subjektivní prvek může být „objektivizován“ skutečnostmi, jako je např. jazyk internetových stránek, použitá měna a další.⁷²⁰ Z tohoto pojetí zaměřování činnosti vycházel Soudní dvůr EU v rozhodnutích ve věci *Pammer/Alpenhof*, *L'Oréal* nebo *Football Dataco*⁷²¹ a bylo navrženo ve stanovisku generálního advokáta Jääskinena ve věci *Pinckney*.⁷²²

Objektivní kritéria zaměřování činnosti vycházejí z obsahu závazku a vazby mezi sporem a soudišťem. Na objektivním posouzení zaměřování činnosti jsou založena rozhodnutí Soudního dvora EU v oblasti ochrany osobních údajů ve věcech *VKI* a *Weltimmo*.⁷²³ Tento objektivní přístup byl navržen ve stanovisku generálního advokáta Villalóna ve věci *eDate*.⁷²⁴

Výhoda kritéria zaměřování činnosti spočívá v tom, že bere ohled na zájmy obou stran. Pokud ISP zaměřuje činnost na určitý stát, může rozumně očekávat, že v případě sporu bude žalován před soudy tohoto státu.⁷²⁵ Poskytovatelé služeb informační společnosti tak mohou přizpůsobit své jednání právnímu

⁷¹⁹ HUBIN, J. B., DEPREEW, S. *Of availability, targeting and accessibility: online copyright infringements and jurisdiction in the EU*, s. 4–5; SCHULTZ, T. *Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders and the Private/Public International Law Interface*, s. 816–819; EECHOU, M. van. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 224–225.

⁷²⁰ Jedná se o demonstrativní výčet kritérií, které Soudní dvůr EU vymezil v rozhodnutí ve věci *Pammer/Alpenhof*. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. 12. 2010 ve spojených věcech *Pammer/Alpenhof*, C-585/08 a C-144/09, odst. 81–84.

⁷²¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. 12. 2010 ve spojených věcech *Pammer/Alpenhof*, C-585/08 a C-144/09, odst. 75–91; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. 7. 2011 ve věci *L'Oréal*, C-324/09, odst. 64–66; rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. 10. 2012 ve věci *Football Dataco*, C-173/11, odst. 39.

⁷²² Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 64–66. Obdobně lze návrh tohoto přístupu chápat také žádosti předkládajících soudů v řízení o předběžné otázce v rozhodnutí ve věci *eDate* (odst. 24), ve věci *Pinckney* (odst. 15) nebo ve věci *Hejduk* (odst. 14).

⁷²³ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 28. 7. 2016 ve věci *VKI*, C-191/15, odst. 81; blíže k tomuto rozhodnutí také ROHOVÁ, I., SEHNÁLEK, D. *Determining Jurisdiction and the Applicable Law in Cross-Border Unfair Competition and Unfair Commercial Practices Cases*, s. 27–28; rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. 10. 2015 ve věci *Weltimmo*, C-230/14, odst. 41. Obdobně Soudní dvůr EU postupoval v rozhodnutí ve věci *Google*, odst. 60.

⁷²⁴ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. 3. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 62.

⁷²⁵ EECHOU, M. van. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 224.

řádu dané země, resp. se nezaměřovat do určitých, pro ně „nevýhodných“ států. Toto kritérium naplňuje podmínku blízkosti (*principle of proximity*) mezi sporem a sudištěm, kterou vyžadují pravidla alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Navíc může vést k omezení excesivního *fora shopping*.

Skutečnost, že žalovaný zaměřoval svou činnost na území fóra, by mohla být dostačujícím dodatečným kritériem pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁷²⁶

3.3.5.3 Dílčí shrnutí k *fora damni infecti*

V předcházejících podkapitolách byly uvedeny výhody a nevýhody kritéria dostupnosti a zaměrování činnosti pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle místa škodlivých následků. Nevýhody těchto dvou přístupů vedou v odborné literatuře k názorům, podle kterých by toto kritérium mělo být zcela vyloučeno pro nelokalizovanou škodu vznikající na internetu. Autorka publikace tento názor nesdílí.

Vyloučením *fora damni infecti* by totiž mohlo dojít k omezení přístupu ke spravedlnosti. *Asensio* uvádí příklad, podle kterého vydavatel A se sídlem ve státě X zveřejní článek obsahující poškozující informace o fyzické osobě B, která má centrum svých zájmů ve státě Y. Poškozující informace je díky internetu dostupná ve státě Z, ve kterém má osoba B také určité vazby a je zde známa, byť se zde nenachází centrum jejich zájmů. Pokud by byla vyloučena mozaika, poškozená osoba B se se mohla domáhat ochrany svých práv pouze v zemi X (místo obvyklého bydliště vydavatele dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis) nebo ve státě Y (místo, kde se nachází centrum jejich zájmů). Poškozená osoba by se nemohla domáhat alespoň územně omezené náhrady škody ve státě Z. Vyloučení mozaikového přístupu z tohoto důvodu považuje za rozporné s účelem a cílem článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁷²⁷

Jako další důvod pro zachování mozaikového přístupu se uvádí případy, kdy žalobce v rámci žalobního návrhu navrhuje omezení nebo blokování přístupu ke škodlivému obsahu z území státu sudiště. Tyto návrhy umožňují

⁷²⁶ MIGUEL ASENSIO, P. de. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?*, s. 8.

⁷²⁷ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 185–186.

fragmentaci, neboť neznemožňují přístup k obsahu z území jiných členských států. Tyto žaloby se zpravidla týkají místních ISP, a tudíž není nutná přeshraniční spolupráce a uznání a výkon cizích rozhodnutí mimo stát původu.⁷²⁸

Jako další důvod pro zachování mozaikového přístupu je uváděna fragmentace kolizní úpravy mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z nekalé soutěže dle Nařízení Řím II. Článek 6 odst. 3 Nařízení Řím II obsahuje kolizní normu pro narušení trhu ve více členských státech najednou. V takovém případě musí být splněna podmínka, že trh v místě soudu, který o žalobě rozhoduje, „je jedním z trhů, které byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže“. Procesní mozaika u kritéria *damni infecti* odpovídá kolizně-hmotněprávní mozaice pro určení rozhodného práva, čímž dochází ke „korelaci mezi příslušným soudem a rozhodným právem pro určení škody, která se projevila v zemi fóra.“⁷²⁹

Někteří autoři se pro řešení interpretačních a aplikačních problémů spojených s kritériem místa škodlivých následků dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis přiklání k požadavku dostupnosti ve spojení s testem zaměřování prováděným na hmotněprávní úrovni a teritoriálním omezení škody, podle kterého soud může rozhodnout pouze o takové škodě, která vznikla na území státu fóra.⁷³⁰

3.3.6 Centrum zájmů poškozeného

Z pohledu doktrinálně-teoretického není zřejmé, zda je kritérium centra zájmů poškozeného novým (třetím) samostatným kritériem v rámci místa škodné události, nebo se jedná o sub-kritérium *loci damni infecti*. Z jazykového výkladu rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate* je možné dovodit, že se jedná o nové a samostatné kritérium, jakousi třetí „alternativu v rámci alternativy“, která je na úrovni *fora delicti commissi* a *fora damni infecti*.⁷³¹

⁷²⁸ MIGUEL ASENSIO, P. de. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 189.

⁷²⁹ „[c]onduce a una correlación entre el tribunal competente y la ley aplicable en litigios relativos precisamente al daño causado en el foro“. In: MIGUEL ASENSIO, P. de. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 195.

⁷³⁰ MATULIONYTÉ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 137.

⁷³¹ K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojitých věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 51.

Centrum zájmů poškozeného bylo Soudním dvorem EU vytvořeno pro případy porušení osobnostních práv a pomluvy. Nicméně i v těchto skutkových stavech je na něj možné nahlížet kriticky. Hlavní kritika kritéria centra zájmů poškozeného spočívá v tom, že jedna osoba může mít více než jedno centrum zájmů, obzvláště v dnešní době „instantních celebrit“ (*instant celebrities*), influencerů a youtuberů. Více center zájmů může mít i právnická osoba, která působí ve více členských státech najednou. V takovém případě může být obtížné nalézt jedno místo hlavní podnikatelské činnosti, jak vyžaduje interpretační judikatura Soudního dvora EU. Kromě toho místo, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, musí být zřejmé v okamžiku, kdy soud ověřuje svou mezinárodní příslušnost.⁷³² Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích nepodal definici ani centra zájmů poškozeného, ani místa hlavní podnikatelské činnosti. Jejich určení záleží na skutkových okolnostech případu.

Generální advokáti Soudního dvora EU ve svých stanoviscích opakovaně uvádějí, že kritérium centra zájmů poškozeného by mělo být vykládáno za kumulativního splnění dvou předpokladů, jeden zaměřený na žalobce a druhý zaměřený na povahu poškozujících informací. Příslušnost soudů dle tohoto kritéria by měla být založena pouze v případě, pokud stát fóra je místem centra zájmů poškozeného a zároveň „*sporná informace byla vyjádřena způsobem, který dovolí rozumně předvídat, že je uvedená informace* [v tomto členském státě – pozn. aut.] *objektivně významná*“.⁷³³

Z pohledu principů a zásad, na kterých je Nařízení Brusel Ibis postaveno, oslabuje centrum zájmů poškozeného princip *actor sequitur forum rei* a umožňuje žalobci podat žalobu na jeho domácím hřišti, nikoliv v bydlišti a na hřišti žalovaného.⁷³⁴

⁷³² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. 10. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen*, C-194/16, odst. 43.

⁷³³ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. 2. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, C-800/19, odst. 64. Generální advokát Bobek odkázal na stanovisko generálního advokáta Villalóna ve věci *eDate*. Také on navrhoval kumulativní použití prvku týkající se držitele porušeného osobnostního práva a prvku povahy informace. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. 3. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10, odst. 59 a 60. Soudní dvůr EU tento návrh nerefletoval ani v rozsudku Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate*, C-509/09 a C-161/10.

⁷³⁴ LUTZI, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 695–696; LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Iljan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1027.

Soudní dvůr EU tímto vytvořil *forum actoris*,⁷³⁵ i když Nařízení Brusel Ibis zásadně neupřednostňuje soudy místa obvyklého bydliště žalobce.⁷³⁶ Toto kritérium zvyhodňuje především poškozené právnické osoby, které mohou žalovat údajné narušitele práv (fyzické osoby) v pro ně nejvýhodnějším sudišti.

Dle Soudního dvora EU je kritérium centra zájmů poškozeného v souladu s požadavkem předvídatelnosti pravidel příslušnosti,⁷³⁷ protože umožňuje žalobci relativně snadno určit soud, ke kterému může podat žalobu, resp. žalovanému umožňuje přiměřeně předvídat, u soudů kterého členského státu může být žalován.⁷³⁸ Na straně druhé Soudní dvůr EU odmítl aplikaci tohoto kritéria pro porušení registrovaných práv k duševnímu vlastnictví ve věci *Wintersteiger*.⁷³⁹ Soudní dvůr EU potvrdil názor generálního advokáta v této věci a odkázal na povahu registrovaných práv. Ochrana poskytovaná registrovaným právům k duševnímu vlastnictví, v tomto případě národní ochranné známce, je dle Soudního dvora EU „v zásadě omezena na území členského státu zápisu, takže její majitel se obecně nemůže dovolávat této ochrany mimo území daného státu“.⁷⁴⁰

Soudní dvůr EU následně odmítl aplikaci centra zájmů poškozeného na spory týkající se majetkových autorských práv v rozhodnutí ve věci *Pinckney*,⁷⁴¹ a to i přesto, že tato práva jsou, obdobně jako osobnostní práva, chráněna ve všech členských státech EU.⁷⁴² Soudní dvůr EU tuto interpretaci odůvodnil tím, že majetková

⁷³⁵ Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 69; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 26.

⁷³⁶ „[i]t has objective militates against any interpretation of the Convention which, otherwise than in the cases expressly provided for, might lead to recognition of the jurisdiction of the courts of the plaintiff's domicile and would enable a plaintiff to determine the competent court by his choice of domicile.“ In: Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. 1. 1990 ve věci *Dumetz*, C-220/88, odst. 19.

⁷³⁷ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 27.

⁷³⁸ *Ibid.*, odst. 23. Tato předvídatelnost je dána zejména tím, že obě strany mohou předem projít veřejně přístupné databáze registrovaných ochranných známek a ověřit, zda právo existuje či nikoliv.

⁷³⁹ *Ibid.*, odst. 24–25.

⁷⁴⁰ *Ibid.*, odst. 24–25.

⁷⁴¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 46; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 22.

⁷⁴² „Nejprve je třeba uvést, že majetková autorská práva stejně jako práva spjatá s národní ochrannou známkou podléhají zásadě teritoriality. Tato majetková práva je však třeba chránit zejména na základě směrnice 2001/29 automaticky ve všech členských státech, takže mohou být porušována v každém z těchto členských států podle použitelných hmotněprávních předpisů.“ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 39.

autorská práva, stejně jako práva vyplývající z ochranné známky, jsou omezena zásadou teritoriality a působí pouze ve státě, který je registroval (v případě ochranné známky), nebo který je chrání (majetková autorská práva).⁷⁴³

Podle Soudního dvora EU se místo, kde došlo ke škodné události, může lišit v závislosti na povaze práva, které bylo údajně poškozeno⁷⁴⁴ a podmínce, že toto právo je v tomto členském státě chráněno.⁷⁴⁵ Podle Soudního dvora EU je místem škodné události místo registrace ochranné známky⁷⁴⁶ nebo místo, kde došlo k porušení majetkových autorských práv, pokud tento stát poskytuje ochranu majetkovým autorským právům.⁷⁴⁷

Na základě výše uvedených důvodů Soudní dvůr EU uvedl, že členský stát, ve kterém se nachází centrum zájmů poškozeného, není vhodný k rozhodování těchto sporů, a to zejména z pohledu důkazů. Skutečnosti osvědčující existenci a rozsah porušení práva se nacházejí ve všech členských státech, ve kterých právo je registrováno a/nebo chráněno, a nikoliv pouze v jednom členském státě (rozuměj ve státě centra zájmů poškozeného). Založení příslušnosti soudů pouze jednoho státu by z tohoto důvodu nebylo v souladu s požadavkem řádného výkonu spravedlnosti.

Soudní dvůr EU v tomto ohledu vzal do úvahy také kolizní řešení dle Nařízení Řím II a skutečnost, že otázka porušení práv k duševnímu vlastnictví je „*však otázkou věcného přezkumu žaloby, který provede příslušný soud na základě použitelného hmotného práva*“.⁷⁴⁸ Pokud by byla založena příslušnost soudů jednoho členského státu dle kritéria centra zájmů poškozeného, tento soud by musel aplikovat mnohost rozhodných práv pro tvrzenou mnohost porušení ve více státech najednou. Soudní dvůr EU odkázal na nutnost existence

⁷⁴³ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C-360/12, odst. 55.

⁷⁴⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 32.

⁷⁴⁵ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci *Concurrence*, C-618/15, odst. 30.

⁷⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 29.

⁷⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 43; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 29.

⁷⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger*, C-523/10, odst. 26.

„*přirozené vazby, která je důvodem pro založení příslušnost tohoto soudu*“⁷⁴⁹ a požadavku „*souladnosti*“⁷⁵⁰ mezi procesními kolizními normami mezinárodního práva soukromého EU. Z této argumentace Soudního dvora EU vyplývá, že soudy státu místa registrace ochranné známky nebo státu, který chrání ekonomická autorská práva, nemohou rozhodovat o porušení práv vyplývajících z ochranné známky nebo porušení majetkových autorských práv, ke kterému došlo na území jiného členského státu.

Podle názoru autorky publikace by bylo možné připustit aplikaci centra zájmu poškozeného na určení příslušného soudu v případě porušení osobnostních autorských práv.⁷⁵¹ Soudní dvůr EU se zatím touto otázkou výslovně nezabýval, tuto interpretaci je podle některých autorů přesto možné dovodit z jiné interpretační judikatury.⁷⁵²

Osobnostní autorská práva vznikají bez nutnosti formální registrace, a proto se svou povahou velmi blíží „obecným“ osobnostním právům.⁷⁵³ Osobnostní

⁷⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci *Concurrence*, C-618/15, odst. 32.

⁷⁵⁰ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. 7. 2018 ve věci *flyLAL*, C-27/17, odst. 41.

⁷⁵¹ Je zajímavé, že argumentace rozlišující majetkové a osobnostní aspekty autorských práv byla použita v ústavní stížnosti posuzované v roce 2023 českým Ústavním soudem. Předmětem ústavní stížnosti byla otázka nedostatku mezinárodní příslušnosti českých soudů ve sporu týkajícím se údajného neoprávněného zpracování hudby k české písni anglickými stěžovateli a uložení povinnosti stěžovatelům zdržet se nakládání s hudbou písně bez souhlasu jejího autora. Dle stěžovatelů byla mezinárodní příslušnost českých soudů určena chybně na základě článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Dle stěžovatelů se toto ustanovení a citovaná judikatura Soudního dvora EU (*Pinckney a Hejduk*) netýkala osobnostních autorských práv, nýbrž majetkových autorských práv, neboť v původním řízení šlo o určení, zda dílo vzniklo nebo nevzniklo neoprávněným zpracováním díla jiného. Podle stěžovatelů v původním řízení nešlo o to, zda bylo dílo neoprávněně „užíváno“, ale že dílo bylo neoprávněně „užito“. Podle stěžovatelů se jedná o dvě zcela odlišné skutkové a právní otázky. Neoprávněné zpracování díla je otázkou osobnostních autorských práv, zatímco neoprávněné užití díla je otázkou majetkového autorského práva.

Ústavní soud stížnost zamítl s odůvodněním, „*proč by autorská práva osobnostní měla užívat dalšího speciálního režimu určení příslušnosti, který by se měl odlišovat jak od režimu obecných osobnostních práv, tak od režimu majetkových autorských práv*“. In: Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2023, sp. zn. I. ÚS 3252/22, odst. 16.

⁷⁵² „*The moral rights of an author are so closely related to his personality rights that the concept of ‘centre of interests’, as created by the ECJ in the eDate and Martinez judgments (see above), is suitable for both situations.*“ In: BOGDAN, M. *Jurisdiction in Disputes About Infringements of Intellectual Property Rights on the Internet in View of Recent ECJ Case Law*, s. 200.

⁷⁵³ EECHOU, M. van. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 139.

autorská práva se týkají např. práva být uveden jako autor díla nebo práva odporovat změně díla nebo jinému zásahu do díla. Předmětem ochrany u obou typů práv je osobnost autora (vlastníka), na rozdíl od majetkových práv, jejichž předmětem je ochrana ekonomického zhodnocení těchto práv.⁷⁵⁴ Obecná osobností práva také nejsou spojena s určitým územím, ale s osobou autora.

V rámci EU došlo k harmonizaci majetkových (obchodních) aspektů práv k duševnímu vlastnictví, osobnostní aspekty nebyly do této harmonizace zahrnuty.⁷⁵⁵ Z tohoto důvodu se pojetí a rozsah osobnostních autorských práv může lišit mezi členskými státy EU.⁷⁵⁶

Soudy v místě centra zájmů poškozeného autora mohou nejlépe posoudit vliv porušujícího obsahu na chráněná práva, a to z pohledu blízkosti důkazů a úzké vazby se sporem. Jak vyplývá z empirické studie provedené *Christiem*, žaloby z důvodu porušení osobnostních autorských práv jsou zpravidla podávány v zemi obvyklého bydliště autora, což může být zároveň země, kde se nachází centrum jeho zájmů. Soudy v místě centra zájmů poškozeného mohou posoudit celou škodu na základě jednoho rozhodného práva, což může být *lex fori*. Kritérium centra zájmů poškozeného v případech porušení osobnostních autorských práv dává výhodu nositelům práv, kteří mohou

⁷⁵⁴ Základní ochrana osobnostních autorských práv vyplývá z článku 6bis Bernské úmluvy, kterou jsou vázány všechny členské státy EU. Článek 6bis odst. 1 Bernské úmluvy: „*Nezávisle na majetkových právech autorských, a i po jejich postoupení má autor právo uplatňovat své autorství k dílu a odporovat každému znetvoření, zkomolení nebo jiné změně díla, jakož i jinému zásahu do díla, který by byl na újmu jeho cti nebo dobré pověsti.*“

⁷⁵⁵ Preambule ke Směrnici o harmonizaci autorského práva, odst. 19: „*Osobnostní práva nositelů práv by měla být vykonávána v souladu s právními předpisy členských států a ustanoveními Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl, Smlouvou WIPO o autorském právu a Smlouvou WIPO o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech. Taková osobnostní práva jdou nad rámec působnosti této směrnice.*“

⁷⁵⁶ Preambule k Nařízení Řím II, která demonstrativním výčtem vymezuje práva k duševnímu vlastnictví, výslovně nerozlišuje mezi majetkovými a osobnostními aspekty těchto práv. Nařízení Řím II vylučuje osobnostní práva ze své působnosti a výslovně nezmiňuje osobnostní aspekty práv k duševnímu vlastnictví. Pokud by byla osobnostní autorská práva kvalifikována jako součást osobnostních práv, rozhodné právo by se určilo dle vnitrostátních kolizních předpisů. Pokud by byla osobnostní autorská práva kvalifikována jako součást práv k duševnímu vlastnictví, pak by se jejich porušení řídilo článkem 8 odst. 1 Nařízení Řím II a *lex loci protectionis*. Také v tomto případě autor uplatňuje ochranu pro stát fóra, tudíž *lex loci protectionis* se překrývá s *lex fori*. Soud následně na základě hmotného práva posuzuje, zda skutečně došlo k tvrzenému porušení chráněného práva na území státu fóra.

žalovat na celou náhradu škody a další nároky na svém „domácím hřišti“. Příslušnost těchto soudů je teritoriálně neomezená, a tudíž mohou vydávat rozhodnutí s účinky mimo území státu fóra. Negativním důsledkem by mohlo být, že rozhodnutí obsahující povinnost odstranit poškozující obsah znamená odstranění tohoto obsahu ve všech členských státech, a to i tam, kde by nebyl kvalifikován jako porušující chráněná práva.⁷⁵⁷

Lundstedt uvádí zajímavý případ řešený před švédskými soudy, jehož podstatou byla interpretace článku 5 odst. 3 Luganské úmluvy, který obsahově odpovídá článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁷⁵⁸ V původním řízení se jednalo o porušení autorského práva online. Švédský nejvyšší soud interpretoval článek 5 odst. 3 Luganské úmluvy tím způsobem, že v případě porušení osobnostních autorských práva je dána příslušnost švédských soudů, neboť ve Švédsku se nachází centrum zájmů poškozeného autora. Švédský nejvyšší soud odůvodnil tuto interpretaci podobností mezi žalobami na náhradu porušených osobnostních práv a žalobami na porušení osobnostních autorských práv podle švédského práva. Z tohoto důvodu je podle názoru soudu judikatura Soudního dvora EU ve věci *eDate* použitelná i na porušení osobnostních autorských práv.⁷⁵⁹

Otázku aplikace kritéria centra zájmů poškozeného je možné rozšířit o zkoumání, zda by toto kritérium bylo použitelné pro porušení osobnostních autorských práv právnické osoby jako důsledek rozhodnutí Soudního dvora EU

⁷⁵⁷ Aplikace *lex fori* na porušení osobnostních autorských práv s účinky v jiném členském státě může mít vliv na uznání a výkon rozhodnutí, které by mohlo být odepřeno z důvodu výhrady veřejného pořádku dle článku 45 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis. Tyto extrateritoriální účinky rozhodného práva na území jiného státu je možné přijmout pouze u registrovaných práv k duševnímu vlastnictví. U neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví není teritorialita všeobecně přijímána. „[f]or copyright a territoriality principle is not unanimously accepted.“ In: LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Iljan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1039.

⁷⁵⁸ Článek 5 odst. 3 Luganské úmluvy: „Osoba, která má bydliště na území některého státu vázaného touto úmluvou, může být v jiném státě vázaném touto úmluvou žalována, ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.“

⁷⁵⁹ Rozhodnutí švédského nejvyššího soudu je diskutováno např. v LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Iljan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1033–1034, nebo LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 202–203.

ve věci *Bolagsupplyningen*. Podle právních řádů některých členských států může být vlastníkem osobnostních autorských práv také právnická osoba, pod jejímž vedením bylo dílo vytvořeno (jedná se zejména o právo být uveden jako autor).⁷⁶⁰ Z tohoto důvodu je kritérium centra zájmů poškozeného použitelné i na spory týkající se porušení osobnostních autorských práv, jejichž nositelem je právnická osoba.

Je nutné uvést, že Soudní dvůr EU se zabýval interpretací článku 7 odst. 2 (článku 5 odst. 3) v době platnosti původního Nařízení Brusel I. V průběhu úprav původního Nařízení Brusel I a tvorby „nového“ Nařízení Brusel Ibis nedošlo ke změně ve formulaci článku 5 odst. 3, resp. článku 7 odst. 2, ale do Preambule k Nařízení Brusel Ibis byl vložen rozšířený odstavec týkající se této příslušnosti.⁷⁶¹ Preambule k Nařízení Brusel Ibis zdůrazňuje požadavek na řádný výkon spravedlnosti a předvídatelnost zejména ve sporech týkajících se práv na ochranu osobnosti.

Kritérium centra zájmů poškozeného by bylo možné podle názoru autorky rozšířit z osobnostních autorských práv také na porušení majetkových autorských práv.⁷⁶² Toto sjednocení výkladu příslušnosti by vyloučilo nutnost rozlišovat delikty týkající se porušení osobnostních práv a ostatními delikty. Centrum zájmů poškozeného by mohlo být interpretováno jako místo jeho hlavní ekonomické aktivity, resp. jako místo, ve kterém je obchodní pověst poškozeného nejstálenější.⁷⁶³ Ostatně Soudní dvůr EU se ve své judikatuře

⁷⁶⁰ K tomu srov. LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplyningen and Iljan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1037–1038.

⁷⁶¹ Preambule k Nařízení Brusel I, odst. 12: „Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a právním sporem nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti.“ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 16: „Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti. Existence této úzké vazby by měla posílit právní jistotu a předejít možnosti, aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jež příslušnost nemohl rozumně předpokládat. To je důležité zejména ve sporech týkajících se mimosmluvních závazků, které vyplývají z porušení práva na soukromí a práv na ochranu osobnosti, včetně pomluv.“

⁷⁶² Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Pinckney*, C-170/12, odst. 69; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Hejduk*, C-441/13, odst. 18.

⁷⁶³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. 10. 2017 ve věci *Bolagsupplyningen*, C-194/16, odst. 41.

zabýval možností aplikace kritéria centra zájmů poškozeného na majetková autorská práva.⁷⁶⁴

V následující části si autorka publikace dovolí menší exkurz do související oblasti, která není přímo předmětem zkoumání. Vlastník práv k duševnímu vlastnictví se může vedle nároků vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví domáhat souvisejících nároků. Může se jednat o nároky vyplývající z parazitování prostřednictvím napodobování ochranné známky, znevažování v obchodním styku, zveřejnění nepravdivého tvrzení, které je schopno způsobit poškozenému újmu, pomluvu nebo právo na jméno. Tyto související nároky mohou mít právní základ v ochraně osobnostních práv nebo ochraně hospodářské soutěže. Ochrana proti nekalé soutěži vyplývá z mezinárodního⁷⁶⁵ a unijního (EU) práva. Nekalou soutěží je dle článku 10bis odst. 2 Pařížské úmluvy „každá soutěžní činnost, která odporuje poctivým zvyklostem v průmyslu nebo obchodě“. Nařízení Řím II obsahuje poměrně širokou definici omezení hospodářské soutěže.⁷⁶⁶ Soudní dvůr EU se ve své judikatuře zatím nezabýval možností aplikace kritéria centra zájmů poškozeného na spory vyplývající z porušení hospodářské soutěže.⁷⁶⁷ Soudní dvůr EU se zabýval určením příslušnosti soudů ve sporech týkajících se zákazu přeprave zboží mimo stanovenou distribuční síť, ke kterému došlo prostřednictvím internetových stránek. Soudní dvůr EU uvedl, že v takovém případě došlo ke vzniku škody na území těch členských států, ve kterých žalobce tvrdí snížení příjmů z prodeje.⁷⁶⁸ V případě protiprávní srovnávací reklamy nebo nekalého napodobování označení chráněného ochrannou známkou EU je místem škodné události členský stát, který poskytuje ochranu proti nekalé soutěži.⁷⁶⁹

⁷⁶⁴ V rozhodnutí ve věci *Pinckney* Soudní dvůr EU výslovně uvádí, „zda byla skutečně porušena majetková autorská práva“. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Pinckney*, C170/12, odst. 46.

⁷⁶⁵ Článek 10bis Pařížské úmluvy.

⁷⁶⁶ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 21 a 22.

⁷⁶⁷ Soudní dvůr EU se zabýval protisoutěžním jednáním a interpretací článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel bis v rozhodnutí ve věci *flyLAL*. V tomto rozhodnutí se nejednalo o možnost aplikace kritéria centra zájmů poškozeného, ale kritéria místa vzniku škody. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. 7. 2018 ve věci *flyLAL*, C-27/17, odst. 40 a 41.

⁷⁶⁸ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci *Concurrence*, C-618/15, odst. 34.

⁷⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany*, C360/12, odst. 55–56.

Zajímavou pozici z hlediska centra zájmů poškozeného mají neregistrované a všeobecně známé ochranné známky, které se svou povahou podobají osobnostním právům. Tyto všeobecně známé ochranné známky se zároveň podobají registrovaným ochranným známkám, neboť jejich ochrana záleží na tom, zda jsou podle národního práva považovány za všeobecně známé.⁷⁷⁰ Podmínky pro všeobecně známé ochranné známky a jejich porušení se mohou lišit mezi členskými státy. Ochrana všeobecně známých ochranných známek je teritoriálně limitována na území státu, který jim, obdobně jako registrovaným ochranným známkám, poskytuje ochranu.⁷⁷¹ Porušení všeobecně známé ochranné známky v jednom členském státě nemusí zakládat porušení v jiném členském státě. Porušení všeobecně známé ochranné známky se dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II řídí *lex loci protectionis*. Žalobce (vlastník práv vyplývajících z všeobecně známé ochranné známky) musí uvést práva všech zemí, pro které uplatňuje ochranu.

Soudní dvůr EU se zatím nezabýval možností aplikace kritéria centra zájmů poškozeného na všeobecně známé a neregistrované ochranné známky. Podle některých názorů by se práva vyplývající těchto institutů měla posuzovat stejným způsobem jako registrované ochranné známky a majetková autorská práva.⁷⁷² Stejně jako tato práva i všeobecně známé ochranné známky mohou být porušeny pouze ve státech, jejichž právní řád tato práva chrání.

Dle článku 6bis Pařížské úmluvy⁷⁷³ a článku 16 odst. 2 a 3 Dohody TRIPS jsou státy unie povinny chránit obecně známé ochranné známky, které jsou v příslušném státě určitým způsobem známé. Ochrana všeobecně známých

⁷⁷⁰ Ochrana všeobecně známých ochranných známek v českém právu vyplývá zejména z § 2 písm. d) ZOchrZ a souvisejících ustanovení.

⁷⁷¹ „Due to the principle of territoriality, well-known marks are enforced on a national basis.“ In: WIPO. *Joint Recommendations Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*, s. 22.

⁷⁷² LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1031.

⁷⁷³ Článek 6bis odst. 1 Pařížské úmluvy: „Unijni země se zavazují, buď z úřední povinnosti, jestliže to zákonodárství země dovoluje, nebo na žádost zájemce, že odmítnou nebo zruší zápis a zakáží užívání tovární nebo obchodní známky, která je reprodukcí, napodobením nebo překladem, jež je s to vyvolat záměnu se známkou, o které podle posudku příslušného úřadu země zápisu nebo užívání je tam všeobecně známo, že je již známkou osoby oprávněné požívat výhod této Úmluvy a užívávanou pro stejné nebo podobné výrobky. Stejně je tomu, jestliže podstatná část známky je reprodukcí takové známky obecně známé, nebo napodobením, jež je s to způsobit záměnu s ní.“

ochranných známek vyplývá také z článku 8 odst. 4 Nařízení o ochranné známce EU, který obsahuje relativní důvody pro odmítnutí zápisu ochranné známky. Tato známost je natolik „vžitá“, že ji veřejnost dokáže odlišit od jiných označení, ale nebyla formálně zapsána do rejstříku ochranných známek.

Z důvodu podobných vlastností a kolizního režimu všeobecně známých ochranných známek a registrovaných ochranných známek je dovozováno, že jejich procesní řešení musí být stejné, a tudíž je vyloučena aplikace procesního kritéria centra zájmů poškozeného.⁷⁷⁴ Tento výklad je také v souladu s principem předvídatelnosti a rozumného výkonu spravedlnosti, protože neexistuje databáze všeobecně známých ochranných známek, ve kterých by si obchodníci a jiní uživatelé mohli ověřit jejich existenci. Nicméně obchodníci, kteří se pohybují v určité oblasti, by si měli být vědomi možnosti jejich existence.

3.3.7 *Soft law*

Alternativní příslušnost soudů ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví je obsažena v souborech *soft law* (články 2:202 a 2:203 CLIP Principů a článek 5 Kjótských doporučení).⁷⁷⁵

Právní úprava v CLIP Principech se odlišuje od právní úpravy v Nařízení Brusel Ibis a Kjótských doporučeních. Dle článku 2:202 CLIP Principů⁷⁷⁶ jsou v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví příslušné soudy státu, kde „došlo nebo může dojít k porušení“ (první část věty). Tvůrci CLIP Principů vědomě a úmyslně použili tuto formulaci, neboť v případech porušení práv k duševnímu vlastnictví nerozlišují mezi *forem delicti commissi* a *forem damni infecti*. Z teritoriální povahy práv k duševnímu vlastnictví podle nich vyplývá,

⁷⁷⁴ LUNDSTEDT, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?*, s. 1033.

⁷⁷⁵ K tomu srov. § 204 ALI Principů.

⁷⁷⁶ Článek 2:202 CLIP Principů: „*In disputes concerned with infringements of an intellectual property right, a person may be sued in the courts of the State where the alleged infringement occurs or may occur, unless the alleged infringer has not acted in that State to initiate or further the infringement and her or his activity cannot reasonably be seen as having been directed to that State.*“

zda jednání a následek musí být posuzovány samostatně a zda mohou být kvalifikovány jako porušení vnitrostátního práva.⁷⁷⁷

Článek 2:202 CLIP Principů ve druhé části věty upravuje důsledky efektů přelévání, zejména v případě jednání na internetu. Z tohoto důvodu obsahuje únikovou doložku, podle které je podmínkou založení příslušnosti soudů v místě porušení to, že narušitel v tomto státě jednal nebo jeho jednání je možné rozumně posoudit jako zaměřené na území tohoto státu. Tato část obsahuje pravidla dělení důkazního břemena. Žalovaný je povinen prokázat, že jeho jednání nebylo zaměřeno na území fóra nebo v tomto státě nejednal, aby nebyla založena tato alternativní příslušnost.⁷⁷⁸

Článek 2:203 CLIP Principů⁷⁷⁹ obsahuje pravidlo rozsahu územní příslušnosti soudů. Soud, jehož příslušnost byla založena dle článku 2:202 CLIP Principů, může rozhodovat o porušení, ke kterému došlo nebo může dojít na území státu fóra. V případě porušení, ke kterému došlo na území jiného státu, je nutné podat samostatnou žalobu dle obecné příslušnosti. Toto ustanovení je nutné číst současně s článkem 2:604 CLIP Principů,⁷⁸⁰ který upravuje rozsah účinků soudních příkazů vydaných příslušným soudem.

⁷⁷⁷ „Other than in general tort law, the theoretical possibility of restricting jurisdiction to the courts in the country where either the defendant has acted or where the direct injury is felt is not a viable option.“ In: European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 70.

⁷⁷⁸ Podle komentářové literatury se tato úniková doložka použije především v případě poškozujícího obsahu šířeného masmédií, nad kterým narušitel nemá žádnou kontrolu. European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 75.

⁷⁷⁹ Článek 2:203 CLIP Principů: „1) Subject to paragraph 2, a court whose jurisdiction is based on Article 2:202 shall have jurisdiction in respect of infringements that occur or may occur within the territory of the State in which that court is situated. 2) In disputes concerned with infringements carried out through ubiquitous media such as the Internet, the court whose jurisdiction is based on Article 2:202 shall also have jurisdiction in respect of infringements that occur or may occur within the territory of any other State, provided that the activities giving rise to the infringement have no substantial effect in the State, or any of the States, where the infringer is habitually resident and a) substantial activities in furtherance of the infringement in its entirety has been carried out within the territory of the State in which the court is situated, or b) the harm caused by the infringement in the State where the court is situated is substantial in relation to the infringement in its entirety.“

⁷⁸⁰ Článek 2:604 CLIP Principů: „1) When a court has applied a law pursuant to Article 3:601, an injunction issued by a court of competent jurisdiction shall concern only activities affecting intellectual property rights protected under the national law or laws applied by the court. 2) When a court has applied a law pursuant to Article 3:603, and subject to Article 3:603, paragraph 3, the injunction shall be deemed to concern intellectual property rights protected in all States where the signals can be received.“

Článek 2:203 odst. 2 CLIP Principů obsahuje výslovné ustanovení týkající se porušení, ke kterému došlo prostřednictvím ubiquitních médií. Dle tohoto ustanovení mohou soudy rozhodovat také o porušení, ke kterému došlo mimo stát fóra, ale za podmínky, že protiprávní jednání nemá podstatné účinky ve státě bydliště škůdce a k podstatné části protiprávního jednání došlo na území fóra nebo ve státě fóra se projevila podstatná část škodlivých následků.

Článek 5 Kjótských doporučení obsahuje dvě alternativy,⁷⁸¹ *forum delicti commissi* a *forum damni infecti*. V první variantě jsou příslušné soudy místa, kde narušitel „zabýjil nebo pokračoval“ (*to initiate or to further*) v porušujícím jednání. Tímto jednáním může být provozování internetových stránek a kontrola nad jejich obsahem, distribuce, výroba nebo vysílání. Příslušnost soudů místa, kde došlo k protiprávnímu jednání, je územně neomezená; příslušné soudy mohou rozhodnout o náhradě škody a postizích s globálními účinky. Toto řešení je odůvodněno tím, že tyto soudy budou zpravidla muset aplikovat i jiná práva než právo fóra pro posouzení, zda došlo k porušení práva.⁷⁸² V tomto ohledu se tato právní úprava shoduje s interpretací Soudního dvora EU.

Ve druhé variantě jsou příslušné soudy místa, kde se projevila přímá škoda (bez ohledu na místo příčinné události). Příslušnost těchto soudů je dále omezená, neboť újma musí být podstatná (*substantial*) a předvídatelná (*anticipated*). Příslušnost soudů, kde se projevila přímá podstatná škoda je územně omezená. Dle tohoto ustanovení pro založení příslušnosti soudů nestačí pouhá dostupnost internetových stránek, na kterých je poškozující obsah dostupný.⁷⁸³

⁷⁸¹ Článek 5 Kjótských doporučení: „*In a case of an alleged infringement a person may be sued: a) in the courts of the States where the alleged infringer has acted to initiate or further the alleged infringement; the court's jurisdiction to award remedies arising from those acts shall be territorially unlimited; or b) in the courts of the States where the infringement may cause direct substantial harm unless it could not be anticipated that the infringement would cause that harm there; the court's jurisdiction shall be territorially limited to the State in which the court is situated.*“

⁷⁸² BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCYS, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 17.

⁷⁸³ *Ibid.*, s. 19.

Tab. č. 5: Soft law – alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví

	Článek	Příslušnost	Procesní kritérium	Definice
Nařízení Brusel Ibis	4	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	7 odst. 2	Alternativní	Místo škodné události	
CLIP Principy	2:101	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	2:601			Obvyklé bydliště
	2:202	Alternativní	Místo porušení	
	2:203			Rozsah příslušnosti
Kjótská doporučení	2	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	5	Alternativní	Forum delicti commissi	Územně neomezená příslušnost
	Forum damni infecti		Územně omezená příslušnost	

3.3.8 Dílčí závěr

Pravidla příslušnosti upravená v Nařízení Brusel Ibis byla vytvořena v 60. letech 20. stol. v rámci Bruselské úmluvy, dlouho před rozšířením komerčního používání internetu. Zdá se, že Soudní dvůr EU stále vytváří technologicky neutrální interpretaci jeho pravidel, která ve skutečnosti nebere ohled na zvláštnosti online prostředí. Jedním z řešení by proto mohlo být přezkoumání koncepce alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a ověření, zda odpovídá svému cíli a účelu i v případě porušení osobnostních práv a pomlvy na internetu.

Výklad článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je nejproblematictější v kontextu porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to především porušení autorského práva. Na základě kritické analýzy judikatury Soudního dvora EU a úpravy v *soft law* je možné navrhnout následující interpretaci uvedeného jurisdikčního pravidla.

„Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis

Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Místo škodné události se nachází v místě, kde došlo ke příčinné události (působnost soudů je co do povahy a rozsahu nároků neomezená), nebo

kde se projevíly škodlivé následky za podmínky, že poškozující informace je na území státu soudiště dostupná a škůdce na území tohoto státu zaměřovat svou činnost (působnost soudů je omezená na škodu, která se projevila na tomto území), nebo

v případě porušení autorských práv v místě centra zájmů poškozeného (působnost soudů je co do povahy a rozsahu nároků neomezená).“

3.4 Výlučná příslušnost

Výlučná příslušnost soudů členských států pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis, je upravena v článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis. Toto ustanovení je nutné interpretovat restriktivně.

Tato příslušnost je problematická v případě, kdy je neplatnost zápisu nebo registrovaného práva uplatněna jako námitka v řízení o porušení práva. Ostatně text článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis výslovně uvádí, že výlučná příslušnost soudů je založena „*bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby, nebo námítky*“.

Pravidla nestátní původu jsou zajímavá tím, že nabízejí řešení této otázky. Výlučná příslušnost je upravena v CLIP Principem (článek 2:401) a Kjótských doporučeních (článek 11).

Dle článku 2:401 odst. 1 CLIP Principů⁷⁸⁴ je, stejně jako v případě článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis, výlučná příslušnost „*pro řízení, jejichž předmětem*

⁷⁸⁴ Článek 2:401 odst. 1 CLIP Principů: „*In disputes having as their object a judgment on the grant, registration, validity, abandonment or revocation of a patent, a mark, an industrial design or any other intellectual property right protected on the basis of registration, the courts in the State where the right has been registered or is deemed to have been registered under the terms of an international convention shall have exclusive jurisdiction.*“

je udělení, registrace, platnost, opuštění, odvolání patentu, ochranné známky, průmyslového vzoru nebo jiného práva ke duševnímu vlastnictví chráněnému na základě registrace svěřena soudům státu, ve kterém bylo právo registrováno nebo je považováno za registrované dle podmínky stanovených mezinárodní smlouvou“. Rozhodnutí soudu v těchto věcech má účinky *erga omnes*.

Článek 2:401 odst. 2 CLIP Principů⁷⁸⁵ upravuje výjimku k odst. 1, podle které se předchozí ustanovení neuplatní v řízení, kde je registrace nebo platnost práva vznesena v jiném kontextu, typicky v řízení o porušení chráněného práva dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Soud v takovém případě může o registraci nebo platnosti práva rozhodnout, ale pouze s účinky *inter partes*. Rozhodnutí nemá vliv na registraci nebo platnost práva ve vztahu ke třetím osobám nebo rejstříku, který právo zapsal. Rozhodnutí nevytváří překážku věci rozsouzené, nicméně má vliv na rozhodnutí o tom, zda došlo k porušení práva.⁷⁸⁶

Obdobnou úpravu jako v CLIP Principech je možné nalézt v Kjótských doporučeních. Dle článku 11 odst. 1 Kjótských doporučení⁷⁸⁷ jsou „*v řízení, jejichž předmětem je udělení, registrace, platnost, opuštění nebo odvolání registrovaného práva ke duševnímu vlastnictví*“ výlučně příslušné soudy státu registrace; rozhodnutí soudu má účinky *erga omnes*.

Druhý odstavec tohoto ustanovení upravuje možnou konsolidaci řízení. Dle článku 11 odst. 2 Kjótských doporučení⁷⁸⁸ mohou rozhodnout i jiné příslušné soudy, pokud jsou tyto otázky vzneseny v jiném řízení než výše uvedeném; soudní rozhodnutí nemá účinky vůči třetím osobám.

Navrhovaná úprava *de lege ferenda* článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis a kombinace *erga omnes* a *inter partes* účinků rozhodnutí může vést ke zvýšení právní jistoty a předvídatelnosti stran a zajištění efektivity a hospodárnosti řízení. Je-li otázka platnosti vznesena v rámci řízení o porušení chráněného

⁷⁸⁵ Článek 2:401 odst. 2 CLIP Principů: „*Paragraph 1 does not apply where validity or registration arises in a context other than by principal claim or counterclaim. The decision resulting from such disputes do not affect the validity or registration of those rights as against third parties.*“

⁷⁸⁶ European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 142.

⁷⁸⁷ Článek 11 odst. 1 Kjótských doporučení: „*In proceedings which have as their main object the grant, registration, validity, abandonment, or revocation of a registered intellectual property right the court of the State of registration shall have exclusive jurisdiction.*“

⁷⁸⁸ Článek 11 odst. 2 Kjótských doporučení: „*Any other court having jurisdiction may decide on these matters when they arise in proceedings other than those referred to in paragraph 1. However, the resulting decision shall not have any effect on third parties.*“

práva, nemusí dojít k zastavení řízení pro účely rozhodnutí výlučně příslušného soudu o této otázce. O platnosti může rozhodnout soud rozhodující o porušení práva, např. v místě bydliště žalovaného nebo v místě škodné události, byť s účinky rozhodnutí týkající se platnosti „pouze“ *inter partes*.

Tato úprava je výhodná pro žalobce, který může podat žalobu týkající se porušení práva u jednoho soudu, aniž by musel očekávat zahájení řízení o platnost práva v jiném soudu. Tato navrhovaná úprava je výhodná také pro žalovaného, neboť žaloba může být podána v místě jeho obvyklého bydliště nebo v místě protiprávního jednání, což se může překrývat s místem jeho obvyklého bydliště.

„Článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis

[...]

pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis, soudy členského státu, v němž bylo požádáno o udělení nebo zápis nebo kde byly uděleny nebo zapsány nebo platí za udělené nebo zapsané na základě právního aktu Unie nebo mezinárodní smlouvy;

soudy jiného členského stát, jejichž příslušnost byla určena dle tohoto nařízení, mohou v řízení rozhodnout; rozhodnutí vydané těmito soudy nemá účinky vůči třetím osobám.“

3.5 Dodatek ke kolizní úpravě:

Rozsah účinků *lex loci protectionis*⁷⁸⁹

V publikaci *Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – kolizní otázky* se autoři zabývali principem teritoriality, který se kolizním právem projevuje prostřednictvím hraničního určovatele *lex loci protectionis* a je označován jako „obecně uznávaná zásada“⁷⁹⁰ (sic!).⁷⁹¹

⁷⁸⁹ Tato část byla zpracovaná na základě kapitoly KYSELOVSKÁ, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví. In: ROZEHNALOVÁ, N. Grodl, L., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T., PROVAZNÍK, P., HODERMARSKY, J., MALACHTA, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu – aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*, s. 237–271.

⁷⁹⁰ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 26.

⁷⁹¹ K tomu srov. zejména KOUKAL, P. Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví a hraniční určovatel *lex loci protectionis*. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 143–147.

Vymezení otázek, které se řídí *lex loci protectionis*, není výslovně uvedeno v žádném právním předpise vnitrostátního, mezinárodního nebo unijního původu.⁷⁹² V odborných zdrojích panuje shoda na tom, že právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí existence, obsah a platnost práv k duševnímu vlastnictví. Shoda již nepanuje v otázce převoditelnosti a originárního vlastnictví práv.

Pravidla nestátního původu jsou zajímavá v tom, že přinášejí řešení této otázky.⁷⁹³ Dle článků 3:102 a 3:301 CLIP Principů⁷⁹⁴ a článku 19 Kjótských doporučení⁷⁹⁵ se *lex loci protectionis* vztahuje na existenci, platnost, požadavek administrativní registrace, rozsah a trvání ochrany a převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví. Oba soubory *soft law* obsahují samostatná ustanovení týkající se originárního vlastnictví. CLIP Principy i Kjótská doporučení vycházejí z principu teritoriality.⁷⁹⁶

Dle článku 3:201 odst. 1 CLIP Principů se originární vlastnictví řídí *lex loci protectionis*.⁷⁹⁷ Článek 3:201 odst. 2 a 3 CLIP Principů upravuje únikovou

⁷⁹² „[I]be scope of *lex loci protectionis* is controversial [...] international conventions have not yet achieved an international consensus on the proper demarcation of the scope of the *lex loci protectionis*“. In: GOTTSCHALK, E. *The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach?*, s. 192.

⁷⁹³ „The proposals also constitute the first attempts at the international level to explicitly formulate the *lex loci protectionis* rule and define its scope.“ In: MATULIONYTĚ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?*, s. 28.

⁷⁹⁴ Článek 3:102 CLIP Principů: „The law applicable to existence, validity, registration, scope and duration of an intellectual property right and all other matters concerning the right as such is the law of the State for which protection is sought.“ Článek 3:301 CLIP Principů: „The transferability of intellectual property rights and the question of whether the transfer or license can be invoked against third parties shall be determined by the law of each State for which protection is sought.“

⁷⁹⁵ Článek 19 Kjótských doporučení: „The law applicable to determine the existence, validity, registration, duration, transferability, and scope of an intellectual property right, and all other matters concerning the right as such, is the law of the State for which protection is sought.“

⁷⁹⁶ Dle § 313 odst. 1 písm. a) ALI Principů se originární vlastnictví řídí právem země obvyklého bydliště autora v okamžiku vytvoření díla. ALI Principy tímto opustily čistě teritoriální přístup k právům k duševnímu vlastnictví a vychází z principu univerzality. Ze tří souborů pravidel nestátních původu se jedná o nejradiálnější úpravu. In: DREYFUSS, R. *The ALI Principles on Transnational Intellectual Property Disputes: Why Invite Conflicts?*, s. 845.

⁷⁹⁷ Článek 3:201 CLIP odst. 1 Principů: „Initial ownership including in particular of a copyrighted work and entitlement to intellectual property rights arising out of registration is governed by the law of the State for which protection is sought.“

doložku v případě zaměstnaneckých děl a obsahuje odkaz na kolizní normy pro individuální pracovní nebo výzkumné smlouvy.⁷⁹⁸

Článek 20 Kjótských doporučení rozlišuje v případě originárního vlastnictví registrovaná průmyslová práva a neregistrované autorské právo. Dle článku 20 odst. 1 písm. a) Kjótských pravidel se originární vlastnictví registrovaných práv, nezapsaných ochranných známek a průmyslových vzorů řídí *lex loci protectionis* [s výjimkou pro pracovní smlouvy a smlouvy o výzkumu v písm. b)].⁷⁹⁹ Dle článku 20 odst. 2 písm. a) Kjótských doporučení⁸⁰⁰ se originární vlastnictví autorského práva řídí právem země nejužšího spojení s místem vytvoření díla. Jako místo nejužšího spojení je presumováno obvyklé bydliště tvůrce v okamžiku vytvoření předmětu ochrany; v případě více tvůrců si mohou zvolit právo země obvyklého bydliště jednoho z nich (práva, která nemohou být převedena, se řídí *lex loci protectionis*).⁸⁰¹ Kjótská pravidla z tohoto důvodu stojí na pomezí principu teritoriality (*lex loci protectionis*) a principu univerzality (obvyklé bydliště autora).

⁷⁹⁸ Článek 3:201 CLIP odst. 2 Principů: „If the situation has a close connection with another State that has a work made for hire provision, or deems a transfer or exclusive license to all economic rights in the work to have taken place by virtue of the parties’ contractual relationship, the effect may be given to such rules by constructing the parties’ relationship under the law applicable according to paragraph 1 as involving a transfer or exclusive license of all economic rights in the work.“ Článek 3:201 CLIP odst. 3 Principů: „In the framework of a contractual relationship, in particular an employment contract or a research and development contract, the law applicable to the right to claim a registered right is determined in accordance with Section 5 [Contracts and related questions – pozn. aut.].“

⁷⁹⁹ Článek 20 odst. 1 písm. a) Kjótských doporučení: „Initial ownership in registered intellectual property rights, unregistered trademarks and unregistered designs is governed by the law of the State for which protection is sought.“ Článek 20 odst. 1 písm. b) Kjótských doporučení: „In the framework of a contractual relationship, in particular an employment contract or a research and development contract, the law applicable to the right to claim a registered intellectual property right is determined in accordance with Guidelines 21 to 23 [Contracts – pozn. aut.].“

⁸⁰⁰ Článek 20 odst. 2 písm. a) Kjótských doporučení: „Initial ownership in copyright is governed by the law of the State with the closest connection to the creation of the work. This is presumed to be the State in which the person who created the subject matter was habitually resident at the time of creation. If the protected subject matter is created by more than one person, they may choose the law of one of the States of their habitual residence as the law governing initial ownership. This paragraph applies mutatis mutandis to related rights.“

⁸⁰¹ Článek 20 odst. 2 písm. b) Kjótských doporučení: „If the underlying policy of the law of the State for which protection is sought so requires even in international situations, the allocation of rights which cannot be transferred or waived is governed by the law of that State.“

Tab. č. 6: Soft law – rozsah účinků *lex loci protectionis*

	Článek	Rozsah	Hraniční určovatel	Výčet
CLIP Principy	3:102	Existence, platnost, registrace, rozsah, trvání ochrany	<i>Lex loci protectionis</i>	
	3:301	Převoditelnost	<i>Lex loci protectionis</i>	
	3:201 odst. 1	Originární vlastnictví	<i>Lex loci protectionis</i>	
Kjótská doporučení	19	Existence, platnost, registrace, trvání, rozsah, převoditelnost	<i>Lex loci protectionis</i>	
	20 odst. 1 písm. a)	Originární vlastnictví u registrovaných práv, nezapsaných ochranných známek a průmyslových vzorů	<i>Lex loci protectionis</i>	
	20 odst. 2 písm. b)	Originární vlastnictví u autorského práva	Právo země nejuzšího spojení	Obvyklé bydliště autora Více autorů – možnost volby

Princip teritoriality a s ním spojený hraniční určovatel *lex loci protectionis* zůstává i v pravidlech nestátního původu hlavním kritériem pro určení rozhodného práva pro práva k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy. Právo země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí jejich existence, platnost, převoditelnost, obsah, rozsah a doba trvání ochrany. Tento návrh lze s ohledem na zvýšení právní jistoty přivítat.

Unifikované kolizní normy mezinárodního práva soukromého EU neobsahují výslovné vymezení otázek, na které se *lex loci protectionis* vztahuje. Nejen z tohoto důvodu mohou vznikat výkladové problémy při vymezení hranice

mezi hraničními určovateli *lex loci contractus*, *lex loci delicti* a *lex loci protectionis*. Podle názoru autorky by bylo vhodné, aby v unifikovaném mezinárodním právu soukromém EU bylo výslovně uvedeno, jaké otázky se řídí *lex loci protectionis*. Z tohoto důvodu je možné navrhnout znění právní úpravy, která by mohla sloužit jako vzor pro autonomní výklad prováděný Soudním dvorem EU. Jako vhodná forma se jeví vložit tento návrh do „novelizovaného“ článku 8 Nařízení Řím I, který by mohl znít:

„Článek 8 Nařízení Řím I

[nový odstavec 2]. Právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí také existence, platnost, vznik, obsah, rozsah a trvání ochrany a převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví.“

3.6 Dodatek ke kolizní úpravě: Smluvní závazkové vztahy týkající se práv k duševnímu vlastnictví⁸⁰²

3.6.1 Účel a cíl podkapitoly

Tato publikace se zaměřuje na analýzu pravidel mezinárodní příslušnosti soudů dle Nařízení Brusel Ibis. Příslušné fórum podmiňuje způsob určení rozhodného práva pro smlouvu. Jak bylo uvedeno v úvodní kapitole, procesní a kolizní řešení jsou dvě spojené nádoby. Soud, jehož příslušnost byla určena na základě příslušných ustanovení Nařízení Brusel Ibis, bude zpravidla aplikovat kolizní normy upravené v Nařízení Řím I.

Kolizní normy pro určení právního režimu smluvních závazkových vztahů byly analyzovány v knize Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – kolizní otázky, na jejíž text je možné čtenáře odkázat.⁸⁰³ Pro ucelenost výkladu a propojení právní úpravy mezinárodního práva

⁸⁰² Tato část byla zpracována na základě kapitoly KYSELOVSKÁ, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví. In: ROZEHNALOVÁ, N. Grodl, L., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T., PROVAZNÍK, P., HODERMARSKY, J., MALACHTA, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu - aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*, s. 237–271.

⁸⁰³ K podrobné analýze jednoduchých a komplexních licenčních a převodních smluv srov. KYSELOVSKÁ, T., Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím I. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 298–309; KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, s. 73–76.

soukromého *de lege lata* a *de lege ferenda* ve všech zkoumaných ohledech je v této kapitole v základní podobě uvedena právní úprava v Nařízení Řím I a úvahy *de lege ferenda*. Tyto úvahy o možné kolizní úpravě mohou mít významný vliv na interpretaci a aplikaci procesních ustanovení v Nařízení Brusel Ibis.

3.6.2 Nařízení Řím I

Kolizní normy pro určení rozhodného práva pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví⁸⁰⁴ jsou upraveny v Nařízení Řím I. Článek 3 Nařízení Řím I umožňuje volbu práva, což je projev autonomie vůle stran. Volba práva je dle článku 3 Nařízení Řím I zásadně neomezená. Smluvní strany si mohou zvolit jakékoliv platné a účinné státní právo. Volba pravidel nestátního původu, jako jsou např. CLIP Principy nebo Kjótská doporučení, není volbou práva ve smyslu tohoto ustanovení.⁸⁰⁵ Tato zvolená pravidla se používají subsidiárně, v mezích kogentních norem jinak rozhodného práva.⁸⁰⁶

Právo zvolené stranami nemusí mít žádnou souvislost s předmětem smlouvy nebo smluvními stranami, ale je nutné mít na paměti možná omezení volby práva. Tato omezení mohou být významná právě u smluv spojených s právy k duševnímu vlastnictví, u kterých se může projevit veřejný zájem ve formě imperativních norem dle článku 9 Nařízení Řím I nebo výhrady veřejného pořádku dle článku 21 Nařízení Řím I. Volba práva může být omezena materiálně dle článku 3 odst. 3 Nařízení Řím I, případně kogentními normami práva Společenství/EU dle článku 3 odst. 4 Nařízení Řím I.

Volba práva dle článku 3 odst. 1 Nařízení Řím I může být provedena výslovně, může jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu. V případě, že existují pochybnosti o konkludentně provedené volbě práva, musí ji strana, která se jí dovolává, prokázat.⁸⁰⁷ Strany si mohou zvolit

⁸⁰⁴ Předmětem smlouvy o převodu práv mohou být majetková práva k registrovaným (průmyslovým) právům a dle české právní úpravy majetková práva k autorskému právu (*mortis causae*). Předmětem licenční smlouvy mohou být práva registrovaná i neregistrovaná.

⁸⁰⁵ SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 51; dle Preamble k Nařízení Řím I, odst. 13 si strany mohou ve smlouvě sjednat odkaz na pravidla nestátního původu. RŮŽIČKA, K., POLÁČEK, B., NOVÁK, R., DOSTALÍK, P. *Vliv římského práva na vybrané instituty práva mezinárodního obchodu*, s. 15.

⁸⁰⁶ MAGNUS, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 277; KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 128–129; ROZEHNALOVÁ, N. *Článek 3 Nařízení Řím I*, s. 46; Preamble k Nařízení Řím I, odst. 13.

⁸⁰⁷ KUTNOHORSKÝ, K. *Důkazní břemeno v mezinárodní kupní smlouvě (CISG)*, s. 20–23.

rozhodné právo pro celou smlouvu nebo pro její část dle článku 3 odst. 1 Nařízení Řím I. Hraniční určovatel *lex electa* není u smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví problematický.⁸⁰⁸ Problémy s ním spojené se týkají spíše povahy, obsahu, rozsahu a omezení tohoto hraničního určovatele jako takového než s právy k duševnímu vlastnictví.

Pokud smluvní strany nezvolily rozhodné právo v souladu s článkem 3 odst. 1 Nařízení Řím I, je nutné aplikovat článek 4 obsahující náhradní hraniční určovatele. Článek 4 Nařízení Řím I upravuje objektivní kritéria vycházející z principu nejužšího spojení.⁸⁰⁹ Tato kolizní úprava by měla odpovídat požadavku na zajištění předvídatelnosti, právní jistoty a měla by zajistit možnost volného uvážení soudu, aby určil právo mající k případu nejužší vztah.⁸¹⁰

Při aplikaci článku 4 Nařízení Řím I je nutné postupovat systematicky a dodržet vnitřní strukturu a posloupnost jednotlivých odstavců. Odstavec 1 má přednost před aplikací odstavce 2 a odstavec 3 má aplikační přednost před odstavcem 4.⁸¹¹ Dále je nutné autonomně kvalifikovat skutkový stav a smlouvu uzavřenou mezi stranami. Jedná-li se o smluvní typ výslovně upravený v článku 4 odst. 1 Nařízení Řím I, je nutné určit právo rozhodné na základě příslušné kolizní normy upravené v odst. 1 písm. a) až písm. h). Právní úprava vychází z vyvratitelné právní domněnky, že uvedené právo nejužěji souvisí s uvedeným smluvním typem. Tato domněnka může být vyvrácena dle okolností případu pomocí zjevně užšího spojení s jinou zemí dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I.

V případě, že se nejedná o konkretizovaný smluvní typ dle článku 4 odst. 1 Nařízení Řím I, nebo by bylo možné aplikovat více kolizních norem upravených v tomto ustanovení najednou, je nutné aplikovat článek 4 odst. 2

⁸⁰⁸ „Omezení s ním související se týkají spíše tohoto institutu a jeho výkladu jako takového, nikoliv povahy a podstaty práv k duševnímu vlastnictví a smluv, kterými se s těmito právy nakládá.“ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 288.

⁸⁰⁹ MAGNUS, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 273. Pojem nejužší spojení ve vybraných cizích jazycích: *closest connection* (angl.), *engste Verbindung* (něm.), *el vínculo más estrecho* (špaň.), *najściślejszy związek* (pol.).

⁸¹⁰ Preambule k Nařízení Řím I, odst. 16.

⁸¹¹ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím I. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 290.

Narižení Řím I,⁸¹² podle kterého se smlouva řídí „*právem země, v níž má strana, která je povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, své bydliště*“. Pro interpretaci tohoto pojmu je nutné vyjít z těžiště smlouvy.⁸¹³

Je-li na základě kvalifikace skutkového stavu zřejmé, že je smlouva úžeji spojena s právem jiné země, než země uvedené v článku 4 odst. 1 a 2, aplikuje se článek 4 odst. 3 Narižení Řím I. Jedná se o únikovou doložku, která umožňuje flexibilněji a s přihlédnutím ke konkrétnímu případu ukotvit smluvní vztah k právu jiné země. Podle *Rozebnalové* je „*toto rozvolnění fixních kritérií jeden ze základních výstavbových kamenů určení rozhodného práva v režimu Narižení Řím I*“.⁸¹⁴

Pokud právo rozhodné nelze určit na základě článku 4 odst. 1 nebo odst. 2 Narižení Řím I, je nutné aplikovat článek 4 odst. 4 Narižení Řím I. Dle tohoto „*podpůrného*“⁸¹⁵ či „*zbytkového*“⁸¹⁶ ustanovení se smlouva řídí právem země, s níž je nejúžeji spojena. Při posuzování této podmínky by mělo být zohledněno mimo jiné, „*zda má dotčená smlouva velmi úzký vztah k jiné smlouvě nebo smlouvám*“.⁸¹⁷ Jedná se o konečné pravidlo; nelze-li rozhodné právo určit dle předcházejících odstavců, uplatní se jako poslední možnost pro zjištění právního režimu smlouvy.

Pro určení právního režimu licenční nebo převodní smlouvy je jednou ze zásadních otázek určení poskytovatele charakteristického plnění.⁸¹⁸

V případě jednoduché smlouvy o převodu průmyslových práv se jedná o prostý převod, ve kterém se převodce zavazuje převést právo na nabyvatele a nabyvatel se zavazuje zaplatit za převod jednorázovou částku (*lump sum*). Tento jednoduchý smluvní vztah je možné přirovnat ke kupní smlouvě.

⁸¹² Pokud by aplikace článku 4 odst. 2 Narižení Řím I vedla ke stejnému právu rozhodnému jako článek 4 odst. 1 Narižení Řím I, platí aplikační přednost odst. 1. K tomu srov. MAGNUS, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 280.

⁸¹³ Pojem těžiště smlouvy ve vybraných cizích jazycích: *centre of gravity of a contract* (angl.), *Schwerpunkt des Vertrags* (něm.), *centro de gravedad del contrato* (špan.), *istota umowy* (pol.).

⁸¹⁴ ROZEHNALOVÁ, N. *Článek 4 Narižení Řím*, s. 86; BASEDOW, J. *Escape Clause*. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 668–674.

⁸¹⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J. *Římská úmluva a narižení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*, s. 702.

⁸¹⁶ ROZEHNALOVÁ, N. *Článek 4 Narižení Řím*, s. 88.

⁸¹⁷ Preamble k Narižení Řím I, odst. 21.

⁸¹⁸ PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*, s. 215.

Poskytovatelem charakteristického plnění dle článku 4 odst. 2 Nařízení Řím I je převodce a smlouva se řídí právem země jeho obvyklého bydliště.⁸¹⁹ Komplexní smlouva o převodu průmyslových práv může obsahovat další práva a povinnosti pro nabyvatele, jako např. povinnost distribuce či marketingu zboží. Rozložení práv a povinností je vychýleno směrem k nabyvateli. Z tohoto důvodu je možné se domnívat, že poskytovatelem charakteristického plnění je nabyvatel a smlouva se bude řídit právem země jeho obvyklého bydliště.⁸²⁰

Obdobně lze kupní smlouvě připodobnit jednoduchou licenční smlouvu, která obsahuje závazek poskytovatele umožnit nabyvateli jednorázové využití chráněného práva a závazek nabyvatele zaplatit jednorázovou částku za toto využití. Komplexní licenční smlouvy jsou charakteristické dalšími závazky smluvních stran⁸²¹ kromě povinnosti poskytnout oprávnění a zaplatit dohodnutou částku, jako je např. povinnost nabyvatele vyrábět licencované zboží, provádět marketing nebo platit poplatky v závislosti na příjmech z licencovaného zboží.⁸²² Skutečnost, že nabyvatel na sebe přebírá ekonomická rizika spojená s využíváním licence a že na straně nabyvatele je více povinností než na straně poskytovatele, může vést k závěru, že nabyvatel je poskytovatelem charakteristického plnění dle článku 4 odst. 2 Nařízení Řím I.⁸²³

⁸¹⁹ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 296; THORN, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 248; článek 122 odst. 1 švýcarského ZMPS: „*Verträge über Immaterialgüterrechte unterstehen dem Recht des Staates, in dem derjenige, der das Immaterialgüterrecht überträgt oder die Benutzung an ihm einräumt, seinen gewöhnlichen Aufenthalt hat.*“

⁸²⁰ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 297; *Martiny* cit. in HEIN, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 198.

⁸²¹ „*The more complex a transaction, the less helpful the criterion becomes.*“ *Juenger* cit. in TORREMANS, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 405–406.

⁸²² „*Der Lizenznehmer übernimmt neben der Pflicht zur Entgeltzahlung auch die Hauptpflicht zur Rechteinwertung.*“ In: THORN, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 248–249; MAGNUS, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 425.

⁸²³ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 304; MAGNUS, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 425; KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*, s. 280.

Kolizní úprava smluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem v Nařízení Řím I se odpoutává od principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví,⁸²⁴ a to tím, že Nařízení Řím I v článku 3 umožňuje volbu práva a v článku 4 odst. 2 upravuje náhradní hraniční určovatel v podobě práva země obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění ze smlouvy. Návrat k principu teritoriality je možný v případě článku 4 odst. 3 a odst. 4, kdy pro výklad pojmu zjevně užší, resp. nejužší spojení připadá jako jedna z možností do úvahy právo země, pro kterou je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*).

3.6.3 *Soft law*

CLIP Principy i Kjótská doporučení vycházejí z autonomie vůle stran a umožňují volbu práva pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví (článek 3:501 CLIP Principů, článek 21 Kjótských doporučení). V případě neexistence volby práva berou oba soubory *soft law* ohled na zvláštní povahu těchto smluv.⁸²⁵

Tvůrci CLIP Principů vycházeli z kolizní úpravy smluvních závazkových vztahů v Římské úmluvě 1980 a Nařízení Řím I.⁸²⁶ Cílem právní úpravy nebylo „znovu vynalézt kolo, ale přizpůsobit právní úpravu Nařízení Řím I zvláštním potřebám smluv v oblasti práv k duševnímu vlastnictví“.⁸²⁷

⁸²⁴ Obdobně je odpoutání od principu teritoriality možné spatřovat u věcných práv k hmotným movitým věcem, jejichž věcně právní účinky se sice řídí právem země polohy věci (*lex rei sitae*), čímž potvrzují teritoriální povahu těchto práv, ale obligační účinky smlouvy, na jejímž základě jsou převáděny, se řídí *legis causae* smlouvy (včetně možnosti volby práva). K tomu v českém právu srov. § 70 odst. 2 ZMPS. Podrobněji k problematice věcného statutu srov. např. KYSELOVSKÁ, T. Věcná práva. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 204–205.

⁸²⁵ Dle § 315 odst. 2 ALI Principů se smlouva v případě neexistence volby práva řídí právem země nejužšího spojení. Místo nejužší spojení je presumováno jako země obvyklého bydliště poskytovatele (převodce) práva. METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Revaluation of Territoriality*, s. 13.

⁸²⁶ Právní úprava v článku 3:502 CLIP Principů se vztahuje nejen na čistě duševně právní smlouvy, ale i jiné smluvní typy, které mohou obsahovat duševně právní aspekty, jako jsou např. distributorské nebo franšízové smlouvy. In: METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Revaluation of Territoriality*, s. 13.

⁸²⁷ „[E]the CLIP Principles have not tried to reinvent the wheel but to adopt the provisions of the Rome I Regulation to the specific needs of contracts in the field of intellectual property.“ In: METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Revaluation of Territoriality*, s. 11.

Dle článku 3:502 odst. 1 CLIP Principů se smlouva v případě neexistence volby práva řídí právem státu, se kterým je nejúžeji spojena (*most closely connected*).⁸²⁸ Článek 3:502 odst. 2 CLIP Principů obsahuje výčet kritérií, která je soud povinen vzít do úvahy při interpretaci tohoto pojmu. Jedná se o zemi obvyklého bydliště nabyvatele v okamžiku uzavření smlouvy, nebo zemi obvyklého bydliště poskytovatele (převodce). Hraniční určovatel práva země obvyklého bydliště nabyvatele se dle článku 3:502 odst. 2 písm. a) CLIP Principů použije, pokud se licenční nebo převodní smlouva týká práva, které je uděleno v zemi obvyklého bydliště nabyvatele; nabyvatel je povinen chráněné právo využívat; poplatky jsou stanoveny jako procentní podíl na zisku; nebo je nabyvatel povinen informovat poskytovatele (převodce) o způsobu využívání chráněného práva. Hraniční určovatel právo země obvyklého bydliště poskytovatele (převodce) se použije, pokud se licenční nebo převodní smlouva týká práva, které je uděleno v zemi obvyklého bydliště poskytovatele (převodce); nabyvatel je povinen zaplatit jednorázovou částku za poskytnutí práva; jedná se o jednorázovou licenci; nebo výrobce zboží chráněného právem je povinen k jeho vytvoření.⁸²⁹ Článek 3:502 odst. 3 CLIP Principů obsahuje ustanovení, pokud podle předchozích odstavců není možné rozhodné právo určit. Jako poslední možnost se má za to, že smlouva nejúžeji souvisí s právem země poskytovatele (převodce) v okamžiku uzavření smlouvy.⁸³⁰

⁸²⁸ Článek 3:502 odst. 1 CLIP Principů: „*In the absence of a contractual choice of law in accordance with Article 3:501, the contract shall be governed by the law of the State with which the contract is most closely connected.*“

⁸²⁹ Článek 3:502 odst. 2 písm. a) CLIP Principů: „*In contracts having as their main object the creation of protectable subject matter or the transfer or licence of intellectual property rights, the court shall take into consideration in determining the State with the closest connection: a) as factors tending to the law of the State in which the transferee or licensee has her/his habitual residence at the time of conclusion of the contract: the transfer or licence concerns intellectual property rights granted for the State of the transferee's or licensee's habitual residence or place of business; the transferee or licensee has the explicit or implicit duty to exploit the right; the royalties or other form of monetary consideration is expressed as a percentage of the sales price; the licensee or transferee has a duty to report about her/his efforts to exploit the rights.*“ Článek 3:502 odst. 2 písm. b) CLIP Principů: „*[a]s factors tending to the law of the State in which the creator, transferor or licensor has her/his habitual residence at the time of conclusion of the contract: the transfer or licence concerns intellectual property rights granted for the State of the transferor's or licensor's habitual residence or place of business; the transferee or licensee has no other explicit or implicit duty but to pay a flat sum as money consideration; the licence is for a single use; the creator of the protectable subject matter has the duty to create that matter.*“

⁸³⁰ Článek 3:502 odst. 3 CLIP Principů: „*If no clear decision can be made under paragraph 2 and the transfer or licence concerns intellectual property rights for only one State, it shall be presumed that the contract is most closely connected with that State. If the transfer or licence concerns intellectual property rights for multiple States, it shall be presumed that the States in which the creator, transferor or licensor has her/his habitual residence at the time of conclusion of the contract.*“ *Lex contractus* je v tomto případě totožný s *lex loci protectionis*.

Článek 22 Kjótských doporučení rozlišuje, zda se jedná o smlouvu týkající se práva uděleného pro jeden nebo více států. V prvním případě se dle článku 22 odst. 1 písm. a) Kjótských doporučení smlouva řídí právem země tohoto státu (s výhradou zjevně užšího spojení s právem jiného státu).⁸³¹

Pokud se jedná o smlouvu týkající se práva uděleného pro více států, taková smlouva se dle 22 odst. 1 písm. b) Kjótských doporučení řídí právem státu, se kterým je nejužší spojena (*most closely connected*). Toto ustanovení obsahuje demonstrativní výčet kritérií, která soud vezme do úvahy při určení místa nejužšího spojení. Jedná se o společné obvyklé bydliště smluvních stran;⁸³² obvyklé bydliště strany poskytující charakteristické plnění; nebo obvyklé bydliště strany, které se nachází v některém státě spojeném se smlouvou.⁸³³ Komentář k tomuto ustanovení vyjmenovává další kritéria pro určení místa nejužšího spojení, jako je měna smlouvy, vazba smlouvy na jinou smlouvu existující mezi smluvními stranami, jazyk smlouvy nebo dohoda o sudišti.⁸³⁴

Tab. č. 7: Soft law – kolizní normy pro smluvní závazkové vtahy

	Článek	Hraniční urč. (únik. doložka)	Výčet
Nařízení Řím I	3	Volba práva	
	4 odst. 2	Právo země obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění	
	4 odst. 3	Právo země užšího spojení	
	4 odst. 4	Právo země nejužšího spojení	

⁸³¹ Článek 22 odst. 1 písm. a) Kjótských doporučení: „*In the absence of choice of law by the parties pursuant to Guideline 21, a contract other than an employment contract shall be governed, if the contract deals with intellectual property granted for one State only, by the law of this State, unless it is clear from all the circumstances of the case that the contract is manifestly more closely connected with another State. Then the law of that other State shall apply.*“

⁸³² Obvyklé bydliště je dle článku 22 odst. 2 Kjótských doporučení rozhodující v okamžiku uzavření smlouvy.

⁸³³ Článek 22 odst. 1 písm. b) Kjótských doporučení: „*[i]f the contract deals with intellectual property granted for more than one State, by the law of the State with which the contract is most closely connected; in determining this State, the court shall take into consideration among other possible factors the common habitual residence of the parties; the habitual residence of the party effecting the performance characteristic of the contract; the habitual residence of any of the parties when this habitual residence is located in one of the States covered by the contract.*“

⁸³⁴ ANCEL, M.-E., BINCTIN, N., DREXL, J. a kol. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 51.

	Článek	Hraniční urč. (únik. doložka)	Výčet
CLIP Principy	3:501	Volba práva	
	3:502 odst. 1	Právo země nejužšího spojení	
	3:502 odst. 2		Právo země obvyklého bydliště nabyvatele Právo země obvyklého bydliště poskytovatele
	3:502 odst. 3	Právo země obvyklého bydliště poskytovatele (převodce)	
Kjótská doporučení	21	Volba práva	
	22 odst. 1 písm. a)	Právo země, pro kterou je právo uděleno (výhrada užšího spojení s právem jiného státu)	
	22 odst. 2 písm. b)	Právo země nejužšího spojení	Společné obvyklé bydliště účastníků Obvyklé bydliště strany poskytující charakteristické plnění Obvyklé bydliště strany nacházející se ve státě smlouvy

3.6.4 Dílčí závěr

Soubory *soft law* v oblasti kolizních norem pro smluvní závazkové vztahy týkajících se práv k duševnímu vlastnictví upravují kompromis mezi principem teritoriality a principem univerzality, neboť ukotvují smlouvy k právu země, se kterou úzeji, resp. nejužší souvisí. Toto kolizní řešení v zásadě odpovídá právní úpravě v článku 4 Nařízení Řím I.

Pravidla *soft law* přinášejí demonstrativní výčty kritérií, které je možné využít pro identifikaci místa užšího, resp. nejužšího spojení. V tomto ohledu mohou sloužit jako významný výkladový a legislativní pomocník pro praxi Soudního dvora EU a případnou novelizaci Nařízení Řím I.

Z provedené analýzy vyplývá, že kolizní úprava smluvních závazkových vztahů v Nařízení Řím I je ve srovnání s dalšími analyzovanými pravidly nejméně problematická. Z tohoto důvodu není nutné vytvářet návrhy pro jiné nebo alternativní kolizní řešení. Soudní dvůr EU se nicméně může při výkladu ustanovení v článku 4 Nařízení Řím I inspirovat těmito pravidly nestátního původu.

3.7 Dodatek ke kolizní úpravě: Mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví⁸³⁵

3.7.1 Účel a cíl podkapitoly

Odůvodnění zařazení této kolizní podkapitoly do publikace týkající s procesních aspektů práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem je stejné, jako bylo v případě předchozí podkapitoly věnované Nařízení Řím I (kapitola 3.6.1).

Soud, jehož příslušnost byla určena na základě článku 4 nebo 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, bude zpravidla aplikovat kolizní normy upravené v článku 8 Nařízení Řím II.⁸³⁶ Pro ucelenost výkladu a propojení právní úpravy mezinárodního práva soukromého *de lege lata* a *de lege ferenda* ve všech zkoumaných ohledech je v této kapitole v základní podobě uvedena právní úprava v Nařízení Řím II a úvahy *de lege ferenda*.

3.7.2 Nařízení Řím II

Článek 8 Nařízení Řím II obsahuje kolizní normy pro porušení registrovaných a neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví, včetně jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU.

⁸³⁵ Tato část byla zpracována na základě kapitoly KYSELOVSKÁ, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví. In: ROZEHNALOVÁ, N. GRODL, L., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T., PROVAZNÍK, P., HODERMARSKÝ, J., MALACHTA, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu – aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*, s. 237–271.

⁸³⁶ K podrobné analýze článku 8 a souvisejících ustanovení Nařízení Řím II srov. zejména KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím II. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 203–268; KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*, s. 80–108.

Článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II obsahuje hraniční určovatel práva země, pro kterou je uplatňována ochrana⁸³⁷ (*lex loci protectionis*), který vychází z „vládnoucího principu teritoriality“.⁸³⁸ U registrovaných práv je to země jejich registrace. U neregistrovaných práv si žalobce v podstatě může určit rozhodné právo, ale musí jednoznačně určit a odůvodnit, pro kterou zemi uplatňuje ochranu. Z hlediska systematiky článku 8 je odstavec 1 *lex generalis* k odstavci 2. Použije se jak ve vztazích mezi členskými státy, tak ve vztahu k nečlenským státům. Kolizní norma v článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II se vztahuje na práva k duševnímu vlastnictví registrovaná i neregistrovaná bez ohledu na původ právní úpravy (vyplývající z národního práva nebo mezinárodních úmluv).

Článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II obsahuje hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*.⁸³⁹ Článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU [ochranná známka EU, odrůdová práva Společenství, zeměpisná označení a označení původu, (průmyslový) vzor Společenství].⁸⁴⁰ Toto ustanovení se nevztahuje, stejně jako článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II, na způsoby vzniku nebo zániku těchto práva, délku trvání ochrany apod. Práva a povinnosti vyplývající z jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU vyplývají z příslušných jednotných nařízení.⁸⁴¹ Dojde-li k porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU,

⁸³⁷ Unijní zákonodárce se v tomto ohledu zjevně poučil z interpretačních problémů spojených s článkem 5 odst. 2 Bernské úmluvy a vytvořil takovou kolizní úpravu, podle které nelze *lex loci protectionis* zaměnit s *lex fori*. FAWCETT, J. J., TORREMANS, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 808.

⁸³⁸ „In the Rome II Regulation, the territoriality of intellectual property rights reigns supreme.“ In: EECHOU, M. van. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 722. Podle Gotschalka je *lex loci protectionis* „celosvětově používán pro porušení práv k duševnímu vlastnictví“ [lex loci protectionis is recognized all over the world to determine infringement]. In: GOTTSCHALK, E. *The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach?*, s. 188.

⁸³⁹ Toto ustanovení bylo ke dni odevzdání této publikace předmětem pouze dvou rozhodnutí Soudního dvora EU, a to rozsudku Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. 9. 2017 ve spojených věcech *Nintendo*, C-24/16 a C-25/16, a rozsudku Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. 3. 2022 ve věci *Acacia*, C-421/20.

⁸⁴⁰ K institutům a právům, které tvoří jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, srov. kapitulu 1.1.2.

⁸⁴¹ Do rozsahu této kolizní normy nespádají patenty, které jsou registrovány u Evropského patentového úřadu na základě Evropské patentové úmluvy. Tyto patenty nejsou dle článku 64 odst. 1 této úmluvy založeny na unijním právu a nemají jednotný účinek v rámci EU.

je nutné aplikovat právní řád státu, pro který je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*).⁸⁴² Článek 8 odst. 2 nenahrazuje článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II, ale jedná se o doplňující kolizní normu,⁸⁴³ neboť jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU neupravuje všechny otázky spojené s ochranou příslušného jednotného práva.⁸⁴⁴ V případě aplikace článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II se zemí, pro kterou je uplatňována ochrana, myslí území všech členských států EU.⁸⁴⁵

Článek 8 odst. 3 Nařízení Řím II výslovně vylučuje volbu práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Omezení autonomie vůle stran v mimosmluvních závazkových vztazích je obvykle stručně odůvodňováno principem teritoriality práv k duševnímu vlastnictví, existencí „*obecně uznávané zásady lex loci protectionis*“ (jak je nepřesně uvedeno v Preambuli k Nařízení Řím II), národních zájmů států⁸⁴⁶ a údajnou nevhodností pro práva k duševnímu vlastnictví. Jako další argument pro vyloučení volby práva se uvádí, že normy upravující porušení práv k duševnímu vlastnictví mohou být kvalifikovány jako imperativní normy.⁸⁴⁷

Článek 13 Nařízení Řím II rozšiřuje působnost rozhodného práva určeného dle článku 8 na vztahy vyplývající z bezdůvodného obohacení dle článku 10, jednatelství bez příkazu dle článku 11 a předšmluvní odpovědnosti dle článku 12 Nařízení Řím II.⁸⁴⁸

⁸⁴² TICHÝ, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 125.

⁸⁴³ METZGER, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 315.

⁸⁴⁴ Nařízení upravující jednotné právo duševního vlastnictví Společenství/EU obsahují právní úpravu existence, platnosti, rozsahu, obsahu, obsahu nebo omezení těchto práv.

⁸⁴⁵ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 242.

⁸⁴⁶ K přehledu jednotlivých autorů srov. KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 248 a zdroje zde citované. Hlavním argumentem v tomto případě bylo, že právní úprava práv k duševnímu vlastnictví sleduje určité zájmy států a tyto nemohou být podrobeny autonomní a individuální vůli stran.

⁸⁴⁷ LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 343.

⁸⁴⁸ K podrobné analýze tohoto ustanovení srov. např. KYSELOVSKÁ, T. *Použitelnost článku 13 (Nařízení Řím II)*, s. 463–466.

3.7.3 *Soft law*

Nařízení Řím II obsahuje v článku 8 speciální kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Toto ustanovení neobsahuje pravidlo pro multistátní porušení chráněných práv prostřednictvím ubiquitousního média nebo pravidlo *de minimis* a výslovně vylučuje volbu práva pro tento typ deliktů. Jedná se o poměrně rigidní kolizní úpravu. Pravidla nestátního původu obsahují podrobnější úpravu otázek, ke kterým text Nařízení Řím II mlčí.

Pravidla *soft law* vycházejí z principu teritoriality. Mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví se řídí *lex loci protectionis* (článek 3:601 odst. 1 CLIP Principů,⁸⁴⁹ článek 25 odst. 1 Kjótských doporučení⁸⁵⁰).⁸⁵¹ *Lex loci protectionis* je obecné pravidlo ke speciálnímu pravidlu týkajícímu se multistátního porušení (k tomu srov. dále). Vztahuje se na všechny aspekty porušení práv k duševnímu vlastnictví, jako je existence porušení, rozsah odpovědnosti nebo nároky a postihy vyplývající z porušení.⁸⁵²

Článek 3:602 CLIP Principů obsahuje navíc jako jediný pravidlo *de minimis*, které slouží ke kvalifikaci porušení (Kjótská doporučení ani ALI Principy obdobné pravidlo neobsahují). Jedná se o výjimku z principu teritoriality, neboť „*striktní aplikace lex loci protectionis by mohla vést k nevhodným důsledkům*“.⁸⁵³ Toto ustanovení se vztahuje na všechny druhy práv k duševnímu vlastnictví bez ohledu na požadavek registrace a všechny druhy porušení (offline

⁸⁴⁹ „[s]trict application of *lex loci protectionis* would lead to inappropriate results“. In: CLIP. European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property. *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 308. Článek 3:601 odst. 1 CLIP Principů: „Unless otherwise provided in this Section, the law applicable to the infringement is the law of each State for which protection is sought.“

⁸⁵⁰ Článek 25 odst. 1 Kjótských doporučení: „The law applicable to the infringement of an intellectual property right is the law of each State for which protection is sought.“

⁸⁵¹ K tomu srov. § 301 odst. 1 ALI Principů, který rozlišuje registrovaná práva, jejichž porušení se řídí právem země registrace, a neregistrovaná práva, která se řídí *lex loci protectionis*. In: METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality*, s. 17.

⁸⁵² Článek 3:601 odst. 2 CLIP Principů obsahuje demonstrativní výčet, co vše spadá pod pojem porušení: „For the purposes of these provisions, ‘infringement’ includes a) the violation of the intellectual property right, b) the remedies, as defined in Article 3:605.“

⁸⁵³ CLIP. European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property. *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 308.

i online). Nejedná se o kolizní normu *stricto sensu*, ale o výkladové pravidlo použitelné na úrovni hmotného práva.⁸⁵⁴ Toto pravidlo vychází z článku 2 Doporučení WIPO, který pro vymezení pojmu užití ochranné známky na internetu vyžaduje, aby toto jednání (užití) mělo obchodní důsledky (*commercial effects*) v příslušném státě.⁸⁵⁵

K porušení chráněného práva dojde dle článku 3:602 odst. 1 CLIP Principů⁸⁵⁶ pouze tehdy, pokud narušitel protiprávně jednal nebo pokračoval v jednání v zemi, pro kterou je uplatňována ochrana; nebo protiprávní jednání má významné dopady nebo je zaměřeno na stát, podle jehož práva je uplatňována ochrana. Článek 3:602 odst. 2 CLIP Principů upravuje možnost odchýlení se od těchto požadavků, pokud je to rozumné v určitém konkrétním případě.⁸⁵⁷ Dle tohoto pravidla může soud, došlo-li k multistátnímu porušení, aplikovat právo země, ve které porušení způsobilo nejzávažnější následky, nebo ve které narušitel jednal zásadním způsobem.

Pravidlo *de minimis* pro kvalifikaci porušení není všeobecně přijímáno, neboť může vést k nerovnováze a zlepšení pozice nositele práv. Jako příklad je možné uvést situaci, ve které osoba A s bydlištěm ve státě X zveřejní na internetu obsah chráněný autorským právem, které svědčí osobě B s bydlištěm ve státě Y. Internetové stránky jsou dostupné pouze z území státu Y a škodlivé následky se projeví v tomto státě. Dle pravidla *de minimis* může soud aplikovat právo státu X, neboť na jeho území došlo k protiprávnímu jednání ve formě zveřejnění chráněného obsahu. Pravidlo *de minimis* vede podle jeho kritiků k mozaice, neboť na jednání narušitele se může aplikovat jak právo země dle kritéria *delicti commissi*, tak právo země (zemí) dle kritéria *damni*

⁸⁵⁴ METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 13.

⁸⁵⁵ Článek 2 Doporučení WIPO: „Use of a sign on the Internet shall constitute use in a Member State for the purposes of these provisions, only if the use has a commercial effect in that Member State as described in Article 3.“

⁸⁵⁶ Článek 3:602 CLIP Principů: „A court applying the law or the laws determined by Article 3:601 shall only find for infringement if a) the defendant has acted to initiate or further the infringement in the State or the States for which protection is sought, or b) the activity by which the right is claimed to be infringed has a substantial effect within or is directed to the State or the States for which protection is sought.“

⁸⁵⁷ Článek 3:602 odst. 2 CLIP Principů: „The court may exceptionally derogate from that general rule when reasonable under the circumstances of the case.“

injuncti.⁸⁵⁸ Z tohoto důvodu je vhodné pro regulaci efektů přelévání (*overspill effects*).⁸⁵⁹

Tab. č. 8: Soft law – kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy (bez volby práva)

	Článek	Hraniční určovatel	Definice
Nařízení Řím II	8 odst. 1	<i>Lex loci protectionis</i>	
CLIP Principy	3:601 odst. 1	<i>Lex loci protectionis</i>	
	3:601 odst. 2		Pojem porušení <i>Lex loci protectionis</i> se vztahuje zejména na porušení práv a nároky (postihy) vyplývající z porušení
	3:602		Pravidlo <i>de minimis</i> pro kvalifikaci porušení
Kjótská doporučení	25 odst. 1	<i>Lex loci protectionis</i>	

Hraniční určovatel *lex loci protectionis* lze považovat za vhodnou základní úpravu pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Jak Nařízení Řím II, tak pravidla nestátního původu toto pravidlo výslovně upravují. V tomto ohledu není nutné vytvářet odlišné základní kolizní pravidlo pro tyto delikty s mezinárodním prvkem, ale je nutné jeho upřesnění pro případy multistátního porušení.

3.7.4 Multistátní porušení

Článek 8 Nařízení Řím II neobsahuje pravidlo pro multistátní porušení. Jak vyplývá z provedeného výkladu, v souvislosti s porušením práv k duševnímu vlastnictví jsou problematické situace, ke kterým dochází na internetu. V kyberprostoru dochází k oddělení místa příčinné události (*locus delicti commissi*) a místa, kde se projeví škodlivé následky (*locus damni infecti*).

⁸⁵⁸ MATULIONYTÉ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?*, s. 29.

⁸⁵⁹ *Ibid.*, s. 30.

V případě aplikace hraničního určovatele *lex loci protectionis* pro multistátní porušení může dojít k mozaice, kdy se oprávněná osoba, která je vlastníkem práv, musí domáhat ochrany podle všech dotčených právních řádů. Z praktického hlediska provede vlastník práv *law shopping* a vybere si pro něj nejvýhodnější rozhodné právo z pohledu výše náhrady škody nebo druhu postihů vyplývajících z porušení.

V případě multistátního porušení a aplikace *lex loci protectionis* může dojít k nerovnováze v postavení vlastníka práv (zpravidla žalobce v případě jejich porušení) a narušitele těchto práv (zpravidla žalovaného).⁸⁶⁰ Multistátní porušení umožňuje „solventním“ žalobcům, jako např. vydavatelům nebo velkým korporacím, uplatňovat ochranu podle práva země, které je pro ně nejvýhodnější (*race-to-the-top effect*). Naopak pro uživatele internetu a ISP, kteří umožňují sdílení chráněného obsahu, může být nepředvídatelné, podle jakého práva se jejich jednání bude posuzovat.

Na tyto situace reagovala pravidla nestátního původu formulací ustanovení týkajících se multistátního porušení „obecných“ práv k duševnímu vlastnictví.⁸⁶¹ *Soft law* pravidla těmito ustanoveními vzala do úvahy technologický vývoj a porušování práv k duševnímu vlastnictví v kyberprostoru. Pravidla *soft law* předpokládají, že v případě porušení práv na internetu hraniční určovatel *lex loci protectionis* selhává ve své funkci.⁸⁶² Z tohoto důvodu obsahují kolizní normy a únikové doložky, které jsou založeny na kritériu užšího, resp. nejužšího spojení (*close, closest connection*). Vlastník práva, který se domáhá jeho ochrany v případě porušení, může uplatnit nároky (postihy) podle jednoho rozhodného práva nebo omezeného počtu rozhodných práv. Cílem *soft law* není zcela se odpoutat od principu teritoriality, ale nalézt rozumné řešení pro případy porušení ve více státech najednou.

⁸⁶⁰ CLIP European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property. *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 314–316.

⁸⁶¹ CLIP Principy ani Kjótská doporučení neobsahují kolizní normy pro porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU, tedy obdobu článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Tato skutečnost je dána jejich „univerzálním“, nikoliv regionálním původem jako v případě nařízení EU.

⁸⁶² CHRISTIE, A. F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?*, s. 178.

Pravidla pro multistátní porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou upravena v článku 3:603 CLIP Principů a článku 26 Kjótských doporučení.⁸⁶³

Dle článku 3:603 odst. 1 CLIP Principů může soud rozhodující o porušení aplikovat právo, které má k porušení nejužší vztah.⁸⁶⁴ Nemusí dojít k aplikační mozaice, jako v případě článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II. Vlastník práva může zároveň uplatnit ochranu podle práva země svého obvyklého bydliště, ale tato ochrana bude teritoriálně omezená.⁸⁶⁵

Odstavec 2 tohoto ustanovení obsahuje demonstrativní výčet skutečností, které mohou zakládat ono nejužší spojení. Může se jednat o obvyklé bydliště škůdce; hlavní místo podnikání škůdce; místo, kde došlo k podstatnému objemu protiprávního jednání; nebo místo, kde došlo k největší škodě

⁸⁶³ Pravidla pro multistátní porušení jsou upravena také v § 321 odst. 1 ALI Principů. Toto ustanovení umožňuje použít jedno rozhodné právo nejen pro nároky vyplývající z porušení, ale také pro otázky existence, platnosti, trvání práv k duševnímu vlastnictví. Jedná se o nejradiálnější úpravu. Tato možnost odchýlení se od *lex loci protectionis* pro otázky existence a platnosti registrovaných práv není všeobecně přijímána. Ustanovení § 321 odst. 1 ALI Principů dále upravuje kritéria pro určení místa nejužšího spojení. Toto místo může být určeno na základě demonstrativního výčtu jako místo bydliště účastníků; místo centra vztahu mezi účastníky; místo dle rozsahu jednání stran; nebo jako místo hlavního trhu, na který strany zaměřovaly svou činnost. Toto ustanovení v písm. a) až d) klade silný důraz na právo státu obvyklého bydliště majitele práv. Toto právo je možné aplikovat na multistátní porušení práv k duševnímu vlastnictví za splnění dvou podmínek, a to, pokud nositel práv a jejich narušitel mají obvyklé bydliště v různých státech a nositel práv má centrum svých aktivit ve státě svého obvyklého bydliště. Ustanovení § 321 odst. 2 ALI Principů umožňuje stranám uniknout k aplikaci jiného práva než určeného na základě tohoto ustanovení. Právní úprava v ALI Principech se na rozdíl od CLIP Principů použije v případě, kdy údajně porušující jednání je ubiquitous a je navrhována aplikace práva více států. „[i]f the alleged infringing activity is ubiquitous and the laws of multiple States are pleaded“. KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím II. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 265. K podrobnějšímu výkladu k ALI Principům srov. např. METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality*, s. 21.

⁸⁶⁴ Článek 3:603 odst. 1 CLIP Principů: „In disputes concerned with infringement carried through ubiquitous media such as the Internet, the court may apply the law of the State having the closest connection with the infringement if the infringement arguably takes place in every State in which the signals can be received. This rule also applies to existence, duration, limitations and scope to the extent that these questions arise as incidental questions in infringement proceedings.“

⁸⁶⁵ MATULIONYTĚ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 140.

způsobené porušením práva.⁸⁶⁶ Odstavec 3 tohoto ustanovení obsahuje únikovou doložku, která umožňuje soudu aplikovat jiné než výše uvedené právo.⁸⁶⁷ Soud může dle tohoto odstavce umožnit stranám, aby prokázaly, že právo jiného státu, které by se na porušení také vztahovalo, povede k jinému výsledku. CLIP Principy se tímto ustanovením snaží omezit situace, kdy by soudy jednoho státu vydaly soudní příkaz zakazující určité jednání, a soudy druhého státu by obdobný příkaz v téže věci odmítly vydat.

Kritici článku 3:603 CLIP Principů poukazují na jeho nepřesnou formulaci, která může vést k domněnce, že porušení práv na internetu je ubiquitní pouze tehdy, pokud k porušení dojde ve všech státech, ve kterých jsou internetové stránky dostupné (k tomu srov. formulaci „*if the infringement arguably takes place in every State in which the signals can be received*“).⁸⁶⁸ Tato aplikační podmínka může být problematická v oblastech, ve kterých nedošlo k harmonizaci v rámci EU, jako jsou např. výjimky z autorskoprávní ochrany, stanovení výše náhrady škody nebo existence jiných uplatnitelných nároků.⁸⁶⁹ Z tohoto důvodu kritici ustanovení navrhuji přijmout co nejširší definici pojmu ubiquitní porušení, podle které k tomuto porušení dojde prostřednictvím ubiquitního média, jako je např. internet, ale následky se nemusí projevit ve všech státech, ve kterých je porušující obsah dostupný.⁸⁷⁰ Jako příklad se uvádí porušení autorského práva, které nemůže být skutečně „globálním“ porušením. Podmínky autorskoprávní ochrany nejsou stejné po celém světě, protože některé státy nejsou

⁸⁶⁶ Článek 3:603 odst. 2 CLIP Principů: „*In determining which State has the closest connection with the infringement, the court shall take all the relevant factors into account, in particular, the following: a) the infringer's habitual residence; b) the infringer's principal place of business; c) the place where substantial activities in furthering of the infringement in its entirety have been carried out; d) the place where the harm caused by the infringement is substantial in relation to the infringement in its entirety.*“

⁸⁶⁷ Článek 3:603 odst. 3 CLIP Principů: „*Notwithstanding the law applicable pursuant to paragraph 2, any party may prove that the rules applying in a State or States covered by the dispute differ from the law applicable to the dispute in aspects which are essential for the decision. The court shall apply the different national laws unless this leads to inconsistent judgments, in which case the differences shall be taken into account in fashioning the remedy.*“

⁸⁶⁸ K tomuto výkladu srov. KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 266 a násl. a zdroje zde citované.

⁸⁶⁹ MATULIONYTÉ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 140.

⁸⁷⁰ Široká definice ubiquitního porušení je vhodná nejen u autorského práva, ale také např. u zapsaných ochranných známek nebo ochrany proti klamavému jednání.

smluvními státy Bernské úmluvy (jedná se o Afganistán, Eritreu, Etiopii, Irán, Irák, San Marino, Kiribati, Nauru, Palau, Somálsko, Jižní Súdán a Tuvalu).⁸⁷¹

Také Kjótská doporučení obsahují v článku 26 pravidlo pro určení rozhodného práva v případě ubiquitousního nebo multistátního porušení. Dle odst. 1 tohoto ustanovení mohou soudy aplikovat jedno rozhodné právo, které má obzvláště úzké spojení s globálním porušením. Toto obzvláště úzké spojení může být místo, kde došlo k největší újmě; místo obvyklého bydliště nebo hlavní provozovny účastníků; nebo místo, kde došlo k podstatnému objemu jednání vedoucímu k porušení.⁸⁷² Odst. 2 tohoto ustanovení, stejně jako CLIP Principy, obsahuje únikovou doložku vedoucí k jinému rozhodnému právu.⁸⁷³

Jak CLIP Principy, tak Kjótská doporučení obsahují v úpravě práva rozhodného pro multistátní porušení několik shodných charakteristik. Oba soubory obsahují demonstrativní výčet kritérií, na jejichž základě je možné určit užší, resp. nejužší spojení. Při srovnání textů obou úprav je možné dovést, že CLIP Principy jsou nastaveny spíše v neprospěch narušitele (v textu je uvedeno obvyklé bydliště nebo hlavní provozovna narušitele), zatímco Kjótská pravidla jsou co do postavení vlastníka a narušitele spíše neutrální.

Oba soubory *soft law* umožňují odchýlit se od kritéria užšího, resp. nejužšího spojení. Účastník může prokázat, že aplikace práva jiného státu, než je stát užšího (nejužšího) spojení, může vést k odlišnému výsledku. Jako příklad je možné uvést již dříve zmíněnou situaci. Osoba A s obvyklým bydlištěm

⁸⁷¹ MATULIONYTÉ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interests Needed?*, s. 28; CHRISTIE, A. F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?*, s. 176.

⁸⁷² Článek 26 odst. 1 Kjótských doporučení: „*When the infringement in multiple States is pleaded in connection with the use of ubiquitous or multinational media, the court may apply to the infringement as a whole the law or laws of the State(s) having an especially close connection with the global infringement. Relevant factors to determine the applicable law (or laws) in these situations include the place where the harm caused by the infringement is substantial in relation to the infringement in its entirety; the parties' habitual residences or principal places of business; the place where substantial activities in furthering the infringement have been carried out.*“ Tvůrci tohoto ustanovení se zřejmě poučili z příkladu CLIP Principů, neboť výslovně uvádějí formulaci porušení ve více státech.

⁸⁷³ Článek 26 odst. 2 Kjótských doporučení: „*In situations where paragraph (1) is applied, any party may prove that, with respect to particular States covered by the action, the solution provided by any of those States' laws differs from that obtained under the law(s) chosen to apply to the case as a whole. The court must take into account such differences when fashioning the remedy.*“

ve státě X zveřejní na internetu chráněný obsah, ke kterému svědčí autor-
ské právo osobě B s bydlištěm ve státě Y. Příslušný soud bude aplikovat
právo státu X jako právo státu místa nejužšího spojení. Žalovaná osoba A ale
může prokázat, že použitý způsob zveřejnění díla je možný dle práva státu
Y. Příslušný soud v tomto ohledu zmírní rozsah a výši náhrady škody. Tato
výjimka je označovaná jako „*návrat ke principu teritoriality*“⁸⁷⁴ a vede k apli-
kaci více rozhodných práv pro multistátní porušení. Cílem tohoto pravidla
je zachovat veřejné zájmy států na ochraně výsledků tvůrčí duševní činnosti.⁸⁷⁵
Tato výjimka je podle názoru autorky výhodná zejména pro narušitele (žalo-
vaného), který její aplikací může dosáhnout pro něj výhodnějšího výsledku
(zejména z pohledu nároků, které je možné proti němu v řízení uplatnit).

Kritérium užšího, resp. nejužšího spojení, je *lex specialis* k *lex loci protectionis*.
Toto kritérium může, ale nemusí, být soudem použito (k tomu srov. formulaci
„*the court may apply*“). Podmínkou aplikace je, že se jedná o ubiquitousní jednání,
resp. jednání prostřednictvím ubiquitousního média, které vede k multistát-
nímu porušení. Pravidla *soft law* mohou být z tohoto pohledu problematická.
Jednání na internetu nemusí být automaticky ubiquitousní, a to díky (nebo kvůli)
použití geolokačních a geoblokačních technologií. Tyto technologie mohou
omezit přístup k obsahu z území určitých států.⁸⁷⁶

CLIP Principy ani Kjótská doporučení kromě toho výslovně neuvádějí,
v čí dispozici pravidla pro multistátní porušení jsou. Je možné předpokládat,
že jejich aplikace může být v souladu s rovností stran navržena kterýmkoliv
účastníkem.⁸⁷⁷

⁸⁷⁴ „*Retreat to territoriality.*“ In: MATULIONYTÉ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?*, s. 28; LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 121.

⁸⁷⁵ MATULIONYTÉ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?*, s. 31.

⁸⁷⁶ UBERTAZZI, B. *Intellectual property, jurisdiction*, s. 979.

⁸⁷⁷ MATULIONYTÉ, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?*, s. 32.

Tab. č. 9: Soft law – multistátní porušení práv k duševnímu vlastnictví

	Článek	Hraniční určovatel	Definice
Narižení Řím II	Neobsahuje	Neobsahuje	Neobsahuje
CLIP Principy	3:603 odst. 1	Právo země nejužšího spojení	Multistátní porušení Existence, trvání, omezení a rozsah jako předběžná otázka
	3:603 odst. 2		Místo nejužšího spojení – obvyklé bydliště nebo hlavní provozovna narušitele, významný objem protiprávního jednání, místo významného objemu škody
	3:603 odst. 3	Úniková doložka	
Kjótská doporučení	26 odst. 1	Právo země zvláště úzkého spojení	Významná část škody, obvyklé bydliště nebo hlavní provozovna stran, významná část protiprávního jednání
	26 odst. 2	Úniková doložka	

Výslovně upravená pravidla pro multistátní porušení mají své výhody i nevýhody. Je nutné uvést, že tato pravidla mají význam pro majitele autorského práva, nezapsaných obchodních známek nebo všeobecně známých obchodních známek. Jedno jednání vedoucí k porušení autorských práv nebo práv vyplývajících z nezapsané ochranné známky může porušit tato práva ve všech smluvních státech Bernské úmluvy, resp. členských státech WIPO. Dojde-li

k naopak k porušení registrovaného práva, jeho majitel se musí dovolávat ochrany podle práva všech států, kde bylo registrováno.⁸⁷⁸ Z tohoto důvodu není pravidlo pro multistátní porušení pro registrovaná práva tolik zajímavé.

Aplikace jednoho rozhodného práva pro multistátní porušení může být výhodná pro vlastníky práv i pro jejich narušitele. Vlastník práva může žádat o ochranu a postihy vyplývající z porušení dle jednoho rozhodného práva, zatímco narušitel bude podřízen jednomu rozhodnému právu. Kritérium užšího, resp. nejužšího spojení omezuje množství kolidujících nároků a postihů uplatněných vůči osobě narušitele.

Vlastník práva může podat návrh u cizího soudu (nikoliv místa svého obvyklého bydliště) a podle cizího práva. Zároveň může podat žalobu na ochranu svých práv a další nároky s tím spojené v zemi svého obvyklého bydliště, ale s teritoriálně omezenými účinky. Pravidla pro multistátní porušení tímto představují „*rovnováhu mezi teritoriálními a univerzalistickými přístupy k právům k duševnímu vlastnictví*“.⁸⁷⁹

Kritérium užšího nebo nejužšího spojení umožňuje vzít soudu do úvahy možné rozdíly mezi národními právními úpravami duševního vlastnictví. Jeho cílem je zajistit, aby narušitel nemohl přemístit místo svého jednání do státu s nejnižší úrovní ochrany z pohledu majitele práva (*forum shopping, race to the bottom*). Toto kritérium omezuje situace, kdy ISP poskytuje služby ze země, která má pro něj nejpříznivější právní úpravu (z hlediska odpovědnosti za obsah).⁸⁸⁰

Pravidla pro multistátní porušení jsou vhodná pro *prima facie* porušení, jako je např. porušení autorského práva nebo patentu, ale mohou být problematická v případě komplexního porušení, jako je např. interpretace a aplikace výjimek týkajících se užití autorského díla.⁸⁸¹

⁸⁷⁸ Princip teritoriality je z důvodu jejich povahy do jisté míry nepřekonatelný právě u průmyslových práv. U registrovaných práv nelze „předpokládat“ jejich existenci, tak jako u práv neregistrovaných. Jednání na internetu může porušit práva vyplývající z registrovaného patentu pouze v určitých zemích, nikoliv „celosvětově“.

⁸⁷⁹ „[a] balance between territoriality and universality approaches in ubiquitous infringement cases“. In: ANCEL, M.-E., BINCTIN, N., DREXL, J. a kol. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 59.

⁸⁸⁰ MATULIONYTÉ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 140.

⁸⁸¹ ANCEL, M.-E., BINCTIN, N., DREXL, J. a kol. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 59.

Kritérium nejužšího spojení, které je v těchto *soft law* pravidlech použito, je podle jeho kritiků v rozporu s požadavkem právní jistoty a předvídatelnosti. Uživatelé internetu a ISP potřebují s dostatečnou jistotou rozumně předpokládat, jakým právem se bude jejich jednání řídit. Z praktického pohledu může být obtížné předpokládat, jaké právo bude mít k jednání nejužší vztah. Pravidla pro multistátní porušení, která vedou k aplikaci jednoho rozhodného práva, mohou v konečném důsledku vést k extrateritoriálním účinkům práva (k problematice extrateritoriality srov. kapitolu 3.2.1). Práva k duševnímu vlastnictví jsou teritoriální a jejich právní úpravou státy vyjadřují národní zájmy. Tyto zájmy by podle některých autorů neměly být vyváženy do zahraničí.⁸⁸²

V soudních řízeních týkajících se porušení práv k duševnímu vlastnictví, soudy členských států z tohoto důvodu aplikují *lex loci protectionis*, resp. *lex fori*, často s odkazem na veřejný pořádek fóra.⁸⁸³ Národní soudy navíc nemusí být zvyklé pracovat s takto flexibilními kritérii.⁸⁸⁴

I přes výše uvedené je možné v rámci úvah *de lege ferenda* navrhnout pravidlo pro multistátní porušení v nově vytvořeném článku 8a Nařízení Řím II.

„Článek 8a Nařízení Řím II [rev.]

Multistátní porušení práv duševního vlastnictví

1. V případě porušení práva k duševnímu vlastnictví, ke kterému dojde nebo jehož následky se projeví ve více státech najednou, může soud aplikovat právo země, se kterou je porušení nejužší spojeno. Při určení, právo které země je s porušením nejužší spojeno, vezme soud do úvahy všechny relevantní okolnosti případu, zejména místo obvyklého bydliště škůdce a poškozeného; místo, kde došlo k podstatné části protiprávního jednání, nebo místo, kde je škoda způsobená protiprávním jednáním podstatná ve vztahu k protiprávnímu jednání jako celku.

⁸⁸² „Applying one law to worldwide infringement cases would lead inevitably to such extraterritorial effects.“ In: METZGER, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 19.

⁸⁸³ Dle empirické studie týkající se 56 případů multistátního porušení na internetu z 19 různých jurisdikcí, kterou v roce 2017 publikoval Christie, soudy ve většině případů aplikovaly *lex fori* bez výslovného zohlednění přítomnosti mezinárodního prvku a možné aplikace cizího práva. CHRISTIE, A. F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?*, s. 152–183; KYSELOVSKÁ, T. Mezinárodní právo soukromé. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 28.

⁸⁸⁴ MATULIONYTĚ, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 141.

2. *V situacích, kde se aplikuje odst. 1, může kterákoliv strana prokázat, že právní úprava v některém z právních řádů, kterých se žaloba týká, je odlišná od práva, které bylo určeno pro případ jako celek. Soud je povinen při stanovení postihu vyplývajícího z porušení vzít do úvahy tyto rozdíly v právní úpravě.“*

3.7.5 Volba práva

Autonomie vůle stran a hraniční určovatel *lex electa* představují další výjimku z principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví. Problematika autonomie vůle stran v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví je dlouhodobě diskutována. Tato otázka byla v minulosti otevřena v souvislosti s přípravou Nařízení Řím II. I přes návrhy ji umožnit Nařízení Řím II v článku 8 odst. 3 výslovně volbu práva vylučuje.⁸⁸⁵

Jako důvody pro vyloučení autonomie vůle stran u těchto mimosmluvních závazkových vztahů se obvykle uvádí její nesoulad s principem teritoriality⁸⁸⁶ a nutnost zajistit zájmy států na vynucování národních práv k duševnímu vlastnictví. Podle odpůrců by volbou práva došlo k narušení státní suverenity, pokud by právo jiného státu mělo určit, zda došlo k porušení práva k duševnímu vlastnictví na jeho území. Stát fóra by měl podle těchto názorů pro zjištění, zda došlo k porušení práva na jeho území, použít právo fóra.⁸⁸⁷ Podle jiných autorů velké mezinárodní duševně právní úmluvy prikazují státům aplikovat národní právní předpisy ke určení, zda k porušení došlo na jejich území a zároveň zavazují smluvní státy aplikovat cizí právo pro určení, zda na území těchto jiných států došlo k porušení chráněných práv.⁸⁸⁸

⁸⁸⁵ Pro mimosmluvní závazkové vztahy je možné v souladu s článkem 14 Nařízení Řím II zvolit rozhodné právo (s výjimkou článku 6 odst. 4 a článku 8 odst. 3); v případě neexistence volby práva se dle článku 4 odst. 1 Nařízení Řím II aplikuje *lex loci damni infecti*.

⁸⁸⁶ EÉCHOUD, M. van. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 174–175; PEUKERT, A. *Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law*, s. 7.

⁸⁸⁷ MATULIONYTĚ, R. *Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases*, s. 82–83.

⁸⁸⁸ LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 116 a autoři zde citovaní.

Oba vybrané soubory *soft law* umožňují omezenou volbu práva (článek 3:606 CLIP Principů, článek 25 odst. 2 Kjótských doporučení).⁸⁸⁹ Volba práva je výslovně omezená na nároky (postihy) vyplývající z porušení, jako jsou např. soudní zákazy jednání, náhrada škody nebo jiné typy postihů spočívající v zabavení a zničení zboží nebo předložení účetních dokladů.

Právní úprava v CLIP Principech je na rozdíl od Kjótských doporučení podrobnější. Dle článku 3:606 odst. 1 CLIP Principů⁸⁹⁰ si strany mohou zvolit právo rozhodné pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Volba práva může být provedena před nebo po vzniku sporu.

Článek 3:605 CLIP Principů obsahuje definici pojmu nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví (*remedies*). Jedná se o (1) soudní příkazy, náhradu škody a jiné druhy náhrady hrozící nebo způsobené újmy, včetně práva na informace, (2) nároky vyplývající z bezdůvodného obohacení a jednatelství bez příkazu, (3) určení, zda nárok na náhradu může být předmětem převodu nebo přechodu včetně dědění, (4) různé druhy zániku závazku nebo omezení žalobních návrhů.⁸⁹¹ Nároky (postihy) vyplývající z porušení

⁸⁸⁹ ALI Principy umožňují dle § 302 odst. 1 volbu práva pro porušení práv k duševnímu vlastnictví (nejen pro nároky vyplývající z porušení). Jedná se o nejšířší rozsah volby práva ve srovnání s CLIP Principy a Kjótskými doporučeními. Volbu práva nelze dle § 302 odst. 2 provést pro otázky týkající se a) platnosti registrovaných práv; b) existence, obsahu, převoditelnosti a trvání registrovaných a neregistrovaných práv, c) požadavků na formální náležitosti evidence licenčních a převodních smluv. § 302 odst. 1 ALI Principů: „Subject to other provisions of this Section, the parties may agree at any time, including after a dispute arises, to designate a law that will govern all or part of their dispute.“ Ustanovení § 302 odst. 2 ALI Principů: „The parties may not choose the law that will govern the following issues: a) the validity and maintenance of registered right, b) the existence, attributes, transferability, and duration of rights, whether or not registered, and c) formal requirements for recordation of assignments and licenses.“ In: MATULIONYTÉ, R. *Calling for party autonomy in intellectual property cases*, s. 98.

⁸⁹⁰ Článek 3:606 odst. 1 CLIP Principů: „In accordance with Article 3:501, the parties to a dispute concerning the infringement of an intellectual property right may agree to submit the remedies claimed for the infringement to the law of their choice by an agreement entered into before or after the dispute has arisen.“

⁸⁹¹ Článek 3:605 CLIP Principů: „For the purposes of these provisions, remedies shall include: (1) injunctions, damages and other means of redress for injury caused or threatening including the right of information; (2) claims based on unjust enrichment and negotiorum gestio, to the extent they concern the non-contractual obligations arising out of the violation of an intellectual property right, without encompassing the violation as such; (3) the question whether a right to claim damages or other remedies may be transferred, including by inheritance; (4) various ways of extinguishing obligations, the prescription and limitation of actions.“

práv k duševnímu vlastnictví se dle článku 3:606 odst. 2 CLIP Principů⁸⁹² mohou řídit *lex causae*, pokud je porušení úzce spojeno s jiným právním vztahem, typicky smlouvou, mezi stranami. Toto neplatí, pokud smluvní strany výslovně vyloučily volbu práva pro porušení práv k duševnímu vlastnictví nebo ze všech skutkových okolností případu je zjevné, že nárok je úžeji spojen s právem jiného státu.

Právní úprava v článku 25 odst. 2 Kjótských doporučení⁸⁹³ je stručnější. Dle tohoto ustanovení si strany mohou zvolit právo rozhodné pro nároky vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Volba práva není časově omezená a není zde vymezeno, jakých typů nároků (postihů) se týká.⁸⁹⁴

Tab. č. 10: Soft law – volba práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví

	Článek	Hraniční určovatel	Definice
Nařízení Řím II	8 odst. 3	Vyloučení volby práva	
CLIP Principy	3:605		Definice nároků (postihů) vyplývajících z porušení
	3:606 odst. 1	<i>Lex electa</i>	Pro nároky (postihy) vyplývající z porušení
	3:606 odst. 2	<i>Lex causae</i> Právo země užšího spojení	
Kjótská doporučení	25 odst. 2	<i>Lex electa</i>	Pro nároky (postihy) vyplývající z porušení

⁸⁹² Článek 3:606 odst. 2 CLIP Principů: „If the infringement is closely connected with a pre-existing relationship between the parties, such as a contract, the law governing the pre-existing relationship shall also govern the remedies for the infringement, unless a) the parties have expressly excluded the application of the law governing the pre-existing relationship with regard to the remedies for infringement, or b) it is clear from all the circumstances of the case that the claim is more closely connected with another State.“

⁸⁹³ Článek 25 odst. 2 Kjótských doporučení: „The law applicable to the remedies for the infringement may be chosen by the parties.“

⁸⁹⁴ ANCEL, M.-E., BINCTIN, N., DREXL, J. a kol. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 58.

Vyloučení volby práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím II není nezměnitelné dogma. Umožnění volby práva pro vybrané otázky související s porušením práv k duševnímu vlastnictví se těší podpoře v odborné literatuře i legislativě některých států.⁸⁹⁵ Jak uvádí *Matulionyté*, „*princip territoriality je flexibilní koncept a jeho limity ve formě autonomie vůle stran pro porušení práv k duševnímu vlastnictví do něj mohou být včleněny*“.⁸⁹⁶

Článek 110 odst. 1 švýcarského ZMPS umožňuje následnou volbu práva pro nároky vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví,⁸⁹⁷ jako jsou např. náhrada majetkové újmy, soudní příkaz k ukončení protiprávního jednání, soudní zákaz používat službu, jejíž využívání ohrožuje práva autora nebo poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za utrpěnou nemajetkovou újmu. Toto ustanovení nemá vliv na posouzení existence a obsahu chráněného práva.⁸⁹⁸ Volba práva je dále omezená kolizně, protože strany si mohou zvolit pouze *lex fori*.⁸⁹⁹ Jako další příklad národní legislativy je uváděn čínský ZMPS,⁹⁰⁰ který umožňuje následnou volbu práva po vzniku porušení. Volba práva je kolizně omezená, strany si mohou zvolit pouze právo fóra.⁹⁰¹

Umožnění volby práva pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví může být odůvodněno neexistencí zájmu států tuto otázku regulovat. Ne všechny otázky týkající se práv k duševnímu vlastnictví jsou ovlivněny zájmy států. Některé oblasti by měly být ponechány

⁸⁹⁵ *Matulionyté* uvádí příklady národních právních úprav, které umožňují či umožňovaly volbu práva pro delikty obecně nebo pro delikty spojené s právy k duševnímu vlastnictví. Jedná se o Nizozemsko, Japonsko a Čínu. MATULIONYTÉ, R. *Calling for party autonomy in intellectual property cases*, s. 79.

⁸⁹⁶ „[t]he territoriality principle is a flexible concept and limitations to it, such as party autonomy for IP infringements, can be set if there is a justified need for it.“ In: MATULIONYTÉ, R. *Calling for party autonomy in intellectual property cases*, s. 87.

⁸⁹⁷ Článek 110 odst. 1 švýcarského ZMPS: „Für Ansprüche aus Verletzung von Immaterialgüterrechten können die Parteien nach Eintritt des schädigenden Ereignisses stets vereinbaren, dass das Recht am Gerichtsort anzuwenden ist.“

⁸⁹⁸ MAUNSBACH, U., KUR, A. *Choice of law and Intellectual Property Rights*, s. 60.

⁸⁹⁹ MATULIONYTÉ, R. *Calling for party autonomy in intellectual property cases*, s. 78.

⁹⁰⁰ Law of the People's Republic of China on the Laws Applicable to Foreign-related Civil Relations. Adopted at the 17th session of the Standing Committee of the 11th National People's Congress, 28 October 2010, entry into force from 1 April 2011 (čínský ZMPS).

⁹⁰¹ Článek 50 čínského ZMPS: „Liability for infringing intellectual property rights is governed by the law of the place where protection is sought. The parties may also choose to apply the law of the forum after the infringement occurs.“ K volbě práva v judikatuře čínských soudů srov. TANG, S. *Party autonomy in infringement of copyright: Beijing IP Court Judgment in the Drunken Lotus*, s. n/a.

na vůli stran. Zájem státu v oblasti práv k duševnímu vlastnictví se projevuje primárně v otázkách typu jejich existence, platnosti, obsahu, rozsahu a doby trvání ochrany. Zájem státu se až sekundárně týká jejich porušení a až následně jsou z pohledu legislativního zájmu státu nároky, resp. postihy, které může vlastník práv uplatnit v případě jejich porušení.⁹⁰²

Autonomie vůle stran zájmy států nenarušuje, neboť práva k duševnímu vlastnictví a jejich dodržování byla do jisté míry harmonizována prostřednictvím mezinárodních smluv a v rámci EU prostřednictvím sekundárního práva.⁹⁰³ Státy na základě této harmonizace mohou aplikací zvoleného práva fakticky vynucovat a respektovat zájmy cizího státu. Volba práva může naopak zvýšit ochranu práv k duševnímu vlastnictví díky větší efektivitě při přeshraničním vymáhání jejich ochrany.⁹⁰⁴ Volba jednoho rozhodného práva pro multistátní porušení usnadňuje práci soudům, které nemusí zjišťovat obsah cizích práv rozhodných,⁹⁰⁵ tato práva interpretovat a aplikovat.⁹⁰⁶

Volba práva může být limitována požadavkem na ochranu slabší smluvní strany, což z hlediska metodologie mezinárodního práva soukromého EU také nemusí činit interpretační a aplikační problémy.⁹⁰⁷ Tento požadavek může být výslovně upraven v kolizním předpisu nebo vyplývat z dosahu imperativních norem či výhrady veřejného pořádku. Vzhledem ke zmíněné harmonizaci může vynucování práva k duševnímu vlastnictví, byť podle cizího práva, které ale obsahuje

⁹⁰² „[s]tate's public policies predominantly concern issues related to IP rights as such (existence, validity, scope, ownership of rights, etc.) and not the infringements.“ In: MATULIONYTĚ, R. *Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases*, s. 83; stejně tak EECHOUD, M. van. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 214.

⁹⁰³ MATULIONYTĚ, R. *Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases*, s. 85. Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví upravuje minimální standard pro oprávněné osoby, domněnku autorství, důkazní prostředky, předběžná a zajišťovací opatření, nápravná opatření, náhradu škody a další. Nařízení o vymáhání práv duševního vlastnictví upravuje jednotná pravidla pro vymáhání práv k duševnímu vlastnictví na hranicích EU.

⁹⁰⁴ MATULIONYTĚ, R. *Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases*, s. 85.

⁹⁰⁵ Dle české doktríny mezinárodního práva soukromého je soud povinen *ex officio* zjistit obsah cizího práva a použít ho stejným způsobem, jakým se používá v zemi svého původu. K tomu srov. § 23 ZMPŠ. ROZEHNALOVÁ, N. *Obecná část kolizního práva – zacházení s cizím právem*. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 122 a násl.

⁹⁰⁶ ANCEL, M.-E., BINCTIN, N., DREXL, J. a kol. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 57.

⁹⁰⁷ Článek 14 odst. 1 písm. a) Nařízení Řím II umožňuje volbu práva, pokud se týká vztahu se spotřebitelem, až poté, co došlo ke skutečnosti, která vedla ke vzniku škody.

obdobná pravidla ochrany jako právo fóra, vést k jeho větší efektivitě. Zájmy státu i při umožnění volby práva by byly chráněny pomocí možné aplikace imperativních norem nebo výhrady veřejného pořádku. Kromě toho ne všechny aspekty práv k duševnímu vlastnictví jsou podřízeny *lex loci protectionis* a striktnímu principu teritoriality. Jak bylo uvedeno v kapitole 2.3, smluvní závazkové vztahy v Nařízení Řím I se od tohoto principu do jisté míry odpoutávají.

Odborná literatura rozlišuje možnost volby práva pro porušení obecných práv k duševnímu vlastnictví dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II a jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU dle článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.

Návrhy volby práva pro skutkové stavy spadající pod článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II jsou spíše odmítány. Důvodem je hraniční určovatel *lex loci protectionis*, který dle těchto kritiků odráží potřebu zajištění veřejných zájmů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Volba práva je přijímána spíše v kontextu článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.⁹⁰⁸ Navázání této kolizní normy obsahuje hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*, který nezohledňuje zájmy pouze jednoho konkrétního státu, ale EU jako celku.⁹⁰⁹

Jistý problém s umožněním volby práva pro nároky vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví by bylo možné identifikovat v souvislosti s působností Nařízení Řím II. Dle článku 3 má Nařízení Řím II univerzální použitelnost a právo určené na jeho základě se použije bez ohledu na to, zda je právem některého členského státu. Je možné že by se strany mohly dohodnout na volbě práva nečlenského státu. Nicméně tato možnost je podle autorky spíše nepravděpodobná.

S ohledem na výše uvedené je možné navrhnout následující znění článku 8 Nařízení Řím II.

„Nařízení Řím II

4. Strany si mohou zvolit právo, kterým se budou řídit nároky (postíhy) vyplývající z porušení práva duševního vlastnictví.“

⁹⁰⁸ „As convincing as the exclusion may be in relation to Art. (8) based on the territorial limits of intellectual property rights and the public interests involved, the less convincing it is in relation to the law applicable under Art. 8(2).“ In: ILLMER, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 249.

⁹⁰⁹ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 248 a zde citované zdroje.

3.7.6 Dílčí závěr

Nejvýraznější přínos *soft law* pravidel je možné spatřovat v kolizní úpravě mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Pravidla nestátního původu sice vycházejí z principu teritoriality, ale zároveň upravují kritéria pro multistátní porušení. Odchýlení se od principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví se týká autonomie také vůle stran. Volba práva je omezená na nároky, resp. postihy vyplývající z porušení, ale i tak znamená významný posun od údajně nepřekonatelného požadavku teritoriality.

V tomto případě *soft law* pravidla nebudou mít prozatím vliv na současnou úpravu kolizních norem v Nařízení Řím II. Autonomie vůle stran je v mezinárodním právu soukromém EU možná i v dříve nevídaných oblastech, jako je např. dědické právo nebo vyživovací povinnosti. Umožnit volbu práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví lze provést pouze na legislativní úrovni novelizací textu Nařízení Řím II. Vzhledem k výslovnému vyloučení volby práva v článku 8 odst. 3 Nařízení Řím II nelze tento zákaz obejít pomocí interpretační judikatury Soudního dvora EU.⁹¹⁰

3.8 Závěr kapitoly a návrhy *de lege ferenda*

Cílem této kapitoly byla analýza vybraných ustanovení pravidel nestátního původu a jejich srovnání s právní úpravou v Nařízení Brusel Ibis formou dodatků také v Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Z provedené analýzy je zřejmé, že pravidla *soft law* představují zajímavý zdroj alternativních nebo doplňujících norem, které mohou sloužit jako inspirace pro případnou novelizaci nařízení EU nebo jejich autonomní výklad prováděný Soudním dvorem EU.

Z pohledu procesní úpravy byla analyzována pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle Nařízení Brusel Ibis.

Pravidlo obecné příslušnost založené na obvyklém bydlišti žalovaného v praxi nečiní problémy. Z tohoto důvodu není nutné navrhovat jeho úpravu či doplnění.

⁹¹⁰ KYSELOVSKÁ, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 250.

Jako problematické se ukázalo být pravidlo alternativní příslušnosti upravené v článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis. Soudní dvůr EU zatím neměl příležitost zabývat se autonomním výkladem pojmu místa plnění v online prostředí. K dispozici je pouze autonomní výklad pojmu smlouva o poskytování služeb, kterou není licenční smlouva. V případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví může být obtížné určit toto místo plnění. Kromě toho je nutné uvést, že alternativní kritérium v článku 7 odst. 1 písm. a) nepodléhá autonomnímu výkladu. Z tohoto důvodu je součástí úvah *de lege ferenda* návrh pro doplnění článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis písm. b) třetí odrážkou.

„Článek 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis

b) *pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:*

[...]

- *v případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví (licenční nebo převodní smlouvy) území členského státu, pro které byla licence udělena nebo právo převedeno; příslušnost tohoto soudu je omezená pouze ve vztahu ke jednání souvisejícímu s licencí nebo převodem práva k duševnímu vlastnictví s územím tohoto členského státu.“*

Jako jedno z nejproblematictějších procesních pravidel se ukázal být článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritérium místa škodné události. K výkladu tohoto pojmu existuje poměrně rozsáhlá judikatura Soudního dvora EU. V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví Soudní dvůr EU trvá na důsledné aplikaci principu teritoriality a *lex loci protectionis*. Z tohoto důvodu je vyloučena aplikace kritéria centra zájmů poškozeného na tyto delikty.

Návrh *de lege ferenda* vychází ze stávající judikatury Soudního dvora EU a dichotomie *fora delicti commissi* a *fora damni infecti*. Druhé uvedené sudiště ale upřesňuje co do podmínek pro založení příslušnosti. Navrhované pravidlo vychází z kritéria dostupnosti, které je omezeno podmínkou zaměření činnosti škůdce na území tohoto státu. V případě porušení autorských práv (osobnostních i majetkových aspektů) je možné žalovat v centru zájmů poškozeného, působnost určených soudů je neomezená. Toto navrhované pravidlo bere do úvahy povahu autorského práva a jeho obdobnou povahu jako práva osobnostní, zejména v oblasti osobnostních práv autorských.

„Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis

Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Místo škodné události se nachází v místě,

- *kde došlo ke příčinné události (působnost soudů je co do povahy a rozsahu nároků neomezená), nebo*
- *kde se projevily škodlivé následky za podmínky, že poškozující informace je na území státu soudiště dostupná a škůdce na území tohoto státu zaměřovat svou činnost (působnost soudů je omezená na škodu, která se projevila na tomto území), nebo*
- *v případě porušení autorských práv v místě centra zájmu poškozeného (působnost soudů je co do povahy a rozsahu nároků neomezená).“*

Jisté aplikační problémy je možné spatřovat také v případě článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis, který upravuje výlučnou příslušnost soudů v řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost registrovaných práv k duševnímu vlastnictví. Navrhovaná úprava *de lege ferenda* kombinuje *erga omnes* a *inter partes* účinky rozhodnutí, což může vést ke zvýšení právní jistoty a předvídatelnosti stran a zajištění efektivity a hospodárnosti řízení.

Je-li otázka platnosti vznesena v rámci řízení o porušení chráněného práva, nemusí dojít k zastavení řízení pro účely rozhodnutí výlučně příslušného soudu o této otázce. O platnosti může rozhodnout soud rozhodující o porušení práva, např. místě bydliště žalovaného nebo v místě škodné události, byť s účinky rozhodnutí týkající se platnosti „pouze“ *inter partes*.

Tato úprava je výhodná pro žalobce, který může podat žalobu týkající se porušení práva u jednoho soudiště, aniž by musel očekávat zahájení řízení o platnost práva v jiném soudišti. Tato navrhovaná úprava je výhodná také pro žalovaného, neboť žaloba může být podána v místě jeho obvyklého bydliště nebo v místě protiprávního jednání, což se může překrývat s místem obvyklého bydliště.

„Článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis

pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis, soudy členského státu, v němž bylo požádáno o udělení nebo zápis nebo

keď by boli udelené alebo zapsané alebo platí za udelené alebo zapsané na základe právneho aktu Unie alebo medzinárodnej zmluvy; soudy jiného členského stát, jejichž příslušnost byla určena dle tohoto nařízení, mohou v řízení rozhodnout; rozhodnutí vydané těmito soudy nemá účinky vůči třetím osobám.“

Jako nejméně problematická se ukázala kolizní úprava pro smluvní závazkové vztahy v Nařízení Řím I. Tato právní úprava se odpoutává od teritoriality práv k duševnímu vlastnictví a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví jsou, stejně jako jiné smluvní typy, ovládané principem autonomie vůle stran. Smluvní strany si mohou zvolit, a je to také možné doporučit, rozhodné právo dle článku 3 Nařízení Řím I. V případě neexistence volby práva obsahuje článek 4 Nařízení Řím I dostatečně flexibilní kritéria, která umožňují reagovat na „zvláštnosti“ těchto smluvních typů. Hraniční určovatel práva země obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění umožňuje nalezení rozhodného práva v případě různých smluv s odlišně nastavenými právy a povinnostmi stran. Návrat k *lex loci protectionis* je možný prostřednictvím únikové doložky v článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I nebo zbytkového pravidla v článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I. Nařízení Řím I zároveň obsahuje ochranné instituty, pomocí kterých je možné vzít do úvahy potřebu ochrany veřejných zájmů v oblasti výsledků tvůrčí duševní činnosti. Z tohoto nebyla navržena žádná „novelizující“ úprava.

Z analýzy kolizní úpravy v článku 8 Nařízení Řím II vyplývá, že mezi jeho nedostatky patří neexistence pravidla pro multistátní porušení a vyloučení volby práva. Vzhledem k tomu, že unijní úprava neobsahuje výslovné vymezení otázek, které se řídí *lex loci protectionis*, jeví se jako příhodné navrhnout do znění článku 8 tuto definici (k tomu srov. článek 8 odst. 2 revidovaného Nařízení Řím II).

Jak dále vyplývá z provedené analýzy, je možné doporučit volbu práva pro nároky vyplývající z porušení, a to jak pro článek 8 odst. 1, tak pro článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Výslovná nemožnost volby práva dle článku 8 odst. 3 Nařízení Řím II vylučuje jakékoliv snahy o obejítí tohoto zákazu prostřednictvím autonomní interpretace, únikové doložky, imperativních norem či výhrady veřejného pořádku. Unijní (EU) zákonodárce jasně vyjádřil,

že pro tuto oblast je autonomie vůle stran vyloučena. Je otázka, nakolik je současná právní úprava výsledkem promyšlené argumentace, nebo byla vytvořena na základě tradičního přístupu a ve snaze nevytvářet již zmiňovaná revoluční řešení. Unijní (EU) zákonodárce totiž nemá rád radikální řešení. Příkladem budiž diskuze týkající se návrhu unifikovaného kolizního pravidla pro porušení osobnostních práv, včetně pomluvy.⁹¹¹

Z tohoto důvodu je navrženo novelizující pravidlo pro volbu práva pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví (k tomu srov. článek 8 odst. 4 revidovaného Nařízení Řím II). Otázka, jaké nároky budou v řízení uplatněny, je volbou žalobce. Pokud by byla umožněna volba práva, nároky by se řídily tímto zvoleným právem a nemuselo by docházet k tříštění právních režimů. Volbou práva by nedošlo k popření principů a zásad ovládajících práva k duševnímu vlastnictví. Volba práva pro následky porušení práv k duševnímu vlastnictví není v rozporu s principem teritoriality.

„Článek 8 revidovaného Nařízení Řím II

Porušení práv duševního vlastnictví

1. *Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení práva duševního vlastnictví, je právo země, pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv.*
2. *[rev.] Právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí také existence, platnost, vznik, obsah, rozsah a trvání ochrany a převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví.*
3. *Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Evropské unie, je v otázkách neupravených příslušným aktem Společenství právo země, ve které k tomuto porušení došlo.*
4. *[rev.] Strany si mohou zvolit právo, kterým se budou řídit nároky (postihy) vyplývající z porušení práva duševního vlastnictví.“*

Současná právní úprava v článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II může vést k mnohosti rozhodných práv. V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví ve více státech najednou se vlastníci práv musí domáhat jejich ochrany podle každého příslušného práva zvlášť. Toto nemusí činit obtíže v případě registrovaných práv, ale je naopak problematické při porušení autorských práv.

⁹¹¹ Rome II and Defamation. *Online Symposium*, s. n/a.

Z tohoto důvodu je součástí úvah *de lege ferenda* návrh článku 8a Nařízení Řím II, který bere do úvahy důsledky porušení práv k duševnímu vlastnictví online a pro který byly inspirací pravidla nestátního původu.

„Článek 8a revidovaného Nařízení Řím II

Multistátní porušení práv duševního vlastnictví

- 1. V případě porušení práva k duševnímu vlastnictví, ke kterému dojde nebo jehož následky se projeví ve více zemích najednou, může soud aplikovat právo země, se kterou je porušení nejúžeji spojeno. Při určení, právo které země je s porušením nejúžeji spojeno, vezme soud do úvahy všechny relevantní okolnosti případu, zejména místo obvyklého bydliště škůdce a poškozeného; místo, kde došlo k podstatné části protiprávního jednání, nebo místo, kde je škoda způsobená protiprávním jednáním podstatná ve vztahu k protiprávnímu jednání jako celku.*
- 2. V situacích, kde se aplikuje odst. 1, může kterákoliv strana prokázat, že právní úprava v některém z právních řádů, kterých se žaloba týká, je odlišná od práva, které bylo určeno pro případ jako celek. Soud je povinen při stanovení postihu vyplývajícího z porušení vzít do úvahy tyto rozdíly v právní úpravě.“*

Tyto návrhy *de lege ferenda* představují inspiraci pro možnou novelizaci příslušných ustanovení kolizních a procesních norem mezinárodního práva soukromého EU, případně pro výklad těchto ustanovení prováděný Soudním dvorem EU.

4 ZÁVĚR

4.1 Úvodem k závěru

Předmětem této publikace byla analýza vztahu mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. Obě právní odvětví jsou ovládána a ovlivněna principem teritoriality, byť s odlišnými východisky a důsledky. Uplatnění principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví znamená, že práva stanovená zákonem určitého státu jsou chráněna pouze na území tohoto státu. Projevem principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví v mezinárodním právu soukromém je *lex loci protectionis*. Obě odvětví jsou zároveň ovlivněna dopady internetu a elektronizace, které se projevují zejména při aplikaci geograficky ukotvených procesních kritérií na právní poměry vznikající online.

V úvodní kapitole si autorka stanovila tři cíle publikace a dvě výzkumné otázky.

Cílů publikace bylo dosahováno především na základě analýzy vybraných procesních ustanovení mezinárodního práva soukromého EU a judikatury Soudního dvora EU. Závěry analýzy byly prezentovány v dílčích shrnutích a závěrech jednotlivých částí a kapitol, zejména v kapitole týkající se návrhů *de lege ferenda*. Úkolem této závěrečné části není tyto závěry a návrhy *de lege ferenda* opakovat, ale zhodnotit, zda byly splněny cíle publikace nastavené v úvodu.

Princip teritoriality s odkazem na *lex loci protectionis* se projevuje v procesní úpravě převodních a licenčních smluv. Žalobce si v případě sporu vyplývajícího ze smluvního závazkového vztahu může zvolit mezi obecnou příslušností dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis a alternativní příslušností dle článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis. Pravidlo alternativní příslušnosti je založeno na místě plnění, které je předmětem autonomního výkladu u smlouvy kupní a smlouvy o poskytování služeb. Soudní dvůr EU měl zatím možnost vyjádřit se pouze ke kvalifikaci licenční smlouvy, která dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Falco* není smlouvou o poskytování služeb. Z tohoto důvodu není možné využít alternativní pravidla uvedená v článku 7 odst. 1 písm. b),

a je nutné aplikovat zbytkové pravidlo v písm. a). Kritérium místa plnění uvedené v tomto ustanovení nepodléhá autonomnímu výkladu a řídí se právem rozhodným určeným dle kolizních norem fóra. Z tohoto důvodu a pro sjednocení aplikační a interpretační praxe byla v rámci úvah *de lege ferenda* navržena novelizace právní úpravy v článku 7 odst. 1 písm. b) Nařízení Brusel Ibis a vytvoření samostatného procesního pravidla pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví. Podle tohoto návrhu by místem plnění bylo území členského státu, pro které byla licence udělena nebo právo převedeno.

První cíl publikace, kterým byla analýza článků 4 a 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis, identifikace problematických míst a vytvoření návrhů *de lege ferenda*, byl splněn.

V případech porušení práv k duševnímu vlastnictví si může žalobce pro určení místa sudiště zvolit mezi obecnou příslušností dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis a alternativní příslušností dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Právě toto alternativní pravidlo, které je založeno na určení místa škodné události, se ukázalo jako nejvíce problematické jak z pohledu právní jistoty a předvídatelnosti účastníků řízení, tak cílů právní úpravy v Nařízení Brusel Ibis. Z tohoto důvodu byla v rámci úvah *de lege ferenda* navržena interpretace tohoto kritéria, které bere do úvahy jak výše uvedené zájmy a cíle, tak reaguje na dopady internetu a elektronizace na tyto vztahy. Návrhy *de lege ferenda* se týkaly upřesnění interpretace kritéria *damni infecti* ve smyslu dostupnosti obsahu a zaměřování činnosti na území tohoto státu a možnosti žalovat v místě centra zájmů poškozeného i v případě porušení autorského práva.

Druhý cíl publikace, kterým bylo prostřednictvím podrobné analýzy pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech týkajících se mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravených v Nařízení Brusel Ibis a v související judikatuře Soudního dvora EU identifikovat problematická místa procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*, byl splněn. V rámci tohoto cíle bylo zodpovězeno, jakým způsobem je nutné interpretovat článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

V řízeních, jejichž předmětem je zápis nebo platnost registrovaných práv, mají dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis výlučnou příslušnost soudy členského státu, ve kterém bylo požádáno o udělení nebo zápis nebo kdy

byly uděleny nebo zapsány nebo platí za udělené nebo zapsané na základě nařízení EU nebo mezinárodní smlouvy. Výlučná příslušnost soudů platí bez ohledu na to, zda jsou tyto otázky uplatněny prostřednictvím samostatné žaloby nebo jako námitka (procesní obrana) v jiném řízení, typicky o porušení práva. Návrh *de lege ferenda* se týkal upravení možnosti jiných soudů, jejichž příslušnost byla založena dle jiných pravidel upravených v Nařízení Brusel Ibis o těchto otázkách rozhodnout, byť s účinky rozhodnutí pouze *inter partes*, nikoliv vůči třetím osobám.

Třetí cíl publikace, kterým bylo prostřednictvím podrobné analýzy pravidla výlučné příslušnosti dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis a související judikatury Soudního dvora EU identifikovat problematická místa této procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*, byl splněn.

Předmětem této publikace byla také teoretická analýza článků 71a, 71b, 71c a 71d Nařízení Brusel Ibis. Tato ustanovení rozšiřují pravidla příslušnosti upravená v Nařízení Brusel Ibis na žalované, kteří nemají bydliště na území členského státu EU. Dle těchto ustanovení je společný soud příslušný v řízení o porušení evropského patentu a škody jím způsobené na území nečlenského státu EU. Vzhledem k tomu, že se jedná o právní úpravu, která je použitelná od 1. 6. 2023, na skutečně relevantní závěry o vhodnosti těchto ustanovení je nutné vyčkat na aplikační praxi a interpretační judikaturu Soudního dvora EU.

Vzhledem k tomu, že tato publikace navazuje na knihu Mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví – kolizní otázky, byly v rámci kapitoly *de lege ferenda* představeny úvahy týkající se kolizní úpravy v ZMPS, Nařízení Řím I a Nařízení Řím II.

Lex loci protectionis je přijímán pro určení právního režimu práv k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy (k tomu srov. § 80 ZMPS).⁹¹² Předmětem odborné debaty je, jaké otázky se řídí právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, a jaké otázky spadají do obligáčního nebo deliktního statutu. Z odborného konsensu vyplývá, že právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí existence, platnost, vznik, obsah, rozsah a trvání ochrany a převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví. Tyto otázky nejsou

⁹¹² BŘICHÁČEK, T. § 80. *Kolizní norma pro práva duševního vlastnictví*, s. 465–468.

v dispozici účastníků a vyplývají z předpisů mezinárodního, unijního (EU) nebo vnitrostátního původu. V tomto ohledu byla v rámci úvah *de lege ferenda* navržena výslovná právní úprava revidovaného Nařízení Řím II.

Kolizní úprava smluvních závazkových vztahů týkajících se smluv v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v Nařízení Řím I se odpoutává od striktního trvání na *lex loci protectionis*. Kolizní úprava smluv je založena na autonomii vůle, na základě které si smluvní strany mohou dle článku 3 Nařízení Řím I zvolit jakékoliv rozhodné právo pro smluvní vztah. V případě neexistence volby práva je nutné dle článku 4 Nařízení Řím I aplikovat náhradní hraniční určovatel, který je založen na určení obvyklého bydliště poskytovatele charakteristické plnění ze smlouvy. Jedná se o poměrně flexibilní kolizní pravidlo, které umožňuje zohlednit komplexnost smluv obsahujících duševně právní aspekty. Rozhodné právo je možné určit také dle únikové doložky v článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I, která je založena na zjevně užším spojení s právem jiné země. Návrat k *lex loci protectionis* je možný také prostřednictvím zbytkového pravidla v článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I. Jedním z výchozích bodů této publikace byla myšlenka, že jak mezinárodní právo soukromé EU, tak práva k duševnímu vlastnictví, mají za cíl nejen ochranu individuálních zájmů, ale také zájmů veřejných. Ochrana těchto veřejných zájmů je zajištěna prostřednictvím imperativních norem v článku 9 Nařízení Řím I a výhrady veřejného pořádku v článku 21 Nařízení Řím I, ve kterých může opět dojít k návratu k *lex loci protectionis*. Na základě analýzy provedené v publikaci je možné uvést, že kolizní úprava smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v Nařízení Řím I reflektuje zajištění individuálních zájmů stran na kolizně správném, spravedlivém a předvídatelném řešení.

Pracovní hypotéza stanoví, že je nutné, aby se úprava mezinárodního práva soukromého EU odpoutala od striktního trvání na *lex loci protectionis*, byla potvrzena i pro mimosmluvní závazkové vztahy. Kolizní úprava v článku 8 Nařízení Řím II potvrzuje teritorialitu práv k duševnímu vlastnictví a význam *lex loci protectionis*. Dojde-li k porušení práv k duševnímu vlastnictví, vlastník se musí domáhat ochrany podle právních řádů všech zemí, ve kterých je právo chráněno. Může tak dojít k multiplikaci rozhodných práv. Z tohoto důvodu bylo v rámci úvah *de lege ferenda* navrženo nové kolizní pravidlo pro multistátní porušení, podle kterého by se vlastník práv mohl za splněných

podmínek dovolávat ochrany podle pouze jednoho právního řádu pro porušení, ke kterému došlo na území více států. V rámci analýzy byly také diskutovány důvody pro vyloučení autonomie vůle stran, které podle názoru autorky není dostatečně odůvodněno. V rámci úvah *de lege ferenda* byla proto navržena volba práva pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím II. Jak pravidlo pro multistátní porušení, tak volba práva představují odklon od striktního trvání na principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví představované *lex loci protectionis*.

4.2 Mezinárodní právo soukromé není mrtvé

Mezinárodní právo soukromé je vskutku zvláštní disciplína. Díky své „zvláštní povaze“, otevřenosti k novým přístupům reprezentované pravidly nestátního původu, schopností relativně pružně reagovat na společenské a technologické změny a realitu mezinárodních ekonomických vztahů se dokáže vyrovnat s otázkami, které internet a elektronizace přináší.⁹¹³

Problémy, kterým mezinárodní právo soukromé čelí na internetu, jsou zpravidla odůvodňovány „*zastaralými hraničními určovatelí, které jsou zaměřeny na fyzické ukotvení a otázkami identifikace teritoriálního místa škody nebo plnění v případech, které nemají spojení s žádným fyzickým místem*“.⁹¹⁴ S touto tezí nelze zcela souhlasit. Normy mezinárodního práva soukromého EU jsou schopny reagovat na výzvy a problémy 21. stol., „*jsou-li použity s ohledem na jejich společenské a regulační přesahy*“.⁹¹⁵ V tomto ohledu by měl svou „troškou do mlýna“ přispět Soudní dvůr EU prostřednictvím interpretační judikatury, která by v oblasti práv k duševnímu vlastnictví neměla striktně trvat na principu teritoriality

⁹¹³ Toto opatrně připouští i *Muir Watt*, která se jinak staví skepticky k vlivu globalizace na mezinárodní právo soukromé: „*However, private international law has, in the past, demonstrated on occasion a certain intellectual autonomy from other fields within the law, taking a lead in experimental methods or concepts, or reaching across the dividing line between law in international politics*“. In: MUIR WATT, H. *Globalization and private international law*, s. 848.

⁹¹⁴ „*[p]roblems created by outdated connecting factors that focus on physical places and the difficulties of identifying geographical places of damage or performance in cases that simply have no connection to any particular physical place*.“ In: LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 113.

⁹¹⁵ „*[p]rovided that they are applied in awareness of their societal and regulatory implications*.“ In: LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 126.

a *lex loci protectionis*, ale „vzít do úvahy i cíle a principy, na kterých je založen vnitřní trh a prostor svobody, bezpečnosti a práva, na kterých je unijní integrace založena“.⁹¹⁶

Mezinárodní právo soukromé EU není mrtvé, ani neleží na smrtelné posteli. Naopak se snaží vyrovnávat s důsledky elektronizace a internetu a přizpůsobovat se okolnímu světu. „Mezinárodní právo soukromé je díky tomuto vývoji bohatší, pragmatičtější, živější, sofistikovanější, flexibilnější a pluralitnější než kdykoliv předtím.“⁹¹⁷

Mezinárodní právo soukromé EU a odborníci, kteří se tímto oborem zabývají, jsou slovy *Symeonida* optimisté.⁹¹⁸ Autorka této publikace k tomu dodává, že na otázky spojené s vlivem elektronizace na mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví je nutné se dívat nikoliv jako na problém, ale jako na intelektuální výzvu, kterou je potěšením (vy)řešit.

⁹¹⁶ „[a]t the same time, the CJEU should seize future opportunities to sharpen and sometimes even change its understanding of the territoriality of IP rights, because after all, it is not territoriality, but rather the internal market and a common area of freedom and justice that is the fundamental principle on which European integration is based.“ In: HEINZE, C., WARMUTH, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 171.

⁹¹⁷ „[i]t is richer and more pragmatic, vibrant, sophisticated, flexible, and pluralistic than ever before.“ In: SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 398.

⁹¹⁸ „But PIL writers have always been optimists by nature – they had to be.“ In: SYMEONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 382.

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy.....	97
Tab. č. 2: Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví.....	107
Tab. č. 3: Soft law – obecná příslušnost.....	159
Tab. č. 4: Soft law – alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů.....	163
Tab. č. 5: Soft law – alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví.....	198
Tab. č. 6: Soft law – rozsah účinků lex loci protectionis	204
Tab. č. 7: Soft law – kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy	212
Tab. č. 8: Soft law – kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy (bez volby práva).....	219
Tab. č. 9: Soft law – multistátní porušení práv k duševnímu vlastnictví.....	225
Tab. č. 10: Soft law – volba práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví	230

LITERATURA A DALŠÍ POUŽITÉ ZDROJE

Komentáře, monografie a kapitoly v kolektivních dílech

- BASEDOW, J., KONO, T., METZGER, A. *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition and Enforcement in Judgments in Europe*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, 404 s.
- BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, 4033 s.
- BECKSTEIN, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, 404 s.
- BĚLOHLÁVEK, A. J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*. Praha: C. H. Beck, 2009, 1316 s.
- BOGDAN, M. *Private International Law as Component of the Law of the Forum. General Course on Private International Law*. Hague Academy of International Law, 2011, 252 s.
- BŘICHÁČEK, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 767 s.
- BŘICHÁČEK, T. § 80. Količní norma pro práva duševního vlastnictví. In: BŘICHÁČEK, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 465–468.⁹¹⁹
- CALLIES, G.-P. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, 988 s.

⁹¹⁹ Tato publikace byla v této publikaci využívána ve formě elektronického dokumentu dostupného v databázi BeckOnline.cz [cit. 22. 7. 2022]. Číslování stran v elektronické formě by mělo odpovídat číslování v tištěné verzi komentáře.

- CAMPOLINI, P. Unified Patent Court's International Jurisdiction and Related Issues Addressed by EU Regulation No. 542/2014: Much Ado About Nothing or New Playground for the CJEU? In: DESAUNETTES-BARBERO, L., VISSCHER, F. de, STROWLE, A., CASSIERS, V. (eds.). *The Unitary Patent Package & Unified Patent Court. Problems, Possible Improvements and Alternatives*. Ledizioni, Open Access Version, 2023, s. 323–345.
- DESAUNETTES-BARBERO, L., VISSCHER, F. de, STROWLE, A., CASSIERS, V. (eds.). *The Unitary Patent Package & Unified Patent Court. Problems, Possible Improvements and Alternatives*. Ledizioni, Open Access Version, 2023, 640 s.
- DOBIÁŠ, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. Praha: Leges, 2014, 528 s.⁹²⁰
- DONNE, J. Devotions upon Emergent Occassions. *Gutenberg's Devotions Upon Emergent Occasions* [online]. 2007 [cit. 15. 9. 2022]. Dostupné z: <https://www.gutenberg.org/files/23772/23772-h/23772-h.htm>
- DORNIS, T. W. Comity. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 382–390.
- DORNIS, T. W. WTO and Private International Law. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1844–1854.
- EDWARDS, L., WAELDE, C. *Law and the Internet*. 3. vyd. Oxford: Hart Publishing Ltd. 2009, 713 s.
- EECHOUD, M. van. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*. Kluwer Law International, 2003, 288 s.
- European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, 507 s.

⁹²⁰ Tato publikace byla v této publikaci využívána ve formě nečíslovaného elektronického dokumentu dostupného v databázi prostřednictvím autorizovaného přístupu v databázi NoveAspi.cz. Z tohoto důvodu nejsou v poznámkách pod čarou uvedena čísla stránek.

- FAWCETT, J. J., TORREMANS, P. *Intellectual Property and Private International Law*. Oxford: Oxford University Press, 2011, 986 s.
- GOTTSCHALK, E. The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach? In: GOTTSCHALK, E. a kol. *Conflict of Laws in a Globalized World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 184–219.
- HEIN, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. 7. vyd. Mnichov: C. H. Beck, 2018, 2788 s.
- HEINZE, C., WARMUTH, C. Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation. In: MANKOWSKI, P. (ed.). *Research Handbook on the Brussels Ibis Regulation*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2020, s. 147–171.
- HÖRNLE, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021, 485 s.⁹²¹
- HUBER, P. (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, 470 s.
- ILLMER, M. Article 8 Rome II Regulation. In: HUBER, P. (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 226–259.
- KNAP, K., KUNZ, O. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, 495 s.
- KNAP, K., KUNZ, O., OPLTOVÁ, M. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, 444 s.
- KONO, T., JURCYS, P. General Report (Intellectual Property and Private International Law). In: KONO, T. (ed.). *Intellectual Property and Private International Law: Comparative Perspective*. Oxford: Hart Publishing, 2012, 269 s.
- KONO, T. Territoriality. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1702–1708.

⁹²¹ Tato publikace byla autorce publikace poskytnuta jako autorský výtisk ve formě elektronického dokumentu. Souladnost číslování elektronické a tištěné publikace nebyla ověřena.

- KOUKAL, P. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, 524 s.
- KYSELOVSKÁ, T. Intellectual property rights. In: ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K. a kol. *Czech private international law*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 189–206.
- KYSELOVSKÁ, T. Electronization, globalization and their influence on private international law. In: KUNOVÁ, V. *Law as a Unifying Factor of Europe – Jurisprudence and Practice: Harmonization and Unification of Law in the European Context*. Bratislava: Comenius University in Bratislava, Faculty of Law, 2011, s. 163–168.
- KYSELOVSKÁ, T. Elektronizace jako „nový“ jev a jeho vliv na mezinárodní právo soukromé a procesní. In: ROZEHNALOVÁ, N., KYSELOVSKÁ, T. *K některým vývojovým otázkám mezinárodního práva soukromého*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 59–84.
- KYSELOVSKÁ, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, 228 s.
- KYSELOVSKÁ, T., ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, 512 s.
- KYSELOVSKÁ, T. Působnost práva na internetu. In: POLČÁK, R. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, ČR, 2018, s. 29–64.
- KYSELOVSKÁ, T. A Critical Perspective on the Development of Internet Related Case Law for Online Consumer Contracts in the EU. In: STANIČKOVÁ, M., MELECKÝ, L., DVOROKOVÁ, K., KOVÁŘOVÁ, E. *Proceedings of the 4th International Conference on European Integration 2018 (ICEI 2018), May 17–18, 2018, Ostrava, Czech Republic*. Ostrava: VŠB – Technical University of Ostrava, 2018, s. 893–900.
- KYSELOVSKÁ, T. Development of EU private international law rules for intellectual property rights. In: ROZEHNALOVÁ, N. (ed.). *Universal, Regional, National – Ways of the Development of Private International Law in 21st Century*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 121–138.

- KYSELOVSKÁ, T. Důkazní břemeno (článek 18 Nařízení Řím I). In: ROZEHNALOVÁ, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 232–240.
- KYSELOVSKÁ, T. Porušení práv k duševnímu vlastnictví (článek 8 Nařízení Řím II). In: ROZEHNALOVÁ, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 396–417.
- KYSELOVSKÁ, T. Použitelnost článku 13 (Nařízení Řím II). In: ROZEHNALOVÁ, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 463–466.
- KYSELOVSKÁ, T. Důkazní břemeno (článek 22 Nařízení Řím II). In: ROZEHNALOVÁ, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 525–532.
- KYSELOVSKÁ, T., KOUKAL, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, 388 s.
- KYSELOVSKÁ, T. International Private Law Applied to the Online Environment. In: POLČÁK, R. a kol. *Cyber law in the Czech Republic*. Kluwer Law International, 2022.
- KYSELOVSKÁ, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví. In: ROZEHNALOVÁ, N., GRODL, L., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T., PROVAZNÍK, P., HODERMARSKY, J., MALACHTA, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu – aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022, s. 237–271.
- LEIBLE, S., OHLY, A. (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, 270 s.
- LIMA PINHEIRO, L. de. Article 24. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2023, s. 557–580.
- LUTZI, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*. Oxford: Oxford University Press, 2020, 272 s.
- MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007, 882 s.

- MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels Ibis Regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2023, 1147 s.
- MAGNUS, U. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. (eds.). *Rome I Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II*. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 263–441.
- MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. (eds.). *Rome I Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II*. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, 902 s.
- MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. (eds.). *Rome II Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume III*. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, 762 s.
- MALACHTA, R. Prorogace soudu a asymetrické doložky v 21. století. In: KORONCZIOVA, A., HLINKA, T. *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2019*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2019, s. 75–84.
- MANKOWSKI, P. (ed.). *Research Handbook on the Brussels Ibis Regulation*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2020, 378 s.
- MANN, F. The Doctrine of Jurisdiction in International Law. In: *Recueil des Cours*. Académie de Droit International. Netherlands: A. W. Sitjhoff, Printing Division, Leyden, 1964, roč. 111, s. 9–162.
- METZGER, A. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. (eds.). *Rome II Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume III*. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 298–327.
- METZGER, A. TRIPS. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1748–1752.

- MIGUEL ASENSIO, P.de. The private international law of intellectual property and unfair commercial practices: convergence or divergence? In: LEIBLE, S., OHLY, A. (eds.). *Intellectual Property and Private International Law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 137–190.⁹²²
- MIGUELASENSIO, P. de. CLIP. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 365–373.
- MIGUEL ASENSIO, P. de. *Conflict of Laws and the Internet*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2020, 529 s.
- MILLS, A. *The Confluence of Public and Private International Law. Justice, Pluralism and Subsidiarity in the International Constitutional Ordering of Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, 395 s.
- MILLS, A. Public international law and private international law. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1448–1452.
- MUIR WATT, H. Globalization and private international law. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P. de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 845–852.
- MUIR WATT, H., HASHUGUCHI, M., NATESHAN, S., STURUA, D. Article 8. In: MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2023, s. 359–392.
- MYŠKA, M. *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2020, 336 s.⁹²³
- PAUKNEROVÁ, M., ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Dostupné z: <http://www.noveaspi.cz> [cit. 10. 9. 2022].

⁹²² Tato publikace byla v této publikaci využívána ve formě samostatného elektronického dokumentu číslovaného od s. 1 do s. 61. Dostupné z: <https://eprints.ucm.es/id/eprint/12120/> [cit. 19. 7. 2022]. Z tohoto důvodu číslovaní tohoto zdroje v poznámkách pod čarou neodpovídá číslovaní v tištěné verzi.

⁹²³ Tato publikace byla v publikaci využívána ve formě e-knihy zakoupené prostřednictvím nakladatelství Wolters Kluwer ČR, dokument Smarteca, aktivní od 16. 7. 2022. Elektronická verze publikace není standardně číslovaná.

- PULLMANNOVÁ, H. International Jurisdiction and Law Applicable to Disputes Arising from Infringing the Right to a Trade Name as an Industrial Property Right. In: *Croatian Yearbook of European Law and Policy* [online]. 2022, roč. 18, s. 21 („Online First“) [cit. 15. 10. 2022]. Dostupné z: <https://www.cyelp.com/index.php/cyelp/article/view/484>
- RAUSCHER, T. *Rom I-VO, Rom II-VO. Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III.* 4. vyd. Kolín: Otto Schmidt, 2016, 1063 s.
- ROZEHNALOVÁ, N. Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie. In: KYSELOVSKÁ, T., SEHNÁLEK, D., ROZEHNALOVÁ, N. (eds.). *In Varietate Concordia: soubor vědeckých statí ke počtě prof. Vladimíra Týče.* Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 265–283.
- ROZEHNALOVÁ, N. a kol. *Nariženi Řím I a Nariženi Řím II. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 636 s.
- ROZEHNALOVÁ, N. K nestátnímu právu v mezinárodním obchodu, a nikoliv jen k němu. In: ROZEHNALOVÁ, N., GRODL, L., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T., PROVAZNÍK, P., HODERMARSKY, J., MALACHTA, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu - aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022, 417 s.
- RŮŽIČKA, K., POLÁČEK, B., NOVÁK, R., DOSTALÍK, P. *Vliv římského práva na vybrané instituty práva mezinárodního obchodu.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 220 s.
- RŮŽIČKA, K., POLÁČEK, B., DOSTALÍK, P. *Geneze kodifikací mezinárodního práva soukromého. Soukromoprávní úpravy mezinárodních poměrů.* Praha: Leges, 2019, 336 s.
- SAVIGNY, F. K. von. *A Treatise on the Conflict of Laws.* 1880. Digitized by the Internet Archive in 2007 with funding from Microsoft Corporation, 567 s.
- SCHACK, H. The law applicable to unregistered IP rights after Rome II. In: LEIBLE, S., OHLY, A. (eds.). *Intellectual property and private international law.* Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 79–96.

- SCHAAFSMA, S. J. *Intellectual Property in the Conflict of Laws. The Hidden Conflict-of-Law Rule in the Principle of National Treatment*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2022, 570 s.
- SYMENONIDES, C. S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*. Leiden: Koninklijke Brill Fink, 2021, 455 s.
- SYMENONIDES, C. S. *Cross-Border Infringement of Personality Rights via the Internet. A Resolution of the Institute of International Law*. Leiden: Koninklijke Brill NV, 2021, 407 s.
- SVANTESSON, D. J. B. *Private International Law and the Internet*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2016, 692 s.
- ŚWIERCZYŃSKI, M., JOKUBAUSKAS, R. Special Jurisdiction in Infringements of Personality Rights. In: Polish Academy of Sciences. Institute of Law Studies, Committee on Legal Sciences. *Polish Yearbook of International Law 2021*. Varšava: Wydawnictwo Instytutu Nauk Prawnych PAN, 2022, s. 235–251.
- THE AMERICAN LAW INSTITUTE. *Intellectual Property. Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgements in Transnational Disputes*. St. Paul, MN: American Law Institute Publishers, 219 s.
- THORN, K. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, T. *Rom I-VO, Rom II-VO. Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III*. 4. vyd. Kolín: Otto Schmidt, 2016.
- TICHÝ, L. *Narižení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, 272 s.
- TORREMANS, P. (ed.). *Cheshire, North & Fawcett. Private International Law*. 15. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017, 1435 s.
- TÝČ, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*. Brno, Masarykova univerzita, 1993, 147 s.
- TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. Praha: Linde Praha, a. s., 1997, 166 s.
- TÝČ, V., CHARVÁT, R. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*. Praha: Leges, 2016, 240 s.

- UBERTAZZI, B. Intellectual property, jurisdiction. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P.de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, 970 s.
- UBERTAZZI, B., Validity Claims and Related Disputen. In: BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCYS, P. a kol. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 27–29.
- VALDHANS, J. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C. H. Beck, 2012, 277 s.
- VALDHANS, J. Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101). In: PAUKNEROVÁ, M., ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Dostupné z: <http://www.noveaspi.cz> [cit. 10. 9. 2022].
- VISCHER, F. General Course on Private International Law. In: *Recueil des Cours*. 1992, roč. 232, č. 1, s. 9–256.
- WICHARD, J. C. WIPO and private international law. In: BASEDOW, J., RÜHL, G., FERRARI, F., MIGUEL ASENSIO, P.de. *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1835–1844.

Učebnice

- GOLACZYŃSKI, J. *Právo pryvatne miedzynarodowe*. 4. vyd. C. H. Beck. 2015, 560 s.
- KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 407 s.
- KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, 430 s.
- LYSINA, P., HAŤAPKA, M., BURDOVÁ, K. a kol. *Medzinárodné právo súkromné*. 3. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2023, 590 s.
- MALACKA, M., RYŠAVÝ, L. *Mezinárodní právo soukromé: zásady obecné a zvláštní části*. Praha: Leges, 2019, 208 s.
- PAUKNEROVÁ, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 336 s.

- PFEIFFER, M., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, 412 s.
- ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Kluwer ASPI, 2017, 258 s.
- ROZEHNALOVÁ, N., DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T., VALDHANS, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 389 s.
- ROZEHNALOVÁ, N., VALDHANS, J., KYSELOVSKÁ, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 524 s.
- ZIMMERMANN, M. A. *Mezinárodní právo soukromé*. Brno: Čs. a s. právník, 1933, 446 s.

Odborné články

- ANCEL, M.-E., BINCTIN, N., DREXL, J. a kol. Kyoto Guidelines: Applicable Law. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 44–73.
- BLOM, J., DREYFUSS, R. C., JURCYS, P. a kol. Kyoto Guidelines: Jurisdiction. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 13–43.
- BOGDAN, M. Website Accessibility as Basis for Jurisdiction Under the Brussels I Regulation. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2011, č. 1, 9 s.
- BOGDAN, M. Jurisdiction in Disputes About Infringements of Intellectual Property Rights on the Internet in View of Recent ECJ Case Law. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2013, roč. 7, č. 2, s. 193–200.
- BUXBAUM, H. L. *The Practice(s) of Extraterritoriality, in Extraterritoriality* [online]. Research Paper Number 488, 2022, Legal Studies Research Paper Series, Maurer School of Law, Indiana University, Bloomington [cit. 9. 9. 2022]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4206992

- MIGUEL ASENSIO, P.de. Regulation (EU) no 542/2014 and the International Jurisdiction of the Unified Patent Court. *International Review of Intellectual Property and Comparative Law*. 2014, roč. 45, č. 8, s. 868–888.⁹²⁴
- MIGUEL ASENSIO, P.de. *Precisiones sobre la competencia judicial en litigios por infracción de marca de la Unión* [online]. 31. 5. 2017 [cit. 29. 8. 2022]. Dostupné z: <https://pedrodemiguelasensio.blogspot.com/2017/05/precisiones-sobre-la-competencia.html#more>
- MIGUEL ASENSIO, P.de. *Infracciones transfronterizas de dibujos o modelos comunitarios: la sentencia en el asunto Nintendo* [online]. 27. 9. 2017 [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://pedrodemiguelasensio.blogspot.com/2017/09/infracciones-transfronterizas-de.html#more>
- MIGUEL ASENSIO, P.de. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 171–205.
- MIGUEL ASENSIO, P.de. The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis). *Research Handbook on Intellectual Property Licensing*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013, s. 312–336.
- MIGUEL ASENSIO, P. de., TRIMBLE, M. Kyoto Guidelines: Recognition and Enforcement. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 74–85.
- MIGUEL ASENSIO, P.de. *Ley aplicable a las infracciones en línea de derechos de propiedad industrial unitarios: la sentencia Acacia* [online]. 4. 3. 2022 [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://pedrodemiguelasensio.blogspot.com/2022/03/ley-aplicable-las-infracciones-en-linea.html?m=1>
- MIGUEL ASENSIO, P.de. *Sobre el ámbito de aplicación del Reglamento 1215/2012 y la interpretación de su competencia exclusiva en materia de derechos de propiedad industrial* [online]. 8. 9. 2022 [cit. 9. 9. 2022]. Dostupné z: <https://pedrodemiguelasensio.blogspot.com/2022/09/sobre-el-ambito-de-aplicacion-del.html>

⁹²⁴ Tento text byl v publikaci využíván jako samostatný elektronický dokument číslovaný 1–27.

- DINWOODIE, G. B. Developing a Private International Intellectual Property Law: The Demise of Territoriality. *William & Mary L. Rev.* 2009, roč. 51, s. 713–800.
- DINWOODIE, G. B. New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms. *University of Pennsylvania Law Review.* 2000, roč. 149, č. 2, s. 469–580.
- DREIER, T. Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU. *ERA Forum.* 2017, roč. 18, č. 7, s. 7–10.
- DREYFUSS, R. The ALI Principles on Transnational Intellectual Property Disputes: Why Invite Conflicts? *Brooklyn Journal of International Law.* 2005, roč. 30, č. 3, s. 819–848.
- EECHOUD, M. van. Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law. *NjPR.* 2016, č. 4, s. 716–723.
- FIGURA-GÓRALCZYK, E. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online]. 29. 6. 2021 [cit. 22. 8. 2022]. Dostupné z: <https://eapil.org/2021/06/29/cjeu-rules-on-jurisdiction-in-violation-of-personality-rights-claim-c-800-19/>
- GONZÁLEZ, S. Á. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea.* 2021, č. 95.
- HUBIN, J. B., DEPREEW, S. Of availability, targeting and accessibility: online copyright infringements and jurisdiction in the EU. *Université de Namur, Institutional Repository – Reseach Portal.* 2014, s. 1–15.
- HUSOVEC, M. Jurisdiction on the Internet after Pinckney. *International Review of Intellectual Property and Competition Law (IIC)* [online]. 2014, roč. 46, č. 2 [cit. 31. 7. 2022]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2385276
- CHRISTIE, A. F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law.* 2017, roč. 13, č. 1, s. 152–183.

- KOHL, U. Eggs, Jurisdiction and the Internet. *International and Comparative Law Quarterly*. 2002, roč. 51, s. 555–582, resp. s. 1–20.⁹²⁵
- KUR, A. Easy is not Always Good – The Fragmented System for Adjudication of Unitary Trade Marks and Designs. *International Review of Intellectual Property and Competition Law (IIC)*. 2021, roč. 52, s. 579–595.
- KYSELOVSKÁ, T. Určení soudiště v případě pomluvy na internetu - několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno, 2013, roč. 21, č. 4, s. 454–460.
- KYSELOVSKÁ, T. Procesní a kolizní problematika práv k duševnímu vlastnictví se zaměřením na judikaturu Soudního dvora EU. *Revue pro právo a technologie*. 2013, roč. 4, č. 8, s. 19–24.
- KYSELOVSKÁ, T. Mezinárodní příslušnost soudů ve sporech z porušení práv právnické osoby zveřejněním údajně nesprávných informací na internetu. *Revue pro právo a technologie*. 2017, roč. 8, č. 16, s. 113–121.
- KYSELOVSKÁ, T. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589–610.
- KYSELOVSKÁ, T. Critical Analysis of the “Mosaic Principle” Under Art. 7 Para 2 Brussels Ibis Regulation for Disputes Arising out of Non-Contractual Obligations on the Internet. *Pravo Mediów Elektronicznych*. 2019, č. 1, s. 36–44.
- KYSELOVSKÁ, T. Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV*. *Revue pro právo a technologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2022, roč. 13, č. 26, s. 109–159. DOI: <http://doi.org/10.5817/RPT2022-2-4>
- LESSIG, L. The Zones of Cyberspace. *Stanford Law Review*. 1996, roč. 48, č. 5, s. 1403–1411.

⁹²⁵ Tento článek byl v publikaci používán jako elektronický text získaný z databáze WestlawUK, který je číslovaný s. 1–20. Z tohoto důvodu číslovaní použité v této publikaci neodpovídá číslovaní v původním dokumentu.

- LEVINA, D. Jurisdiction at the place of performance of a contract revisited: a case for the theory of characteristic performance in EU civil procedure. *Journal of Private International Law*. 2022, roč. 18, č. 2, s. 266–295.
- LUNDSTEDT, L. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes? *IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2018, č. 49, s. 1022–1047.
- LUNDSTEDT, L. Gtfix TV V dr: ‘Same Ole Same Ole’ or Has the CJEU Broken New Ground? *Stockholm Faculty of Law Research Paper Series* [online]. 2022, Research Paper No. 103, s. 251–261.
- LUTZI, T. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, roč. 66, č. 2, s. 667–721.
- MATULIONYTĖ, R. The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed? *JIPITEC*. 2011, roč. 26, č. 2, s. 26–36.
- MATULIONYTĖ, R. Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases. *Journal of Private International Law*. 2013, roč. 9, č. 1, s. 77–99.
- MATULIONYTĖ, R. Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules. *JIPITEC*. 2015, č. 6, s. 132–145.
- MAUNSBACH, U., KUR, A. Choice of law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review*. 2019, roč. 6, č. 1, s. 43–61.
- MILLS, A. The Private History of International Law. *International and Comparative Law Quarterly*. 2006, roč. 55, s. 1–49.
- MOSTOWIK, P., FIGURA-GÓRALCZYK, E. Ordre public and non-enforcement of judgments in intra-EU civil matters: remarks on some recent Polish-German cases. *Journal of Private International Law*. 2022, roč. 18, č. 2, s. 317–336.
- NEUNER, R. Policy Considerations in the Conflict of Laws. *Canadian Bar Review*. 1942, roč. 20, č. 6, s. 479–501.

- PEUKERT, A., UBERTAZZI, B. Kyoto Guidelines: General Provisions. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 4–12.
- ROHOVÁ, I., SEHNÁLEK, D. Determining Jurisdiction and the Applicable Law in Cross-Border Unfair Competition and Unfair Commercial Practices Cases. *Lexonomica*. 2017, roč. 9, č. 1, s. 21–49.
- ROZEHNALOVÁ, N. Prorogační dohoda pohledem Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu. *Právník*. Praha: Academy of Sciences of the Czech Republic, Institute of State and Law, 2023, roč. 162, č. 1, s. 1–24.
- SCHACK, H. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 129–144 [cit. 7. 8. 2022]. Dostupné z: <http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/law/lex/rhr26/haimo%20schack-2.pdf>
- SCHULTZ, T. Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders and the Private/Public International Law Interface. *The European Journal of International Law*. 2008, roč. 19, č. 4, s. 799–839.
- SMITH, J., LERICHE, A. CJEU Ruling in Pinckney v Mediatech: Jurisdiction in Online Copyright Infringement Cases Depends on the Accessibility of Website Content. *European Intellectual Property Review*. 2014, roč. 36, č. 2, s. 137–138.
- SVANTESSON, D.J.B. Time for the Law to take Internet Geolocation Technologies Seriously. *Journal of Private International Law*. 2012, roč. 8, č. 3, s. 473–487.
- SVANTESSON, D., HAATAJA, S., IRELAND-PIPER, D., CHEN, K. On Sovereignty. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2023, roč. 17, č. 1, s. 33–85.
- TORREMANS, P. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*. 2008, roč. 4, č. 3, s. 397–420.
- TORREMANS, P. Jurisdiction for Cross-Border Intellectual Property Infringement Cases in Europe. *Common Market Law Review*. 2016, roč. 53, s. 1625–1646.

- TRIMBLE, M. The Future of Cybertravel: Legal Implications of the Evasion of Geolocation. *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.* 2012, roč. 22:567, s. 567–658.
- TRIMBLE, M. The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal*. 2015, roč. 25, č. 2, s. 339–405.
- TRIMBLE, M. Undetected Conflict-of-Laws Problems in Cross-Border Online Copyright Infringement Cases. *North Carolina Journal of Law & Technology*. 2016, roč. 18, č. 1, s. 119–159.
- TRIMBLE, M. Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking. *B.U.J. SCI & Tech. L.* 2019, roč. 25, č. 2, s. 476–502.
- UBERTAZZI, B. Intellectual Property Rights and Exclusive (Subject Matter) Jurisdiction: Between Private and Public International Law. *Marq. Intell. Prop. L. Rev.* 2011, roč. 15:2, s. 357–448.

Jiné zdroje

- CLIP. *Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005, and the European Parliament Committee on Legal Affairs Draft Report on the Proposal of August 22, 2006* [online]. 4. 1. 2007, 7 s. [cit. 10. 8. 2022]. Dostupné z: https://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/stellungnahmen/comments-contractualobligations_01.pdf
- Comparative Study on the Situation in the 27 Member States as Regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising Out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality. 2009, Final Report, JLS/2007/C4/028.
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Making the most of the EU's innovative potential. An intellectual property action plan to support the EU's recovery and resilience. *European Commission* [online]. 2020, COM(2020) 760 final, s. 1–22 [cit. 31. 7. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52020DC0760>

Decision Support and Training on Internet-related Private International Law. *InterLex* [online]. [cit. 9. 9. 2022]. Dostupné z: <https://interlex-portal.eu/en/index.html>

Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. 4. 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“). C/2022/2428, Úř. věst. L 138, 17. 5. 2022, 32022H0758.

EUROPEAN COMMISSION. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Towards a renewed consensus on the enforcement of Intellectual Property Rights: An EU Action Plan*. 2014, COM(2014) 392 final, s. 1–13.

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Notice to Members. Petition No 1311/2019 by Lech Obara (Polish), on behalf of Patria Nostra, on the enforcement in Germany of a final judgment by a Polish court ze dne 21. 1. 2021, č. 2019–2024*.

FREITAS, E. S. de, KRAMER, X. First strike in a Dutch TikTok class action on privacy violation: court accepts international jurisdiction. *Conflict of Law* [online]. 13. 12. 2022 [cit. 15. 12. 2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2022/first-strike-in-a-dutch-tiktok-class-action-on-privacy-violation-court-accepts-international-jurisdiction-2/>

HEIN, J. von. Álvarez-Armas on potential human-rights related amendments to the Rome II Regulation (I). The law applicable to SLAPPs. *Conflict of Law* [online]. 25. 1. 2021 [cit. 22. 8. 2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2021/alvarez-arms-on-potential-human-rights-related-amendments-to-the-rome-ii-regulation-i-the-law-applicable-to-slapps/>

ILA Committee on Intellectual Property and Private International Law, Kyoto Guidelines. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 86–93.

KUTNOHORSKÝ, K. *Důkazní břemeno v mezinárodní kupní smlouvě (CISG)*. 2019, diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 62 s.

KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví*. Habilitační práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2023.

- LUNDSTEDT, L. *Territoriality in Intellectual Property Law: A comparative study of the interpretation and operation of the territoriality principle in the resolution of transborder intellectual property infringement disputes with respect to international civil jurisdiction, applicable law and the territorial scope of application of substantive intellectual property law in the European Union and the United States*. Dizertační práce. Stockholm University, Faculty of Law, Department of Law, 2016.
- LUNDSTEDT, L. The CJEU on the Brussels I bis Regulation and Patents Granted in Third States. *EAPIL* [online]. 12. 9. 2022 [cit. 31. 8. 2023]. Dostupné z: <https://eapil.org/2022/09/12/cjeu-on-the-brussels-i-bis-regulation-and-patents-granted-in-third-states/>
- LUTZI, T. Case C-800/19: CJEU Limits Scope of „Centre of Interests“ Jurisdiction for Online Infringements of Personality Rights. *Conflict of Law* [online]. 17. 6. 2021 [cit. 28. 8. 2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2021/case-c-800-19-cjeu-limits-scope-of-centre-of-interests-jurisdiction-for-online-infringements-of-personality-rights/>
- METZGER, A. Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality. *scholar.google.com* [online]. 2010 [cit. 9. 9. 2022].⁹²⁶
- Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o řešení zeměpisného blokování a jiných forem diskriminace na vnitřním trhu kvůli státní příslušnosti, místu bydliště či místu usazení zákazníků a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES [online]. 2016, COM(2016) 289 final [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0289&from=EN>
- NUYTS, A. a kol. Study on Residual Jurisdiction. (Review of the Member States' Rules concerning the “Residual Jurisdiction” of their courts in Civil and Commercial Matters pursuant to the Brussels I and II Regulations). 2007.

⁹²⁶ Tento článek byl publikován jako kapitola v knize BASEDOW, J., KONO, T., METZGER, A. (eds.). *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*. Tübingen, 2010. V této publikaci byl používán jako samostatný dokument v elektronické podobě dostupný pomocí vyhledávače scholar.google.com, který je číslováný od s. 1 do s. 23. Z tohoto důvodu je v poznámkách pod čarou uvedeno odlišné číslování oproti textu v knižní podobě.

Prohlášení Komise týkající se článku 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví. *EUR-Lex* [online], 2005/295/ES, 13. 4. 2005, L94/37 [cit. 8. 8. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005C0295>

PEUKERT, A. Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law. *SSRN* [online]. 2012 [cit. 8. 9. 2022]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1592263⁹²⁷

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on European Union geographical indications for wine, spirit drinks and agricultural products, and quality schemes for agricultural products, amending Regulations (EU) No 1308/2013, (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/787 and repealing Regulation (EU) No 1151/2012.

Rome II and Defamation: Online Symposium. *Conflict of Law* [online]. 29. 7. 2010 [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2010/rome-ii-and-defamation-online-symposium/>

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru Regionu. Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě [online]. 2015, COM(2015) 192 final [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN>

SIMONELLI, F. Combatting Consumer Discrimination in the Digital Single Market: Preventing Geo-Blocking and other Forms of Geo-Discrimination. Study. *Europarlament* [online]. 2017 [cit. 20. 9. 2022]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2016\)587315](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2016)587315)

⁹²⁷ Tento článek vyšel v publikaci HANDL, G., ZEKOLL, J., ZUMBANSEN, P. (eds.). *Beyond Territoriality: Transnational Legal Authority in an Age of Globalization*. Queen Mary Studies in International Law, Brill Academic Publishing, Leiden/Boston, 2012, s. 189–228. Autorka měla tento článek k dispozici jako samostatný dokument v elektronické podobě, který je dostupný v databázi SSRN. Z tohoto důvodu se liší číslování (článek v oficiální publikaci je na s. 189–228, článek používaný v této publikaci je na s. 1–41).

- TANG, S. Party autonomy in infringement of copyright: Beijing IP Court Judgment in the Drunken Lotus. *Conflict of Law* [online]. 8. 10. 2019 [cit. 8. 12. 2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2019/party-autonomy-in-infringement-of-copyright-beijing-ip-court-judgement-in-the-drunken-lotus/>
- Unified Patent Court* [online]. [cit. 11. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.unified-patent-court.org/en>
- Spuštění systému jednotné patentové ochrany a zahájení činnosti jednotného patentového soudu. *Úřad průmyslového vlastnictví* [online]. [cit. 11. 8. 2023]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prumyslova-prava/vynalezy-patenty/system-jednotne-patentove-ochrany-a-jednotny-patentovy-soud>
- VALDHANS, J. *Odchylky od neutrálního kolizního řešení*. Habilitační práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2019, 199 s.
- WIPO. *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet*. 2001, WIPO Publication, č. 845E, 46 s.
- WIPO. *Joint Recommendations Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*. 1999, WIPO Publication č. 833 (E), 28 s.

Právní předpisy

České právní předpisy

- Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2022 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochranných známkách).
- Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

Cizí právní předpisy

Austrálie. High Court of Australia. *Dow Jones & Company Inc. V Gutnick* [2022] HCA 56, 210 CLR 575, 77 ALJR 255, 194 ALR 433, 10 Dec 2022, Case Number M3/2022. Dostupné z: <https://eresources.hcourt.gov.au/showCase/2002/HCA/56> [cit. 15. 9. 2022].

Čína. Law of the People's Republic of China on the Laws Applicable to Foreign-related Civil Relations. (Adopted at the 17th session of the Standing Committee of the 11th National People's Congress, 28 October 2010, entry into force from 1 April 2011). Dostupné z: <https://wipo.lexres.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/cn/cn173en.html> [cit. 10. 9. 2022].

Mezinárodní smlouvy

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb., o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Příloha 1C - Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 69/2002 Sb. m. s., o přístupu České republiky k Úmluvě o udělování evropských patentů (Evropské patentové úmluvě) ze dne 5. 10. 1973.

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 8. 7. 1980, o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886, doplněné v Paříži dne 4. 5. 1896, revidované v Berlíně dne 13. 11. 1908, doplněné v Bernu dne 20. 3. 1914 a revidované v Římě dne 2. 6. 1928, v Bruselu dne 26. 6. 1948, ve Stockholmu dne 14. 7. 1967 a v Paříži dne 24. 7. 1971.

Vyhláška č. 90/1962 Sb., o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. 3. 1883, revidované v Bruselu dne 14. 12. 1900, ve Washingtonu dne 2. 6. 1911, v Haagu dne 6. 11. 1925, v Londýně dne 2. 6. 1934 a v Lisabonu dne 31. 10. 1958, Ministra zahraničních věcí.

Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva) z 5. 10. 1973, pozměněná aktem revidujícím čl. 63 Evropské patentové úmluvy ze 17. 12. 1991 a Revizním aktem Evropské patentové úmluvy z 19. 11. 2000.

Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Luganská úmluva).

Dohoda o Jednotném patentovém soudu. *OJ C 175*, 20. 6. 2013.

Úmluva ze dne 30. 6. 2005 o dohodách o volbě soudu.

Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Nařízení EU

Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. 7. 1994 o odrůdových právech Společenství v konsolidovaném znění.

Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. 11. 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. 12. 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany.

Nařízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. 12. 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. 6. 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 542/2014 ze dne 15. 5. 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 1215/2012, pokud jde o pravidla použitelná pro Jednotný patentový soud a Soudní dvůr Beneluxu.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (GDPR).

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. 6. 2017 o ochranné známce Evropské unie.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. 6. 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. 6. 2017 o ochranné známce Evropské unie.

Nariadení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. 2. 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES.

Směrnice EU

Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. 9. 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. 3. 1996 o právní ochraně databází.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. 5. 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. 9. 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. 4. 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. 9. 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. 12. 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. 4. 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS.

Judikatura⁹²⁸

Judikatura českých soudů

Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2023, sp. zn. I. ÚS 3252/22.

Judikatura zahraničních soudů

Kanada. Google Inc. v. Equustek Solutions Inc., 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824. Dostupné z: <https://www.canlii.org/en/ca/scc/doc/2017/2017scc34/2017scc34.html> [cit. 19. 8. 2022].

Německo. BGH, 13. 10. 2004 – I ZR 163/02. Dostupné z: <https://lexetius.com/2004,3450> [cit. 19. 8. 2022].

⁹²⁸ Dle článku 12 odst. 3 citační směrnice se soudní rozhodnutí neuvádí v soupisu pramenů. Zařazení tohoto soupisu do přehledu pramenů v rozporu s uvedeným ustanovením je autorským rozhodnutím z důvodu větší přehlednosti a lepší orientace v použitých zdrojích pro autorku a čtenáře.

Německo. Bundesgerichtshof ze dne 9. 11. 2017 ve věci I ZR 164/16, Parfum Marken. Dostupné z: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=09.11.2017&Aktenzeichen=I%20ZR%20164%2F16> [cit. 20. 8. 2022].

Německo. Rozsudek německého Spolkového soudního dvora ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. IX ZB 10/18, DE:BGH:2018:190718BIXZB10.18.0. Dostupné z: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=19.07.2018&Aktenzeichen=IX%20ZB%2010/18> [cit. 20. 8. 2022].

Rakousko. Rozhodnutí Der Oberste Gerichtshof ze dne 10. 7. 2012, č. j. 4 Ob 82/12f. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/JustizEntscheidung.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_20120710_OGH0002_0040OB00082_12F0000_000&IncludeSelf=True [cit. 20. 8. 2022].

Spojené státy americké. LICRA v. Yahoo! US Court of Appeals for the Ninth Circuit – 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006). Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/433/1199/546158/> [cit. 20. 8. 2022].

Judikatura Soudního dvora EU

Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. 11. 1976 ve věci *Handelskekerij G. J. Bier BV proti Mines de potasse d'Alsace SA*, 21-76.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 15. 11. 1983 ve věci *Ferdinand M.J.J. Duijnstee proti Lodewijku Goderbauerovi*, 288/82.

Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. 1. 1990 ve věci *Dumex France SA a Tracoba SARL proti Hessische Landesbank a dalším*, C-220/88.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 3. 1995 ve věci *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd proti Presse Alliance SA*, C-68/93.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 9. 1995 ve věci *Antonio Marinari proti Lloyds Bank plc a Zubaidi Trading Company*, C-364/93.

- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 27. 10. 1998 ve věci *Réunion européenne SA a další proti. Spliethoff's Berrachtingskantoor BV a Capitaine commandant le navire „Alblasgracht V002“*, C-51/97.
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 2. 2002 ve věci *Besix SA proti Wasserreinigungsbau Alfred Kretzschmar GmbH & Co. KG (WABAG) a Planungs- und Forschungsgesellschaft Dipl. Ing. W. Kretzschmar GmbH & KG (Plafog)*, C-256/00.
- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 1. 3. 2005 ve věci *Andrew Owusu proti N. B. Jackson, jednajícím pod obchodní firmou „Villa Holidays Bal-Inn Villas“, a dalším*, C-281/02.
- Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 30. 6. 2005 ve věci *Tod's SpA a Tod's France SARL proti Heyraud SA*, C-28/04.
- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. 7. 2005 ve věci *Lagardère Active Broadcast proti Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) a Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL)*, C-192/04.
- Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. 7. 2006 ve věci *Roche Nederland BV a další proti Frederick Primus a Milton Goldenberg*, C-539/03.
- Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. 7. 2006 ve věci *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG proti Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG*, C-4/03.
- Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 5. 2007 ve věci *Color Drack GmbH proti Lexx International Vertriebs GmbH*, C-386/05.
- Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. 4. 2009 ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch proti Gisele Weller-Lindhorst*, C-533/07.
- Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 25. 2. 2010 ve věci *Car Trim GmbH proti KeySafety Systems Srl*, C-381/08.
- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 11. 3. 2010 ve věci *Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH proti Silva Trade SA*, C-19/09.
- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. 12. 2010 ve spojených věcech *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi (C-144/09)*.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. 7. 2011 ve věci *L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další*, C-324/09.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech *eDate Advertising GmbH a další proti X a Sociétés MGN LIMITED*, C-509/09 a C-161/10.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. 12. 2011 ve věci *Eva-Maria Painer proti Standard Verlags GmbH a další*, C-145/10.

Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. 4. 2012 ve věci *Wintersteiger AG proti Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, C-523/10.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. 6. 2012 ve věci *Titus Alexander Jochen Donner*, C5/11.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 12. 7. 2012 ve věci *Sohway SA proti Honeywell Fluorine Products Europe BV a další*, C-616/10.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. 10. 2012 ve věci *Football Dataco Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League, PA Sport UK Ltd proti Sportradar GmbH, Sportradar AG*, C-173/11.

Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 25. 10. 2012 ve věci *Folien Fischer AG a Fofitec AG proti Ritrama SpA*, C133/11.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 10. 2013 ve věci *Peter Pinckney proti KDG Mediatech AG*, C170/12.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. 1. 2014 ve věci *Andreas Kainz proti Pantherwerke AG*, C170/12.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 13. 2. 2014 ve věci *H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG proti Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH*, C479/12.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. 4. 2014 ve věci *Hi Hotel HCF SARL proti Uwe Spoering*, C387/12.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. 6. 2014 ve věci *Coty Germany GmbH proti First Note Perfumes NV*, C360/12.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. 1. 2015 ve věci *Pez Hejduk proti EnergieAgentur.NRW GmbH*, C-441/13.

- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 5. 2015 ve věci *Jaouad El Majdoub proti CarsOnTheWeb.Deutschland GmbH*, C-322/14.
- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. 10. 2015 ve věci *Weltimmo, s. r. o. proti Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság*, C-230/14.
- Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 21. 4. 2016 ve věci *Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH proti Amazon EU Sàrl a další*, C-572/14.
- Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. 6. 2016 ve věci *Universal Music International Holding BV proti Michae l Tétéreault Schilling a další*, C-12/15.
- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. 12. 2016 ve věci *Concurrence Sàrl proti Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl*, C-618/15.
- Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 13. 7. 2017 ve věci *Bayerische Motoren Werke AG proti Acacia Srl*, C-433/16.
- Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. 9. 2017 ve spojených věcech *Nintendo Co. Ltd proti BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA*, C-24/16 a C-25/16.
- Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. 10. 2017 ve věci *Hanssen Beleggingen BV proti Tanja Prast-Knippin*, C-341/16.
- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. 10. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan proti Svensk Handel AB*, C-194/16.
- Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. 7. 2018 ve věci *AB „flyLAL-Lithuanian Airlines“ proti Starptautiskā lidosta „Rīga“ VAS a „Air Baltic Corporation AS“*, C-27/17.
- Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. 9. 2019 ve věci *AMS Neve Ltd a další proti Heritage Audio SL a Pedro Rodríguez Arribas*, C-172/18.
- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 24. 9. 2019 ve věci *Google LLC právní nástupkyně Google Inc. proti Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, C-507/17.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. 10. 2019 ve věci *Eva Glawischnig-Piesczek proti Facebook Ireland Limited*, C-18/18.

Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. 6. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag KG proti SM*, C-800/19.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. 12. 2021 ve věci *Gtfflix Tv proti DR*, C-251/20.

Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. 3. 2022 ve věci *Acacia Srl proti Bayerische Motoren Werke AG*, C-421/20.

Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. 9. 2022 ve věci *IRnova AB proti FLIR Systems AB*, C-399/21.

Stanoviska generálních advokátů Soudního dvora Evropské unie

Stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 27. 1. 2009 ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch proti Gisela Weller-Lindhorst*, C-533/07.

Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. 3. 2011 ve spojených věcech *eDate Advertising GmbH proti X* (C-509/09) a *Olivier Martinez a Robert Martinez proti MG N Limited* (C-161/10).

Stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 12. 4. 2011 ve věci *Eva-Maria Painer proti Standard Verlags GmbH a další*, C-145/10.

Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. 2. 2012 ve věci *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, C-523/10.

Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. 3. 2012 ve věci *Solvay SA proti Honeywell Fluorine Products Europe BV a další*, C-616/10.

Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. 6. 2013 ve věci *Peter Pinckney proti KDG Mediatech AG*, C-170/12.

Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 21. 11. 2013 ve věci *Coty Germany GmbH proti First Note Perfumes NV*, C-360/12.

Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. 9. 2014 ve věci *Pez Hejduk proti Energie-Agentur.NRW GmbH*, C-441/13.

- Stanovisko generálního advokáta Y. Bota přednesené dne 18. 11. 2014 ve věci *Španělské království proti Evropskému parlamentu a Radě Evropské unie*, C-146/13.
- Stanovisko generálního advokáta N. Jääskinenä přednesené dne 11. 12. 2014 ve věci *Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA (CDC) proti Evonik Degussa GmbH a další*, C-352/13.
- Stanovisko generálního advokáta Y. Bota přednesené dne 1. 3. 2017 ve spojených věcech *Nintendo Co. Ltd proti BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA*, C-24/16 a C-25/16.
- Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. 7. 2017 ve věci *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan proti Svensk Handel AB*, C-194/16.
- Stanovisko generálního advokáta M. Watheleta přednesené dne 9. 11. 2016 ve věci *Concurrence Sàrl proti Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl*, C-618/15.
- Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 10. 1. 2019 ve věci *Google LLC právní nástupkyně Google Inc. proti Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, C-507/17.
- Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. 6. 2019 ve věci *Eva Glawischnig-Piesczek proti Facebook Ireland Limited*, C-18/18.
- Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. 2. 2021 ve věci *Mittelbayerischer Verlag KG proti SM*, C-800/19.
- Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. 9. 2021 ve věci *Gtflix Tv proti DR*, C-251/20.
- Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. 10. 2021 ve věci *Acacia Srl proti Bayerische Motoren Werke AG*, C-421/20.

Vědecká redakce MU

prof. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D. (předseda);
doc. Ing. Pavel Bobál, CSc.; Mgr. Michaela Hanousková;
prof. PhDr. Vít Hloušek, Ph.D.; doc. RNDr. Petr Holub, Ph.D.;
prof. MUDr. Lydie Izakovičová Hollá, Ph.D.;
prof. PhDr. Tomáš Janík, Ph.D., M.Ed.; prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.;
PhDr. Alena Mizerová; doc. Mgr. Markéta Munzarová, Dr. rer. nat.;
doc. RNDr. Lubomír Popelínský, Ph.D.; Ing. Zuzana Sajdlová, Ph.D.;
Mgr. Kateřina Sedláčková, Ph.D.; prof. RNDr. Ondřej Slabý, Ph.D.;
prof. PhDr. Lubomír Spurný, Ph.D.; doc. Ing. Rostislav Staněk, Ph.D.;
prof. PhDr. Jiří Trávníček, M.A.; doc. JUDr. PhDr. Robert Zbíral, Ph.D.

Ediční rada PrF MU

doc. JUDr. PhDr. Robert Zbíral, Ph.D. (předseda);
Mgr. Bc. Luboš Brim, Ph.D.; Mgr. David Čep, Ph.D.;
JUDr. Eva Dobrovolná, Ph.D., LL.M.; JUDr. Mgr. Jakub Harašta, Ph.D.;
doc. JUDr. Michal Janovec, Ph.D.; JUDr. Bc. Terezie Smejkalová, Ph.D.;
doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.; JUDr. Dominik Židek, Ph.D.

MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ A PRÁVO K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ – PROCESNÍ OTÁZKY

doc. JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D.

Vydala Masarykova univerzita
Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno
v roce 2023

Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity
Edice Scientia, sv. č. 750

1. elektronické vydání, 2023

ISBN 978-80-280-0467-5 (online ; pdf)
DOI: <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M280-0467-2023>
www.law.muni.cz

MUNI
PRESS

MUNI
LAW

ISBN 978-80-280-0467-5

9 788028 004675